RENATA ŠERELYTĖ

vardas tamsoje

Renata Šerelytė VARDAS TAMSOJE / Romanas

LIETUVOS RAŠYTOJŲ SĄJUNGOS LEIDYKLA Vilnius

KNYGOS IŠLEIDIMĄ RĖMĖ
KULTŪROS MINISTERIJA

UDK 88.2-3
Še72
ISBN 9986-39-320-5

SVARBIAUSIA – TARNAUTI ŽMOGIŠKUMUI, KAD IR KOKS JIS BŪTŲ / Užrašas virš Skyriaus durų

Nors tamsa neatsargi, palieka daugybę netvarkingų įkalčių ir bežadžių liudytojų, ji niekuomet neįkliūna. Niekada neišaiškėja tikrieji jos nusikaltimo motyvai; tamsa primena maniaką, kuris neturėjo nei tėvų, nei vaikystės, todėl teismo psichiatrams ir advokatams nėra į ką remtis. Tamsa – aksominiai bylų viršeliai, jų minkštą, bet nešiltą prisilietimą jauti tol, kol užverti paskutinį puslapį.

O, kad tai padėtų tyrimui!.. Nors vienai versijai patikrinti... Deja. Lieka tik ilgesingas kartėlis, kuris, kaip sakoma, būdingas menininkams, bet visiškai nenaudingas protingam žmogui. Menas pasaulio neišgelbės, veikiau jį pražudys. Tu visiškai teisus, mielas skaitytojau, jei manai, kad Stalinas, kurdamas gulagų sistemą, neišsivertė be meninio įkvėpimo. Ką jau kalbėt apie Hitlerį. O Brežnevo polinkis į barokines puošmenas apskritai buvo liguistas ir nieko gero nedavė nei šalies ekonomikai, nei liaudies ūkiui. O kadangi menas kažkodėl siejamas su dvasingumu, tai abu jie darosi vis dviprasmiškesni ir labiau kompromituojantys.

Todėl man visada malonu konstatuoti, kad didžiausia žmogaus vertybė yra protas. Ir protui reikia tarnauti, o ne žmogiškumui. Žmogiškumas be proto nelabai ką reiškia, nors kaipo reiškinys ganėtinai paplitęs ir netgi jaudinantis.

Atali, šefo sekretorė ilga pakulų spalvos kasa ir paraudusiomis albinosės akimis, kyštelėjo pro duris galvą ir sustingo prasižiojusi, stengdamasi suvokti, ko gi jai prireikė mano kabinete.

Įtariu, kad laisvalaikiu ji rausiasi mano popieriuose.

– Aš kol kas neišėjau, Atali, – tariau maloniai. – Sėdėsiu dar dešimt minučių.

Metusi akį į skundų krūvelę, pridūriau:

– Be to, šiandien nelabai ką įdomaus ir turiu. Anoniminis skundas dėl pilietės R. B. moralinio palaidumo. Autoriaus reikėtų ieškoti tarp inteligentijos, nes neradau nė vienos gramatinės klaidos. Kaži ar mūsų rajone negyvena koks žinomas rašytojas?..

Atali nuoraudis persimetė į plaukų pašaknes.

– Pirmadienį numatomas pasitarimas, – sumurmėjo ir uždarė duris, per skubumą priverdama savo pusantro metro ilgio kasą.

– Žinau.

Atali ištraukė kasą ir trinktelėjo durimis.

Nutilus balsams, šnabždesiams ir tolimam valytojos kibiro cinksėjimui, užverdama laukujes duris, mačiau, kaip blyškiu dangumi sklendžia pilki voratinkliai, veikiausiai ne voratinkliai, o Atali plaukai, paleisti iš plastmasinių šukų spąstų (tokias dvipuses šukas su nevienodo storio dantimis seniau vadindavo „utėlinėmis“, anot vieno garsaus storžievio rašytojo, kuris vaikystėje nekart kentėjo nuo minėtųjų gyvių).

Nesiilgiu nei senų laikų, nei dvipusių šukų. Mano šukuosena tobula kaip Pravieniškių senbuvio. Todėl manęs nemėgsta kirpėjos, visiškai nesupranta moterys, o vyrai šiuo klausimu neturi nuomonės. Keista. Šiaip jau jie apie viską pasisako. Ypač gerai išmano mechanizmus. Išnarstytų ir mano tarnybinį pistoletą, jei padėčiau bare ant stalo. Nešiojuosi jį rankinuke, taip kadaise darė garsiausia lietuvių poetė. Nežinia tik, ar nušovė bent vieną įkyrų kritiką. Literatūros istorikai to neatskleidžia.

O gaila. Jei būtų lavonas, nors ir istorinis, atsirastų gyvas ryšys, siejantis meną su liaudimi ir liudijantis, kad poetai – žmonės, o ne monstrai.

Kas begali būti baisiau, kaip garbinti gyvus numirėlius ir dar cituoti jų žodžius. Juk, tiesą pasakius, tie žodžiai nėra kažkuo ypatingi – jie neprikelia iš numirusių ir nesuteikia paguodos.

Šovinius palieku namie, prieskonių dėžutėje. Retkarčiais pasižiūriu, ar nepavirto į cinamoną. Antra vertus, šauti į žmogų vien dėl to, kad jis poetas – nesusipratimas, nesvarbu, kuo ginklą užtaisysi, šoviniu ar nemaltais pipirais. Gyvybės šventumas – besąlygiškas. Ypač savaitgaliais, kai man išeiginės. Jeigu atsirastų pašlemėkas, kuris išdrįstų paniekinti ilgus metus gyvuojančią tradiciją nieko nešaudyti ir nesmaugti savaitgaliu, susilauktų visuotinio pasmerkimo. Nesižudyk šeštadienį, brangus skaitytojau – nesvarbu, kad labai sunku, persekioja depresija, graužikai ir velniai. Į tavo laidotuves neateis garbiausi miesto žmonės, o ant kapo akmens šlapinsis kelios šunų kartos; berods tik ketvirtoje kartoje išnyksta ši keista ir nemotyvuota priklausomybė. Nesu tikra, kad ji būdinga tik šunims.

Vėsioje rudens prietemoje, primenančioje minkštą flanelinę nosinę, silpnai dvelkiančią chloroformu – matyt, jau buvo naudota pagal paskirtį – sudūlavo į spintą panašus pavidalas. Judėjo artyn irgi spintos greičiu.

Tokius pečius, primenančius antresoles, tegalėjo turėti vienas žmogus.

– Labą vakarą, šefe, – pasisveikinau ir vos susilaikiau netūptelėjusi.

Antresolės susiūbavo, pasigirdo neaiškus urzgimas ir nesveikai sužvilgo žalios akys.

Šefui nutolus, apėmė negera nuojauta. Tarsi būtų pirmadienis ir kažkas turėtų nutikti.

Uždususi parbėgau namo, atsirakinau duris. Viskas gerai. Bal-

dai nesukapoti, ant sienos nėra kruvinų citatų iš Apreiškimo, o mano katė gyva ir ramiai tupi prie nuversto alijošiaus.

– In Jang!.. – tariau griežtai. – Alijošius labai tinka žaizdoms gydyti. Kuom aš gydysiuos, jei mane užpuls koks maniakas?.. A?..

Katė tylėdama žiūrėjo į mane. Matyt, tyrė, kiek šita hipotezė atitinka tikrovę.

– Bet turbūt vien alijošius nepadės. Reiks degtinės. Kompresai ir visa kita... pati supranti.

In Jang suprato. Trumpai miauktelėjo.

Gyvūnų paprastumas mane žavi. Jie laikui bėgant nesikeičia, lieka, kokie ir buvo – tobuli, o štai žmonės vis labiau išsigimsta, nors mano, kad yra puikūs. Gal tą pragaištingą procesą pavyktų sustabdyti, jeigu žmonės tiek daug nešnekėtų apie savo tobulėjimą.

Atidariau spintą – pasiimsiu kepurę, nes lauke šalta. Nuo lentynos į mane sužiuro gipsinė galva nubrozdinta nosimi. Šiek tiek priminė Puškiną, šiek tiek – senbernį Klepavičių, veterinarą. Į senatvę jam pasimaišė protas – sumanė gydyti žmones, bet vaistus iš įpročio išrašydavo veterinarinius, patiklūs pacientai gerdavo ir netgi pasveikdavo. Neretai toks per stebuklą išgijęs žmogus net ranką Klepavičiui palaižydavo, žiūrėdamas į sausą ir budrų daktaro veidą drėgnomis didelėmis akimis.

Pas Klepavičių gydytis nėjau – pirkdavau ten tulpes, jas nusenusiam eskulapui sekdavosi auginti dar geriau, nei gydyti. Kovo mėnesį Atali švęsdavo savo gimimo dieną – žinoma, Skyriuje, kuris buvo jos namai ir šventovė. Ta proga pakulinę kasą susukdavo į kuodą ant pakaušio. Atrodydavo taip, tarsi jai ant galvos būtų nutūpęs iš vytelių pintas krepšys.

Ir nors nuo nieko šiame miestely nepasislėpsi, krepšį ar padangą ant galvos nešiotum, visgi geriau, kad žmonės, tave sutikdami, mažiau stebėtųsi. Todėl geriausia būti plikam arba visai neturėti galvos.

Pakeliui nusipirkau *Merlot*. Rankinukas, įkyriai daužęsis į šo-

nus, staiga pasidarė brangus ir reikalingas kaip akmuo skenduoliui.

Praėjusi tarybinių karių kapines, užsiropščiau ant kalvos. Suolelis manęs laukė – vienišas, kiek papuvęs, tolimos miesto šviesos spindėjo ant jo kaip išpilta orimulsija. Pakrapščiau paviršių. Ne, nelimpa.

Ežeras sušlamėjo po kojomis, užmigęs Skyriaus popierynas.

Už nugaros kažkas trakštelėjo. Pašokau.

Tai tik vėjas – šilta flanelinė nosinė, migdančiai užlipdanti burną; spalio lapai, išvagoti siauromis mirusiomis gyslelėmis, gyvybės skystį juose pamažu keičia baltas mirties aliuminis – štai kodėl lapai kelia tokį triukšmą, vėjo bloškiami ant paminklinių akmenų, kuriuos kadaise puošė raudonos žvaigždės. Dabar jos nublukusios ir būna tokios spalvos, kokios užsimano neskubriai tekantis laikas.

Praėjo penkiolika metų. Jis nebeateis ir nebepaglostys ilgų mano plaukų.

Ant suolelio turėsiu tik mirties išsiuvinėtą klevo lapą ir gyvą butelį *Merlot*.

Darosi šalta. Vynas baigėsi, laikrodis rodo pusę dvylikos. Reikia eiti – negali žinot, ar vidurnaktį iš kapo neatsikels koks tarybinis karys ir nepasišaus palydėti. In Jang nepratusi prie naktinių svečių, be to, šitas jai nepatiktų – pribarstytų žemių, pjuvenų ir sliekų, o pasilenkęs paglostyti paliktų ant švelnaus katės kailio drėgnus pažaliavusius pirštikaulius.

Aš taip trokščiau, kad mane palydėtumei Tu. Gyvas, nesutrešęs. Toks pat švarus ir atsargus kaip katė. Niekieno nesutramdytas ir prie nieko neprisirišęs. Tavo akys šviesios, beveik geltonos. Auksiniai pūkeliai ant riešų ir krūtinės. Netgi kelnės panašios į ploną žvėries odą, padengtą švytinčiomis aksomo adatėlėmis. Apsivydavai mane lyg žaidžiantis plėšrūnas, skau-

džiai skverbdavaisi į vidų, drėgnas liežuvis ir dantys pasitikdavo mano vaikišką bučinį.

– Aš pavėluosiu į pamoką...

Ryto aušra kaip ištirpęs švinas liejosi vidun, skystos užuolaidos nebepajėgė jos sulaikyti.

– Pirmoji – algebra?.. – jo tamsus veidas palinko virš manęs – neapšviesta sentikių ikona.

– Taip. Aš vėl neišsprendžiau uždavinių.

– O dvejeto gauti nenori?..

– Vis tiek gausiu. Matematika man nesiseka.

Jis atsilošė, atsisėdo lotoso poza ir pažvelgė į mane – auksinis Buda, pilnas nesutrikdomos ramybės.

– Užtat aš tau niekuomet neparašysiu dvejeto.

– Bet galėtumėt man parinkti geresnį repertuarą. Nusibodo tos karinės-patriotinės dainos. Bisui niekas nekviečia...

Jis vėl palinko prie manęs – pamačiau ne tik goslias raukšleles lūpų kampučiuose, bet ir akių gelmėj šmėkštelėjusį ir pasislėpusį žvėrišką kėslą.

– Nori biso?.. – kvėptelėjo į veidą. Keistas kvapas, primenantis sandalmedį ir nesuvirškintą grobį.

Kojomis apsikabinau jo nugarą ir tvirtai įsikandau pagalvę: dabar rėkti nevalia, pirmame aukšte dar neatsidarė ambulatorija. Kai pasigirs bormašinės ūžimas ir suklyks kankinamas nusidėjėlis, tada ir aš galėsiu šaukti, tik ne iš skausmo, o iš begalinės palaimos, kurią gali suteikti tik angelas, ir ne bet koks, o ketursparnis serafimas.

– Iki!.. Pasimatysim vakare!.. – tarė, išlydėdamas pro duris. – Žiūrėk, kad kas nepamatytų.

– Nepamatys, – apsvaigusi sumurmėjau ir vos nenugriuvau nuo girgždančių laiptų.

Išbėgdama dar nugirdau tęvą dantistės balselį: „Nagi, išsižiok, kačiuk!“, už stiklinio langelio šmėstelėjo storas jos sprandas ir

maža angies galvutė, paskui iš tiesų pasigirdo kniaukimas, kupinas siaubo ir nevilties.

Bėgau sodo takeliu, slepiama aukštų dilgėlių, varnalėšų ir žydinčių obelų, – rausvi žiedlapiai su kerpėmis ir lapgraužiais biro ant palaidų plaukų, sunki rasa lenkė sulaukėjusio sodo šakas.

Kaip gerai, kad aš niekam nerūpiu ir nesu mirtinai reikalinga, bet iš bendrabučio už tokius darbelius mane gali išmesti. Nebent Odetė, kambariokė, ką nors sugalvotų. Tarkim, man naktį suskaudo dantį ir aš, nesulaukusi ryto, pro langą išlipau ir nukūriau į ambulatoriją, ir laksčiau apie ją ratais, kol atidarė.

Koks kvailys tuo patikės?..

Dabar jau žinau – vyno butelių nieks nesuperka, kad jie, plevėsuodami purpurinėmis vėliavomis, galėtų plaukti vandeniu kaip meilės laivai. *Sophia, Monastyrska izba, Alaverdi, Cabernet Sauvignon...* argi parduotum šitą sirenų giesmę už varganus penkiolika centų?.. Taros kioskai – nejudrūs kalėjimai, gerklę ten perpjauna šalta žmogžudžio ranka, o meilę pakeičia iškrypimai.

Jeigu kada, vėlyvą vakarą, paklydusi banga priplaks Tau prie kojų butelį, tai bus mano žinia Tau.

Galėtum aistringai mane pabučiuoti – juk už kulisų nieko nėra, tik pirmokė su kaspinu, didesniu už galvą, prasižiojusi iš siaubo ir pamiršusi viską pasaulyje. Matyt, tuoj bus stumte išstumta į sceną, kad padeklamuotų eilėraštį apie proletariato Vadą.

Ne, nedeklamuos.

Dabar mūsų eilė.

– Mūsų čia nėra, – sako jis. – Nėra, mažyte. Išmok neišsiduoti. Ne tave privalo įtarinėti – tu žiūrėk į visus kaip į įtariamuosius. O dabar – į sceną.

Stengdamasi suvaldyti drebulį, prisiminiau, kad neįsisegiau kom-

jaunimo ženkliuko. Ten, kur plakė širdis, žiojėjo tuščia vieta. Dieve mielas – salėje, sako, yra rajono partsekretorius. Permečiau akimis pirmą eilę, bet teišvydau sąskaitininkę Teresę, kelias neseniai paskirtas mokytojas ir pirmininko sekretorę. Visos įsimylėjusiomis akimis rijo muzikos mokytoją. Panorau jas užmušti.

– Kreiseris *Aurora,* – pranešė vakaro vedėja.

Pirštai ant pianino klavišų nusileido taip pat švelniai, kaip ant mano krūtinės. Sudrebėjau. Manęs čia nėra. Aš nesu įtariamoji. Jūs – įtariamieji.

Ili kak prežde, v čiornych bušlatach,
Grozno šagajut tvoji patruliiiii!..

Rūstūs akordai krito mokytojoms ir sekretorėms ant galvų, taip joms ir reikia, tai bausmė už nuodėmingą aistrą. Vis dėlto kokia laimė tas karinis-patriotinis repertuaras. Ką tu nubausi, užtraukęs *Santa Liučija?..*

Teresė anava net apsiašarojo. Nusišypsojau patenkinta ir būčiau dar dainavusi, bet mokytojas tiesiog nustūmė mane už kulisų, ir iš salės palydėjo ne plojimai, o gailus kūkčiojimas.

– Gerai, – pasakė jis. – Viskas gerai. Galėtum būti prokurorė. Esi labai šaltakraujiška.

– O man atrodė, kad kažkur išsprūdo „gaidukas“...

Jis nusijuokė, paėmė mane už smakro, bet tuoj pat paleido – į mus įtariai sužiuro didžiagalvė pirmokė, ką tik atlikusi savo pilietinę pareigą ir vėl bepradedanti domėtis pasauliu.

– Iki kitos repeticijos.

– Iki, tamsta mokytojau.

Ką mes repetuosime?.. Kokias natas atsiversime?.. Kokiu tempu grosite?.. Allegro?.. Andante?.. Largo?.. Vivace?.. Prasiskleis nuo prisilietimo rausvas krūties spenelis, skambėdamas dar niekieno neužrašyta sapnų muzika, atsivers lūpos, išleisdamos laisvėn keistus, hipnotizuojančius vandens būtybių balsus, įsiskverbs į vidų apvali gyvybės spora ir suksis tarp žvaigždžių.

Suoliukas toks liūdnas dideliame žvyro keturkampyje.

O tada čia augo daug dumplainių su ryškiais tetraedro formos žiedais. Tada čia buvo Raudonųjų žibintų kvartalas. Nekaltais, nors ir ideologizuotais laikais jie nereiškė begėdystės, o įkūnijo šventą revoliucijos liepsną.

Nebėra švelnių žibintėlių, nebėra kuo apšviesti baisaus ištvirkimo.

Tik žvyras, į kurį klimpsta aukšti kulniukai. Atgailaujantiems paleistuviams teks nemažai jo prisiryti.

Žvyras su smėlio priemaišomis, smulkiais akmenukais, nenugludintais lavos gabalėliais, neskaniu šlynu ir molio trupiniais, nuo jo baisiai troškina. In Jang tupi ant stalo kaip mėlyna mėnesienos skulptūrėlė, rankos tiesiasi pačiupinėti, ar tikra.

Šitos žėrinčios Bubastės akys su laukiniu užsispyrimu bando man įteigti, kad esu fajansinės mėnesienos valdinė. Na ir kam tokį baisų padarą laikyti namuose.

Atsigeriu mineralinio ir nusiraminu.

Mėgstu mėlyną fajansą.

2001 08 02 Keturiolikmetę, einančią namo, į priemiesčio glūdumas, ties kukurūzų laukais pasivijo juoda *Lada*. Vyras, maždaug trisdešimties, paklausė, kur gyvena toks anoks. Mergaitė tąjį anąjį pažinojo. Įsėdo į mašiną – parodysianti. Nepažįstamasis nusivežė ją į kukurūzų laukus ir išprievartavo. Apklausinėjamą mergaitę ištiko isterija. Ji kalbėjo tiek daug ir be jokio ryšio, kad norėjome paskirti psichiatrinę ekspertizę. Sakėsi neprisimenanti nei mašinos numerio, nei vyriškio, tik labai geltonus kukurūzus, į kuriuos prievartautojas ją parsivertęs, kažkokią šakelę – dūrė jai į šoną, ma, ir dar... čia jau nešvankybė, netinkanti protokolui – didelį, gauruotą nusikaltėlio organą. Spigiai nusikvatojusi, pridūrė, kad kitu atveju turbūt būtų jautusi nemažą malonumą. Pasipiktinusi motina apklausą nutraukė ir išsivedė dukrą namo.

Medicininė ekspertizė nustatė... ekspertui pareikštas griežtas papeikimas, nes pradangino mėgintuvėlį su sperma. Sakėsi pradėjęs tirti ir aptikęs anomaliją – sperma priminusi gyvulio sėklą, ar laukinio, ar naminio, negalįs pasakyti. Mergaitės panagėse rasta neaiškios kilmės gaurų – nukentėjusioji tvirtino nurovusi juos nuo to pabaisiško, hm... organo. Savo struktūra jie primena šuns plaukus. Palyginta su nukentėjusiosios šunimi. Neatitinka. Tačiau galėjo glostyti ir kitą šunį. Nukentėjusioji to neprisimena.

Liudininkų nebuvo – tik bekraščiai kukurūzų laukai. Žinoma, sunku ko nors iš jų tikėtis.

Patikrinti visi aplinkiniai juodų *Ladų* savininkai. Juodos spalvos *Ladų* jau dešimtmetis niekas negamina. Mergaitė tvirtino, kad mašina atrodžiusi nauja, gražiai blizgėjo ir netgi tvyksčiojo akinančiomis kibirkštimis. Ką padarysi. Bažnytkaimių panelės ne tokios akylos ir reiklios, kaip visko mačiusios miesto mergos.

Nukentėjusiosios motina įtaria savo kaimyną, neturintį aiškaus verslo ir pagal gandus užsiimantį kontrabanda. Jam trisdešimt ketveri, važinėja sena *Audi*. Įtarimą motinai sukėlė, kaip ji sakė, „nešvankūs žvilgsniai ir stoviniavimas prie mūsų kiemo tvoros“. Patikrinus nustatyta, kad įvykio dieną kaimynas praleido areštinėje; autobusų stotyje susipešė su prostitute. Priežastis – nenoras sumokėti už paslaugas. Prostitutė ne tik patvirtino kaimyno alibi, bet dar pareiškė, kad vyriškis buvęs pakankamai pajėgus, o gaurų ant intymiojo organo ji nepastebėjusi.

Nukentėjusiosios motina parašė skundą apskrities prokurorui dėl neatsižvelgimo į vertingus liudininkų (turėjo galvoje save) parodymus. Šefas susinervino ir išvadino nukentėjusiosios šeimyną iškrypėliškų fantazijų aukomis.

Kokios keistos aistros smelkia šią bylą!.. Nenatūralus dydis, neaiškios substancijos, nepaaiškinamas aukos elgesys – atrodo, kad jai įvykęs faktas pradeda patikti!.. Teisingumo ir keršto trokšta

tik motina („sudraskysiu tą iškrypėlį į gabalus!..“), o pati nukentėjusioji apimta neaiškaus transo.

Kokie mes maži Visatos akivaizdoje.

Kartesnė už žvyrą pasirodė akimirka, kai, pažvelgusi į mokytojo akis, jų dugne išvydau nuskendusią vaško figūrėlę.

Buvo sekmadienio rytas, ambulatorija nedirbo, lauke monotoniškai lyg skysta košė krito šlapdriba.

Šiltu ir ramiu delnu paglostė man šlaunį, pakedeno nuliūdusius Veneros krūmelius.

– Nesijaudink. Aš tavimi pasirūpinsiu. Iki abitūros egzaminų viskas bus baigta.

Prisiglaudžiau prie švytinčio Budos kūno. Kažkur toli, sulaukėjusio sodo gilumoj, plakė širdis, nepajėgdama išsilaisvinti iš auksinio obuolio. Sklaidžiau lūpomis minkštus kūno pūkelius, yriausi per tamsius papilvės asiūklius, kol aptikau pasislėpusią sandalmedžio gyvatę ir sugavau ją lūpomis, jau besiruošiančią kirsti.

Baigta...

Ar tu mane išgydysi, ar numarinsi?..

Pro langą matosi du klevai, rudeniški, liūdni ir raudoni, žiaurios žmogžudystės aukos. Įkalčius seniai nusinešė vėjas, o nusikaltėlį tuoj paslėps žiema.

Ką gali papasakoti liudininkai, šitos sausos ir įkyrios, į viensparnius vabzdžius panašios sėklos, besivejančios iš paskos ir kimbančios į skvernus?..

– Dvigubą *espresso* ir dvigubą brendžio, – įsitaisiau prie baro ant aukštos kėdės. Šarkienė išsitraukė iš po prekystalio plaukų lako flakoną, pasipurškė savo kuodą, jau ir taip styrantį kaip mamuto iltis. Atsisuko į mane ir išsiblaškiusi nusišypsojo.

Pakartojau užsakymą.

Šarkienė susizgribo.

– A... – subruzdo. – Tuoj tuoj, gerbiama teisėja.

– Aš ne teisėja, – priminiau.

Tačiau Šarkienė turėjo bjaurų įprotį neišgirsti protingų žodžių.

– Šiandien nedirbat, tai galima brendžiuko?.. Labai teisingai, ponia teisėja. Reikia kažkuo nuplauti... eee... žmogžudysčių bjaurumą.

Atsidusau.

– Tik ne laku. Nepripurkškit jo į taurę, būkit tokia maloni.

Šarkienė vėl išsitraukė flakoną, atidžiai jį apžiūrėjo.

– Labai geras lakas, ponia teisėja.

Patylėjusi pridūrė:

– Trys litai penkiasdešimt.

– Ką?.. Šitaip atpigo brendis?.. – apsidžiaugiau.

Šarkienė ilgai į mane žiūrėjo.

– Ponia teisėja, brendis kainuoja dešimt litų. Aš apie laką.

– Aš lako negeriu.

Šarkienė paraudo. Tylomis suskaičiavo pinigus, pastūmė man grąžą ir demonstratyviai užlindo už šaldytuvo su *Coca cola.*

Buvau tikra, kad pasislėpė ten vėl kokiai nors grožio procedūrai, pavyzdžiui, užsimanė nusilakuoti nagus, bet nebenori, kad tai matyčiau. Mat aš nemoku džiaugtis pigios kosmetikos teikiamais malonumais.

Užėjau į kraštotyros muziejų ir antrą kartą apžiūrėjau vietinių dailininkų vasaros plenero rezultatus. Kai pirmąkart lankiausi, brendžio negėriau, todėl neatsivėrė slapti pasąmonės klodai, kuriuose slypi meno instinktas, ir aš neįžiūrėjau padūmavusiuose peizažuose būties siaubo apraiškų ir ryškių siurrealizmo bruožų. Dabar gi duočiau ranką nukirsti, kad paveiksle prie įėjimo pavaizduotas ne degantis miško *majakas,* o S. Dali žirafa.

Atsisveikindama linktelėjau kasininkei, ši irgi linktelėjo, nuleisdama neramiai bėginėjančias akis. Matyt, buvo ko nors prisidirbusi – apvogė kaimynės pensininkės daržą ar panašiai. Nedideliame mieste sunku rasti visiškai nekaltą žmogų, o dar sunkiau

būti teisėsaugos atstovu, mat visi mano, kad teisti ir bausti jam maloniau, nei būti paprastu piliečiu. Bent jau sekmadieniais.

Praeidama pro kapines, ant cementinės tvoros pamačiau besiplaikstantį vienišą, prastai pritvirtintą plakatą; štai jis paspurdėjo, atitrūko ir prasklendė pro šalį, blykstelėjo pasislėpusios akies žaibu ir prilipo man prie krūtinės.

Pasąmonės koduose, atgaivinta brendžio, sukirbėjo siurrealistinė nuojauta.

Išvyniojau. Kandidatas, rinkimų šūkis, sąrašo numeris... visa tai neįdomu, nes tinka visais gyvenimo atvejais. Įdomiausia – būsimo deputato lūpų ir dantų padėtis. Pagal ją galima spręsti ne tik apie gyvenimo būdą, bet ir apie pažadų realumą. Jeigu kandidatas plačiai išsišiepęs ir jo dantys nepriekaištingai sutvarkyti, toks niekada nebus artimas paprastam rinkėjui. Geras stomatologas jam svarbesnis už vargstančią tautą. Todėl taip svarbu besišypsant išlaikyti saiką. O geriausia – visai nesišypsoti. Kartais nugali didžiausi paniurėliai, mat rinkėjams atrodo, kad suraukta kakta – proto požymis.

Susukau kandidatą į ruloną ir pasikišau po pažastim. Man patiko jo saikingai pakrypusios lūpos. Lažinuosi iš butelio, kad laimės rinkimus.

Siurrealistinės nuojautos šaukėsi dar vienos brendžio taurės, girdėjau jų trapius melodingus balsus, panašius į banginių vestuvines dainas.

Gal nueit pas Šarkienę, padėti galvą ant baro ir graudžiai paprašyti, kad apipurkštų savo mėgstamiausiu laku ir suformuotų ką nors gražaus – pavyzdžiui, amžinybėj sustingusią mamuto iltį?.. Nuo to man palengvėsią... Šarkienė veikiausiai nesutiks: iš mano plaukų nėra ką formuoti.

Be to, poniai teisėjai negražu šitaip ištižti. Negali žinoti, ar tas kada neatsirūgs. Ir įtariantys, ir įtariamieji turi savo silpnų vietų.

Bet kas gi mane teis, kas pasmerks?.. Tu, švytinti sielele, nepraplėšusi slidaus amfibijos kiauto ir neatmerkusi akių?..

Traukinys lėkė per tamsą į niekur.

Jam stabtelėjus, skubiai praplėšdavau mieguistas akis; pro langą mirusios šviesos kvadrate, liedamiesi ir mirgėdami, švysčiojo kirilica parašyti stotelių pavadinimai – Malinovka, Zemlianičnaja, Bolšaja Černikovaja, nė viena nekvepėjo nei vasara, nei saulės įšildytu mišku. Retkarčiais tose svetimose stotelėse išvysdavau senelę su aliumininiu bidonėliu agrastų, mamą su lakuotais aukštakulniais, jos abi atrodė ramios ir niekur neskubėjo, o Malinovkoje į traukinį net suprakaitavęs ropštėsi tėvas, vilkdamas iš paskos girtą Magdę, besiplūstančią, bemojuojančią zomšiniu, karoliukais siuvinėtu mamos rankinuku, aplipusiu plaukais. Gyvieji nuolat kažkur skuba, bet mirusieji visados juos aplenkia.

Kieno tas vaikelis perone, raudonais nuo žemuogių marškinėliais?..

– Ar greit bus namai?.. Kodėl vežei mane taip toli?..

– Todėl, kad taip geriau, – tarė jis neatsimerkdamas. – Ten niekas tavęs nepažįsta. Ten aš turiu patikimų draugų.

– Tas gydytojas... tavo draugas?..

Jis neatsakė.

Prisiminiau mus priėmusį vyrą – su linksma šypsenėle lūpose, vis pratrūkstantį juoku, nors nieko juokingo nei aš, nei mokytojas nepasakėme. *Nesoveršennoletniaja?.. Ty, bratec, sladkoježka... Skolko jei, semnadcatj?.. Nu, ukrainke takoj vozrast – uže vozrast matrony s dvumia detmi...*

Mokytojas liepė man palaukti, o pats pradingo už oda apmuštų durų. Priglaudžiau ausį – nesigirdėjo nieko, netgi juoko.

Operacinėje, menkiausią plyšelį užliedama sunkia geltona šviesa, karaliavo narkotiška žiemos saulė. Įsikirtau nagais mokytojui į ranką – jis neskubiai išsilaisvino, paglostė man skruostą.

– Nebijok. Viskas bus gerai. Palauksiu už durų.

– *Nebojsia, devuška, nečego tut bojatsia,* – atsiliepė gydytojas, maudamasis pirštines. Džerkštelėjo instrumentai. – *Ty, milaja, uže ne ditia. Ty – ženščina. Nado etim gorditsia.*

Užsimerkiau.

Taip, aš labai didžiuojuosi, kad tapsiu moterimi nuo šalto plieno prisilietimo.

– Nori atsigerti?.. – jis vėl paglostė mano skruostą.

– Ne. Aš geriau nueisiu į tualetą.

Tylomis padavė į popierių susuktą vatą.

– Gal tave palydėti?

– Ne. Nereikia.

Pro šalį šmėkštelėjo stotelė lietuvišku pavadinimu. Įsikibau tualeto durų ir laukiau, kol į klozetą nutekės juodas kraujo pliūpsnis.

Tamsiuose miškuose, slepiančiuose mirgančius kirilicos rašmenis, amžiams dingo maža, vos apšviesta stotelė su raudonų uogų prisirinkusiu vaikučiu.

Prie kabineto durų iš tolo švietė raudona skrybėlaitė.

Šventas Dieve!.. Teisybę sakė vienas nevykęs ir tik po mirties teišgarsėjęs rašytojas – pirmadienis sunki diena.

– Labas rytas, panele Koko!.. – sušukau garsiai, beveik į ausį. – Ko taip anksti?.. Juk dar nėra devynių!..

Panelė vyptelėjo gudria suvytusia burnele.

– Koridoriuje nekalbėsiu, – pareiškė. – Dar išgirs.

– Kas?

Panelė Koko nustebusi pasižiūrėjo į mane.

– Turėtumėt pati žinoti.

Pirma manęs įkicenusi į kabinetą, apsidairė ir iš aksominio, gerokai apsitrynusio ridikiulio ištraukė stiklainį su pilkšva miežinių kruopų koše.

– Jie apnuodijo mano košę, – ryžtingai sušvapsėjo. – Vos paragavusi išspjoviau. Buvo karti kaip velnias. Išskalavau burną actu ir išgėriau ramunėlių.

Ji prikišo stiklainį man prie nosies.

– Va, kokie keisti taškai. *Formidabliški!..*

– Matyt, gerai neišplovėt stiklainio.

Senučiukė nutilo ir įtariai dėbtelėjo į mane. Turbūt pamanė, kad baisieji kaimynai mane papirko.

– Nusiųskit į laboratoriją, – padėjo stiklainį ant stalo. – Tegu ištiria. Matysit, tikrai bus *puazono*. Ir netgi labaaaai didelė koncentracija.

– Praėjusį kartą nusiuntėme ištirti jūsų kotletus. Nieko neradome.

Panelė Koko plykstelėjo.

– Matyt, pakeitė!.. – suriko, net skrybėlaitė sudrebėjo. – Palikot kotletus be priežiūros, o jie ėmė ir pakeitė!.. Jie gudrūs, šitie kontrabandininkai!..

– Tada sakėte, kad jūsų kaimynai perpardavinėja pilstuką.

Senutė suraukė kaktą. Sausas veidelis visai susitraukė.

– Tokie viską gali, – tarė prislėgtu balsu.

– Betgi, panele Koko, niekas nepasitvirtino. Jūsų kaimynai – normalūs, padorūs žmonės.

Senučiukė pakėlė išblukusias akis – net vyzdžiai jose buvo šviesios spalvos.

– Aha... padorūs... aišku, kad padorūs, niekšai – jų tinklas apraizgė ir policiją!.. – įsidėjo kruopas į ridikiulį. – Ką gi...

Pasuko durų link, bet pusiaukelėj lūkestingai sustojo. Turbūt tikėjosi, kad ją sustabdysiu ir išsklaidysiu negražias abejones apie policijos darbą. Kadangi nesiruošiau to daryti, senučiukė atsisuko ir iškilmingai išrėžė:

– Nuo baimės man plaukai ant veido ėmė augti, o jūs nieko nedarot!.. – patampė gyvaplaukį ant smakro. – Dabar užtenka ir žirklių, o kas bus paskui?.. Aš nesileisiu šitaip kankinama. Kreipsiuos į prezidentą!..

Pokštelėjo durimis ir išėjo.

Paprašysiu Atali, kad išvirtų kavos. Šita panelė Koko – tikra mirties, aksominės revoliucijos ir liūdnos silpnaprotystės šmėkla. Psichiatras nedrebančia ranka įrašė jai diagnozę: „Senatvinis kliedesys“, bet ar tuo viskas pasibaigia?.. Buvusi mokytoja, ir ne bet ko, o prancūzų kalbos. Deklamavusi mokiniams Verleną ir Apolinerą – tie mėmės, aišku, nieko nesuprato, su prancūzų kalba provincijoj sunku, net rusiškai ne visi pakenčiamai moka. (Nors Jeseniną mėgsta.) Kirposi *á la garçon*, raudonai dažė lūpas, vyrai baidėsi jos iš tolo, o mokyklos kolektyvas vis svarstydavo už netinkamą tarybinei moteriai įvaizdį... Ir staiga – senatvinis kliedesys. Užnuodyta košė. Sąmokslas. Kodėl?.. Juk visos rusistės, jausmingai skaičiusios Jeseniną *(Šagane ty moja, Šagane!..)* išliko pavydėtinai sveikos ir net persikvalifikavo. Ėmėsi tikybos ir estetikos. Viena, kurią paliko vyras, paršelius pradėjo auginti. Kas, kad miesto vidury. Niekas nesakė, jog miestas kiaulėms netinka.

Psichiatras aiškino, esą pacientei pakenkė intelektuali vienatvė. Jeigu ta vienatvė būtų buvusi nesąmoninga, dar liktų trupinėlis vilties. Betgi – prancūzų kalba, Verlenas!.. Rembo!.. Beviltiška.

Iškišau galvą į koridorių.

Prie laukujų durų telefonu kalbėjo vyresnysis policininkas, o netoli kabineto, ant kėdės kraštelio, kaip sąžinės priekaištas liūdnai pilkavo stiklainis su koše.

Policininkas baigė šnekėti.

– Arnoldai, būk žmogus, nuvežk į laboratoriją, – parodžiau stiklainį.

– Vėl ta psichė bobutė?.. – Arnoldas atrodė nepatenkintas. – Geriau išmeskim tą košę į šiukšliadėžę. Veltui laiką gaištam.

– Kokios kalbos mokykloje mokeisi?

– Anglų. O ką?.. – nustebo Arnoldas.

– Tada nesuprasi...

Prabėgo Atali su išsitaršiusia kasa. Metė į mane susirūpinusį žvilgsnį ir dingo už šefo kabineto durų.

Arnoldas bjaurėdamasis paėmė stiklainį.

– Nesistebėčiau, jei ta išprotėjusi bobutė pati sau į kruopas pridėtų arseno, – sumurmėjo.

– Kodėl arseno?.. Kur kas patogiau nuodytis alkaloidais. Ir organizme jie sunkiau aptinkami.

Arnoldas raustelėjo.

– Na... – kostelėjo, pasitaisydamas raciją, kabalduojančią ant raumeningos šlaunies. – Skaitinėjau, taip sakant, Floberą...

– *Ponią Bovari?..*

– N... taip.

– Neblogas pasirinkimas. Kriminalistui pravartu susipažinti su literatūriškai padarytais nusikaltimais.

Koridoriuje pasirodė Atali su padėklu ir kavinuku. Nekreipdama dėmesio į Arnoldą, kuris, kaipmat pamiršęs nelaimingąją Emą, įsispoksojo į sekretorę, nulaviravo tiesiai į mano kabinetą.

– Ačiū, Atali, – tariau, uždarydama duris.

– Nėr už ką... – sušnibždėjo albinosė ir, nuleidusi akis, išbėgo iš kabineto. Koridoriuje pasigirdo trenksmas, aiktelėjimas ir dūžtančio stiklo garsas.

Arnoldas pasilenkęs rinko šukes ir su aiškiu pasibjaurėjimu bandė sukasti į krūvelę išsidrabsčiusią košę.

– Movė kaip pasiutusi, – paaiškino, išvydęs mane. – Visai nežiūri, kur lekia. Trenkėsi į mane, sudaužiau įkaltį...

– Tiek to. Išmesk jį į šiukšliadėžę. Senutė dar atneš. Ir paskubėk, kol nepasirodė šefas, – įspėjau.

Arnoldas tik atsiduso.

Ko jam dūsauti, jaunam, gyvybingam vaikinui? Negi dėl suniokoto stiklainio?.. O gal dėl Atali?.. Atali – kitos planetos būtybė, jos greičio ir pagreičio nesupaisysi, sustabdyti neįstengsi, sustabdęs nerasi kalbos, kurios žodžiais galėtum į ją kreiptis.

Laukinė obelis pabeldė į langą artrito iškraipytais pirštais. Raudonas lapas prilipo prie stiklo.

2000 IX 17 Į dviaukštį priemiesčio namelį policiją iškvietė apatinio aukšto gyventoja, apkūni raudonplaukė poniutė. Skundėsi, kad viršuje gyvenanti Agripina Z. jau kuris laikas nebeatidaro durų ir nepaima brošiūrų apie astralinių kūnų judėjimą; aš, prisipažino poniutė, esu didelė tos srities specialistė ir imu kuklų mokestį už supažindinimą su dvasių pasauliu, gal tamstos kuris pageidautumėt, sučiulbo, meiliai žiūrėdama į Arnoldą. Arnoldas nepageidavo, tik susiraukęs paklausė, iš kur tokia smarvė poniutės bute. Poniutė įsižeidė. Paaiškėjo, kad ji turi uoslės sutrikimų ir jokių kvapų neužuodžianti – kokia nesąmonė, burbtelėjo Arnoldas, dar nusinuodysit kada dujomis ir nežinosit. Poniutė, kurios prastą uoslę kompensavo geros ausys, atšovė, jog dvasios budi ir niekada neleisiančios, kad taip atsitiktų.

Smarvė sklido iš viršutinio buto.

Išlaužus duris, turėjome užsispausti nosis. Arnoldas iškvietė teismo mediką. Agripina Z. gulėjo lovoje – virš jos, virpėdamas dulkino spindulio šviesoje, plazdėjo rusvas mirties drugelis.

Poniutė, kuriai baisus dvokas buvo nė motais, jau ruošėsi šokti į vidų, laimė, Arnoldas sulaikė ir pagrasino, kad skirs baudą už trukdymą policijos darbui. Poniutė nuliūdo – jai magėjo prie mirusiosios rasti ano pasaulio paliktų pėdsakų. Tai buvo beviltiškas darbas, aplinkui kaip milžiniškos blogio gėlės tekerojo žmogiškos bejėgystės ir kūniškumo ženklai: kampuose ant patiestų laikraščių šiurpsojo suragėjusios išmatų krūvelės, kibiras prie lovos perpildytas šlapimo, drėgna buvo ir velionės patalynė, ant stalo gulėjo vaistų buteliukas, išbirusios, aplietos neaiškiu skysčiu tabletės priminė vaiduokliška pelėsių koloniją. Eikit, poniute, lauk, čia puvimo ir rūgimo karalystė, dvasioms ir tamstai čia nėra ką veikti. Dar kokį pėdsaką užtrinsit... O pėdsakų buvo gausu, tarsi mirtis, tas pagrindinis įtariamasis, nesveikai trokštų išgarsėti, pasirodyti teisme ir, be kita ko, galėtų gauti nemokamą advokatą. Nešvarūs pirštų atspaudai ant sienų ir baldų, net ant reprodukci-

jos, kybančios maždaug krepšinio lentos aukštyje, apipelijęs barbitūratai ant stalo, kraujo dėmė ant paklodės, kietas kaip kirvis batonas ir drugelis, nuodingas, aitrus, plasnojantis sausais popieriniais sparneliais.

Ekspertizės išvados: moteris mirė paspringusi, kvėpavimo takuose rastas batono gabalas, dantų žymės ant batono sutampa su mirusiosios dantų atliejomis. Kadangi Agripinai buvo sunku vaikščioti dėl išnirusio klubo sąnario, mirė ten, kur ir valgė – lovoje. Rasta maisto likučių patalynės raukšlėse ir po lova. Visi pirštų atspaudai – mirusiosios. Kraujas, šlapimas, išmatos – taip pat. Barbitūratai išrašyti pagal gydytojo receptą prieš gerus dešimt metų, bet dar nesunaudoti. Jų pėdsakų organizme nerasta.

Drugelio nepavyko sugauti. Tiek to. Gal tai buvo paprasčiausia kandis. Antra vertus, mūsų laboratorija biologinių ekspertizių neatlieka. O siųsti kandį į apskrities laboratoriją – kiek per įžūlu. Juolab kad tai beveik nesusiję su mirties priežastimi.

– Atali!.. – sugriaudėjo koridoriuje šefas. – Išrašykit valytojai papeikimą – grindys nešvarios!..

Su trenksmu atsivėrė durys.

– Renkis!.. – įsakė man, žaibuodamas akimis.

Krūptelėjau ir vos neišmečiau kavos puodelio. Šefo įsakymai dažnai skambėjo nepadoriai.

– Lavonas *Vario pėdoje,* – erotines iliuzijas greit išsklaidė šefas. – Mergina, turbūt nepilnametė. Vonioje. Rado patarnautoja. Ekspertas jau išvažiavo.

Užrakindama duris, akies krašteliu pastebėjau, kad raudono lapo ant stiklo nebėra – nupleveno, palikęs ryškų, kapiliarais išvagotą atspaudą.

Tarnybinė *Audi* jau laukė, duslintuvas kriokė lyg nelaimės sirena, o išmetamasis vamzdis leido grėsmingus juodai mėlynus dūmus.

Vario pėdos savininkė pasitiko mus labai susikrimtusi.

– Kokia nelaimė, – tarė, gniaužydama asteniškus pirštus. – Ką tik sulaukėme pirmųjų svečių užsieniečių, ir štai...

– Ko čia nervuojies, – atšaldė ją skustagalvis vaikėzas, besitrinantis aplink registratūros stalą. – Jeigu mokėsi tuo tinkamai pasinaudoti, bus gera reklama!..

– Nebūk toks žiaurus, sūnau!.. – sutramdė vaikėzą moteris, tačiau pasakytieji žodžiai, matyt, sukėlė jai minčių.

Fojė laikraštį skaitęs pusamžis vyras pakilo iš fotelio, žvilgtelėjo į laikrodį, sumurmėjo kažką angliškai, teišgirdau *God damn,* ir tylom išėjo pro duris.

– Matot!.. – sudejavo *Vario pėdos* savininkė. – Jau bėga... tuoj visi klientai išbėgios!..

– Misteris į kavinę nuėjo, – vėl pavydėtiną blaivumą parodė sūnus. – Į pasimatymą. Vietinę lervą pakabino. Nustok, moč, stradalinti, galvok logiškai. Matai, policija atvyko – greičiau vesk į antrą aukštą, jeigu nenori, kad visas viešbutis juos pamatytų.

– Protingas vaikis, – tarė šefas, kildamas laiptais.

Mergaitė, kokių šešiolikos–septyniolikos metų, padėjusi galvelę ant vonios krašto, šypsojosi mums stingdančia, ažūrinių mirties putų papuošta burnele.

– Mirusi maždaug prieš penkias valandas, – ekspertas pasižiūrėjo į laikrodį. – Paryčiais, kokią septintą. Smurto pėdsakų neaptikau. Ir visgi lavono poza kažkokia netikra. Teatrališka.

– Vandens aplink vonią nepritaškyta, – įsiterpiau. – Grumtynių veikiausiai nebūta.

Ekspertas abejodamas pasižiūrėjo į mane.

– Šiais laikais ir per nuotolį galima paskandinti, – tarė visiškai rimtai. – Telepatinėmis galiomis, pavyzdžiui. Įteigei žmogui, kad jam reikia priburbuliuoti – ir viskas. Kaip patogu!.. O paklusti svetimai valiai nėra taip sunku, kaip atrodo.

Jis pasilenkė prie vonios.

– Vonios kraštai nelygūs, apačia gruobleta. Už atbrailos radau pridžiūvusio kraujo dėmelių. Būkit maloni, paduokit maišelį, paimsiu mėginį.

Kol ekspertas krapštė kraujo dėmės daleles, šefas, matyt, sugalvojo pagrindinę versiją.

– Perdozavo mažytė, – niūriai tarė. – Matot, kokie vyzdžiai išsiplėtę.

– O man nuojauta sako, kad neperdozavo, – paprieštaravau.

Šefas įbedė į mane žalias, deginančias kaip *Briliantinė žaluma* akis.

– Perdozavo, – lėtai ir aiškiai ištarė.

– Ne, šefe.

– Aš remiuosi logika.

– O aš – nuojauta.

– Nuojautų neįmanoma patikrinti!..

– O logikos nereikėtų absoliutinti!..

Stojo tyla. Ekspertas, sausas, pilkas žmogelis, žiūrėjo į mus sumišęs.

Šefas dusliai urgztelėjo ir numojo ranka, panašia į leteną.

– Tiek to. Apžiūrim kambarį, papietaujam ir apklausiam liudininkus.

Mergaitės galva gulėjo ant vonios krašto, negyvos akys buvo vis dar smalsios ir aiškios. Ir plaukai atrodė kažkaip kitaip – tarsi būtų pradėję balti.

Nieko nuostabaus – žmogui mirus, jo plaukai tebeauga ir tebekvėpuoja. Net spalvą keičia.

Tik neįprasta, kad viskas vyksta taip greitai.

Mano mielas, brangus, nuodėmingasis!.. Nebijok – aš susidariau pavojingų dienų kalendorių, apibrėžiau tas dienas raudonu pieštuku – mano kūnas daugiau neišduos. Tuoj abitūros egzami-

nai, niekam neberūpi dainos ir šokiai, dainuoti pasidarė netgi nepadoru. Kaip man liūdna!.. Lietuvių kalbos taisyklės – tokios nemuzikalios, ir fizikos dėsniuose nerandu užkrečiančio *vivace*.

Ambulatorijos sode rausvais beprotybės žiedais vėl pasidengė obelys, o dilgėlės užaugo tokios aukštos, nesimato mano galvos ir nesigirdi žingsnių, bėgant slaptuoju taku. Iš neapsakomo kūniško siaubo ir kvaitinančio ilgesio išmyniau dilgėlėse daug nereikalingų takų ir dabar juose pasiklystu, o kai išsivaduoju iš dilgėlių labirinto, nerandu tavęs. Kur tu būni tokį nuojautų ir geismų kankinamą pavasarį, kai lapsukių ir straubliukų pažeisti žiedai kaip sniegas krinta ant mano plaukų?..

– Tokia dabar politinė situacija, – tarei, kai žliumbiau tau ant krūtinės, netikėtai radusi namie. – Dažnai tenka važinėti į sostinę.

– Bet kodėl?.. Juk tu – tik muzikos mokytojas!..

Jis nusišypsojo ir nieko neatsakė.

Apraminęs apkvaišusį ir įaudrintą kūną, paglostęs sulaukėjusias Veneros giraites, bandė grąžinti mane į protą.

– Tau dabar svarbiausia – išlaikyti egzaminus, gauti atestatą. Šįmet bus lengviau – nebereiks kalti TSRS istorijos ir visuomenės mokslų. Ar pasirinkai, ką studijuosi?

– Teisę.

– Neblogai. Padėsiu įstoti ir pasirūpinsiu, kad gautum bendrabutį, stipendiją ir visa kita.

– Nepragyvensiu vien iš stipendijos. Tėvas prasigėręs, nerems manęs.

Mokytojas prikando lūpą.

– Tiek to. Aš duosiu pinigų.

– Iš kur? Kaip?..

– Laikai keičiasi, aš turbūt irgi persikelsiu į Vilnių. Bet atsimink – gausi pinigus tik trejus metus. Aš ne dievas.

Apkabinau auksinį Budos kūną.

Dievas, dievas. Tik pats to nežino.

Jis nusišypsojo ir pirštais perbraukė man per pilvą.

– *Largo*, – sukuždėjau ir užsimerkiau, norėjau tamsoje sutikti artėjančias jo lūpas. Tik taip tegalima mylėtis su dievu – tamsoje, kai į kūną, lydimi sutemų šnabždesio, skverbiasi įvairūs jo pavidalai.

– Gal norėtum vyno? Parsivežiau iš Vilniaus. *Merlot*. Tik mano taurės, kol buvau išvažiavęs, pridulkėjo...

– Aš mėgstu dulkes, – karštai tariau. – Jos kaip švelnus nekaltybės vualis.

Jis kilstelėjo antakius, matyt, šiek tiek nustebintas.

Susidaužėme.

Palengva slinko vakaro prieblanda, artinosi džiunglių šešėliai, išmarginti pitono raštais, gelsvi paranojiški žiburėliai, šviečiančios trūnėsių žvakės apšvietė visus paslėptus daiktus.

– Kas ta mergina nuotraukoj?..

– Kur?.. – kilstelėjo jis sunerimęs.

– Ten, knygų lentynoj... neryškiam šviesos rate.

Jis atsikėlė, nuėjo prie spintos ir įgrūdo nuotrauką tarp knygų nugarėlių.

– Mano pusseserė. Mirė septyniolikos metų.

Mane suėmė kvailas juokas.

– Tai aš turbūt jau nebemirsiu!.. Man – aštuoniolika!..

– Liaukis, – sausai tarė jis, paėmė taures ir nuėjo į virtuvę. Atsuko čiaupą ir paleido vandenį. Bėgo gerokai ilgiau, nei reikėtų.

Džiunglių šešėliai savo pamėkliškus žiburius nusinešė gilyn, į naktį, numirėliška šviesa dar apšvietę palangę, ant kurios gulėjo ar tik ne uniforminė kepurė.

Užmigau ir daugiau jos neprisiminiau.

Liudininkai laukė viešbuty prie registratūros, pats svarbiausias atrodė esąs šeimininkės vaikėzas. Man susidarė įspūdis, kad jis jau davęs nurodymus, ką ir kam kalbėti.

Patarnautoja užpylė asmeninių įspūdžių ir išgyvenimų laviną – kaip jai buvę baisu ir šiurpu, iškart pagalvojusi apie savo dukterį, toji irgi ilgai vakarais negrįžta namo ir t. t. Žodžiu, nieko gero.

Šeimininkė apibūdino mergaitę kaip ramią ir tylią gyventoją, per savaitę, kurią ji praleido *Vario pėdoje,* nieko įtartina nepastebėjusi.

– O aš pastebėjau, – nutraukė ją atšiaurusis vaikūzas.

Šeimininkė nutilo.

– Prašom, – paraginau. – Drožk, jaunasis Šerloke.

– Pas ją ateidavo toks vyras, – išdrožė vaikūzas.

– Koks vyras?.. – sumišo šeimininkė. – Jokio vyro aš nemačiau!..

– Kur tu matysi! – tarė vaikūzas su gailesčiu. – Žiūrėdavai savo serialą, o aš tuo metu budėdavau registratūroj.

– Dieve!.. – teištarė šeimininkė.

– Kokio amžiaus? Išvaizda?.. – paklausiau.

– Kokių keturiasdešimt penkerių. Atrodė kietai. Liuks puspaltis... iš tikros odos, – bėrė vaikėzas. – Kas dar?.. Plaukai rusvi, iki pečių. Nepasakyčiau, kad tokio amžiaus diedui toks stilius tiktų.

– Gal... gal tėvelis? – staiga įsiterpė šeimininkė.

Vaikūzas su švelnia pašaipa dirstelėjo į motiną.

– Kažin, moč. Kažin. Belipdamas laiptais, pametė prezervatyvų pakelį. Nė nepastebėjo, o aš paėmiau.

Šeimininkę išmušė purpurinis nuoraudis.

– Kur padėjai?.. Kur, pasileidėli tu nelaimingas?!.. – sušnypštė.

– Kur, kur... – sumurmėjo vaikėzas. Matyt, gailėjosi prasitaręs. – Išmainiau... į *Crazy zoo*..

– Kąą?..

– Ką, ką... kiaušiniai tokie!.. Šokoladiniai. Su žaisliuku viduj...

– Tas vyras neprisistatydavo? – paklausiau vaikėzo.

– Ne. Tik palikdavo man penkis litus.

Šeimininkė sukando dantis.

– Tai va iš kur tas šampanas ir mergos... – nutęsė.

– Ne mergos, o draugės, – pataisė ją vaikūzas. – Viena – klasiokė, o kita – iš paralelkės.

– Paralelkės!.. – suriko šeimininkė. – Aš tau parodysiu paralelkes!..

Padėkojau – jie, rodos, nė neišgirdo – ir pasukau durų link.

– *Good evening,* – pasisveikino nepažįstamas vyras, prasilenkdamas ties durimis.

Sustojau. Kokių penkiasdešimties brunetas, pilka striukė, languota kepurė ir žili ūsai. Netinka. Be to, ką jis veikia rajono centre?.. Ruošiasi pirkti vietinę lentpjūvę?..

Žingsniuodama į Skyriaus niekaip negalėjau atsikratyti paslaptingojo vyro, lankiusio mergaitę, vaizdinio: jis negirdimai vijosi mane, o kai atsigręždavau, su sausais lapais pakildavo į orą, sekundės dalį pavirsdamas savaitiniu pakaruokliu, nuo kurio neskausmingai ir tyliai, irdami į plaušus, luposi minkštieji audiniai ir plaukai – taip smarkiai jį veikė šiltas spalio oras, drungna saulė ir ilgesingas išskrendančių ančių klyksmas.

Jeigu mergina nenusižudė, o buvo nužudyta, tas vyras ir bus pagrindinis įtariamasis. Reikia palaukti ekspertizės išvadų.

O jeigu vaikėzas viską išsigalvojo?.. Tokio amžiaus paaugliams būdinga laki vaizduotė ir troškimas pasižymėti.

Kambary rasti pėdsakai liudijo vaikėzo naudai – prezervatyvai, stiprių cigarečių nuorūkos, moterims paprastai tokios nepatinka, taurės, iš vienos neišgertas vynas.

Merginos pase, vizų skyrelyje, radau šviesių plaukų kuokštelį. Matyt, pirmosios meilės prisiminimas. O įrašai kėlė įtarimą: amžius – dvidešimt vieneri, dukart buvusi Vokietijoje, nėra vieno atgalinio spaudo. Antspaudas ant nuotraukos krašto neryškus, nuzulintas. Šefas manė, kad pasas padirbtas arba netikras. Sakė tuoj po pietų susisieksiąs su atitinkamomis žinybomis ir apskrities ekspertizės poskyriu.

Mergele skaidraus ledo akimis, kurgi tu ruošeisi keliauti su šviesių plaukų kuokšteliu vizos vietoje?..

Prapuolė mano *Allegro,* dingo mano *Andante* kaip į vandenį. Ir dar per patį išleistuvių vakarą, kai klasiokai, ėmę kažką įtarinėti, žvalgėsi į mane ir paslapčiom kuždėjosi, o įžūlesni nevengdavo ir garsiai nusižvengti. Turbūt jiems viską pasakė dirbtinis obels žiedas plaukuose, išdavė, sausai šiugždėdami, rausvi sintetiniai suknelės volanai, ir šitą sausų lapų kalbą suprato, matyt, net suaugusieji. Klasės vadovė žvelgė į mane su gailesčiu, o fizinio lavinimo mokytojas, praleisdamas pro siauras klasės duris, veikiausiai norėjo patapšnoti per petį, bet jo rankos buvo neproporcingai ilgos ir grybštelėjo man už krūties.

Nėjau pasitikti saulės – nėriau į žydinčias dilgėles, žiedadulkių krislai skverbėsi į odą kaip švytinti salietra.

Uždususi užsikabarojau laiptais. Tyliai pabeldžiau. Niekas neatsiliepė. Stumtelėjau duris, ir jos tyliai prasivėrė.

Tekančios saulės spinduliuose, švelniais sirenų balsais atsiliepdamos į tolimą jūrų šauksmą, nuo plikų grindų pakilo dulkės. Kampe stovėjo keli ryšuliai knygų ir senų laikraščių. Dar raštelis ant rožinio popieriaus, prismeigtas prie sienos. Ne man – ambulatorijos valytojai.

„Gerbiama Antanina! Šituos senus popierius labai prašyčiau sudeginti."

Jis netgi nepasirašė.

Saulės šviesa iš raudonos pamažu virto auksine, mano suknelę glostė nebe aukos pirštai, o jis, nuodėmingasis, pavirtęs tolima muzika. Bet ne dangiškų garsų man reikėjo – aš ilgėjausi bormašinės ūžimo.

Išnarpliojau virveles, paskleisdama laikraščius ir knygas ant grindų. *Komjaunimo tiesos* vedamieji, straipsniai apie agentus ir išdavikus, muzikos vadovėlis XI klasei... Bethoveno biografija...

natų sąsiuviniai... Pusseserės nuotrauka, kitoje jos pusėje: „Mielam ir švelniam mano žvėriui. Eliza, 1975 m.“ Vylinga šypsena ir neramios, baugščios, plėšrūno užhipnotizuotos akys.

Apačioj kažkas atsikrenkštė ir garsiai nusispjovė. Sukasiau popierius į krūvą, puoliau laiptais žemyn ir atsitrenkiau į besišluostančią burną Antaniną, tada nėriau į piktžoles taip greitai, kad nespėjau išgirsti nei riksmo „Vagilka!“, nei antro atsikrenkštimo, apie spjūvį nėra ko ir kalbėti.

Kadangi atsikvošėjus pasidarė baisiai liūdna, be to, įsivaizdavau raudoną nuo pykčio ir degtinės Antaniną mokytojų kambaryje, kaltinančią mane vagyste ir įsilaužimu, nulindom su Odete į nuošalų bendrabučio parko kampelį ir po beprotiškai žydinčiais jazminais pasigėrėm.

– Ar pasaugosi mano daiktus, kai aš laikysiu egzaminus?.. Tėvui nepaliksiu – Magdė apdergs...

– Pasaugosiu, – ilgšė Odetė nesiruošė niekur stoti, jau tarėsi dėl indų plovėjos vietos mokyklos valgykloje ir kartu ruošėsi ištekėti.

Prigludau jai prie kaulėto peties ir pravirkau.

Tuščiam vyno butely zvimbė siaubo pagauta vapsva – liūdna kalinės giesmė vos vos tesigirdėjo po žydinčiais, sunkiais, tuoj tuoj užgriūsiančiais birželio skliautais.

Paskambinus į laboratoriją, paaiškėjo, kad ekspertas išvažiavo į kaimą kasti bulvių, grįš rytoj. Nieko baisaus, nuramino laborantė, lavonas saugus, patogiai įtaisytas šaldytuve.

Mečiau ragelį.

Neturiu nieko konkretaus, tik plasnojančią vėjyje geometrinę nepažįstamojo figūrą. Šefas irgi kažkur pradingo, neišsiaiškinęs paso mįslės.

Atali, būk gera, atnešk kavos.

Atali pakėlė galvą nuo kompiuterio.

– Tuoj.

Atsisėdau prie stalo, ištiesiau rankas į popierius ir vos nesurikau iš siaubo; vietoj šiurkščios pirminės ekspertizės akto medžiagos pirštai paniro į drėgną ir glebų šilką. Rausva spalva taip aršiai kovojo su violetine, taip įnirtingai bandė ją paminti ir paglemžti, kad nuo žiedo taurės baigė nukristi paskutiniai šaltos rasos apkaustai.

Kas čia per gėlė? Gyvenime nesu tokios mačiusi. Mano gerbėjas (tikiuosi, kad tai jis atnešė šitą žiedą) turi keistą skonį.

Kartoką, su švino ir alavo trupiniais, nenoriai slenkantį pasišiaušusia iš pasibjaurėjimo stemple ir sukeliantį baisius skrandžio spazmus.

Ir visgi kaip smagu – kandidatas turės varžovą ir niauksis kas vakarą, kai, prieš eidama gulti, paliesiu jo tyrą rinkiminę kaktą neištikimosios lūpomis.

Sučirškė telefonas.

– Klausyk, – šefas atrodė prislėgtas. – Šiandien į komisariatą nebegrįšiu. Vežu katiną pas veterinarą.

– Dieve mano!.. Kas atsitiko?..

– Kaimynė pelėkautais sugavo pelę ir atidavė jam suėsti.

– Koks lengvabūdiškumas!..

– Ne lengvabūdiškumas, o sąmoningas nusikaltimas!.. – plieniniu balsu tarė šefas ir padėjo ragelį.

Vargšas Omaras Chajamas!.. Kad tik toji pelė nebūtų paragavusi rausvų, apetitą žadinančių rutuliukų, kuriuos rūpestingos kaimynės išbarsto sandėliukuose. Šefas neištvers ilgos ir kankinančios katino agonijos – gyvena vienas kaip pirštas, neturi nieko artimo, net televizoriaus...

Iš šaltų ežero vandenų ir dar šaltesnio (kaip gerai, kad jis girdimas tik klaustrofobikams) mažų dantukų kalenimo po žeme sklinda tamsios kaip nafta nakties bangos; su jomis į skyrių nejučia įsivagia blogos nuojautos ir nerimas dėl neatskleistų ir nepadarytų nusikaltimų. Kartais naftos banga atneša ir kokią nelai-

mingą sumuštą moteriškę, kuri sėdi prieš mane, žiūri į popieriaus lapą ir nenori rašyti pareiškimo.

– Miela piliete, aš gi ne psichoanalitikas ir ne kunigas, – netenku kantrybės. – Man reikia konkrečių parodymų. Turėsit nueit pas gydytoją, apžiūrės jus, surašys diagnozę...

– Rašyti?.. O kam?.. – slepia mėlynes po stalu auka.

Ne, ji niekados nesupras parodymų ir ekspertizės svarbos, ji, matyt, tikisi, kad aš su paradine uniforma nueisiu pas jos vyrą ir priremsiu prie sienos – tiksliau, prie žvyro krūvos, mat jis dirba žvyro karjere. Tai ji mačiusi filmuose. Po to vyrai paprastai pasidaro švelnesni.

Nieko taip ir neišsiaiškinusios, išeiname namo; aš – į ežero, ji – į kapinių pusę, ir ėdrus grikšėjimas, trūnijančių lentų girgždesys pamažu pasiglemžia susivėlusias chemines garbanas.

In Jang pasitinka miaukdama, išrietusi nugarą kaip lanką. Atidarau skardinę *Play cat.*

Sučirškia telefonas. Omarą Chajamą pavyko išgelbėti, keletą dienų turės pasilaikyti dietos. Kaimynei atskaityta paskaita apie paprastų ir persiškų kačių skirtumus ir pagrasinta administracine nuobauda už nehumanišką elgesį su gyvūnais.

– Beje, – šefo balsas vėl buvo žvalus ir jaunas kaip žmogaus, susigrąžinusio gyvenimo džiaugsmą, – merginos pasas iš tikrųjų priklauso ne jai. Pasas – prostitutės, prieš metus išvykusios į Vokietiją. Merginos asmenybę teks nustatyti... ką?.. Tuoj, tuoj, brangusis. Tuoj paduosiu tau vandeniuko!..

Ragelyje pasigirdo pypsėjimas.

– O Damasko rože, kokie gražūs tavo žiedlapiai ankstų rytą, kai saulė liečia juos pirštų galiukais, – sumurmėjau, padėdama ragelį.

Lauke ėmė lyti.

Lietus plovė pėdsakus, švelnino mėlynes, giedojo lopšinę niekad neužmingantiems dantingiems požemio žvėreliams.

Pačiam sąmonės dugne, ten, kur atsiveria vartai jau nebežmogiškam pažinimui, matau savo vaikystės namus pilkoj zomšinėj prieblandoj ir net galiu pačiupinėti minkštus, nieko gera nelemiančius tylos pūkelius. Šiaurinėje pusėje, kurią gožia namo šešėlis ir kur neauga niekas, išskyrus samanas ir į roplio kiaušinius panašius kukurdvelkius, ten, kur seniau buvo jūros dugnas, šokinėja baltas pajacas, kratydamas ilgas, skutais pavirtusias rankoves. Jo šuoliai primena šokio figūras, ir strapalioja jis pats sau, nes nebyliame name nėra nei žiūrovų, nei švelniu garu tekančio laiko.

Bandydama išpainioti į lasą pavirtusią tango kilpą, sapnuodama pakilau iš patalo. Katė nuslydo nuo antklodės ir bumptelėjo ant grindų.

Pro užuolaidos plyšį švietė mėlynas žibintas, lietaus šnaresį keitė jūros dugne augančių medžių šniokštimas, o giliai pasąmonėj augo įsitikinimas, kad būsiu susapnavusi Antikristą. Taip buvo užrašyta įmantriomis, bestijų ir pabaisų pynes primenančiomis raidėmis ant zomšinio tamsos paviršiaus.

Galvūgaly į mane oriai žvelgė kandidatas; vakar prieš atsiguldama pripiešiau jam Klarko Geiblo ūselius. Dabar iki tobulybės jam betrūko uniformos, ir būtinai – uniforminės kepurės.

Šitą kūrybinį darbą paliksiu vakarui, kai parsinešiu iš Skyriaus senų policijos dienai skirtų plakatų.

Įpyliau In Jang grietinėlės, prikračiau dubenėlį sauso kačių gardėsio, dvokiančio sušlapusiu kartonu.

– Žiūrėk, kad užtektų visai dienai, – įspėjau žiovaujančią katę. – Jei apsirysi, nevešiu tavęs pas veterinarą. Kapstysies pati.

In Jang skersomis pasižiūrėjo į mane. „Aš ne koks persiškas Omaras“, – sakyte sakė jos iškalbingos akys.

Po septynių penkiolika. Kad neužmirščiau ko nors svarbaus. Pasidažyti lūpas, būtinai kartaus šokolado spalva. Ji taip tinka rugsėjo ir spalio sandūrai.

Sučirškė telefonas.

Apmiriau.

Keldama ragelį, pagalvojau, jog tik filmuose taip būna, kad provincijos tardytojui kas nors skambintų septintą ryto. Liudininkas, žudikas arba, tarkim, ir auka, jei byla nepriklauso žmogžudysčių kategorijai.

Šefas nesiskaito. Jis gali paskambinti bet kada, ir nebūtinai pranešti žinią, susijusią su byla.

– Pakalbėkim apie tai, ko nedrįstum pasakyti net savo draugui... – užlūžo drebantis balsas ir garsiai sušnopavo; tai, matyt, turėjo reikšti aistrą.

– Ir ką gi tokio tu man pasakysi, ko aš dar nežinau?.. – susidomėjau. – Ir dar septintą ryto?..

Ragelis tik šniokštė, nerasdamas žodžių.

Nusprendžiau lošti *va bank*.

– Ar tik ne Pocius iš septintos „a“ būsi?.. – tariau griežtai.

Ragelis nustojo šniokšti, tik garktelėjo, turbūt paspringo aistringais meilės žodžiais.

– Paskambink man vakare, Pociau. Tada ir pašnekėsim, ko tu nedrįsti papasakoti savo draugui. Dabar, deja, turiu eiti į darbą, – atsidusau. – Rutina – baisiausias meilės priešas.

Ragelis klaktelėjo, pasigirdo pyp pyp.

„Gal ir neapsirikau“, – pamaniau, sagstydamasi švarką. Prieš porą savaičių į Skyrių buvo atėjusi garbi ponia Pocienė, prekiaujanti turguje turkiškais sandalais, ir apskundė vietinį telekomo poskyrį, kad atsiunčiąs nežmoniškas, suklastotas sąskaitas. Išaiškėjo, jog kažkas slapčia naudojosi sekso linija. Kadangi vyro ponia Pocienė neturėjo, o devyniasdešimtmetei jos motinai, negirdinčiai net su klausos aparatu, ir baisiai norėdamas tokio kriminalo nepripaišysi, apklausėme sūnų, ištįsusį, inkštiruotą paauglį. Šis taip išsigando policijos, kad iškart prisipažino.

Vargšelis, turbūt skambino savo mokytojai. Provincijoj telefonų skaičiai taip menkai vienas nuo kito skiriasi.

Pasiunčiau bučinį kandidatui ir užtrenkiau duris. Lengvas rūkas, traukdamas pilką satininį šleifą, pamažu slinko ten, iš kur atėjo – į ežero pusę, kad išsidriektų ant vandens su puošniais savo volanais ir patyliukais, be smurto žymių prigertų.

Jeigu ekspertas nebus grįžęs iš to nelemto bulviakasio, apie kokius nors ekspertizės rezultatus ir svajoti nėra ko. Mergina liks *incognito* iki kitos dienos ar net ilgiau. Nieko baisaus. Tas įprasta. Tapatybė šitam miestely niekam per daug nerūpi – aplink kas dieną miršta daugybė neįvardytų ir neatpažintų reiškinių. O jei netyčia numiršta koks žmogus, tai atrodo esanti keista išimtis.

Vijausi rūką, žingsniuodama per šlapius tvarsčius primenančius lapus, tik rūkas, deja, nieko man negalėjo nei patarti, nei pasakyti, nei atskleisti paslaptį mirusiosios, apgaubtos vandens įkapėmis.

Besibaigiant liepai, ima ir padvelkia vėsus ano pasaulio vėjelis, atsklendžia baltais ir puriais chrizantemų sparnais, palikdamas vieną kitą žiedlapį plaukuose, ištirpstantį ir įsigeriantį kaip arseno oksidas.

Mažos nuodų dozės neretai veikia kaip vaistai, ir jomis gydomasi nuo neišvengiamos mirties.

Atsisėdau ant suoliuko po Leninu ir Kapsuku, nė per centimetrą nenusileidžiančių vienas kitam ūgiu ir mostų platumu, bukai įsispoksojau į fakulteto duris.

Paskutinis egzaminas baigėsi. Gavau ketvertą. „Nesijaudink, – guodė mane nugeibęs vaikinukas didele galva, tiesiog sukurtas teismo raštinei. – Tas dėstytuvas tikras kirvis. Niekam penketų nerašo. Jeigu parašytų, turbūt nusižudytų“.

Užverčiau galvą į Kapsuką, bet jis nė nežiūrėjo į mane – rodė

Leninui nusmurgusį pušynėlį orientacininkų baltai nuterliotais kamienais.

Padvelkė kvapnia pragaro siera, kažkas atsisėdo šalia, pastumdamas į šoną pabaisišką polietileno maišą, prikimštą konspektų ir vadovėlių.

– Sveikinu.

Jeigu tai būtų ištaręs Leninas, ir dar lietuviškai, būčiau mažiau nustebusi nei dabar.

Ant suolelio, užmetęs koją ant kojos, laikydamas cigaretę, sėdėjo mano brangiausias muzikos mokytojas. Baltomis kelnėmis, nusiskutęs iki mėlynumo, ant krūtinės – siaura aukso grandinėlė. Ne mokytojas, o kažkoks pižonas. Toks svetimas ir negeidžiamas, kad nors rėk.

– Sveikini?.. – sumurmėjau. – Su kuo?..

– Juk įstojai, – išpūtė dūmų debesėlį ir šalta sandalmedžio ranka paglostė man kelį.

– Dar... dar neaišku...

Jis pažvelgė man į akis – griežtai, smerkdamas už netikėjimą.

– Įstojai. Aš žinau.

Metė cigaretę į raudonus gvazdikėlius, išsitraukė iš kišenės raktelį, padavė.

– Raktas nuo abonentinės dėžutės, numeris 307. Centriniame pašte. Kiekvieno mėnesio pradžioje rasi ten vokelį su pinigais. Pridūrus prie stipendijos, galėsi normaliai gyventi. Bendrabutį gausi be išlygų kaip našlaitė, kaip atvykusi iš provincijos ir kaip socialiai remtinas asmuo.

Visi trys titulai nuskambėjo lyg keiksmažodžiai. Susigūžiau.

– Ačiū, – sumurmėjau, žiūrėdama į gvazdikėlius. Iš jų, konvulsiškai raitydamasis, kilo pilkas neužgesusios cigaretės dūmas.

Tai buvo paskutinis mūsų susitikimas. Rėkiau kiek galėdama, trokšdama tai paneigti, suleisdama nagus jam į nugarą, kabindamasi dantimis į pečius ir šiurpdama iš siaubo, kad kažkas

pavogė auksinio Budos dvasią ir aš myliuosi su statula, – pro mažą viešbutėlį dundėjo traukiniai, nusinešdami riksmą į stepes ir žemaūgius miškus, ir mirusieji atokiose stotelėse lydėjo ekspresą akimis.

Aš žinau, kur auga tos rausvai violetinės gėlės šerkšno sukaustytomis taurėmis – drėgnose miškų pievose, ir kai pasiklysti uogaudama, kai netekusi vilties pakeli sunkią eglės šaką, išvysti šviečiančių galvelių krūvą. Jos auga iš mirusiųjų akiduobių, ir šitas žvilgsnis amžiams pririša tave.

– Labas rytas, Atali. Ar ekspertas neskambino?..

Atali, plikydama ankstyvąją kavą, papurtė galvą.

– Kad tik nebūtų tapęs bulviakasio auka. Žinau atvejų, kai žmones užardavo vagose, ir tik arklys tegalėdavo tai paliudyti, mat būdavo blaiviausias.

Atali įsmeigė į mane akis – jose, savo nuostabai, įžiūrėjau ne pasipiktinimą, o tylų žavėjimąsi.

Sumišau.

– Kur Arnoldas? – skubiai paklausiau.

– Išvažiavo su ekipažu gesinti šeimyninio konflikto, – atsakė Atali ir ištiesė man puodelį su kava. – Žmoną ištiko isterija, ėmė daužyti lėkštes ir pasigriebė peilį. Policiją iškvietė išsigandęs vyras. Tiesa, – ji nuleido akis, – šefas vakar buvo didžiai susijaudinęs, tai aš savo nuožiūra išsiuntinėjau aukos nuotrauką ir daktiloskopinius atspaudus... Ir jos, ir paslaptingojo svečio.

– Gerai, Atali. Tik vargu ar kartotekose tie atspaudai bus. Mergina atrodo padori, veikiausiai jokių reikalų su policija nebus turėjusi. O svečias...

– Narkomanai nusikalsta labai anksti, – išmintingai tarė Atali.

– Dar nežinia, ar narkomanė. Nėra ekspertizės rezultatų, po šimts tą bulviakasį. Reiktų uždrausti auginti bulves. Intelektas eina velniop.

Atali vėl įsmeigė į mane akis. Susižavėjimą jose pakeitė siaubas.

Nutilau, prarijau paskutinį kavos gurkšnį su tirščiais ir padėjau puodelį ant stalo. Niekada nemaniau, kad Atali šitaip baimintųsi intelekto *nutekėjimo*.

– Ačiū, Atali. Einu dirbti.

– Prašom. Kai tik reiks kavos, sakykit.

– N... taip, gerai. Jei kas svarbaus – pranešk.

Šįkart ant stalo radau geltoną lūgnės žiedą. Net atsidusau iš gailesčio – įsivaizdavau, kaip vargšas gerbėjas naktį brenda per pelkes, pasiraitojęs klešnes, į blauzdas šaltais snukučiais baksi *kikimoros* ir nuskendusių briedžių griaučiai.

Bet kodėl lūgnė?.. Atsitempsiu iš namų *Didįjį botanikos vadovą*. Tarp atnešamų augalų turi slypėti kažkoks ryšys, koks paprastai slypi tarp tyčia paliekamų įkalčių. Netikėti tuo man neleistų ne tik modernioji psichoanalizė, bet ir detektyvinis Holivudo kinematografas. Pastarasis – ypač.

Dirstelėjau į laikrodį. Devintą turėtų ateiti Šarkienė ir parduotuvės *Vijola ir Nijola* savininkė: Šarkienė mačiusi tą paslaptingą vyrą su mergina savo bare, o pas Vijolą vargšelė pirkusi pėdkelnes.

Kaip paaiškėjo, pėdkelnes pirko pačias geriausias, itališkas, *Filodoro,* dydis trečias, juodos, septyniolika litų aštuoniasdešimt centų plius antkainis, dar užsitempė ant rankos, norėdama pažiūrėti, ar ne per skystos. Susimokėjo, pasakė ačiū ir išėjo. Atėjo liūdna, išėjo dar liūdnesnė, nors turėtų būti priešingai, itališkos pėdkelnės bet kam gali suteikti džiaugsmo. Apsirengusi?.. Rudu paltuku kailine apykakle ir bjauriais, negrakščiais šiuolaikiniais batais. Jokio vyro Vijola nemačiusi.

Šarkienė, prikandusi lūpą ir išvertusi juodu pieštuku storai apvedžiotas akis – tai reiškė, kad ji bando susikoncentruoti, – pusbalsiu vardijo patiekalus, kuriuos pora užsisakė. Kai nutraukiau, sakydama, kad tai nėra svarbu, Šarkienė įsižeidė.

– Jie išgėrė visą butelį *Merlot!*.. – subambėjo nepatenkinta. – Argi tai nėra svarbu?..

– Ne, – atkirtau. – Jei tamsta neįbėrėt į vyną nuodų, tai nėra svarbu!.. Palaukit... *Merlot,* sakėt?..

– *Merlot,* – nudžiugo Šarkienė.

– Hm... gal kitokių vyno rūšių pas jus nėra?..

Šarkienė pasižiūrėjo į mane lyg į Mėnulio gyventoją.

– Ponia teisėja... kalbat, lyg pati nežinotumėt.

– N... taip... tiesa, – sutikau. – Bet tai neturi jokios reikšmės. Tai ne įrodymas.

Šarkienė gūžtelėjo apvaliais pečiais.

Be *Merlot,* ji įsidėmėjusi vyro rankogalių sąsagas – labai jau jos blizgėjo, turbūt auksinės.

– Palaukit... ar kartais ne tokios?.. – parodžiau vonioje rastos sąsagos nuotrauką.

Šarkienė linktelėjo. Taip, tokios. Tik ne tokios gražios, mat įkalčio nuotrauka nespalvota.

– Gal dar kokį ypatingą bruožą įsidėmėjot?.. Randą?.. Posakį?.. Kalbos defektą?..

Šarkienė pažvelgė į mane ir nuraudo. Matyt, paskutinįjį žodį palaikė nešvankiu.

– Nea, – sumurmėjo. – Plaukai gražūs, kaštoniniai tokie. Tik kai pasilenkė nuo grindų žiebtuvėlio paimti, užsmuko ant akių.

Atsilošiau kėdėje.

– Ar tikrai manote, kad ten buvo perukas?

Šarkienė atsiduso.

Tai galima laikyti teigiamu atsakymu.

Išleidusi liudininkes, palikau atviras duris – kad išsivadėtų slogesnis nei chloroformas turgaus kvepalų dvokas.

Lauke tolimų medžių viršūnėmis pralėkė begarsis vėjo gūsis, – tarsi koks plikagalvis demonas būtų šiurpiai nusikvatojęs.

Nebūtinai plikagalvis. Peruko ilgį ir spalvą galima (su švel-

nia abejone) traktuoti kaip priešingybę tikriesiems plaukams. Jie galėjo būti trumpi ir, tarkim, šviesūs. Sutapti su kuokšteliu pase.

Jeigu ekspertas per dvi dienas nepateiks man bent kokių išvadų, užnuodysiu jo bulvių rūsį.

O kraujas ant vonios atbrailos?.. Jei mėginys sutampa su aukos krauju ir ant lavono pirštų yra įbrėžimų... ir šie įbrėžimai panašūs į tokius, kokie gali atsirasti stveriantis pirštais už atbrailos, kai mylimas žmogus staiga griebia už kyšančių kojų ir greitai patraukia... taip, kad galva žaibiškai atsidurtų po vandeniu... Klasikinis prigirdymo be smurto žymių atvejis.

Ar lavono pirštų negali apžiūrėti eksperto padėjėja?.. Gal paskambint į laboratoriją?.. O gal pačiai nueiti?..

Ne, ta motiniška gyvnašle aš nepasitikiu. Neseniai jos vaiką išbėrė šunvotės, tai ji kasdien kankina pyplį, imdama jo kraujo pavyzdžius ir kiauras dienas spokso pro mikroskopą, tikėdamasi rasti lobį – auksinį stafilokoką.

Būtų gerai, kad nesumaišytų su aukos kraujo mėginiu. Kas bus, jei aptiks, tarkim, heroino?..

Jau pusė dvylikos, o koridoriuje dar negirdėti šefo. Keista.

– Laba diena, – turgaus chloroformą permušė saldus žibučių kvapas; tarsi visas paupio šlaitas būtų atėjęs.

Atsisukau.

Tarpdury išvydau liepsnojantį krūmą – raudonplaukę poniutę iš priemiesčio, dviejų pasaulių ryšininkę.

– Laba diena. Ką norėjot pranešti?.. Vėl kas nors su viršutiniu aukštu?..

– Aš... – sumurmėjo poniutė ir apsidairė. – Gal galiu prisėsti?..

– Prašom.

– Matot... vos laikausi ant kojų, – ji sunkiai nusileido ant kėdės.

– Tai gal jums reikėjo kreiptis į polikliniką, ne į policiją?..

Poniutė bejėgiškai skėstelėjo žieduotomis rankomis.

– Matot... – ji iškaito ir pakėlė į mane pagalbos prašančias akis. – Terapeutas... terapeutas manęs nesupras. O jūs – moteris... tai svarbiausia. Matot...

Atrodė, kad poniutė tuoj apsiverks.

– Nusiraminkit. Kas nutiko?.. Viršutinis aukštas terorizuoja?.. Kiek žinau, butas buvo neprivatizuotas ir savivaldybė ten įkėlė kažkokį mūrininką.

Poniutė susierzinusi mostelėjo ranka.

– Mūrininkai man nerūpi!.. Mane apsėdo demonas.

Stojo tyla. Buvo girdėti, kaip gatvėje per grindinio plyteles kaukši vieniši moteriški kulniukai.

– Atsikabina kabliuką ir įslenka, o aš, matot, nakčiai geriu noktalį ir nieko nejuntu... – poniutė susiėmė už putnios krūtinės. – Didelis kaip jaučio maita, slegia mane ir kankina, kandžiojasi ir... – poniutė nuleido akis. – Ir visa kita.

– Turit omeny... hm?..

Poniutė linktelėjo.

– Va, dantų žymė – matot, – atraitojo rankovę ir parodė mėlynę.

Apžiūrėjau.

– Įdomu. Primena dantų pėdsaką. Tik ne demono.

– Tai kieno gi? – pasipiktino poniutė.

– Šitie pėdsakai labai jau žmogiški.

Poniutė aiktelėjo.

– Žmogaus? – pakartojo nusivylusi. – Negi – vyro?.. Paprasto vyro?..

– Deja, paprasto, – tariau su apgailestavimu. – Ir, ko gero, netgi mūrininko. Esam gavę skundų, kuriuose jis kaltinamas seksualiniu priekabiavimu ir chuliganizmu. Primušė žmoną, radęs su meilužiu, tai bene vienintelė jo demoniška savybė. Ar patamsy kartais neužčiuopėt jo ragų?..

Poniutė lėtai kaip atsigavęs pakaruoklis pakilo nuo kėdės ir, netardama nė žodžio, pasuko į koridorių.

– Jeigu ateitų dar, – sušukau jai įkandin, – pasistenkit nuplėšti nuo jo kokį daiktinį įrodymą!.. Įkaltį!..

Man atsakė tik atšiaurus laukujų durų trinktelėjimas.

Moteriškė tikriausiai nebeateis ir tikrai nesistengs parūpinti daiktinių įrodymų. Astraliniame pasaulyje daiktiniais įkalčiais nieko neįrodysi...

Rugpjūtį praleidau apleistame tėvo vienkiemyje, nors mielai būčiau pasilikusi mokyklos bendrabutyje. Deja, šis vasarą būdavo užrakinamas, paverčiamas džiovinamų vaistažolių sandėliais arba daržo inventoriaus saugykla.

Odetė su vyru išvažiavo prie jūros – tai pasisekė mergai, ir ištekėk tu man už tokio nereiklaus moteriškam žavesiui vyro, ir dargi ne skurdžiaus paskutinio. Net savo kuklaus knygų ryšelio ir poros drabužėlių negalėjau pasiimti; teko apsieiti su tuo, ką buvau įsimetusi egzaminams į miestą.

Miegojau palėpėje, tarp senų dėžių obuoliams laikyti. Pasitiesiau čiužinį ir iš senų skudurų susirankiojau šiokią tokią patalynę. Tėvo sugyventinė Magdalena tingėdavo skalbti ir labai nešvarius drabužius ar įjuodusias paklodes tiesiog užmesdavo ant aukšto.

Ji išniekino ir apdergė visus mamos daiktus, nesuvokiau, kaip tėvas gali šitai iškęsti. Juk tai baisiau už dantų skausmą!.. Bet jis ne tik iškentė – jis dar miegodavo su ta nevala, girdėdavau gyvuliškus nakties garsus, pūkštimą ir stenėjimą, tarsi ne mylėtųsi, o stengtųsi išsituštinti.

Turbūt egzistuoja geisminga siaubo bedugnė, inertiška gelmė, kuriai nereikia jokio valios judesio – tik instinkto.

Sunokusios vyšnios, juodos nuo sulčių, aistringos, krito pro sutrupėjusį išvietės stogą ant pajuodusių lentų, į garuojančias išmatas, ant apskretusių aritmetikos vadovėlio lapų, mamos piešinių ir eskizų. Tualetinio popieriaus era šitai išvietei niekados neišauš!..

Skaičiau Cicerono kalbas, nugvelbtas iš kaimo bibliotekos, rinkau sode pernokusius agrastus ir kadangi neturėjau mokytojo nuotraukos, įkalintos auksiniame medalione, glostydavau su įduotais man pinigais dirbtinės odos maišelį, prigludusį prie krūtinės ir tapusį antrąja širdimi.

Tėvui ir Magdei mažai rūpėjo mano planai, bet jie neužmiršo pasidomėti, ar turiu pinigų studijų pradžiai.

Neturiu, – sumelavau, nutaisiusi gailią veido išraišką. Bandysiu skolintis... o gal jūs duosit?..

Tėvas net atšlijo, o Magdė nusijuokė, plodama man per petį stambia ranka, sukurta lokiams smaugti. Jeigu žinotų, ką nešiojuosi ant krūtinės, per daug nesismulkintų – nutrauktų su visa galva.

Artėjo rugsėjis, ir abi mano širdys plakė vis smarkiau.

Išėjau saulei vos patekėjus, palikusi lokių irštvą balto rūko patale. Kaitrai išsklaidžius drėgnus pieniškus tumulus, toje abejingoje nusikaltimo vietoje nebeliko jokio mano pėdsako.

Po pietų pakilo vėjas, suiro raudonų lapų skruzdėlynai, sušluoti policijos sargo ties kiekvienu Skyriaus kampu kaip keturios kompaso kryptys, ėmė suktis ore, šnabždėdami vis tą patį: skubos darbą velnias neššša, ssskubos darbą velnias neššša... Paprasti provincijos lapai, ir šitaip šnabžda, ko tada tikėtis iš valkataujančių šunų ir kuosų, o žmonės apskritai neįeina į gamtos reiškinių kategoriją, jie kur kas aukščiau, bet kur – niekas nežino.

Nereikia veržtis kaip žvaliam bepročiui atskleisti nusikaltimo, nes niekad nežinai, ką jis tau atskleis.

Tokios nuostatos laikėsi ir šefas. Sužinojęs, kad Atali pasistengė ir išsiuntinėjo aukos nuotraukas, nepatenkintas tarė:

– Ir ką tas padės!.. Reikia palaukti.

Sučirškė telefonas.

Skambino ekspertas, ką tik grįžęs iš kaimo. Kvietė vakarienės – virsiąs cepelinų.

– Kur, po perkūnais, ekspertizės rezultatai?.. – paklausiau kuo mandagiau.

Šefas numojo ranka.

Ekspertas kitame laido gale, matyt, padarė tą patį. Pasakė, kad jam labai sugrubę pirštai, mat krapštęs iš molžemio bulves be pirštinių.

– Ne smuiku gi grieši!.. – surikau, prarasdama kantrybę.

– Skalpelis irgi labai jautrus instrumentas, – pasakė ekspertas ir padėjo ragelį.

Prikandau lūpą.

Pagalvojau apie mirusią merginą, gulinčią šaldytuvo stalčiuje ir besiklausančią vos vos teprasidėjusių, tykių kaip blakstienos virpėjimas irimo procesų savo sunkaus ir gilaus kūno gelmėse.

Ką gi, jai veikiausiai teks sulaukti ir *vivace,* ir, neduok Dieve, *forte.* Tą nenaudėlį ekspertą reikėtų nusiųsti į sostinės filharmoniją.

– Nesijaudinkit, – Atali padavė man stiklinę vandens.

Šefas jai pritarė.

– Nėr čia ko šokinėt. Viskas kontroliuojama. Viskas paaiškės, kai prabėgs tam tikras laiko tarpas.

Geriau jau to laiko nebūtų ir gyventumėm tik erdvėje, pamaniau, užsidarydama kabinete. Tada galima būtų teisintis ne laiko stoka ar pernelyg dideliu jo kiekiu, o siaubingais nuotoliais tarp minties ir veiksmo.

Prie stalo, pasidėjusi ant kelių rankinuką, laukė moteris su didžiuliu kuodu, primenančiu siūlais apvyniotą stiklainį.

Keturiolikmetės, patyrusios smurtą kukurūzų laukuose, motina.

– Laba diena... – pakilo, atkišusi į priekį rankinuką kaip skydą.

– Laba diena. Jūs dėl savo dukters bylos?.. Kaip žinote, ji nutraukta. Žinote, dėl ko. Labai gaila, bet niekuo padėti negaliu.

– Ne... gerbiama prokurore... aš... – sulemeno moteris.

Na va. Be teisėjos, įgijau dar ir prokurorės titulą. Iki generalinio komisaro trūksta labai nedaug.

– Turit naujų duomenų ir norit atnaujinti bylą?..

– Ką jau ten... visi duomenys – po žeme.

– Kaip – po žeme? Nesuprantu tamstos.

Moteris gūžtelėjo pečiais.

– Taigi patys sakėt – byla palaidota...

Už lango suūžė vėjas, blokšdamas į stiklą gniūžtę lapų ir smulkaus žvyro – sutratėjo į stiklą kaip smulkūs griaučių nareliai.

– Čia tik toks... na, tai tik vaizdingas posakis, – pabandžiau išsisukti iš kvailos padėties.

Moteris ilgai į mane žiūrėjo. Iš veido išraiškos mačiau – netiki. Krapštydama surūdijusią rankinuko sagtį, ji visgi įveikė nepasitikėjimą ir per jėgą prabilo:

– Matot, mano duktė... įtariu, kad ji nėščia.

Bejėgiškai nuleidau rankas.

– Ponia!. Tai jau tikrai ne policijos rūpestis.

– Kaip ne policijos!.. – pašoko moteriškė. – Kai tik pradėjot ją apklausinėti, viskas ir prasidėjo. Iki to ji buvo sveika ir nepaliesta!..

– Iki ko? Iki išžaginimo?..

– Ne!.. Iki apklausos!..

– Viso gero.

– Jūs prileidot prie jos blogį! – suriko įtūžusi motina, mosuodama rankinuku – aliuminiu kaustyti jo kampai blyksėjo kaip žaibas. – Prie mano vaiko, doro ir tyro, turėjusio atitekti Dievui!..

– Arnoldai!..

– Aha, vyriausiojo velnio šaukiatės!.. Nepadės, aš ką tik šventu

vandeniu apsišlaksčiau!.. Be to, Vilniuje aš egzorcizmo studijas baigiau, Kalvarijų gatvėj... prie turgaus!..

Už durų pasigirdus dusliems policininkų žingsniams, moteriškė išsigando, perbalo ir susigūžė. Kai Arnoldas su padėjėju įvirto vidun, į tą susitraukusį kuodelį kėdėje buvo gaila žiūrėti. Matyt, prastas mokytojas jai pasitaikė toj Kalvarijų gatvėj.

– Padėkit poniai išeiti. Matot, vos kvėpuoja. Oras čia, Skyriuje, labai slogus.

Kuodeliui išsivilkus, pabandžiau atidaryti langą, bet nepasisekė. Pauosčiau. Ar man atrodo, ar tikrai smirdi siera?..

Blogio gelmės juodos ir paslaptingos, niekad neįveiksim jų tradicinėmis priemonėmis. Bet kur jūs regėjot policininką egzorcistą?.. Nebent kokiam kvailam kine. Kiekvieno padoraus policininko ezoterinės srities žinios labai ribotos, ir daugiausia, ką jis gali padaryti neapibrėžtam blogiui – areštuoti kelioms paroms.

Garsus, bet nesveikas rašytojas tai irgi sakė, tik vietoj trijų parų minėjo amžinybę, o policiją, žinoma, atstojo vienas pats.

Koridoriuje vėl pasigirdo sunkūs žingsniai – nejučia įsitempiau, bet į vidų oriai įžengė ne blogis, – grįžo Arnoldas susirūpinusiu veidu.

– Gavom pranešimą iš Marsiečių mikrorajono. Kažkokia pensininkė daugiabučio kieme palaidojo savo nukaršusį katiną ir uždegė žvakeles. Kaimynai kaltina ją antisanitarija ir vaikų teisių pažeidimu.

– Kuo čia dėti vaikai?..

– Pensininkė užkasė katiną smėlio dėžėje ir neleidžia vaikams žaisti.

Koridoriumi pralėkė tarsi vėjo šuoras su kruša, tarsi Atali, skimbčiodama puodeliais. Pakvipo kava. Aha, vis dėl to – Atali.

– Patark senutei savo numylėtinį palaidoti kur nors kitur. Juk iki nakties nesėdės prie smėliadėžės, o vaikai vis vien tą katiną išsikas ir tampys po visus kampus, kol pašvinks.

Ar ji neturi palaidotų giminaičių?.. Manau, jie tikrai nesupyktų ir mielai priglaustų savo draugėn katiną. Naminių gyvulėlių nemyli tik iškrypėliai.

– O jeigu nesutiks?

– Jei nesutiks, skirk nuobaudą. Surašyk aktą. O palaikus teks atimti ir sunaikinti. Kastuvėlį iš vietinių vaikų pasiskolinsi. Ko dabar stoviniuoji?.. Eik!..

– Labai jau nerimtas atvejis... – sumurmėjo Arnoldas mindžikuodamas.

– Nerimtas?.. Katino ekshumacija – tau nerimtas dalykas?.. Mielas žmogau, tu gi ne koks Rembo, ačiū Dievui. Palaidoti katiną šiame pasauly kur kas svarbiau, nei susprogdinti degalinę ar automatu išpleškinti supermarketo langus. Kai gūdžią naktį prabusi, išpiltas šalto prakaito, susapnavęs pirštikaulius tiesiančią mirtį, skruostą paglostys dėkinga nematoma letenėlė, ir mirtis nutols nuo tavęs per porą žingsnių...

Arnoldas gūžtelėjo pečiais – matyt, aš jo neįtikinau – ir nenorom išėjo.

Temo. Aprimęs vėjas nebenešiojo ir nebeblaškė lapų, bet kažkur netoliese girdėjosi švelnus, nesiliaujantis šnabždesys – Atali kabinete šnarėjo faksas, kaip rudens lapai pylėsi atsakymai iš kitų šalies skyrių: tapatybė nenustatyta... nenustatyta... nenustatyta...

2001 09 29 Į policiją kreipėsi moteris – dingo jos trejų metukų dukrytė. Vaikščiojo po parką, vaikščiojo – ir dingo. Kaip į vandenį. Moteriškė su drauge ant suolelio gėrė vyną ir pasakojosi savo nelaimingus gyvenimus, o kai pasakojimo gaida pasiekė kulminaciją, ėmė ir prapuolė tas vaikas, nenusisekusio gyvenimo rezultatas. Garbanotas, šviesiaplaukis, putlaus veidelio, rausva striukele, išsimurzinęs šokoladiniu saldainiu.

Draugei dingojosi, kad mergytę nusinešė kažkokie baltai apsirengę sektantai, paskui ji pamiršo, ką sakiusi, prapliupo, kad vai-

ką pagrobė milžiniška beždžionė, pabėgusi iš Ignalinos elektrinės. Motina buvo kur kas blaivesnės galvos – tą liudijo jau faktas, kad kreipėsi į policiją, o ne į Aukščiausiąjį protą, kaip kad siūlė draugė.

Apieškoję parko dalį, kur klaidžiojo moterų pamirštas vaikas, radome saldainių popierėlių, išbarstytų kaip pasakoje apie Joniuką ir Grytutę. Drėgname dirvožemyje, kurio nedengė lapai, aptikome mažų batukų ir didelio bato atspaudus. Moteriško, trisdešimt devinto dydžio, stambia rantuota pakulne. Toliau, matyt, nueita asfaltu. Dykra, laukinės gervuogės, žvyrduobės – nei liudininkų, nei įkalčių.

Penktojo bataliono kariai išmaišė aplinkinius miškelius, išbaksnojo kūdras, bet mergaitės – nei mirusios, nei gyvos – neaptiko. Kai po dviejų dienų ėmėme prarasti viltį, mažoji netikėtai atsirado – sėdėjo vaikų darželio smėliadėžėj ir čiulpė saldainį. Neatrodė nei išsigandusi, nei alkana, o kai motina čiupo ją ir uždrožė per sėdynę, užbliovė kaip bliauna sveikas ir nepelnytai nubaustas vaikas. Rupūže tu, – riktelėjo motina, – prapulk tu man daugiau, nežinau, ką padarysiu!.. Iš ko gyvensim, jei negausim pašalpos!..

Mergaitės apklausa nieko konkretaus nedavė. Vebleno, kad teta davusi saldainių, jos kartu nuėjusios ir žaidusios. Būdami tokio amžiaus, vaikai dar nesugeba atpažinti žmonių ir vietų.

Ir visgi po kelių dienų į policiją įnirtusi atlėkė vaiko motina ir apskundė baro savininkę Šarkienę. Tai ji pagrobusi mažąją, lakais ir parfumais išsipurškusi pamaiva!.. Įrodymas – mergytė, pamačiusi Šarkienę, sušvebeldžiavo: „Teta, dok seinį“ (duok saldainį), ir dar paklausė, kada žaisim čiuku čiuku traukinuką ir ar teta vėl būsianti garvežys.

Krata Šarkienės namuose nieko gero nedavė. Radome trisdešimt devinto numerio batus rantuota pakulne, bet be jokių žemių pėdsakų (tokiais batais, šaukė Šarkienė, pusė miesto vaikš-

to, netgi keli vyrai!..). Saldainiai, kuriais ji prekiavo – irgi iš populiariųjų rūšies, tokių kiekvienoj kavinėj rasi. Be to, visiškai neaiškus motyvas, paskatinęs Šarkienę taip pasielgti. Išsiskyrusi, vieniša moteris (jos vyras gyveno kaimynystėje su kita moterimi ir jos vaikais), iš pažiūros padori, o šios sąvokos niekada viena kitai netrukdė. Kambariai pilni blizgančių niekučių, turgaus meno, pliušinių žaislų, lėlių. Viena – vaiko dydžio, šviesiais garbanotais plaukais, rausva suknele ir šokoladu išmurzinta nosimi. Naujutėlaitė, pirkta vakar, etiketė dar nenukirpta.

Gal tai turėtų kažką reikšti?..

Kad gyvas vaikas visgi nėra toks jau patogus daiktas, kaip galima pamanyti, jis su laukiniu riksmu reikalauja savo teisių, veržiasi iš myluojančių rankų, kanda ir spiria, jam nepapasakosi skaudžiausių ir graudžiausių savo paslapčių, to gero jis pats turi per akis, jis nori pasakos, kur archetipų pavidalais grumiasi meškos, slibinai ir numirėliai, gauna galą, atgyja, išteka ir laimingai gyvena. Kas, ką ir su kuo, nėra taip jau svarbu, vaikas – ne sentimentų, o veiksmo žmogus.

Negražu šitaip įtarti nelaimingą moterį, įsižeidusi sakė Šarkienė. Kad aš neturiu šeimos ir esu priversta kasdien matyti, kaip buvęs vyras vedasi kitos moters vaikus pasivaikščioti, – ar tai jau koks kriminalas, jau sodinsit mane į kalėjimą?.. Už slaptus norus niekas neteisia, kitaip žemėj neliktų nė vieno laisvo žmogaus.

Atsinešiau iš namų *Didįjį botanikos vadovą*. Violetinė gėlė ten atrodė kur kas blankesnė, panaši į šungrybį; matyt, kalta tarybinė poligrafija.

– Rudeninis vėlyvis, – perskaičiau. – *Colchicum autumnale Stev.* Labai nuodingas.

Papurčiau galvą. Mano gerbėjas trenktas kaip reikiant; apsvaigęs iš meilės, trokšta mane nunuodyti.

Negi tikisi, kad suėsiu jo dovaną?..

Susinervinau, aptikusi, kad ir lūgnė, be savo gerųjų savybių (tinka triperiui ir odos ligoms gydyti), turi pakankamai ir atstumiančių bruožų. Paragavęs jos šakniastiebio, gali ilgam užmigti, ir klausimas, ar beprabusi, o ir prabudus jausmas bus ne iš maloniųjų, mat miegą lydės tokie šalutiniai veiksmai, kaip tryda ir vėmimas.

Dieve mano, koks pasibjaurėtinas ryšys tarp įkalčių!.. Visai nesidžiaugiu, jį radusi. Reikės įspėti budėtoją, kad neįleistų į Skyrių jokių įtartinų asmenų.

Įkišau *Vadovą* į spintą ir kurį laiką bukai spoksojau į sieną.

Kokios šlapios, kokios šaltos pelkės, kaip gnybia iki pat širdies mirties ledinis šiurpas!..

IV

Šįkart Antikristas nejudėjo – medinis kuolas giliai įkastas į žemę, ir tik raudona mantija belaikėj prietemoj niūriai švietė iš tolo.

Ką jis baidė nuo šulinio sutrešusiu rentiniu – juk ten seniai nebebuvo vandens.

Troškau nors trumpam įžengti į kiemą, bet mane stabdė išnykusio laiko siena, tegalėjau žiūrėti į namus iš tolo, atpažinti juos iš užplūstančios šilumos – vos juntamos, tarsi skleidžiamos didelio taikaus žvėries.

Niekas šioje erdvėje neturėjo konkretaus įvardijimo – nei kategorijos, nei būsenos, nei kiekiai.

Matyt, paveiktas slogių sapnų, kurių pagrindinis komponentas buvo išnykęs laikas, sugedo mano žadintuvas.

Pabudau nuo garsiai prabilusio televizoriaus: In Jang tupėjo ant pultelio ir žiūrėjo, kaip Pamplonos gatvėmis, bulių genama, bėga įsiaudrinusi minia.

Atėmiau iš jos pultelį ir įjungiau nacionalinį kanalą.

Balsas už kadro kalbėjo apie abejotiną kai kurių saugumo agen-

tų praeitį, ekrane šmėkščiojo kepurės su žvaigždėmis, pasirodė ir dingo Štirlicas iš „Septyniolikos pavasario akimirkų“, žavus ir abejingas kaip ledas, šturmbanfiurerio uniforma netrukdė jam be akcento kalbėti rusiškai. Bet ko čia stebėtis, taip visi rusai vaidina užsieniečius ir ateivius iš Kentauro Alfos.

Buvau beišjungianti, kai balsas staiga nutilo, o ekrane – lyg tarp kitko – vieną sekundės dalį, užsitęsusią iki amžinybės, šmėstelėjo mano mielas muzikos mokytojas: griežtu kostiumu, dar griežtesniu kaklaraiščiu, primenančiu kilpą, abejingais gestais vejantis lauk žurnalistus, besibrukančius į tarnybines patalpas. Vaizdas dingo, spėjau įsidėmėti tik antakių linkį ir rankogalio sąsagą, švystelėjusią kamerų link tarsi auksinė kulka.

Paskui į atmintį lėtai tarsi atgal atsukta magnetofono juostelė grįžo diktoriaus balsas: „... duomenys apie dabartinių agentų praeitį arba dingę, arba slaptuosiuose archyvuose Maskvoje ir neprieinami...“

Dirstelėjau į veidrodį. Dieve mano, veidas net žalias nuo sapno apnašų. Atrodau tarsi ilgai brandintas sūris.

Gerdama kavą, atsipeikėjau. Suvokiau, kad sapnas, matytas per televizorių, artimas realybei ir gali pagrįsti vieną, nors ir nelabai įtikėtiną versiją. Kas drįstų teigti, kad neįtikėtinos versijos negalimos?.. Kriminalistikos katedros vedėjas, gerbiamas profesorius Kirvis drėbteltų man dvejetą už tokias mintis. Ačiū Dievui, tai jis dabar padarytų nebent sapne.

Pasirodo, mano brangus mokytojas savo grakščiais aistringais pirštais mokėsi groti ne tik Čaikovskio „Gėlių valsą“ ir vestuvines banginių dainas. Matyt, egzistavo tam tikros partitūros, reikalaujančios ne apkurtėlių, besiveržiančių groti visais įmanomais instrumentais, o tikrų virtuozų.

Jau aštuonios.

Susitaikiusi su mintimi, kad skubėti nėra ko – viskas paaiškės, bėgant laikui, – užsiplikiau antrą puodelį kavos.

Paskambino Atali.

– Jums atnešti ekspertizės rezultatai.

Paspringau kava.

Negali būti!.. Pagal blaivius mano apskaičiavimus ekspertas, išvargintas bulviakasio, turėjo pristatyti juos tik rytoj. Ir pasitikėk žmonėmis kad nori. Jeigu darė ekspertizę atbulomis rankomis, teks skirti papildomą.

Užtrenkusi duris, prisiminiau studijų draugą, tokį kampuotą, didžiadantį, mažo ūgio vaikinuką, vadindavom jį Spragtuku. Dideliu protu nepasižymėjo, užtat kruopštus buvo neapsakomai. Labiausiai mėgo knaisiotis po įvairius senus popierius ir pamirštas bylas, tarsi ieškotų savo karališkos kilmės įrodymų ir būdų, kokiais paslaptingais nuodais nugalabyti Pelių karalių.

Po studijų įsitaisė Archyve.

Reiks pasiųsti jam elektroninę žinutę. Gal turi kokių slaptų duomenų apie mano mokytoją. Tegu tik pabando neatsakyti, mažas bjaurus riešutų gliaudytojas!.. Tokią uolią popierių žiurkę turėtų labai slėgti netinkami jos prigimčiai poelgiai – bandė pakišti ranką man po sijonu. Priminsiu jam tai labai subtiliai ir su sąmoju – kad nuteikčiau ne priešiškai, o švelniai, erotiškai, su migloto pažado viltimi.

Drungnas vėjas, nepataisomas priekabiautojas, paglostė blauzdas ir slystelėjo šlaunimis aukštyn. Susisiaučiau paltą ir per lapus – drabužių dalis, audinio skiautes, pluoštus su mikrodalelėmis, įmirkusius aitriu kūno prakaitu, nuodingomis alkoholiko seilėmis, žaliomis nuomario putomis ir nevalingai išsiskyrusiu šlapimu, mindama juos aštriais kulniukais, užbėgau Skyriaus laiptais.

Budėtojas plūdosi į ragelį, žodžiai „sterva tu bezobraznaja“ vos neišbloškė manęs atgal į lauką, ant gličių, mikrobais knibždančių ekshumuoto lavono įkapių. Pamatęs mane, švelniai raustelėjo. O aš prisiminiau, kad jis neseniai vedęs, ir lengviau atsikvėpiau.

Logiška – šitaip išplūsti galima tik prostitutę, besiskundžiančią, kad jos teisių niekas negina, arba žmoną. Ir netgi labai įtikėtina, kad skundų dėl nepagarbaus elgesio nei iš vienos, nei iš kitos pusės nesulauksime.

Ant ekspertizės akto gulėjo nepažįstamas augalas. Lapai, panašūs į pakalnutės, liūdnai nulinkę į vieną pusę, kitoje – gelsvai balti žiedeliai, primenantys trumpus itališkus makaronus. Niūriai šypsodamasi, atsiverčiau *Vadovą* ir sužinojau, kad tyčinis įkaltis – vaistinė baltašaknė, liaudy dar vadinama kurvažole. Ko čia stebėtis, kad nuodinga – jau vardas viską pasako. Dar rašo, jog moterys jos uogomis trindavosi skruostus, kad būtų rausvi. (Paskui, matyt, paleistuvaudavo.)

Neatitinka vienas smulkmena: kurvažolė žydi gegužės–birželio mėnesį, dabar turėtų būti ne su žiedais, o su uogomis. Ir kurgi tas gerbėjas rado žydintį kurvažolyną?..

Pala... o gal ekspertas atnešė kartu su popieriais?.. Vargu. Ekspertas – senbernis, moterys jam egzistuoja kaip žmonių porūšis, o ne lytis. Ir gėlių jis nemėgsta – jei susimanytų ką garbinti, nešiotų gražiausias skrodžiamų lavonų daleles. Garbanų kuokštelį su oda, pirštelį su lakuotu nagu, ausį su žalvariniu ar net pasidabruotu auskaru...

Įmečiau nuodingus makaronus į stalčių ir ėmiausi ekspertizės akto.

Lavonas moteriškos lyties, amžius – šešiolika–septyniolika, ūgis – 168 cm, oda šviesi, plaukai kaštoniniai, akys mėlynos. Injekcijos dūrių nepastebėta. Ant dešiniosios rankos pirštų pagalvėlių ir delno rasta lengvų kraujosruvų; užfiksuotas lengvas alkūnės sumušimas. Daugiau smurto požymių nėra.

Skaičiau, ir neryški sapno suformuota figūra žengė pirmuosius žingsnius į realybę – girdėjau tylius, švelnesnius nei atsargaus meilužio žingsnius.

Mirtis ištiko nuo ūmaus paskendimo, – rašė ekspertas. – Pa-

skendimas – šviežias, lavonas pamėlynavęs, akyse taškinės kraujosruvos. Odos maceracija silpna. Vyzdžiai išsiplėtę, bet nelabai tikėtina, kad mirtis ištiko nuo narkotikų, tai nustatyti vargu ar padės ir speciali toksikologinė ekspertizė...

– Kodėl? – paklausiau popieriaus.

... todėl, kad vyzdžiai gali išsiplėsti ir nuo didelio siaubo. Lavono užkrūčio liauka nenormaliai didelė; auka galėjo išsigąsti ir apalpusi nuskęsti. Bet apalpęs žmogus vonioj nuskęsti ne visada gali, tad neatmetamas ir smurtinis paskandinimas...

– Viešpatie, kiek hipotezių, – tariau susierzinusi. – Kas čia dirba tardytojo darbą – ekspertas ar aš?..

... kraujo pėdsakas ant atbrailos sutampa su aukos kraujo grupe, ten pat rasta ir jos pirštų atspaudų. Atspaudai, rasti ant taurės, priklauso aukai. Kiti – paslaptingam jos svečiui.

– Pasiųsiu tuos atspaudus Spragtukui, – šovė mintis. – Na, kas dar įdomaus?..

... baigdamas tyrimą, aptikau, kad mergina nėščia. Nėštumas – trijų savaičių.

– Še kad nori!.. – susinervinau. Šitas faktas man nepatinka. Labai jau banalus. Pigus detektyvinis triukas. O čia pagaliau ne koks romanas. Čia – gyvenimas!..

Papurčiau galvą, vaikydama mintis, priplazdenusias artyn sausais paranojiškais sparneliais. Surinkau Spragtuko adresą.

Išsiunčiau laiškelį, kuriame erotika maišėsi su neuroze (kaip man patinka broliškas šių žodžių skambesys!..), ir bukai spoksojau į mirgantį ekraną, kol nepasirodė Atali.

– Kava, – padėjo garuojantį puodelį.

– Ačiū, Atali.

– Kas nors negerai? – rausvos Atali akys dėmesingai nužvelgė ištįsusį mano veidą. – Ką sapnavot?..

– Kaip visada – Antikristą.

Atali šyptelėjo.

– Nieko baisaus, – švelniai tarė. – Jis nepriklauso kriminalinėms struktūroms, tad jums nėra ko nerimauti.

– Nepriklauso?.. Kažin... – atsidusau, bet Atali jau buvo už durų – bėgo ten, kur girdėjosi griausmingas šefo balsas ir kažkieno įkyrus kniaukimas, turbūt areštuotojo.

– Jam depresija, – šaukė šefas, – todėl kurį laiką pagyvens mano kabinete!.. Niekur neparašyta, kad jis negali gyventi kabinete!.. Ir ne todėl, kad tai nenumatyta – biurokratinės struktūros apskritai nieko negali numatyti, nes jos trumparegės!..

Atali kažką kalbėjo, bet šefas nedavė jai baigti.

– Šersiu jį pats ir kaką pats valysiu!.. – suriko prieštaravimų nepripažįstančiu balsu.

Šefas šitaip elgsis su areštuotoju?!..

Išbėgau į koridorių.

Prie savo kabineto stovėjo pasišiaušęs šefas, svaidydamas akimis žaibus, o ant jo rankų drybsojo užgaidus persiškų pūkų maišelis – Omaras Chajamas.

– Bent jau išnešiu iš jūsų kabineto alijošių, – įtaigiai tarė Atali. – Katės juos neretai apkandžioja.

– Ir tegu kandžioja, – burbtelėjo užkimęs šefas, dėbtelėjo į susirinkusius koridoriuje ir užtrenkė duris.

– Katėms irgi reikia atsipalaiduoti!.. – dar riktelėjo.

– Kam čia depresija? – išsižiojo budėtojas; kvailą jo klausimą nutraukė poste pasigirdęs skambutis. Policininkas paknopstom puolė prie telefono, ir juodas depresijos siūlas nusidriekė jam iš paskos.

– Eikit dirbti. Skirstykitės, – griežtai tarė Atali.

Manęs šis įsakymas nelietė – Atali žiūrėjo į mane kaip į silpnaprotę ir maloniai šypsojosi.

Nesuprantu, kuo nusipelniau tokios atšiaurios ir nesuprantamos būtybės palankumą. Matyt, geriau nežinoti, nes pažinimas yra kartaus chinino skonio, ir jeigu gydaisi juo nuo protinės be-

jėgystės, svarbu nepadauginti, nes ne tik nieko nesužinosi, bet dar ir numirsi.

Numirti gali ir nuo laukinių obelų kvapo, kuris skverbiasi pro atdarą auditorijos langą veikiau iš atbudusios atminties, o ne iš gatvės, langų stiklus ir palanges nugula ne šiltos gegužės dulkės, o žydinčių dilgių krislai, paliekantys ant odos rausvas dėmeles, kurios atrodo lyg daugybiniai taškeliniai kraujo išsiliejimai, atsirandantys mirtinai užspaudus krūtinę ir pilvą.

Smurto įranki, sulaukėjusios obels žiede, mano plaukai pilni tavo švelnaus alkaloidinio nuodo.

Profesorius Kirvis, nuobodžiai dudendamas, dėsto Čezarės Lombrozo atavistinę teoriją.

– Nusikaltimas, brangūs draugai, yra natūralus ir neišvengiamas reiškinys, kaip gimimas, mirtis, psichinė liga. Nusikaltėlio neįmanoma pataisyti, jį reikia arba sunaikinti, arba izoliuoti nuo visuomenės. Apsigimusio nusikaltėlio atavistiniai bruožai pasireiškia ne tik elgesiu, bet ir kūno ypatybėmis: kaukolės forma, rankų ilgiu, plaukuotumu. Pagal šias ypatybes netgi galima nustatyti, kokį nusikaltimą jis padarys – nužudys, išžagins ar apvogs...

Prieš mane sėdinčio vaikino kaukolės forma tikrai nėra tobula, atvipusios ausys dar labiau tai pabrėžia. Ar ne koks būsimas šnipas ir valstybės išdavikas, uoliai palinkęs, konspektuoja profesoriaus kalbą ir negandas jo netobulai kaukolei žadančią teoriją?..

Ir ar eiti į pasimatymą su tuo vyriškiu, kuris vakar užkalbino parke?.. Laikrodžio apyrankė ant gauruotos rankos žiba kaip naujutėliai antrankiai, aukso grandinė ant kaklo – nors imk ir vedžiokis, kartu nešdamasi rylą ir skrybėlę pinigams rinkti.

Jis toks atavistinis, kad geriau nerizikuoti, nes jei tapsiu orangutango auka kaip garsiajame E. A. Po apsakyme, niekas neieš-

kos žvėries-žudiko. Štai ir profesorius Kirvis, remdamasis naujausiais socialiniais ir kriminologiniais faktais, elegantiškai triuškina Lombrozo teoriją ir galiausiai taip garsiai taukšteli į tribūną paskaitų sąsiuviniu, kad visa auditorija sustingsta. Tokia tyla įmanoma tik nusiritus nukirstai galvai.

Pasirėmiau ant stalo ir vos neapsiverkiau. Už lango pylė lietus, pilkos čiurkšlės rinkosi į šaligatvio įdubas, kad dar giliau jas išgraužtų, negailestingos ir neišvengiamos kaip dantų ėduonis.

Na, ko nuliūdote?.. – pasakytų Atali. – Kas jus kankina?..

Turbūt priešmenstruacinis sindromas, Atali. O gal – egzistencinis siaubas. Vienas būdingas visiems žmonėms, o kitas – tik moterims. O moterys, kaip žinai, ne žmonės.

Be to, aš nesu tikra, ar šiuos simptomus lydi garsinės haliucinacijos: iš koridoriaus sklinda vos girdima arabiška muzika, dominuoja zurnos, o dainininkės balsas toks aukštas, kad net spengia ausyse.

Neiškenčiau ir praveriau duris į šefo kabinetą.

Jis buvo tuščias, tik ant stalo drybsojo Omaras Chajamas ir haremo liūto akimis žvelgė į mane – tarsi būčiau viena jo kačių. Iš magnetofono knygų lentynoje vinguriavo kažkuo gailiai besiskundžiančios rytietiškos melodijos.

Uždariau duris ir ant pirštų galų nutipenau atgal.

Skyrius atrodė beveik kaip Stambulas.

Baigiantis antriesiems studijų metams, fakultete atsirado slaptų sąmokslininkų grupelių – jų nariai susitikę mįslingai susimirkčiodavo, pasikeisdavo pionieriškais saliutais (kai kurie priminė dar neišblėsusį iš istorinės atminties *Heil Hitler!*), o retkarčiais ir šūkiais: *Tegyvuoja Viešpats!* Bandžiau susekti, kuris iš jų yra tas paslaptingas Viešpats, bet nepavyko. Užtat sąmokslininkai greitai atkreipė į mane dėmesį: ryžtinga juodbruvė mergina, pasi-

taisydama smunkančius akinius, ištuštėjusioj auditorijoj priėjo prie manęs ir, prirėmusi prie sienos, suriko, net nuaidėjo po tuščiais skliautais: „Ar myli Jėzų?!“

Sutrikau, nes šito ankstyvoj vaikystėj manęs klausdavo senelė, o aš jai atšaudavau, kad ne, nes Dievo nėra, yra tik Leninas.

Ką sakyti dabar, kai ir Leninas pasirodė besąs toks neilgaamžis?..

Mergina, matyt, tikėjosi greito atsakymo, todėl kiek nusivylė. Davė man lapelį, liepė serafimams mane saugoti nuo blogio ir nukaukšėjo laiptais žemyn, tikras Viešpaties armijos eilinis. Net jos batai buvo kaustyti ir priminė aulinius.

Lapelis kvietė į Viešpaties draugų susirinkimą – negalėjau ten nenueiti, nes tikrai troškau draugystės, jeigu ne Viešpaties, tai bent kokio nebjauraus vaikino.

Slaptosios kuopos nariai rinkosi Vidaus reikalų ministerijos kultūros rūmuose; iš tolo girdėjosi giesmės, kurioms tegalėtų atsispirti kurčias arba savanoriškai vašku ausis užsilipdęs žmogus – toks, kaip Odisėjo jūreivis.

Malonus vyriškis, gniauždamas rankose mikrofoną, žadino ateizmo gelmėse nugrimzdusį klausytojų protą, kritikavo Katalikų bažnyčią, psichoanalizę ir nevaisingumo gydymą, o kai pasiekdavo itin aukštą kritikos gaidą, choras jam už nugaros suklikdavo: „Amen!..“

– Mes nebijome velnio darbų, mes atsisakom abejotinų mokslų!.. – šaukė pamokslininkas.

– Aamen!.. – dejavo choras.

– Mums nereikia nei Jungo, nei Froido, nes abu jie tarnavo velniui!.. – minia net suūžė iš pasigėrėjimo.

– Nereikia!.. Šalin!.. Nusimeskime jungą!.. – sukliko šalia manęs pagyvenusi moteriškaitė, pagurklis sudrebėjo kaip šaltiena. – Gana prisikentėjome!..

Kažkuris iš choristų, matyt, pagautas šventos ekstazės, trenkė lėkštėmis, baisus triukšmas prarijo telesnius pamokslininko žo-

džius. Man sutavaravo akyse, atsipeikėjau, tampoma susirūpinusios moteriškaitės.

– Klausyk, vaikeli, – suriko man į ausį, tvoksdama žaliais svogūnais, – kas yra jungas, aš žinau!.. Dar nespėjau pamiršti!.. Bet gal būtum maloni ir pasakytum, kas yra tas froidas?..

Kadangi aš neatsakiau, apglušinta kurtinančio riksmo – prasidėjo ligonių gydymas prisilietimu, žmonės griuvo lyg pakirsti – moteriškaitė tęsė toliau:

– Ar tai kartais ne daiktas, kurį arkliui įkiša tarp žabtų, a?..

Man pasidarė silpna.

Kad nenuvirsčiau ir nepapildyčiau nuo ekstazės apalpusių kūnų krūvelių, ramstydamasi sienų išslinkau lauk.

Prie įėjimo sustabdė jaunuolis, siūlydamas už šimtą rublių pirkti Danijoj išleistą Bibliją – rusų kalba, atspausdintą ant persišviečiančio popieriaus.

– O kodėl čia, tituliniam puslapy, parašyta – *prodaže ne podležit?*.. – paklausiau. – Negalima prekiauti Viešpaties žodžiu. Geriau padovanotum. Bet ačiū vis tiek nesakysiu.

– Tai ką, jums Viešpaties žodis nebrangus?.. – įsižeidė jaunuolis – net pasišiaušė kaip gaidys.

– Brangus, drauge, labai brangus, – sumurmėjau, imdama už durų rankenos. – Savaitę neturėčiau ko valgyti.

Jaunuolis kažką dar šaukė, galbūt – „Netikėlė! Ant laužo ją!..“, bet jo šauksmą prarijo sunkios durys ir ant manęs švelniai ir rūpestingai kaip seksualinio maniako maišas nusileido ankstyva pavasario prietema.

Baigę studijas kuopelės nariai, matyt, netiks niekam kitam, kaip tik prokuratūrai – niekas nesugebės taip liepsningai ir rūsčiai kaltinti velnio ir jo darbų, jie net teisėją pasiųs į pragaro liepsnas, jei šis suabejos, ar objektyvi ir atitinkanti esmę yra šventa jų rūstybė.

Svarbiausia – nuteisti pikčiausias žmogaus ydas ir silpnybes,

na, o pats žmogus tėra savo ydos įrankis, tegu verčiasi sau kaip išmano.

Ar tik ne koks rašytojas taip sakė?..

– Klausyk, Atali, ar nieko naujo tuose tavo labirintuose nėra?.. – parodžiau į susigarankščiavusias fakso juostas.

Atali tylėdama papurtė galvą.

– O visuomenei ar paviešinai aukos nuotraukas?.. Negali būti, kad tokia jauna mergina, matyt, iš gerų namų, būtų visiškas *incognito*. Yra dar internatai, pensionai, specialiosios mokyklos...

Atali dar kartą papurtė galvą.

– Man labai gaila, – tarė, liūdnai į mane žiūrėdama. – Labai gaila. Tiesa... gal skirsite papildomą ekspertizę?..

Pagalvojau.

Ekspertas, rodos, padarė viską; šalia išvadų prirašė tiek hipotezių, kad aktas panašus nebe į tarnybinį popierių, o į romaną.

– Toksikologinės neskirsit?.. – paklausė Atali.

– Turbūt ne... – sumurmėjau.

– Reikėtų, – švelniai paprieštaravo Atali.

Mūsų žvilgsniai susikryžiavo. Mano – nustebęs, Atali – atšiaurus, pilkas, su žybsinčiais gilumoj verdančio plieno židiniais.

– Na... kaip pasakysit, – Atali nuleido akis, nervingai subloškė popierius. – Jeigu kas, lavoną ekshumuosite. O šiaip, jeigu visos išvados pateiktos... gal duosit nurodymą auką palaidoti?..

– Gerai. O kas padengs laidotuvių išlaidas?

– Vietinis verslininkas pasisiūlė. Baldų salono savininkas.

– Tikrai?.. – nusistebėjau.

– Šita istorija jam taip priminė melodramą, kad jis tiesiog neatsilaikė. Užpirko net mišias, nors kunigas iš pradžių purkštavo – už savižudžius jis negalįs melstis. Kodėl savižudžius – nesuprantu. Jam buvo pateiktos visos versijos.

– Visuomenė pasirenka pačią maloniausią, – atsidusau. – Beje... paminklo turbūt nesiryžo statyti?

– Užsakė, – patenkinta tarė Atali. – Nebrangų, bet stilingą. Rodė projektą. Angelas, skausmingai suskliaudęs sparnus, ant tamsaus akmens. Jo forma šiek tiek primena spintą, na, bet tai jau skonio reikalas. Ir baltas užrašas: „Pasilik Serafimo šviesoj".

– O pavardė?..

– Vardą ir pavardę iškals tą, kurią rado pase.

Tylėdama uždariau duris.

Geriau būtų, kad toji prostitutė laimingai verstųsi savo amatu Vokietijoje iki dienų galo, nes jei sumanys grįžti namon, koks klaikas turėtų ją apimti, pamačius savo kapą!.. Ir baldų salono savininką, ravintį gvazdikėlius – gal jis buvo vienas pirmųjų jos klientų?..

2000 12 03 Į policiją kreipėsi sutuoktiniai Burdiuginai – Pavelas ir Anastazija. Dingo Pavelo tėvas Efrosimas Burdiuginas, visų vadinamas Seneliu. Tas labai keista, nes Efrosimas, kuris sirgo Alzhaimerio liga, niekada toliau nuo namų nenueidavo – iš baimės, kad jei paliks namus vienus, įsiverš vagys ir pagrobs jo pašto ženklų kolekciją. Dingimo dieną Senelis vilkėjo rudus sujuosiamus diržu kailinukus, avėjo veltinius su kaliošais, o kadangi snyguriavo, be savo ausinės kepurės, pasiėmė dar ir marčios skėtį. Paskutinį kartą jį matė Haris, vietinis *bomžas,* sustojęs pasirausti konteinery už parduotuvės: senis Burdiuginas, sakė Haris, buvo *ryškiai* pamiršęs, kur jo *chata,* bet manęs paklaust jam *nedaėjo,* niekas jam jau *nedaėjo,* diedui šitam nelaimingam, nušaut reiktų tokius, kad nesikankintų ir kitų nekankintų.

Artimiausia Burdiuginų kaimynė – netekėjusi prancūzų kalbos mokytoja, persiritusi per septyniasdešimt. Sutaria jie prastai, mat panelė Koko įtaria, kad Burdiuginai nuodija jos vandenį ir maistą; kokiu būdu, nepaaiškino, tik pridūrė, kad galimas daiktas, telepatinėmis bangomis.

Apklausiama ji prisipažino mačiusi senį Efrosimą dingimo dieną: kažkas krebždėjęs apie duris, ji pamaniusi, jog katė, atidariusi ir vos negavusi galo iš išgąsčio – priešais išsižiojęs stovėjo kažkoks senis su styrančiu dantimi burnoje, iš pradžių ji net pagalvojo, kad senis ims ir įkąs. Nepasakęs nei „laba diena“, nei nieko (*peizanas* iš vidurio kaimo, ne kitaip!..), tik suburbėjęs rusiškai: „Kur čia gyvena Paška?..“ Panelė Koko atšovusi jam prancūziškai. Tada senis susičiaupė, paslėpdamas dantį burnoj, suraukė antakius, ir panelė Koko staiga supratusi, kad jai gresia pavojus. Čiupusi koridoriuj gulėjusią pliauską ir tvojusi seniui per galvą.

Kas buvo toliau, panelei neįdomu, svarbiausia, kad ji apgynė savo garbę ir orumą. Tiesa, paskui ji neberadusi pliauskos.

Atvejis beviltiškas – niekas Senelio daugiau nei matė, nei girdėjo. Po kiek laiko kanalizacijos šuliny netoli to rajono buvo aptiktas suiręs lavonas. Osteologinė ekspertizė nustatė, kad tai gerokai jaunesnio vyro, greičiausiai kokio valkatos, kūnas. Be to, dar net nepradėjus ekspertizės, piestu stojo visi Burdiuginai: nereikia mums neatpažinto faršo, duokit mums Senelį, gaiviai numirusį ir gerai išsilaikiusį, kad būtume viskuo tikri. Neduok Die, palaidosi svetimus kaulus – ar žinote, kiek dabar laidotuvės atsieina, o dar gedulingi pietūs, dar mišios?.. O jeigu paskui, po laidotuvių, per pačius pietus, jau nebegedulingus, į duris paskambins gyvas ir sveikas Senelis?..

Kur tu klajoji, Seneli, trenktas beržine pliauska ir nenutrenktas?.. Gyvas dar ar jau vėlė, kurios tavo artimieji išsigins, garsiai mušdamiesi į krūtinę?..

Lietus nesiliovė, nesiliovė ir arabiška muzika, ir man pasidarė taip liūdna, kad pasakiau Atali eisianti namo – nesveikuoju. Jeigu kas – paskambinkit.

Atali supratingai linktelėjo ir patarė išgerti aspirino.

Pašėrusi In Jang, susisupau į antkodę, jausdamasi kaip nuvytusi Damasko rožė ir, pakirsta nuodingo savo kvapo, užsnūdau.

Profesorius Kirvis su pasigardžiavimu raitė man dvejetą į studijų knygelę, raitė taip ilgai, jog aš spėjau pražilti iš siaubo.

Kai paklausiau, kodėl, profesorius atšovė, kad mano ausys kaip lūšies, o atavistiniams studentams jis neprivaląs rašyti gerų pažymių.

Tuomet aš suvokiau, jog pasaulyje įsigaliojo klaidinga teorija, ir man nebelieka nieko kito, kaip dėti galvą ant tribūnos, apnuoginti kaklą ir klusniai laukti, kol nusileis sunkus profesoriaus žinynas apkaustytais metalu kampais, žibančiais kaip giljotinos ašmenys.

V

Mokytojas, atsukęs nugarą, rūkė cigaretę, vėjas, primenantis nesveikų plaučių švokštimą, bloškė man į veidą pilkus, cinamonu kvepiančius pelenus. Turbūt tai ne cigaretės, o stambaus popierinio banknoto pelenai – kaip kvaila juos leisti vėjais!.. Geriau padovanotum man papuošalą, niekada man jų nedovanojai...

Gerai, atsisuko mokytojas. Rankose laikė didelį lauko akmenį žemėta apačia ir nutįsusiomis varpučio šaknimis. Imk, padėjo man ant krūtinės. Tai pats didžiausias pasaulio deimantas.

Pašokau, išpilta šalto prakaito – nuo krūtinės, minkštai dunksteldama, nukrito In Jang. Įsižeidusi miauktelėjo.

Na, ar ne baisus padaras. Kitąsyk sugalvos miegot man ant veido. Nesistebiu, kad viduramžiais jas kardavo: tikras nakties žvėris, kapo angos akmuo, palydovas į Tanato karalystę. Prisiminiau seną, užmarštin nuėjusią bylą dėl neaiškių vieno atsiskyrėlio menininko mirties aplinkybių: rado jį jau su kvapeliu, aplink šmaižiojo alkanos, rėkiančios katės. Senio veidas buvo gerokai apgraužtas – ar žiurkių, ar kačių, taip ir liko mįslė.

In Jang kartais įkanda į nosį. Juokais ar ne, žino tik jos maža galvelė.

Pagalvojau apie save be nosies – išlakstė paskutiniai miegai. Dirstelėjau į laikrodį – pusė pirmos. Vėlių valanda, anot Remarko. Užuolaidos gerai užtrauktos, jei kas pabarbens į stiklą, net nebandysiu žiūrėti, esu beveik tikra, kad pamatysiu senį nugraužta nosimi, atėjusį atskleisti savo pomirtinės paslapties.

Bet niekam nebeįdomu, kas tą nosį sudorojo – žiurkės ar katės, ar miestelio pensininkės...

Užsiplikiau ramunėlių arbatos, stalčiuje radau sudžiūvusį marcipaninį pyragėlį. Vienas nutukęs bulvarinis rašytojas sakė, kad niekas taip neatbaido dvasių, kaip valgantys žmonės.

Vos spėjau atsikąsti, kažkas bilstelėjo į lango rėmą.

Še kad nori!.. Bene senis?.. Gal neįsibraus pro atvirą orlaidę?..

Praskleidžiau užuolaidą. Gatvėje, po užgesusio žibinto šešėliu, apšviestas tik pilkos dangaus properšos, stovėjo paštininkas su uniformine kepure ir išsipūtusiu krepšiu ir juodomis akiduobėmis žiūrėjo tiesiai į mane. Nieko nesakęs, ištraukė penkis pilkus vokus, padėjo ant palangės – įsidėmėjau sausą nuvytusią plaštaką, kaip žemėlapis išmargintą pilkomis nelygiomis dėmėmis. Paskui, matyt, sujudinau užuolaidą, ir jis dingo akimirksniu nespėjau nė išsižioti.

Išbėgau į lauką su viena pižama ir pasiėmiau penkis pilkus ano pasaulio lapus.

„Brangioji Eliza!.. Tau jau septyniolika, o tu dar tokia naivi. Ar nemanai, kad tavo vaikystė užsitęsė?.. Bet man tai patinka. Norėčiau, kad būtum tokia amžinai.“

„Eliza, tavo krūties spenelis mėnesienoj kaip mažas mėlynas ledokšnis. Kai jis ištirps mano burnoje, į tavo kūną ateis pavasaris ir siaubas susimaišys su džiaugsmu.“

„Eliza... tu tik paklausyk, kaip aš interpretuoju Bethoveno sonatą!.. Argi tai ne stebuklas?.. Kaip vikriai laksto mano pirštai juodai baltu fortepijono kūnu ir kaip geidulingai jis atsidūsta nuo švelnaus prisilietimo..."

„Eliza, Eliza, nesiblaškyk ir nešauk, kad geriau mirti. Mirti niekuomet nėra geriau, visados geriau – gyventi."

„Eliza?.. Tu girdi mane?.. Apsiklojai vainikais ir netikromis kalijomis, kad neprisiliesčiau tavo kūno, pavasario gėlėmis ir šviežia mediena kvepiančio instrumento?.. Bet aš taip noriu groti!.. Tas geismas stipresnis už viską – aš atkursiu tave."

Stovėjome su mokytoju prieš blausų veidrodį, mačiau tyras išsigandusias savo akis ir pasklidusius ant pečių plaukus, ir jo rankas, apkabinusias mane iš nugaros, grakščius pirštus, kurių nagai žėrėjo mėlynoje mėnesienoje kaip aštrūs deimantai, skirti stiklui raižyti. Mokytojas alsavo man į pakaušį, jo kvapas kaip lengvas vėjelis pūkštė mano plaukus, šie pleveno veidrodžio erdvėje, pilkos ir minkštos rūko sruogos, per jas nemačiau nieko už savo nugaros, tik jo rankas ir švelnų mergaitišką veidą, kuris man nepriklausė. Koks mano vardas?.. Vardas gali viską paaiškinti. Pasakyk man vardą.

Bet rankos tik suspaudė mano pilvą, pajutau, kaip sminga aštrūs mėlyni nagai, surikau laukiniu balsu ir prabudau.

Katė, riksmo išgąsdinta, kūlvirsčiu išsirito iš lovos.

– Čia tu, pragaro išpera, draskeisi?.. – paklausiau, vos atgaudama kvapą.

– N... miau, – atsakė katė.

Jai pritardamas, sučirškė žadintuvas.

Teks atsisakyti rytinės kavos, nes širdis taip daužosi, rodos, išlėks pro gerklę. Išgersiu šaltą ramunėlių arbatą – o tas į kaulą

pavirtęs marcipaninis pyragėlis ir vėl keliaus į stalčių. Kai kurie rašytojai ničnieko nenutuokia apie dvasias.

Užsitempiau ant pižamos raudoną sintetinių siūlų megztinį, pusiausnūda dirstelėjau į lūpdažį, numojau ranka ir išėjau.

Atali, kurios plačkelnės ir nutįsęs iki kelių megztinis visuomet tvarkingai blyškūs, tartum nuskalbti rūgštaus lietaus, nusišypsojo ir tarė:

– Labas rytas. Žalias megztinis jums labiau tinka.

– Nejaugi?.. – suabejojau. Pasižiūrėjau į budėtojo kabinos stiklą, bet pamačiau tik priklijuotus grafikus. Na, jeigu jau atrodau šitaip, kaip kylančios ir besileidžiančios kreivės...

– Kavos? – supratingai tarė Atali.

Prispaudžiau ranką prie širdies. Ji nebesidaužė.

Užtat, nervinio tiko ištikta, ėmė trūkčioti akis – ant kėdės gulėjo kažkoks bjaurus lapuotas augalas nešvariais vaško spalvos žiedais ir nemaloniai smirdėjo. Juodoji drignė, – pranešė *Vadovas*. Miegažole dar vadinama. Turi stipriai veikiančių alkaloidų – hiosciamino, atropino, skopolamino. Žaliavą reikia rinkti su pirštinėmis ir apsauginiais akiniais.

Išsitraukiau iš tarnybinio lagaminėlio pirštinę, paėmiau drignę dviem pirštais ir norėjau mesti lauk, bet kažkodėl, prieš savo valią, sugrūdau į stalčių. Matyt, garuojanti smarvė jau paveikė mano psichiką. Kad tik nepradėčiau matyti ufonautų ir žalių žmogeliukų!.. Tai būtų amerikiečių nacijos įžeidimas, mat tik didelės tautos gali bendrauti su kitomis civilizacijomis. Mažoms užtenka savų pinčiukų.

Sudribau ant kėdės, nusišluosčiau prakaitą.

Greičiau jau Atali atneštų kavos.

Leisti vasaros atostogas bendrabutyje – tik iškrypusios vaizduotės žmogus gali taip sugalvoti. Tokia ir buvau, nes netroškau grįžti nei į tėvo vienkiemį, nei į miestelį, kuriame baigiau viduri-

nę. Nenori grįžti į taikią ir mielą Arkadiją?.. – stebėjosi kambariokė, putni, egzaltuota mergina. – Kodėl?..

Pasakiau, kad prieš išvykdama toj palaimintoj Arkadijoj patyriau nelaimingą meilę ir jei grįšiu ten atostogauti, viskas primins Jį, ir mano žaizdos atsinaujins.

Kambariokė išplėtė apvalias akis – matyt, būsiu įtikinusi.

Antrą vasarą irgi nenorėjau grįžti – tada Irma, romioji balandė, surado man sodybą prie Vilniaus, kurią turėjau prižiūrėti. Rinkti agrastus, ravėti vaistinių medetkų lysves ir panašiai. Už tai man leido gyventi ten visą mielą vasarą ir netgi maitintis iš paliktų atsargų.

Štai čia ir yra Arkadija, geroji mano Irma – saulėtekius pasitinka energingas, neįkyrus gamtos triukšmas, o ne kurčia, bet kokį gyvybės krustelėjimą smaugianti tyla, trunkanti beveik iki vidudienio, kai Magdė keliasi atsipagirioti ir verčia iš lovos dejuojantį tėvą – tam, matyt, vėl atsinaujino skrandžio skausmai, jis susirietęs kiūtina į lauką, atsitupia ant akmens tarp aukštų piktžolių, geltonas pakaušis šviečia tarp žalsva patina pasidengusio kiečių sidabro ir girdisi dantų griežimas. Nutyla tik tada, kai per dirvonuojančias plynes parsiiria Magdė lyg koks Trojos arklys, apkibusi varnalėšų sagutėmis, lakišių sėklų prikritę jai į užkrūtį, dirsių prasiskverbta į tankų papilvės švendryną, laukinių kiaulių išmindžiotą, stambia šlaunimi iš tarpkojo tarsi ką tik prasikalęs gyvačiukas nuvinguriuoja atšalęs sėklos pėdsakas ir išdžiūsta, nepasiekęs suskirdusio kulno.

Sodybos šeimininkai – meniškos natūros žmonės. Palėpėje radau molbertą, dažų ir nebaigtų drobių, svetainėje kabėjo Van Gogo „Autoportreto“ reprodukcija. Net daiktai ir virtuvės rykai buvo meniškai išdrabstyti. Bet kol aš čia būsiu, menas turės nusilenkti disciplinai – net Van Gogas. Nepakęsiu, kad kas nors žiūrėtų į mane, persikreipęs netaisyklingu kampu. O jeigu niūrus geltonas veidas ims mane nervinti, prisirinksiu kmynų ir padžiausiu tiesiai ant autoportreto.

Jausmas, kad turi namus, pranoksta religinę ekstazę, nes namai – dievas, kuris ištikimai klauso ir niekada nepalieka, net jeigu klaikiai piktžodžiausi, burnosi ir triskart jų atsižadėsi.

Kažkodėl dingojasi, kad ši sodyba, apsupta tylinčios Stalkerio Zonos, gali netikėtai dingti ir palikti mane vieną. Todėl, kad nelikčiau be nieko, sode iš lentų susikaliau pašiūrę ir vakarais ten sėdėdavau, klausydama, kaip virš kiauro stogo šlama tamsus sodas. Per ilgai užsisėdėjus, juodas ūžimas pavirsdavo krioklio vandenimis, pašiūrė tokių neatlaikytų, keturpėsčia išropodavau ir pasileisdavau į trobą, kuri laukė, atvėrusi duris, kad mane išgelbėtų.

Vieną liepos vidurdienį, kai gulėjau sode, kimšau vyšnias ir skaičiau Floberą, pasigirdo tolimas mašinos ūžimas, toks neįprastas ausiai, kad akimirką net negalėjau susičiaupti. Kai mašina springdama sustojo prie tvoros ir čiaudėdama užgeso, jau buvau ant kojų, vyšnios ir Floberas įkišti į dilgėlyną.

Trinktelėjo varteliai.

– Hai!.. – pasigirdo šūksnis ir nejaukiai atsimušė į sunkią, mieguistą sodo tylą.

Reikia paaiškinti tam vėplai užsieniečiui, kad ne ten pataikė.

– Labas, – užsienietis nustebęs sužiuro į mane. Aukštas, lieknas, plaukai iki pečių, rankos kišenėse. Betrūksta žalio redingoto ir geltonų pirštinių – būtų kaip iš akies luptas Rodolfas Bulanžė, ponios Bovari meilužis.

– Šeimininkai grįš tik rugpjūčio dvidešimtą, – tariau, priešiškai nusiteikusi. Man rūpėjo vyšnios ir arsenu besinuodijanti Ema. – Išvažiavo prie jūros.

– O tu kas būsi, gamtos vaike? – išmatavo akimis mane ir nusišypsojo. Turbūt kokia nors proporcija neatitiko.

– Aš ne gamtos vaikas.

Ponas Bulanžė nusikvatojo, pasitaisė plaukus, atmesdamas juos ant nugaros, ir nerūpestingai tarė:

– Na, šitiek kelio sukoriau, ir veltui. Bent jau vandens duotum, nes kai numirsiu iš troškulio... – jis įbedė akis į mane. – Jeigu numirsiu, tave užgrauš sąžinė.

– Nieko panašaus, – atšoviau. Šitas devyniolikto amžiaus ponas ėmė mane erzinti. – Niekas jūsų negrauš. Policija nuveš į morgą, ten šaltai ir maloniai pagulėsit, kol bus atlikta ekspertizė ir nustatyta nesmurtinė mirties priežastis. O po to galėsit nevaržomas mėgautis gausiomis giminaičių ašaromis.

Ponui užkando žadą. Jis krenkštelėjo, vėl pasitaisė plaukus, šįkart paskleisdamas juos ant išsišovusių raktikaulių, ir nebesijuokdamas pasakė:

– Hm... ar ne Temidės tarnaitė būsi?

– Ne, – atkirtau. – Tautos, garbės ir sąžinės.

– Dieve mano, – nelinksmai atsiduso ponios Bovari meilužis. – Ar tai ne tas pats?..

Neatsakiau. Tada ponas atsiprašė ir prisistatė, paneigdamas mano nuomonę, kad jis – Flobero knygos vaiduoklis. Ne, jis esąs senas šeimininkų draugas, patikimas žmogus, poetas... prašom atleisti, kad sutrukdžiau, važiuoju atgal, į miestą.

– Palaukit!.. – kažkodėl vyšnios man pasirodė nebe tokios viliojančios. Be to, ar šeimininkai nesupyks, kad taip sutikau jų seną draugą ir patikimą žmogų?.. – Duosiu aš jums to vandens. Ir arbatos užkaisiu. Žaliosios, stambialapės.

Poetas, jau pasukęs vartelių link, sustojo.

– Ji labai padeda, kai kraujyje per daug... – nutilau sumišusi, bet poetas nesutriko ir užbaigė:

– Cholesterolio?.. O taip, aš turiu baisiai daug cholesterolio. Daugiau negu kraujo.

Arbatos gėrimas užtruko ilgai. Kai iš sodo gilumos svirduliuodami atsėlino kreivakojai vakaro šešėliai, visi kalambūrai pasidarė nebejuokingi, o išmirkę arbatos lapeliai padvelkė gilaus griovio šiurpu.

– Paklojau jums svetainėj, po Van Gogu. Jeigu trukdys...

– Kas? – pertraukė poetas. – Van Gogas?..

Nutilau.

– Netrukdys, netrukdys, – nuramino mane ir paglostė petį. Ranka užsilaikė šiek tiek ilgiau nei derėtų. – Aš įpratęs prie bepročių. Ir pats toks turėčiau būti.

Žaliosios arbatos lapeliai, tamsių gyslelių padalyti į pamažu blykštančias ir sodrią spalvą prarandančias trapecijas, pamažu leidžiasi ant dugno.

Apgaulingos daiktų formos, ir pilnatis, ryškus instinktų žibintas, apibrėžia jų ribas. Ji kaip mėlynas rentgenas peršviečia atsėlinantį girgždančiomis lentomis svečią, ano pasaulio elektra kibirkščiuoja jo šonkauliai, bevardis kaulas, alkūnkauliai, penktas juosmens slankstelis ir kardinė atauga, vėsūs pirštikauliai švelniai leidžiasi užmerkti man akių, ir švytinčios akiduobės pasilenkia taip arti, kad pro užmerktus vokus regiu dirbtine ugnimi žėruojančią vainikinę kaukolės siūlę.

Gelsva dantų emalė trupa man ant lūpų, sausos kaulų atplaišėlės veliasi į plaukus, riečiuosi į kamuolį, bet svečiui tokia poza nepatinka, dar nusilauš kokį kaulą, neapsaugotą kremzlių ir raumens, piktai blyksėdamas akiduobėmis, liepia man išsitempti kaip prūsų kareiviui rikiuotėje, ir mėlyno rentgeno šviesoje pamažu skaičiuoja mano šonkaulius, pradėdamas nuo viršutinio.

Ryte prabudusi savo svečio neberadau. Po arbatos puodeliu gulėjo tik lapelis su eilėraščiu. *Mes buvom du arbatos krūmo lapai tamsiom gyslelėm, netaisyklingais, blykštančiais veidais...*

Kai rudenį grįžau į bendrabutį, ant sienos pasikabinau žmogaus griaučių fotokopiją, nuspalvinusi sodria mėlyna spalva. Irma, kurios galvūgalį puošė Harisonas Fordas, raukė nosį, betgi ji nė nenuvokė, kad baugia nemirtingumo liepsna šviečiantys griaučiai yra bene geriausias apibūdinimas to, ką vadiname menu, vaizduote, įkvėpimu, taip pat ir savotiška bejėgyste. Ačiū Dievui, kad

smurtingasis menas paliko vienintelį įsiveržimo pėdsaką – eilėraštį. Tokį laužytą, neskambų, niekad neįeisiantį literatūros istorijon – istorijai arbatos lapelių netaisyklingumas, palyginti su tėvynės ir valdžios lūžiais, yra grynas niekis, nors ontologinės reikšmės turi tiek pat.

Miegažole, drigniažole, koks mėlynas mėnulis šviečia virš dykvietės, kurioje tu augi!.. Ir koks baisus riksmas nuaidi, kai sėlinantis gerbėjas įsiduria basą koją surūdijusia vinim, kyšančia iš supelijusio paveikslo rėmo!..

Gailestingasis Dieve!.. Spragtukas bus kažką atsiuntęs!..

„Gerbiama kolege, – sausu kanceliariniu stiliumi rašė Spragtukas, galbūt šitaip tramdydamas atgijusius savo jausmus. – Jūsų laiškelis buvo gana netikėtas. Prisimindamas Jūsų stropumą (ką jis turi galvoje?.. Ar tik nebus laikas jo atminty pakoregavęs mano paveikslo?..)... ir teikiančius vilčių darbus (turbūt prisiminė susikirtimą per teisės istorijos egzaminą), siunčiu konfidencialią informaciją, kurią pavyko gauti. Nesuprantu, kam jums jos prireikė. Labai prašom ištrinti ir sunaikinti. Sėkmės Jūsų darbuose. Siunčiu savo žmonos nuotrauką."

Tai jau skambėjo kaip mandagus prašymas su erotinėm potekstėm į jį nesikreipti.

Apžiūrėjau nuotrauką – Spragtuko žmona priminė simpatingą akiniuotą triušį.

– Nebesikreipsiu jau, nebesikreipsiu... – dūsavau, ieškodama Spragtuko medžiagos. – Būkit laimingi, ponas Bertiljonai, ir tamsta, ponia Amelija, duok Dieve jums nepaskęsti kartotekos lapeliuose.

Aha... ką mes čia turime?..

„Visiškai slaptai. Agentas Allegro. 1985-ųjų įrašas". Dieve!..

Pirštai, pakilę nuo kompiuterio klaviatūros, prisilietė kitų erdvėje netaisyklingai išsidėsčiusių klavišų, ir vaiduokliška banginių daina su trūkiais, pauzėmis ir klaidomis virpėdama nuplaukė oru.

Štai ko jam visada trūko – uniformos. O aš maniau – žmogiškos šilumos...

Biografijos faktai... gimimo vieta... metai... lankė muzikos mokyklą, fortepijono klasę... tą aš žinau. Buvo labai prisirišęs prie pusseserės, bet jokių duomenų, patvirtinančių neleistinus santykius, nėra. Dėl keistos ir ankstyvos pusseserės mirties jo atžvilgiu jokių įtarimų taip pat nėra. Nebaigė studijų konservatorijoje. Specialius mokslus išėjo Maskvoje. Kurį laiką gyveno Baltarusijos TSR, Vitebsko apskrities Novopolocko mieste. Nevedęs. Pareigingas, sumanus, susitvardantis. Gero fizinio pasirengimo. Dalyvavo operacijose..."

Akimis perbėgau kodinius pavadinimus, sustojau prie paskutinių eilučių.

„Informacijos apie dabartinę jo veiklą neturime. P. S. Daktiloskopiniai atspaudai sutampa. Viskas".

Prieš ištrindama informaciją, dar kartą pažvelgiau į griežtas akis po uniformine kepure. Ir kaip jis galėjo pakęsti „gaidukus" per repeticijas, rašaluotus natų sąsiuvinius ir Mocartui pripieštus ragus – šitas žvilgsnis neatleidžia nieko.

Išėjau į koridorių.

Tylu ir tuščia, net budėtojas poste atrodo netikras, nors ir skaito laikraštį.

Sustojau prie šefo kabineto durų, nesiryždama belstis – versija, kurią laikiau pagrindine, būtų labiau tikusi ne bylai, o psichoanalizės seansui ar scenarijui, nors buvo teisinga kaip aštrus stiklas, rėžiantis per jautrias pirštų pagalvėles, per aptemusius akių obuolius ir iš baimės išsiplėtusius vyzdžius, giliai ir skvarbiai, iki mėlyno švytinčio kaulo, – tik kaulas trumpam tegali sulaikyti kurčią stiklo ašmenį. Tokios tiesos niekam negalima atskleisti. Tuo labiau – teisėsaugai, nes ne teisėsaugos čia reikalas, o mano!.. Ir aš darysiu taip, kaip mano valdinga atmintis įsakys.

Šefas, kasydamas Omarui Chajamui pagurklį, sutiko, kad byla

atsidūrė aklavietėj. Mergina neatpažinta, įtariamasis – vaiduokliškas, ir apskritai, ar jo būta; teismo ekspertizės išvados leidžia daryti prielaidą, kad mergina mirė nuo širdies nepakankamumo. Kelis smulkius neatitikimus jis pavadino literatūriniais ir nusprendė, kad auką reikia palaidoti.

Nubridau per šlapius lapus prie ežero, atsisėdau ant suoliuko ir penkias minutes tylėdama žiūrėjau, kaip nuo pilko paviršiaus kamuoliais verčiasi rūkas ir plaukia dusinti savo aukų, ir nors oficialiuose protokoluose bus užrašyta, kad M. mirė apsinuodijęs tepalo skiedikliu, o R. ištiko nervų sistemos paralyžius, visuomet liks stichija, kurios neapkaltinsi, nes ji nepriklauso nei blaivaus proto sričiai, nei apskritai kam ir niekados neatsiliepia, nors šauki ją įstatymo vardu.

Rugpjūčio nakties semiama sodyba – tamsus riešuto kevalas tarp žvaigždžių, sujungtų aksominės tamsos siūlais kaip okeano bangos. Didelės elnių akys švytėdamos žiūri į ją, švelnūs stirnų snukučiai atsargiai apuosto, o ant devyniašakių briedžio ragų į gilią, laiko neturinčią gelmę tolsta nutolsta spindintis vainikas – Dievo pasaulis.

Ant niekad nemiegančio Van Gogo akių krinta paluby padžiautų kmynų šešėliai – Morfėjo rankos sapno deformuotais pirštais. O žvakei užgesus ir tamsoj nučiužėjus žvynuotam vidurnakčiui, paupio pusėj, tankiuose ievynuose, pasigirsta sunkios tylos sloginamas graudus priešmirtinis riksmas.

Į lauką drįstu išeiti tik praaušus – tirštame rūke plaukia sunkios obelų viršūnės, į gelmę dunksteli obuolys. Ten, kur skambėjo kančios kupinas riksmas, kyla raudona saulė.

Susisiaučiu marškinius ant krūtinės ir drebėdama nuo vėsos bėgu į vidų. Nakties riksmas priminė, kad nereikia prisirišti prie šitų namų. Galbūt jie dings atminties gelmėj negrįžtamai, ir jaukius jų daiktus teprisimins mano rankos.

Tarp antro ir trečio kavos puodelio, pragaištingam snūdui traukiantis, šmėstelėjo paskutinė sapno nuotrupa – pro duris šviesią galvutę kyštelėjo trejų metų vaikas ir nežmogiškomis sapno akimis skvarbiai pažvelgė man į sielą, žvilgsnio ašmenimis negailestingai nukirsdamas visus materialius apvalkalus, netgi tuos, kurie trapiais saitais jungė nekūniškus geismus ir svajones, – skverbėsi ieškodamas branduolio, aiškaus, švytinčio ir nesuskaldomo kaip mėlynas deimantas.

Išbėgusi į koridorių, atsitrenkiau į Arnoldą. Nešė šunmazgiu užrištą sunkų plastmasinį maišelį.

– Ką čia neši?.. – paklausiau, neatsikratydama keistos nuojautos: atrodė, kad vyresnysis policininkas šunmazgiu užrišo mano sapną ir ruošiasi išmesti į konteinerį, kur lyg juodi negandos paukščiai jį apipuls ir išnarstys *bomžai*.

Arnoldas sutriko. Paslėpė maišelį už nugaros.

– N.. nieko, – sumurmėjo.

Pauosčiau.

– Dvokia!..

Arnoldas, užhipnotizuotas nuodingo žalio įtarimo, tvinstančio man iš akių, prisipažino nešąs Omaro dėžutės turinį: šefas paprašė išmesti, mat jis neturįs laiko, važiuojąs pas baldų salono savininką tartis dėl naujos sofos savo kabinetui.

– Ar tik ne į laidotuvių sąskaitą tą sofą įskaičiuos, – suburbėjau ir slogiai nusiteikusi grįžau atgal.

Pro praviras duris sklido griežtas Atali balsas: tokiais dalykais prašom mūsų netrukdyti... jeigu taip norite, rašykit pareiškimą, bet, mano nuomone, jums geriau kreiptis į kunigą. Būtų seni laikai – pasiųsčiau į partijos komitetą. Tada tai buvo aukščiausia dvasinė instancija. Dabar, deja, šias pozicijas užėmė Dievas. Ne prezidentas, ponia, prašom nepainioti.

Protinga toji Atali. Ir aš tą patį pasakyčiau.

2000 06 10 Du vaikėzai (vienam – aštuoniolika, kitam – devyniolika su puse, pagal įstatymą pilnamečiai, pagal protinį išsivystymą – neandertaliečiai, per dešimt metų neišmokę skaityti) dėl poros šimtų litų užkapojo senukus. Veikė kaip tamsūs devynioliktojo amžiaus gangsteriai, kaip broliai Stratonai Londone – šiurkščiai ir nemokšiškai. Jokių kriminalinių žinių ir nuojautų, tarsi policinių filmų nebūtų matę. Arba prisižiūrėjo jų tiek, kad visus intuicijų ženklus ir riboženklius nutrynė vienintelis bukas ir nepaneigiamas įsitikinimas – kiekvieno nusikaltimo būtinoji dalis yra auka. Pati aiškiausia ir atviriausia, viskas turi koncentruotis apie ją, garsai ir procesai, ir laikas, kuris niekur neišnyksta po mirties. Nusikaltėlis ir aplinkybės – tik periferinė bylos dalis. Taip rašo visi laikraščiai, o kas netiki laikraščiais – netiki niekuo.

Prie šulinio guli skardinė nuo šprotų, į kurią jau nieks nebeįpils pieno margai katei, ir lyg paklaikę, linkdami nuo baltų žiedų varškės, žydi jazminai, kurie nekeičia spalvos netgi įvykus tragedijai. Gamta yra pats neobjektyviausias teisėjas: žudiko kaulus paguldys šalia aukos, yrančią sąmonę ir byrančius prisiminimus sumaišys su šaknų, brinkstančių žemėje, lietaus, medžių ir debesų sapnais, nieko neišskirdama ir niekam neteikdama pernelyg didelio dėmesio.

Svarbiausia nusikaltimo priežastis, apibrėžta dar romėnų teisės, – nauda, pinigai. Viskas turėtų būti aišku, išskyrus tai, kad pinigai, dėl kurių žudoma, darosi nematerialūs ir byra nebe į žmonių, o į šėtono piniginę. Kokia turtinga šėtono karalystė, ir koks nuskurdęs Dievas!..

Turbūt dėl to ir anoji ponia išėjo, pareiškusi, kad kreipsis ne į Dievą, o į prezidentą. Gerbiame tamstos apsisprendimą, išlydėdama kalbėjo Atali, darykite, kaip jums liepia protas. Betgi ir protas – ne visada geriausias patarėjas. Šitą Atali pamiršo pridurti. Tiek to. Kai žmogus klauso širdies balso, būna dar baisiau.

Vienas mažamečių tvirkintojas teigė, kad jį vedęs širdies balsas. Matyt, ne tik smegenys, bet ir kiti organai kartais atsiduria jiems nepritaikytose vietose. Senolis Darvinas šito nepastebėjo, todėl evoliucijos laiptų viršūnėje pastatė žmogų, o man labiausiai patinka amebos, klumpelės ir infuzorijos, nes jos neturi širdies.

– Įpyliau į kavą šiek tiek brendžio, – Atali pastatė puodelį tiesiai ant nubirusio erškėtrožės žiedlapio, kažkodėl raustelėjo ir pasitaisė tvarkingai į laivavirvę supintus plaukus.

– Labai gerai. Šito man ir tetrūko, – nudžiugau.

– Nepamirškit – rytoj mūsų aukos laidotuvės, – priminė Atali ir išėjo.

Mūsų aukos? Vos nepaspringau kava. Nuskambėjo taip, tarsi vargšę paskenduolę būtų nunoviję visas Skyrius, o ypač pasistengė ekspertas, iš širdies pasidarbavęs skalpeliais, pincetais ir pjūkliukais. Jam ir reikėtų skirti didžiausią bausmę – pavyzdžiui, sutuokti su puskvaiše laborante, kad iki savo dienų galo girdėtų ne meilės žodžius, o giesmes auksiniam stafilokokui, kuris darąs baisius dalykus žmogaus organizmui. Šunvotės tesą vienas juokas, va, jeigu užkrėstum kraują, jas bespaudydamas, tada tai būtų, atsidurtum žmogus paralitiko vežimėlyje ir prakeiktum dieną ir valandą, kada ryžaisi susituokti!..

Koridoriuje pasigirdo vaiko verksmas.

Gaubiamas vakaro prieblandos ir murzinai žalių sienų, vienišas ir nematerialus, šviesiaplaukis berniukas stovėjo kampe, atsirėmęs į gesintuvą – ar šluostėsi ašaras, ar ne, neįžiūrėjau, šviesa iš budėtojo posto neužgriebė jo, kaip mažytis batiskafas okeano gelmėje neužgriebia didžiausių paslapčių, tamsos dėka sugebančių išvengti aštraus šviesos spindulio.

Kaip prakalbinti vaiduoklį, gal taip pat pravirkti?.. Ar šitaip viską jam paaiškinčiau ir paprašyčiau, kad man atleistų?..

Trinktelėjo šefo kabineto durys, išbėgo moteris trumpomis,

nutriušusiomis cheminėmis garbanomis, kirto verkiančiam vaiduokliui per skruostą, griebė jį už rankos ir besikeikdama ištempė lauk, nepamiršdama sudrumsti jaukios budėtojo ramybės:

– Sėdi čia kaip prokuroras!.. Eitum žulikų gaudyt!..

Ką atsakyti, budėtojas sugalvojo tik po penkių minučių – kai moteriškės ir pėdos buvo ataušusios:

– Aha... o kas atsilieps į skambučius?..

Šefas, vienoje rankoje laikydamas pintą katino namą, kita rakino duris, piktai murmėdamas:

– Tvarkytų patys savo įžūlius vaikigalius... išlepina, išbūna, o tie paskui daro kas užeina ant seilės!..

– O ką jis padarė?

– Saldainių maišelį pavogė!.. – šefas niūriai pasižiūrėjo į mane. Pintinėje tarsi įerzinta kobra sušnypštė Omaras Chajamas.

– Tai pardavėja čia tą nelaimingą vaiką atvilko?..

Šefas prunkštelėjo.

– Pardavėja!.. Dar ko. Motina!.. Principinga kaip velnias. Sužinojusi, kad neįmanoma vaiko uždaryti areštinėje, liepė – ką ten liepė, tiesiog įsakė! – išrašyti vaikui papeikimą. Pablūdusi boba!.. Tegu namie paima diržą ir išrašo savo vaikėzui ant subinės ką nori, nors ir garbės raštą. Policija, matai, jai turi dar ir vaikus lupti.

Trenkė laukujėmis durimis.

Pasidarė taip tylu ir tamsu – Atali kabinetas irgi jau buvo tuščias, – kad pajutau, kaip po rudu linoleumu, baksnodami raukšlėtais tūkstantmečio senumo snukiais, visą Skyrių kažkur į vandenyno gelmes stumia keturi milžiniški vėžliai.

Iššokau pro duris, bet vietoj neatskleistos gelmių paslapties fosforinėmis akimis apakino grįžtančio ekipažo šviesos; plėšte išsiplėšusi iš balto įkalinusio srauto, klupdama pasileidau į tamsą.

Kad suprastum nusikaltimą, reikia pabūti nusikaltėlio kailyje.

Ar aš esu žmogžudė?.. O gal – buvau?.. Slenkantis laikas nu-

dildo nusikaltimo dantis, bet žvėries alsavimas klaikus net iš bedantės burnos.

Tuščias riešuto kevalas plaukia veliūrinėm vyno bangom.

Karkšteli vartelių kabliukas, nekantraus piršto kilstelėtas, bet iš kapinių neišeina niekas, tik plūsteli vėjo šuoras, panašus į atodūsį, kurį neatpažįstamai pakeitė nesimetriški dirvožemio sluoksniai, šokolado spalvos durpė, pilkas šlynas ir liepžiedžių spalvos smėlis, viksvos, primenančios pasodintus ant kapo siauraašmenius peilius; tas atodūsis išspruko ne iš pageltusių dantų ir trupančių kaklo slankstelių, atsiduso siela – dabar jau vienintelės trūnijančių kaulų įkapės.

Elizos kapo čia ieškoti ne tik beprasmiška, bet ir kvaila, ji nekariavo už tarybinę tėvynę ir nebuvo palaidota po penkiakampe žvaigžde, kurčiai pokšint šautuvų salvėms, betgi viską įmanoma perkelti per laiką ir erdvę, ir plokščias žalias kauburėlis prie pat vartelių nėra niekieno, atmintis pateikia vardus.

Atmintis yra mano namai.

Visą gyvenimą aš tik svečiuojuosi ir nespėju prisirišti prie daiktų. Namams įgyti reikia begalinio, nesuskaičiuojamo laiko, kad kiekviena smulkmena atsivertų kaip atskira visata. Senelė, kuri mirė tuoj po mamos, turėjo gremėzdišką stačiakampį laikrodį – geltono stiklo gabale ramiai ir netrikdomai sukosi mechanizmo ratukai. Laikas buvo apsaugotas inercijos, apgaubtas beorės erdvės. Kad jis sustotų, atrodė neįmanomas dalykas. Visi neįmanomi dalykai ėmė pildytis, kai tėvas išmetė sugedusį laikrodį į šiukšlynu paverstą vištininką – taisyti jam atrodė per brangu, o apie senelės atminimą jis tiesiog nepagalvojo. Kaip senas marksistas, matyt, jautė, kad žmogų turi priminti jo darbai, o ne daiktai. Kadangi gyvenime viskas buvo priešingai, tėvas užmiršo ir marksizmą. Ideologiją, kuri neprimena savęs kiekviename žingsnyje, net besišlapinant (o tai, beje, labai svarbus prisiminimams momentas), anksčiau ar vėliau ištinka toks likimas.

Niekas neprisiglaudė tamsiame koridoriuje ir neapuostė kojų. Turbūt miega – sofos dėžėj, tarp patalynės.

– Kice, kice!.. Ateik, duosiu konservų.

Katė neatsiliepė.

Tik vėl tas pats deformuotas atodūsis pasklido kambary, pašiurpindamas odą, pašiaušdamas plaukus ir užuolaidas.

Matyt, išlipo pro orlaidę. Kam?.. Kodėl?.. Ne morčiaus metas, be to, In Jang sterilizuota!..

Išbėgau į lauką.

Nė dvasios, tik prie gyvatvorės – vėlyva kuosa... ne, ne kuosa, sidabragalvė Atali ilgesio sklidinomis akimis žiūri į mano langus, o kai pamanau, kad reiktų ją pakviesti arbatos, Atali kažkaip nejaukiai nusižvengia ir nubėga.

Ir gatvėje nelieka nieko, tik ant stogo, švelniai šiurendami, plaikstosi du įsimylėję lapai, giedodami apie artėjančios mirties siaubą kaip apie baltą švelnų patalą, kuriame jie laimingi užmigs.

VI

Aplinkui, kiek akys užmato, plyti didžiuliai vandens plotai – kad nebūtų baisu juodo dugno, paviršių dengia švelniai blizgantys maurai, plonytis egzotiško žvėrelio kailis. Jeigu nukrisčiau, nežinočiau, ką daryti – aš juk nesu vandens paukštis. Užsimerkiu ir leidžiuosi nešama antigravitacinės sapno jėgos.

Kai atsimerkiau, antigtravitacija buvo išnykusi, bet sapnas nepasitraukęs – tupėjau ant rašomojo stalo, burnoj jausdama aitrų dumblo skonį, susitraukusi į kuprą kaip nuskriaustas neandertaliečio vaikas. Iš tolo mačiau, kaip šitas vaikas lėtai ropoja lovos link, palikdamas drėgnas žuvies-amfibijos šliūžes, kaip ropščiasi į lovą, kabindamasis rankų ir kojų pirštais į nutįsusią paklodę, klykia kaip suopis... ir tik tada, kai sapno nuovargis prasiskverbė

į raumenis ir kaulų raiščius, jis ėmė alsuoti kaip normalus žmogus, netgi daugiau – kaip moteris.

Erzėdamas ėmė čirkšti žadintuvas – piktai jį užspaudžiau ir ilgai gulėjau, gailėdamasi formų, prarastų amžiams ir atgyjančių tik sapnuose. Nuobodi, linijinė mūsų būtis, atimta persikūnijimo galimybė!.. Jeigu aš galėčiau tapti sąmoningu jazmino žiedu – ar bereikėtų ieškoti įkalčių ir liudininkų, nekalbant jau apie nusikaltėlius?..

Graibydama po lova šlepečių, dirstelėjau į sieną ir krūptelėjau – kandidato žvilgsnis iš atlaidaus buvo virtęs rūsčiu ir dvelkė nuožmia priešistorine senove, kardadančių tigrų laikus priminė iltys, kyšančios iš ką tik tyrai besišypsojusios burnos. Somnambulo būsena labai tinka tokiems pakeitimams. Gaila tik, kad ji neužkrečiama. Deputatas somnambulas, šiaip ar taip, mielesnis už socialdemokrtatą, mat labiau vadovaujasi instinktais nei partiniais interesais.

Neaiškiai vildamasi, kad In Jang bus grįžusi ir tupės prie durų, kyštelėjau nosį į lauką.

Nieko – net purvinų pėdų ant laiptų. Tik gatve, ant bagažinės špagatu prisirišęs skardinį bidoną, numynė senis galifė kelnėmis, nė galvos nepasukęs į mano pusę. Matyt, moterys tik su kelnaitėmis jau nebekėlė jam nuostabos, o kas, jei ne nuostaba, yra gyvenimo ir filosofijos variklis.

Kadangi šiandien po pietų laidosime bendrą mūsų visų auką, reiktų kukliai ir visgi kažkaip neįprastai apsirengti, laidotuvių mados – irgi šioks toks kultūrinis reiškinys, ypač provincijoje. Turėtų tikti juodas odinis sijonas, aulinukai ir kareiviško sukirpimo švarkas. Gaila, kad pistoletas nėra nei aksesuaras, nei papuošalas. Gerai atrodytų, užkištas už diržo.

Jau užtrenkusi duris, vėl jas atrakinau, įkišau galvą į koridorių ir greitai peržvelgiau vidų. Katė nepasirodė, tik daiktai su nebylia nuostaba žvelgė į mane ir ryškiai geltona rudens

saulė, skverbdamasi iš virtuvės, minkštai sliuogdama artinosi prie manęs.

Uždariau duris, nusikeikiau ir, stengdamasi negalvoti, ką darys šviesa, atsidūrusi prieš juodas nepermatomas duris, nukaukšėjau šaligatviu.

Areštinėje, harmoningoje, tylioje vietoje, šįryt virė aistros ir į visas puses lakstė riebūs triaukščiai matai.

– Dvi girtos prostitutės, – raportavo budėtojas. – Atvežė paryčiais iš priemiesčio sodų. Apkandžiojo klientą. Abi.

– Ei, mamaša!.. – pasigirdo pro grotas. – Gerai atrodai!.. Varom į stotį!..

– Nutilkit, lervos!.. – sušuko budėtojas. – Tuoj aš jums... baudą už pareigūno įžeidimą!..

– Matai kooooks! – prunkštelėjo prostitutė. – Čiagi komplimentas, ne įžeidimas!..

– Pats išsirašyk sau baudą!.. – riktelėjo prarūkytas bosiukas. – Tu mums – ne erelis, o mes tau – ne lervos!..

Budėtojas paraudo ir užsidengė veidą grafikų žurnalu.

Nebesiklausydama prostitučių erzelio, nubėgau koridoriumi, pasisveikinau su Atali, paprašiau kavos ir užsidariau kabinete.

Ant stalo vietoj In Jang, kurią miglotai vyliausi išvysti, gulėjo augalas, šiek tiek primenantis šunramunę, ryškiai geltonais žiedeliais, susitelkusiais į šluoteles.

– Aha!.. – pergalingai sušukau. – Šitą aš pažįstu. Bitkrėslė!..

Pauosčiau. Kartus, savotiškas kvapas – dvelkia užkonservuota nekaltybe ir iškrakmolytomis įkapėmis. Labai tinkama gėlė senmergei biologijos mokytojai.

Atali atnešė kavos. Atrodė kiek sutrikusi.

– Kas atsitiko, Atali?..

Atali pakramtė sausas lūpas.

– Viena prostitutė kvailioja. Nori pasikalbėti su jumis... bet jūs turite visišką teisę nesutikti. Toji mergšė girta ir ne viso proto.

– Ko ji nori?.. Išduoti sutenerį?.. Išvardyti klientūrą?.. Klientų mes nebaudžiam. Sutenerių kaipo tokių irgi retai pasitaiko – vietinės merginos dirba savo iniciatyva.

Atali įbedė į mane akis. Blausiame pilkame jų paviršiuje pamačiau nežmogišką savo atvaizdą.

– Ji sakė, kad norėtų palengvinti savo sąžinę... – sušnibždėjo.

Kol susivokiau, ką atsakyti, Atali, palaikiusi pauzę sutikimo ženklu, dingo. Vos spėjau išgerti kavą, atėjo toji neviso proto prostitutė, suskaldžiusi koridoriaus linoleumą nežmoniškai aštriais ir garsiais kulniukais. Atsisėdo prieš mane, – išblyškusi, ant megztinio – didelė dėmė, iš dvoko sprendžiant, vėmalų ir turgaus odekolono. Panaši į amžiną ornitologų belaisvę – beveik kiekvieną pirštą juosė neaiškaus metalo žiedas, du iš jų – didelėmis bereikšmėmis akimis.

– Ir ką gi jūs turite pasakyti teisėsaugai?.. – šaltai paklausiau.

Prostitutė išsižiojo.

– Vardas? Pavardė? Amžius? Išsilavinimas?.. Profesija?..

Klausimai, matyt, nepasiekė prostitutės sąmonės. Juodais ratilais apvestomis akimis ji bukai spoksojo į taikiai gulinčią bitkrėslę.

Susinervinau.

– Prašom nespoksoti!.. – pasakiau atšiauriai, kišdama bitkrėslę į stalčių. – Atrodo, kad ruošiatės ją suėsti. Nepatariu. Nebent jei turėtumėt kirmėlių. Askaridžių.

– Dar neturiu, – atsakė mergšė švelniu balseliu. – Bet jeigu reiks ėsti šūdą, kaip vienas senis žadėjo... visko gali būti...

– Tai kiekgi jums metų?..

– Šešiolika.

Pažvelgiau į ją atidžiau.

Po pudros sluoksniu, panašiu į besilupančią freską, gadinamą prastos degtinės garų, šmėstelėjo pažįstami bruožai.

– Panelė iš kukurūzų lauko?..

Prostitutė nusišypsojo kaip pagautas vaikas. Neatsakė – tur-

būt manė, kad čia koks specifinis policininkų sąmojis. Paskui apsidairė, slegiama ne laiku atėjusio prablaivėjimo.

Dieve mano. Štai ką reiškia neatskleistas nusikaltimas. Prievarta be didelių pastangų priverčia jai atsiduoti iki galo.

O gal ji tarp savo klientų atpažino tąjį, su nežmoniškai dideliu?.. Hm...

– Aš... – žiojosi kukurūzų lauko auka, – aš...

Koridoriuje pasigirdo triukšmas, sukaukė areštinėje likusi prostitutė, atsilapojo kabineto durys ir lyg kamuolinis žaibas įlėkė rūsti kuoduota motina. Mergaitė, ją išvydusi, taip išsigando, kad perbalo kaip popierius, tik paakiai liko juodi.

– Velnio sėkla!.. – motina griebė vaiką už krūtinės, trūktelėjo, megztinis neišlaikęs plyšo, bjauriai čirkšteldamas.

– Palaukit, palaukit, piliete!.. – pašokau nuo kėdės. – Draudžiama įsiveržti į apklausą!..

Motina pastatė akis.

– Apklausą?.. Kokią apklausą?.. Jinai gi nieko nepadarė!..

Atsisėdau. Iš tiesų – nieko.

Pro duris įskrido kita prostitutė – atrodė taip, lyg būtų ištrūkusi iš pragaro. Suplėšytomis pėdkelnėmis, susivėlusi, pro atsegtą palaidinę kyšo melsva gyslota krūtis, o ant apvalaus skruosto – gilus raudonas ruožas.

– O tu ką padarei?.. – sumaurojo, kibdama motinai į kuodą. – Tu, sena sterva, sieros rūgštim mane apspjovei!..

Kai atskubėjo budėtojas su pora policininkų, buvo vėlu – kekšė ilgais žaliais nagais išarė motinos kuodą, ir tuščias stiklainis nuo majonezo, liūdnai aidėdamas, riedėjo po mano stalu.

Visa tai įvyko taip greitai – net kavos tirščiai nespėjo ataušti.

Kai Atali juos išnešė ir atnešė naujos, ką tik užplikytos kavos, aitri vidurdienio saulė klojo šešėlius kitose kabineto vietose, pavertusi buvusius įvykius tariamais, o dulkių nusėstą netikrą jūros kriauklę ant lango – didele geltona ausimi.

Ir mano kabinetas trumpam virto neoficialia klausykla, o Skyrius, užlietas sieros ir saulės geltonio – velnius ir angelus traukiančia šventykla, kur nuodėmių atleidimas suteikiamas protokolo forma.

Sodrios ir vėsios rugsėjo spalvos, su paslėptu geluonimi. Kad jis neprasismelktų pernelyg giliai, kad sausas rytinio ledo traškesys nepriminti plačių balų, panašių į lapų prikritusias lagūnas po tamsiais ambulatorijos langais, kad neįtrauktų pragaištingas bulviakasio liūdesys, rudenį, be teisinių disciplinų, griebdavausi ir kokios nors *užklasinės* veiklos. Pernai giedojau chore – pabėgau, nes kolektyviniai menai nuobodūs. Šįmet susigundžiau teatru: per priėmimą man liepė suvaidinti musę, iklimpusią šūde (ir iškrypusi gi tų komisijos narių vaizduotė!..). Savo nuostabai, buvau priimta. Irma, vaidinusi arbatinuką, į Melpomenės išrinktųjų ratą nepateko: matyt, komisijai neužteko kantrybės laukti, kol Irma, nuobodžiai pukšėdama, pagaliau užvirs.

Visa ši priešistorė turi tokią pat sunkią ir fatališką, bulviakasio gėlos persmelktą pabaigą – baigiamąjį spektaklį. Nuo priėmimo jis skyrėsi tuo, kad vaidinome nebe arbatinukus, o žmones. Man teko iš doros kelio išklydusios moteriškaitės vaidmuo; kai meilužis trenkė skambų antausį, meistriškai pakišdamas antros rankos delną, kad neužgautų, man pasidarė taip gėda, kad susmukau ant scenos ir vos neapsiverkiau.

Grindų rievės ir plyšeliai, tokie kantrūs ir tolimi, aiškiau nei tyla salėje pasakė, kad artiste man būti nelemta. Pulsuoja gyslelė, jungianti su scena, bet ta gyslele neteka kraujas.

– Laba diena!.. – pasisveikino šefas, laidotuvių proga pasirišęs bordo spalvos kaklaraištį. – Kaip sekasi?

– Katė dingo, – atsakiau niūriai.

Šefas krūptelėjo.

– Ką tu sakai!.. – pasitaisė kaklaraiščio mazgą. – Ar seniai?..

– Vakar.

– Hm... – šefas atrodė sujaudintas. Matyt, norėjo paguosti, bet jo sielai tai buvo toks svetimas dalykas, kad šefas tik atsikrenkštė. Ką gi, įžvalgus žmogus ir tai gali laikyti užuojautos ženklu.

– O jūsiškis? – paklausiau iš mandagumo. – Gerai laikosi?..

– Gerai, – atkuto šefas. – Rytoj bandysiu parsinešt namo. Vienatvė, rodos, jo nebeslegia.

– Kokia laimė.

Šefas linktelėjo galvą.

– Palauk... – jam staiga atgijo profesinis įtarumas. – Ar, dingus katei, neradai kokių smurto pėdsakų?.. Atspaudų?.. Vagies?.. Įsilaužėlio?.. Maniako?..

– Ne. Savanoriškai pabėgo. Pro orlaidę. Be to, kas ją vogs – paprasta katė.

Šefas gūžtelėjo pečiais – tai reiškė, kad padėtis beviltiška, ir jis, nors labai trokšta, padėti niekuo nebegali.

– Paprašyk Atali brendžio, – tarė išeidamas. – Tik nedaug. Antrą valandą laidotuvės.

Brendis – geriausia išeitis, kai nebėra iš kur išeiti.

Pro geltonas ano pasaulio duris, vėjo nešami, lėks ir plauks šilkiniai rožių žiedlapiai...

– Dar vieną, – paprašiau Atali.

Atali sudvejojo.

– Reikia dar vieno žiedlapio, nešamo vėjo. Dar vieno!..

Atali įdėmiai pažvelgė į mane – matyt, šefas bus užsiminęs apie dingusią In Jang. Pripylė taurelę ir ryžtingai užrakino barą.

Atsidusau. Štai šitaip be skausmo, bet žiauriai gali būt laužomi kaulai – trakšt, ir viskas, ir plauk, kur nori.

– Nereikia taip graužtis, – smerkiamai tarė Atali. – Kačių pasaulyje ir taip per daug.

– Žmonių – irgi, – atšoviau. – Ir aš graužiuosi būtent dėl to.

– Be reikalo. Geriau nueikit papietauti.

Teks paklausyti Atali. Bent jau dėl to, kad niekad nemačiau jos geriančios brendžio iš Skyriaus baro. Nesinorėtų tikėti, jog ji tai daro naktimis, kai visi išeina. Moralinis imperatyvas jai neleistų, o juk visi žinome, kad bet koks imperatyvas yra gerai.

Bitkrėsle, bitkrėsle, gumbažole, čyžma siūbuojanti, tavo žiedeliai – geltoni kauleliai, palei kapinių pakraštį siūruoja jų visas miškas, bičių medum apneštų.

Damasko rože vidurdienio saulės peršviečiamais vainiklapiais, kaip al Gazalio citatos jie leidžiasi ant blyškios mano odos. *Argi apie savo sapnus tu negalvoji kaip apie kažką nesikeičiantį ir pastovų?.. Argi miegodamas tu nors kiek jais abejoji?..*

Irano upe, vingiuojanti per kalnus, didžioji ofitų gyvate, ar tau liko kas nors iš žemesniosios gyvybės pakopos – nuodingas geluonies kirtis?.. *Žmonės miega, o kai numirs – atsibus!..*

Bet ne al Gazalis ir ne Averojus vaikšto po pavasarėjantį miestą, mokydami išminties; skveruose gieda Viešpaties eiliniai, ir daug jaunų žmonių, ypač moterų, prabėga pro juos, palaikę parskridusiais ir besidžiaugiančiais paukščiais. Prabėgčiau, kojomis žemės nesiekdama, ir aš, bet negaliu: šalia manęs – Irano žiedlapis, tolimas ibn Rušdo giminaitis, tamsiaakis persas iš Liono, universitetų teatrų festivalio *Vilnius 1992* dalyvis, ir mano skurdi prancūzų kalba neprilygsta paukščio giesmei.

Est-ce que tu voudrais coucher avec moi?..[*]

Dieve mano, ir ką atsakyti?..

Tegul tai būna vienas iš pavasario garsų, išprotėjusios gamtos netaktas. Gamtoje visi netaktiški dalykai virsta natūraliais.

Atsisveikindama su persu gavau vienkartinių nosinių pakelį – neregėtą daiktą tais laikais. Jei sakyčiau, kad susidėjau tas nosi-

[*] Ar norėtumei su manimi permiegoti? *(pranc.)*

nes į Chajamo *Rubajatus* ir atsiversdavau tik religinei ekstazei užplaukus – įžeisčiau ir religiją, ir sveiką protą. O viena iš sveiko proto taisyklių skelbia, kad vartodamas daiktus ne pagal paskirtį žmogus praranda susikalbėjimo su kitais galimybę. Po to, kai Magdė pasinaudojo fajansine mamos vaza kaip naktipuodžiu, įgijo dar daugiau stambaus raguočio bruožų ir net sumykdavo kartais. Kadangi karvių aš bijojau, kalbėdavausi su ja žmonių kalba.

Atleisk, Damasko rože su virpančiu perlu kvapnioj taurėj, aš – mandragora, mano riksmo nesigirdi tarp dirsių, kiečių ir pelynų, tik švyti tamsoje geltonas gnomo kiaušas, sausai šnarėdamos, nusklendžia sėklos perregimais laumžirgių sparnais, ir ne lietus tarp lapų šnabžda, ne bitės dūzgia, o girdėti dantų griežimas.

Kokia laimė, kad paklausiau Atali ir papietavau – ties kapinėmis pagavo vietinis tornadas ir vos nenubloškė į dygius kryklių krūmus. Įsitvėriau geležinių vartelių, palaukiau, kol neganda nuūš toliau, keldama į viršų dulkes, smulkų žvyrą, lapus ir skalambindama tuščiais buteliais. Per senąją kapinių dalį ėjau atsargiai, prisilaikydama apsamanojusių kryžių – antro tornado galiu neišlaikyti, o jų šitoj ūksmingoj ir tuščioj kapinių pusėj pasitaiko, kartais aptinki net užkandos likučių. Kadangi tai paprastai būna šlapdešrė su žemėtom svogūnų galvom, mirusiųjų neapkaltinsi, antra vertus – argi čia nusikaltimas.

Naujoje kapinių dalyje viskas buvo nauja, paminklų mados – ne išimtis. Geriausias pavyzdys – vietinio gangsterio, prieš pora metų nudėto konkurentų, natūralaus dydžio figūra, rankoj laikanti *mobiliaką* ir ilgesingai spoksanti į tolį. Prie kojų, panašus į hieną, drybsojo akmeninis pitbulterjeras. Nė neabejojau, kad kape jie palaidoti visi trys – šuva, gangsteris ir telefonas. Kolektyvinė pasąmonė, šiaip ar taip, labai galingas dalykas, ir gangsteriui iki pomirtinės laimės betrūksta vieno – žmonos ir automobilio.

Važinėtųsi sau ano pasaulio autostradomis, žmona gi, žiūrėdama į veidrodėlį, aikčiotų, kad laikas net ir čia gadinąs jos grožį.

Prie pat tvorelės, už didelės smėlio krūvos, tėvai giedojo kunigas, jo beveik nesimatė, tik šlakstyklė lankstėsi į visas keturias puses. Matyt, koks purslas švęsto vandens pataikė šefui į nosį – jis paraudo kaip kaklaraištis ir siaubingai, priversdamas visus krūptelėti, nusičiaudėjo.

– Ar nebus velnio apsėstas, – sušnypštė senė kretančia galva.

– Gal tu išprotėjai!.. – atrėmė jos draugė. – Čiagi policijos viršininkas.

Senės galva dar labiau sukretėjo.

– Bet ne Dievas!– atrėžė.

Šefas dar sykį kurtinamai nusičiaudėjo, kretinčioji piktdžiugiškai sukikeno ir kumštelėjo savo draugei į pašonę.

– Aš norėčiau pasakyti kalbą, – į priekį žengė baldų fabrikėlio ir salono savininkas, visi pagarbiai prasiskyrė. Storas, neaukštas, apvalaus neišraiškingo veido, jis meiliai pažvelgė į balta juosta papuoštą karstą ir atsidusęs tarė:

– Šiandieną susirinkome atsisveikinti su tyra dvasia, su lelija, kurią nuskynė žiaurus likimas. Atėjome, atsinešdami širdis, pilnas kilnaus liūdesio...

– Nieko panašaus, – suburbėjo kretanti senė. – Atėjau suskaičiuoti vainikų.

Draugė kumštelėjo jai į pašonę, bet senė, purtydama galvą, niauzgė toliau:

– Ne kažin kas. Du vainikai, trys krepšeliai... gėlės dirbtinės, niekas nevogs.

Taurusis baldininkas, porą minučių prasmingai pažiūrėjęs į žemę, tęsė toliau:

– Jūs tik pažvelkit į šitas trapias rankas, į kaktą, į užmerktas amžinam miegui akis!..

Visi sužiuro į užkaltą karstą, pasistiebė net kunigas.

– ... tu, negailestinga mirtie, nutraukei dosnų gyvenimo siūlą. O juk ši mergaitė galėjo dar daug ką nuveikti – apie tai tu, mirtie, nepagalvojai!.. Teisus buvo poetas, sakęs: „Kiek daug einšteinų ir galilėjų šešiolikmečiais žemėje miega!..“

– Einšteino per akis ir vieno, – karktelėjo senė, įnirtingai kratydama galvą, kandys nuo skrybėlaitės žiro į visas puses. – O Galilėjų ant laužo sudegino. Kas čia gero?..

Baldininkas nutilo, tarsi būtų išgirdęs. Tačiau giedros jo akys liudijo ką kita – jis tiesiog norėjo subrandinti reikšmingą pauzę.

– Ilsėkis ramybėje, mielas kūdiki!.. – sudrebėjo jo balsas. – Atmink – yra žmonių, kurie saugos tavo atminimą žiaurios užmaršties akivaizdoje. Žmonių, – jis įsirėžė, apmesdamas žvilgsniu susirinkusius, – kurie suvokia pilietinę pareigą, atjautos svarbą ir myli savo tėvynę ne tik žodžiais. Mielieji rinkėjai!.. – suriko susijaudinęs pirklys. – Gyvenimas nedėkingas ir sunkus, bet žinokit, aš visada jumis pasirūpinsiu!.. Kaip tėvas, pilietis, kaip... – užsikirto iš džiaugsmo.

– Ką jis čia dabar – nei šį, nei tą?.. – nustebo senės draugė.

Senė linksmai išsišiepė.

– Chiiii.... Taigi į savivaldybę kandidatuoja, balandėlis pilkasai!.. Jeigu išrinksim, visus norinčius karstais aprūpins. Už dyka.

Paėmęs saujelę smėlio, baldų pirklys sviedė ją į duobę. Tai buvo ženklas duobkasiams – grumstai piktai sutrinksėjo į karsto antvožą, tarsi smūgiuodami nematomam priešui, o man staiga pasidarė silpna, susmukau ant medinio suoliuko, skirto apmąstymams, pro šalį pratipeno juodi senių šešėliai, padvelkė koplyčios šalčiu. Spėjau išvysti harpijos nagus, sugniaužusius apipelijusio ridikiulio rankeną.

Turbūt nuėjo į senąsias kapines aplankyti savo bendraamžių, besiilsinčių devyniolikto amžiaus kapuose.

Visi išsiskirstė, netgi Atali prapuolė tamsioj kapinių gelmėj – tikiuosi, nepagriebė jos už kasos surūdijęs stačiatikių kryžius.

Paskutinis nuo kapo pasitraukė baldų pirklys – ne tik todėl, kad turėjo sumokėti duobkasiams, bet, matyt, norėdamas įtikėti savo ką tik paskelbtu pilietiškumu ir tėvyste. Bet kadangi visi jau buvo išėję ir į jį niekas nebežiūrėjo, pirklys pasimuistė, lyg kas būtų užpylęs skruzdėlių už apykaklės, treptelėjo ir drambliariščia pasileido savo *Mersedeso* link.

Iš tamsios gelmės pasigirdo harpijos riksmas – gal džiaugėsi auka, pakliuvusia į nagus, – ir naujosios kapinės, plačios ir žalios kaip golfo aikštynas, nejaukiai susigūžė. Ant šviesaus gangsterio veido akimirką užplaukė debesis, pasišiaušė tvarkingai nuravėti gvazdikėliai. Netiesa, kad kapinės visus sulygina, oi netiesa!.. Partinių technologijų kryptys nepalieka nuošaly ir mirusiųjų – tik pažvelkit, kokie atsilikę senųjų kapinių numirėliai, palyginti su naujųjų laikų velioniais!.. Senoliai net kape neperpranta gaivios liberalizmo dvasios, o naujieji visais kaulų slanksteliais kratosi socialdemokratų idėjų, mat net anam pasauly jos atrodo neįgyvendinamos.

Pūstelėjo vėjas, sušlamėjo vainikų kaspinai. Pasigirdo tylus miauktelėjimas.

Prie aukos kapo tupėjo In Jang ir žvelgė, kaip vėjas plaiksto juodus vainikų kaspinus.

Paėmiau katę ant rankų, šaltas pėdeles šildydama delnuose. Kurgi tu basteisi, valkata?.. Ausys stačios kaip antenos, o geltonos akys visai į mane nežiūri.

– Gal pamanei, kad čia mane palaidojo?.. – parodžiau smakru į kapą.

Katė įsitempė – atrodė, kad laikau plytą, kurios svoris vis didėja, ir aš jos nebeišlaikysiu. Klupdama pasileidau per antkapius ir dekoratyvinių samanų kupstus, bet prie vartų katė visgi plumptelėjo man iš rankų, veriamai sukniaukdama.

– Gal tave kas apriejo!.. – pasilenkiau paimti.

In Jang šaltai, be jokio draugiškumo dėbtelėjo į mane.

– O gal tau, kaip ir šefo Omarui, depresija?.. Dviejų kačių Skyriuje niekas neleis laikyti. *Quod licet Iovi, non licet bovi.*

In Jang nerūpėjo lotyniškos patarlės. Ji abejingai pūpsojo man ant rankų, tarsi būčiau svetimų svetimiausias žmogus.

– Tiek to. Nusinešiu tave į Skyrių, – pasakiau In Jang. – Gal šefo nebus... o jei ir bus, negalės atsilaikyti moteriškam žavesiui. Ne mano, aišku, o tavo.

Pasikišau katę po švarku – mano krūtinė dabar atrodė visai kaip Magdės, prasidedanti nuo pagurklio ir pasibaigianti ties juosmeniu. Palydėta nustebusio budėtojo akių, įgriuvau į savo kabinetą, patupdžiau katę ant palangės ir įsiklausiau.

Be monotoniško fakso kalenimo Atali kabinete, nebuvo girėti nieko, kas verstų sunerimti: nei areštuotųjų plūdimosi, nei stabdžių žviegimo, nei šūvių, nei telefono skambučių. Skyrius dreifavo prieblandoje, nepriimdamas jokių išorinio pasaulio signalų.

2003 04 26 Raudonplaukė poniutė, nors tai ir neįtikėtina, pasirodė beturinti pažįstamų aukštose instancijose. Šiandien pas mus atvyko grupelė specialistų tirti demono-mūrininko bylos. Grupelei vadovavo vyriausybės ekspertas dvasiniamas ir astraliniams reiškiniams tirti – kaip gyva tokių pareigybių nebuvau girdėjusi. Pateikė savo įgaliojimus, išnagrinėjo poniutės skundą. Paaiškino apstulbusiam Skyriui, kad pareigybės gana naujos – įkurtos reikalaujant aplinkybėms. O aplinkybės tokios, kad vien racionaliai protaudamas painių šiandienos problemų neišspręsi; reikalingas ir beatodairiškas tikėjimas. Ir aukščiausiems sluoksniams, ir žemiausiems. Ir intelekualams, ir marginalams.

Įtikino, ką ir besakysi.

Tik va tirti tai jiems nesisekė – mūrininkui buvo *daugiadienės,* jis vaikėsi savus demonus ir nė girdėt nenorėjo apie svetimus, juolab seksualinės pakraipos (*roždionnyj pitj, j... ne budet!..* – užriaumojo susirinkusiems ekspertams ir paleido į juos tuščią bute-

lį). Kadangi vyriausiasis ekstrasensas nebuvo apdovanotas telekinetinėmis galiomis, butelio ore sustabdyt nesugebėjo ir gavo gydytis kiaušinio dydžio gaumbą.

Bloga šitos bylos aura, – sakė, gurkšnodamas *Starką,* o poniutė aimanuodama keitė kompresus.

Kai pasiūlėme spręsti konfliktą paprastesniais būdais, – kad ir išsiųsti mūrininką į apskrities psichiatrinę kaip pavojingą visuomenei ligonį, – abu įsižeidė. Čia ne buitiniai dalykai, – šaukė ekstrasensas, pildamasis *Starkos,* – čia susikerta dvasių interesai!.. Jis geriau visa tai žinąs, mat vyriausybėje yra tekę ne kartą su tuo susidurti. Demonai ir dvasios – gudrūs padarai, savo veiklą paprastai pridengiantys finansinėmis aferomis.

Žmogus pats privalo už save atsakyti, – įsiterpiau; ekstrasensas tik paniekinamai nusijuokė. Miela ponia, – tarė, liūdnai žiūrėdamas į tuščią butelį, – jūsų žodžiai – šūksnis iš laukinės amžių glūdumos. Dabartės niekas už save neatsako. Šiandien dėl visko kaltas arba likimas, arba prezidentas, arba netikęs loterijos bilietas.

Bet kuo gi čia dėtos dvasios ir demonai?.. – paklausiau.

Ogi tuo, kad dvasios ir demonai, brangi ponia, atsiranda kaip bejėgystės pateisinimas. Kad žmogui nebūtų baisu tarp žmonių.

Aišku... ir visgi man įdomu, kokį tyrimą jūs atliksit. Ar jums bus reikalinga laboratorija?.. Eksperto paslaugos?.. Kartoteka?.. Bylų duomenys?..

Mūsų tyrimo būdas jums, provincijos kriminalistams, bus visai nesuprantamas, – paaiškino vyriausybininkas, – be to, aš neprivalau atskleisti savo profesinių paslapčių. Pasiglostė guzą.

Aha... o virgules ar naudosit?.. Krištolinį rutulį?..

Vyriausybinis dvasių žinovas pasibjaurėjęs susiraukė – iš akių mačiau, kad laiko mane visiška kvaiša. Tokia, matyt, ir esu, nes, nieko nepaaiškinę, tris dienas knisęsi po archyvus ir išgėrę pustuzinį butelių *Starkos,* išvažiavo, palikę poniutei neapmokėtą baro sąskaitą.

Ta sąskaita, ko gero, ir bus paslaptingasis jų darbo būdas.

Mūrininką teko siųsti į ligoninę, tik ne psichikos, o lūžusios kojos gydytis – išvirto pro antro aukšto langą, manydamas, kad eina į tualetą.

Kai poniutė, aplankiusi jį ligoninėje, bandė paklausti, ar ne sirena vedusi jį klaidingu keliu ir šitaip nubaudusi už moters suvedžiojimą, mūrininkas, blaivus ir piktas kaip širšė, atšovė, kad jis buvęs ne gaisrinėj, o savo namuose, ir paprasčiausiai norėjęs nusimyžt. O kad langai su durimis kartais pasikeičia vietomis – tai esąs visiškai suprantamas dalykas, jam jau ne kartą taip nutikę, jokio antgamtiškumo čia nematąs.

Dieve, kaip kartais nuvilia bukaprotiškas žmogaus užsispyrimas!..

Kai Skyriuje nelieka nė vieno žmogaus (išskyrus budėtoją, kuris jau virtęs interjero dalimi) ir kurčioje tyloje ima veikti faksas, pasidaro kraupu, nes nesu tikra, ar iššifruosiu pranešimą, siunčiamą ne šio pasaulio institucijų. Juolab kad katė, užuot ramiai murkusi ant stalo ir, pasak gyvūnų mylėtojų, mažinusi įtampą bei stresą, ėmė ir paspruko į koridorių.

Šefo kabineto durys užrakintos, rakto skylutė dvelkteli oficialiu šalčiu. Atali irgi nematyti, bet jos durys praviros, tamsoje čeža popieriaus lapai, o ant stalo, atsukusios nugaras, tupi dvi katės – In Jang ir Omaras Chajamas.

Ilga fakso juosta klojasi ant grindų ir riečiasi kaip mumijos tvarsčiai, išmarginti egiptietiškų rašmenų, ir tik geltonos kačių akys žino, kas ten parašyta.

Kad katei žmogus toks pat nesuprantamas, kaip ir šiam senovės dievai, kad niekuomet nežinai, ar jis garbins tave, mumifikuos ir aprūkys šventomis žolelėmis, ar pakars už tarnavimą raganai, kaip darydavo viduramžiais. Katės prigimtis – tokia pat dvilypė. Eroto ir Tanato palydovė, aistros šauklė ir mirties sargybinė.

Pasikišu katę po švarku ir išeinu. Budėtojas snaudžia ir nemato, kaip dūksta ir urzgia nepatenkinta mano krūtinė.

Rytoj šeštadienis – vakarop vėl eisiu prie ežero, pakeliui nusipirksiu *Merlot*. Tiesą pasakius, ar ne geriau būtų mažas buteliukas brendžio – brendis labiau tinka vėsiems rudens vakarams. Vasara jau kadai pasibaigė, atsisveikinau su išskrendančiais paukščiais, atsisveikinsiu ir su *Merlot*.

Sutinku dvi svirduliuojančias žmogystas, iš paskos tipena baltapūkis vaikas. Dar už poros metų geros tetos ar dėdės galės nusivesti jį lyg niekur nieko, pasiūlę nebe saldainį, o cigaretę.

Nešuosi namo laukinę katę tik dėl sąžinės ramumo – drėbčiau kur į gyvatvorę, šitaip skaudžiai draskosi. Iškratysiu namie ant grindų, tegu tupi prie radiatoriaus kaip priešas.

Priešui kartais labiau rūpi žinoti, kas tavo galvoje, nei draugui.

Naktį prabudau nuo lietaus. Jis ošė kažkur aukštai, krapnodamas ant minkštų dekoratyvinių samanų, slopinančių garsus, kapsėjo ant smiltainio, bėgo nuo sustingusių angelo sparnų, skverbdamasis į nosį ir į burną, aitrus nuo žeme užpilto medžio. Kažkur paausy, nebodami drėgmės, tyliai ciksėjo mechaniniai laikrodžio ratukai.

Užsimerkiau, stengdamasi sukišti rankas į drėgnas įkapių rankoves ir susišildyti; trukdė rožančius, supančiojęs pikčiau antrankių. Kažkas nučiuožė ant krūtinės – turbūt iškrito šventas paveikslėlis. Pažiūrėčiau, kas ten pavaizduota, švenčiausioji Mergelė ar baltas avinėlis, betgi akys užspaustos šaltais penkiakapeikiais. Žmonės baisiai bijo numirėlio žvilgsnio, o šis tenori nekaltai pasmalsauti.

Kur aš plaukiu mediniam laive per tokį smarkų lietų?.. Kas atvers man duris, kad galėčiau sušilti ir išsidžiovinti šituos neįprastus drabužius, kas paskolins veidrodį, kad pasižiūrėčiau, ar jie nors kiek man tinka?.. Turbūt tik tas, kuris myli.

Ar tu mane myli?.. Ar priglausi kiaurai permirkusią?.. Ar pa-

sakysi, jog tai tik paprastas lietus, po kurio garuoja žemė ir šaligatvių įdubose susidaro balos, o ne koks likimo ženklas, liepiantis amžinai išsiskirti.

Paprastas lietus, kuris beldžia į lango stiklą ir kurį bando nubraukti mieguista somnambulo ranka.

VII

Viršutiniai vandens sluoksniai šviesūs ir šilti, kvėpuoti neleidžiantis vualis su sidabriniais deguonies burbulais iš pradžių užkrenta ant veido, o paskui tankėjančiu šydu susiskliaudžia virš galvos. Rankos bando griebtis kreivai lūžtančių saulės spindulių, šie per trapūs ilgiems, juodiems nagams, kyšantiems iš gaurais apaugusių rausvų pėdos pagalvėlių. Gilesniame vandens sluoksnyje, kuriame saulės šviesa tampa blausiai mėlyna, nagus pamažu keičia paukščio plunksnos, kurių spalvas vis sunkiau ir sunkiau įžiūrėti, čia reikėtų gelmių padaro intuicijos, atstojančios regėjimą. O kai išnyksta ir intuicija, juodu žaibu plykstelėjusi ir paskutinįkart nupurčiusi žvynuotą amfibijos kūną, kaip aklina kriauklė lėtai grimztu į dugną, ir jau visiškai nesvarbu, koks bus jo prisilietimas.

Atsibudau, pažadinta telefono skambučio.

Kažkas sunkiai kvėpavo į ragelį ir nieko nesakė. Gal čia vėl tas nebrendila Pocius?.. Užsimanė telefoninio sekso.

– Aš jau per sena tokiems dalykams, – griežtai pasakiau. – Ar žinai, kiek man metų?.. Trisdešimt trys. Skambink savo klasiokėms.

– A čia ne katilinė?.. – sugargė ragelis. – A Petras kur?..

Nusikeikė ir padėjo ragelį.

Gal ir gerai, kad čia buvo ne paslaptingasis gerbėjas, o Petro ieškantis *sobutylnikas*. Septintą valandą ryto baisu pažvelgti į veidrodį – veido spalva kaip *brie* sūrio, o vietoj akių – dvi negailestingos įpjovos.

Katė snaudė prie radiatoriaus. Pakėlė galvą, priešiškai nužvelgė mane.

Įbėriau jai sauso kačių ėdalo ir susimąsčiau. Ar tik ne dėl šito amžino *Friskies* su spėjama jautiena ji ėmė manęs neapkęsti?.. Gal išvirti jai tikros jautienos?.. Dieve mano, kas yra tikra jautiena?.. Kaip ji atrodo?..

Užrakinau duris.

Pilkas šaligatvis, apkritęs raudonomis gudobelių uogomis, juodi uosių lapai ant lietvamzdžių, šviežias šuns kakas – viskas tiesiog liepia išsiskirti, nors taip gera būtų glaustis prie auksinės vasaros krūtinės ir kvėpuoti į taisyklingą jos ausį.

Tik trečiąją vasarą pagaliau išvydau sodybos šeimininkus.

Atvažiavo, liepai įpusėjus, raudona kaip *Merlot Toyota;* tuo metu lipau į alyvinę obelį skinti obuolių ir vos nenukritau, raudonio apakinta. Pasivaideno, kad matau Antikristą.

Mielai būčiau jiems neatsiliepusi, bet ponia, matyt, įpratusi, kad jai per sekundę viskas būtų paduota ir pristatyta, nesulaukusi manęs, ėmė piktai ūbauti.

– Aš čia, ponia!.. – riktelėjau. – Obely!..

Ponia užvertė baltą pudelio galvą, violetinės lūpos iškrypo į mandagią nuostabos grimasą. Paskui jai turbūt vėl pasidarė nuobodu ir ji nuėjo, pliaukšėdama per basučių kulnus nusilaužta vytele, taip ir nesulaukusi, kada išlipsiu iš obels.

Liko paskutinė šaka, viena koja beveik siekė žemę, kai tvirtos rankos mandagiai suėmė mane per liemenį ir pastatė ant žolės. Taip išsigandau, kad pasislėpiau už obels kamieno.

Bet Šeimininkas atrodė kantrus ir, pliaukšėdamas vytele per batą (gal čia kokia jų šeimos tradicija!..), laukė, kol aš pasirodysiu.

– Arklį prižiūrėti moki? – palausė iškart.

Krūptelėjau. Jeigu būtų paminėjęs karvę, atsakyčiau neigiamai. O dabar... hm...

– Nemoki, – konstatavo. – Nieko baisaus. Išmokysiu. Margo!.. – riktelėjo į sodo gilumą. – Ar važiuosi į kaimą pasižiūrėti arklio?..

Margo išlindo iš avietynojų liūdna ir nelaiminga – matyt, išsidilgino.

– Ne, – atkirto, apžiūrinėdama kulniuką. – Aš važiuosiu į miestą. Nekenčiu kaimo, o laukinė gamta kelia man paranoją. Dar kažkokia bjaurastis prie kulno prilipo. Turbūt kakis, tik kieno?.. – įbedė įtarias akis į mane.

Paraudau. Šita miltais nusipudravusi *Morgo* laikė mane laukine, pati atrodydama kaip nešvanki nekrofilo pasija. Ji netgi nebuvo menininkė – apie tapybą išmanė kaip kiaulė apie debesį. Nemigos kamuojamas Van Gogas ir molbertas palėpėje, pasirodo, tik šiaip, interjerui pagyvinti – niekas, anot *Morgo,* taip netinka prie laukinės gamtos, kaip menas. O kadangi laukinio meno ponia ilgai negalėjo ištverti, pranešė ryt iš ryto išvažiuojanti. Jos laukiąs pedikiūras ir susitikimas su žurnalo *Moteris ir pasaulis* vadybininku. Į mane net akies neužmetė. Atrodžiau nesvarbi kaip kakis dilgėlyne. Gerai dar, kad nepasakė vyrui – brangusis, saugokis, neprisiliesk prie tos mergšės, nes išsitepsi ir pasmirsi.

Net nepaklausė, kaip laikosi jos dukterėčia Irma. Nesistebiu – šitokia užimta vaizduotė!..

Šeimininkui nebuvo sunku susitaikyti su žmonos išvykimu – palinkėjo gero kelio ir pasakė, kad atvažiuotų po savaitės. O dabar jis eisiąs į kaimą pažiūrėt, kaip laikosi Rišeljė, ar neapšlubo kartais, ar tas sukčius Garšva davė jam avižų kiek reikia ir kasdien pramankštindavo.

Ir išėjo – nerūpestingai švilpaudamas, daužydamas vytele batą ir niekais versdamas mano tylių dienų džiaugsmus. Kaip aš dabar gyvensiu su šitais svetimais žmonėmis?.. O ir ta *Morgo* gera, kad ją galas – išvažiuoja, palikusi vyrą vieną. Tai yra su manimi.

Ką ji sau galvoja? Turbūt nieko. Tokioms mintims nelieka laiko; visą jos laiką pasiglemžia periodiški ir negailestingi pedikiūrai.

Prabudau naktį, išpilta šalto prakaito – pasivaideno, kad *Morgo* stovi kojūgaly, ištiesusi į mane ilgus raudonai lakuotus nagus, lyg grobuonis, ką tik iškabinęs gabalą gyvos mėsos.

Suklusau, ar negirdėti kur gailaus priešmirtinio riksmo.

Nieko – tik per sodą, šiugždėdamas sausais žvynais, šliaužia vidurnaktis. O kai atsikėliau, šlapioje kiemo žolėje radau dvi plačias vėžes, vedančias į *Moters pasaulį,* ir man iš karto pasidarė lengviau.

Gal jie abu išvažiavo?..

Plikydama arbatą, išgirdau kieme garsų žvengimą, o kai išbėgau ant laiptų, pamačiau pilką obuolmušį – jis sklendė per žemą gyvatvorę kaip paukštis, ir kol nusileido ant žemės, praėjo tiek laiko, kiek truktų geras vesternas.

– Rupūžė tas Garšva, – nušokęs nuo arklio, tarė Šeimininkas. – Avižų davė, bet vitaminus, skirtus Rišeljė, sušėrė savo karvėms. Arkliai, anot jo, pieno neduoda, kam jiems vitaminai!..

– O iš kur jūs žinot?.. – baikščiai paklausiau.

Šeimininkas, rišdamas arklį prie kuolo, tik nusijuokė.

– Kaimynas pasakė!.. Iš pavydo. Manė, kad žirgas priklauso Garšvai. Ačiū Dievui, kojos jam nepamušė...

– Kam?.. Garšvai?..

– Žirgui. Žirgui!.. – surūstėjo Šeimininkas. – Garšvos kojos visiškai nereikšmingos. Kam jos gali rūpėti, klišos tokios.

Paglostęs besimuistančiam Rišeljė karčius, pridūrė:

– Dar gerai, kad nesumanė ristūnu aparti savo daržo. Iš akių mačiau – ketino. Kitam kartui Rišeljė kaime nebepaliksiu. Atiduosiu į privatų žirgyną netoli Vilniaus.

Rišeljė pritardamas sužvengė.

Pasitraukiau atatupsta, išgąsdinta plevėsuojančių, lydytu plie-

nu spindinčių karčių. Šeimininkas turbūt juokauja, sakydamas, kad Rišeljė ramus ir taikus kaip avinėlis – tokiu siaubūnu tik šv. Jurgiui joti!.. Nepatikėsiu nė tuo, kad jis neva užsistovėjęs garde, todėl lėkęs per pievas kaip nekastruotas trieigys ir drabstęs putas iš nasrų.

Po trijų dienų, kai jau pakenčiamai Rišeljė sušukuodavau ir keliais šepečiais išvalydavau jo kailį (bijojau tik užpakalines kanopas krapštyti), Šeimininkas užsimanė išmokyti mane jojimo meno.

– Nugarą tiesiai!.. Nesikūprink!.. Kulnus aukštyn!.. – rėkavo, laikydamas už ilgo pasaito Rišeljė, ramiai risnojantį ratu ir retkarčiais pasilenkiantį pauostyti kurmiarausio. – Neišleisk kojų iš kilpų!..

„Lygiuot!.. Ramiai!.. Su daina žengteeemarš!.. – atplaukė iš pasąmonės karinio parengimo mokytojo balsas. – Kavalerijaaaa – pirmyn!..“

Sotnia junych boicov iz budionovskich voisk
Na razvedku v polia paskakala...

Rišeljė, išsigandęs iš po kupsto striuoktelėjusios varlės, pasileido šuoliais; kračią risčią pakeitė toks malonus ir vidurius lauk verčiantis sūpavimas, kad iš džiaugsmo paleidau balną ir lėtai – dar lėčiau negu sulėtintame vesterne – nusklendžiau ant žydinčių vėdrynų, o kai atsimerkiau, į mane žiūrėjo dangus – mėlynos, susirūpinusios Šeimininko akys.

Nesijaudinkit, mielas Šeimininke, nieko man nenutiko ir nieko nebenutiks, nes ar gali kas blogo įvykti, kai vesterno vyras neša moterį ant rankų ir žada pasirūpinti visomis jos žaizdomis, neišskiriant nė besidaužančios širdies – tam jis turįs puikiausios tekilos su citrina. O kadangi, prekiaudamas medicinine įranga, nusimanąs ir apie mediciną, galįs patvirtinti, kad man niekas nelūžo ir neišniro, na, galbūt tik noras jodinėti prapuolė... Ne, su-

kuždėjau apžavėta, pridususi nuo prarytos citrinos, ne, aš josiu, josiu... ir krisiu tiek, kiek reikia, vos nepridūriau.

Bet tai jau vos ne meilės prisipažinimas, geriau jau paliksiu jį vidurnakčiui, jo fosforinėms akims sode tarp lapų ir jo lėtai veikiančiam nuodui, metaliniam, turbūt arsenui, ir galbūt dar Rišeljė, kuris prunkščioja mėnesienoje, iš pilko kardinolo virtęs sidabriniu karaliumi. Jis priglaudžia galvą man prie peties, švelniomis lūpomis bando parupšnoti plaukų, nereikia, mielas šv. Jurgio žirge, dar nusinuodysi, arsenas plaukų galiukuose išlieka ilgiausiai, teismo ekspertizės tai įrodė dar devynioliktame amžiuje.

Po savaitės aš jau pusėtinai josiu, Šeimininko akyse, be geranoriškumo, žybtels tamsiai mėlyni aistros žiburėliai, tačiau atvažiuos ilganagė *Morgo* ir išsiveš Šeimininką, paguodai palikusi Rišeljė. Ir tą neilgai – dar po savaitės specialus furgonas išgabens obuolmušį į privatų žirgyną, kur jo vitaminų nebesuris abejingos ūkininko karvės.

Vesternas – visiškai neįdomus žanras, ir ne tik dėl to, kad moteriai jame skirta mažiau vietos negu arkliui. Jame nėra alternatyvos vienakrypčiam linijiniam laikui, raudonai smėlio ir geležies estetikai; ir vyrai, ir moterys, ir arkliai amžiams jos pavergti.

Ar negalėtų tas maniakas atnešti man, pavyzdžiui, rožę, raudonesnę už kraują ir juodesnę už perso akis, atskirtą nuo šaknų nematomos giljotinos?.. Matyt, negali – ant stalo guli paprastoji rusmenė nusvirusiais purpuriniais žiedais, šviečia iš jų vidaus balta žiemos mėnesiena.

Atali nieko nemačiusi, budėtojas, gink Dieve, jokių įtartinų asmenų neįleidęs, o Arnoldas mano, kad čia valytojos darbas. Valytoja taip ėmė verkti, kad net tušas nuo blakstienų nubėgo. Kokios gėlės!.. Ji geriau mirsianti, nei trukdysianti tardytojos darbui!..

Susinervinau. Šiurkščiai, mechaniškai sugrūdau rusmenę į stalčių.

Kada gi jis, augalinių nuodų vergas, pagaliau oriai įžengs pro paradines duris ir nužingsniuos tiesiai į mano kabinetą, visus apstulbindamas savo ryžtingumu?.. Kada galėsime sužiurti vienas kitam į akis, ir aš galop išsklaidysiu kankinantį nerimą: kodėl aš?.. Kodėl ne Atali, ne šešiasdešimtmetė valytoja, besijauninanti ryškiais raudonais lūpdažiais ir įsimylėjusi gamtą: rudeniop visą Skyriaus koridorių papuošdavo šakelėmis ir šermukšnių kekėm, net areštinės neaplenkdavo, užmaudavo klevo lapą ant rankenos.

Pagaliau šiais laisvos orientacijos laikais – kodėl ne šefas?..

Turbūt to nežino ir jis pats – mano keistas nebylus gerbėjas.

O kadangi šiandien šeštadienis, neverta jam ir ateiti: be Atali ir budėtojo, Skyriuje daugiau nieko nėra. Šeštadienis Skyriuje paženklintas švelnia nuobodulio spalva – todėl jis toks gyvenimiškas ir tikras, nė nepalyginsi su išprotėjusiais komisariatais, kuriuose dieną naktį, neišskiriant nė išeiginių, nė tautos švenčių, verda darbas ir visuomet kas nors naujo atrandama. Tas pasaulis priklauso kino rinkai, o ne gyvenimui. Gyvenimui priklauso inercija, bet ji nepatinka filmų prodiuseriams, todėl jie ir griebiasi neįtikimų siužetų; juk ramiai nežiūrėsi, kaip inercijos smaugiami žūsta žmonės.

Į duris kažkas mandagiai pabarbeno.

Dieve mano, gal tai vis dėlto jis?..

– Tebūnie pagarbintas, – slenkstį peržengė miesto klebonas. Su pilku kostiumu, lietpalčiu ir languota kepure atrodė lyg daktaras Vatsonas – tik kvietinių ūsų betrūko.

– Laba diena, – atsakiau.

Klebonas nusiėmė kepurę, matyt, ruošėsi prabilti, mirkčiodamas paraudusiais nuo skaitymo (o nuo ko kito?..) vokais, bet kai jo nekaltos akys užgriebė ant sienos prisegtą 1985-ųjų misterio Olimpijos nuotrauką (su glaudėmis, primenančiomis figos lapą), rankos pačios užsimaukšlino kepurę ant galvos.

Tesiekdamas man iki peties, nors ir su kepure, klebonas jautėsi nepatogiai.

– Ar nesutiktumėt, – mandagiai paprašė, – užleisti man savo vietą?..

– Prašom, – neprieštaravau.

Matyt, įprato prie klausyklos ir dabar jį kamuoja agorafobija.

Klebonas įsitaisė mano kėdėje, pasidėdamas kepurę ant bylų, ir net šyptelėjo puse lūpų.

– Tai kas gi atsitiko, pilieti klebone?..

Klebonas nuo kėdės aukštumų smerkiamai pažiūrėjo į mane. Turbūt klausimas jam pasirodė įžūlus.

Pabandžiau atitaisyti klaidą.

– Atleiskit, dvasiškas tėve. Kuo aš, varginga avelė, galėčiau jums pasitarnauti?..

Klebonas susigraudinęs pažvelgė į mane, paskui – į savo kepurę.

– Matai, dukra mano... – buvo bepradedąs, bet susigriebė, atsikrenkštė ir rūsčiai suraukė antakius.

Atali padėjo ant stalo du puodelius kavos ir be garso išplazdėjo pro duris, tik švystelėjo pilko nertinio skvernas.

Klebono antakiai vėl išsilygino.

Jis veikiausiai niekaip negalėjo apsispręsti, kaipgi jam elgtis – kaip griežtam nuodėmklausiui ar kaip paprastam žmogui.

– Matot, piliete tardytoja... – pradėjo, gurkštelėjęs kavos. – Atėjau svarbiu reikalu, liečiančiu mūsų visuomenės moralinę sveikatą...

Linktelėjau.

– Taip, dvasiškas tėve, suprantu. Praktiškai nerastume nė vienos bylos, nesusijusios su moraline sveikata.

Klebonas atrodė nustebintas, bet nieko nesakė, tylomis gėrė kavą. Išgėręs atstūmė puodelį ir tarė:

– Viešpats yra visagalis, bet kartais, dukra... piliete, jo galių nebepakanka. Labai gaila, jog išnyko inkvizicija, todėl turiu kreiptis į Skyrių. Norėčiau, kad nubaustumėte raganą.

– Raganą?..

– Raudonplaukę raganą iš priemiesčio, – pakartojo klebonas. – Ji neva gydydama ne tik priiminėja savo irštvoje žmones, bet dar ir skelbiasi esanti katalikė. Ateina į bažnyčią, komentuoja mano pamokslus, nedovanotinai juos iškraipydama. Zakristijonas sakė, jog ragana pusbalsiu aiškinusi žmonėms, esą pasaulį valdo astraliniai kūnai, o Jėzus ir Kristus buvę skirtingi asmenys, vienas – žmogus, o kitas – kaži koks eonas.

– Ragana domėjosi ankstyvaisiais gnostikais, – tariau ne be pagarbos.

Klebonas sutrikęs pažvelgė į mane. Matyt, gnostikų nebuvo skaitęs.

– Tretininkės sakė... – liūdnai sumurmėjo, – kad ragana prispjovė į šventą vandenį, neva įkraudama jį teigiama energija, kad jis iš tiesų galėtų gydyti ir nuvaikyti piktąsias dvasias... Molocho tamsybės, Baalo siautėjimas!..

Nutilo.

Gatvėje nuaidėjo riksmas, kažkas sodriai nusikeikė, nusiautė tamsaus vėjo gūsis – Belzebubo tarnai traškėdami lėkė per plonu ledu pasidengusias balas, nešdamiesi žmonių sielas į pragarus.

– Vadinasi, remiantis šiais dviem nepatikrintais faktais – erezija ir prispjovimu į vandenį – turėtume poniutę raganą areštuoti ir.. – sustojau, ieškodama žodžių, bet taip ir neradau.

Klebonas sumirksėjo rausvomis balandžio akimis. Matyt, ir jis nelabai žinojo, ką toliau daryti. Patikimi, inkvizicijos išbandyti būdai, deja, netiko šitam sugedusiam amžiui.

– Turiu jus nuliūdinti – policija šiuo atveju bejėgė.

Klebonas atsidusęs nusiropštė nuo krėslo. Prieš išeidamas atsisuko ir tyliai tarė:

– O gaila... Juk ne vien Bažnyčia, bet ir kitos valstybinės institucijos turėtų klausyti išpažinčių ir duoti išrišimą. Bažnyčia viena to padaryti nebepajėgia...

Jis be garso uždarė duris.

– Tik ne policija!.. – surikau jam iš paskos. – Policija – ne bažnyčia!.. O tardytojas – ne psichodelikas, po velniais!..

Ačiū Dievui, kad policijoje nėra oficialaus ekstrasenso etato. Į šią vietą šliaužtų šniūrais, o kas, leiskite paklausti, galėtų patikrinti jų kompetenciją?..

Klebonui padėtų nebent Viešpaties eilinių armija – burtininkų jie nuoširdžiai nekenčia, su raganomis nesiceremonija. Tuoj griebiasi egzorcizmų, o jei ragana negriūna paslika, paliesta seržanto rankos (per ją gydo ir baudžia Dievas), egzorcistai pakiša jai koją. Atskalūnė nori nenori turi veidu griūti tiesiai į purvą.

Bet klebonai su sektomis paprastai nepageidauja turėti jokių ryšių – o be reikalo. Pasimokytų vieni iš kitų.

Šiuolaikinė Bažnyčia, atsisakydama mistinių galių, atidavė jas raganoms ir burtininkams, o šie pasinaudojo palaimingu žmogaus nežinojimu.

Man patikdavo jaukūs Viešpaties eilinių susirinkimai *konspiraciniuose butuose;* tai būdavo antradieniais, po baudžiamosios teisės paskaitų. Dar neatvėsusi nuo negailestingų BK straipsnių ir įvairiais amžiais taikytų bausmių (mirtis, kvestūra, katorga, nuplakimas, viešoji atgaila, tremtis; pakarti, nupjauti liežuvį, nukirsti plaštaką, sulaužyti kaulus ant rato, sudeginti gyvus, ketvirčiuoti) lipdavau į penktą aukštą dusdama iš siaubo. Deja, ir Viešpaties eiliniai nežadėdavo lengvo gyvenimo nusikaltusiems – sakė paliksią juos degti sieros ežere, atiduosią draskyti demonams. Susmukdavau ant minkšto *pufiko* visai be jėgų. Grupelės seniūnė atnešdavo karštos arbatos ir rūpestingai paklausdavo, ar aš kartais nesergu, ar man nereikia lengvo egzorcizmo seanso. Jie visi kaipmat išvarysią iš mano kūno patogiai įsitaisiusią gripo šmėklą.

Paskui eidavo pasipasakojimų eilė.

Strazdanota šešiolikmetė sakėsi narsiai išrėžusi zoologijos mo-

kytojai, kad Darvinas buvęs velnio įkvėptas, todėl ir sugalvojęs evoliucijos teoriją. Pats to padaryti jis nebūtų sugebėjęs. Zoologijos mokytoja nuvedė ją pas direktorių, šis iškvietė tėvus, tėvai – psichiatrą, viskas baigėsi dantų griežimu, ašaromis ir draudimu lankytis Viešpaties eilinių susirinkimuose. Žinoma, drąsi Darvino kritikė nemanė klausyti.

Teta Salomėja, neturinti ką veikti pensininkė, užsidegusi skelbė, kaip ji išgelbėjusi prakeiktą autobusą. Per Vėlines ji važiavusi į kaimą, visi autobusai buvę perpildyti, ir vienos juodai apsirengusios moteriškės su krūmu baltų chrizantemų autobusas *Vilnius–Biržai* nebepriėmęs. Ši taip įsiuto, kad prakeikė ir vairuotoją, ir konduktorių, nekalbant apie keleivius. O kad jūs apsiverstumėt, rėkė trepsėdama, atsargiai laikydama chrizantemas, – kad ištikštumėt visi į gabalus ir taip susimaišytumėt, jog giminės artimieji rinktų neatrinktų!.. Salomėja, nors irgi nepriimta į tą patį autobusą, pasibaisėjo ir sušuko: Tylėk, piktoji dvasia!.. Tegu tie žmonės laimingai važiuoja ir niekur neištykšta!..

Paskui ji klausiusi kriminalinių žinių tris dienas iš eilės ir apie jokias autobusų avarijas negirdėjusi.

Visi pritariamai suošė, o grupės seniūnė meiliai apkabino Salomėją. Tai buvo nemenkas palankumo ženklas.

O aš niekaip negalėjau pasižymėti – matyt, Dievas, pažvelgęs man į širdį, kur viešpatavo bausmės, skiriamos ne tik už vagystes, bet ir už stebuklų darymą, nenorėjo suteikti man tokios progos. O taip troškau atversti ką nors į tikėjimą, nesvarbu kokį, ir kad atverstasis tikėtų besąlygiškai, visą savo gyvenimą. O aš, jo dvasinė motina, liaučiausi tą dariusi po gero mėnesio...

2002 05 30 Kreipėsi veterinaras Klepavičius su skundu dėl nusiaubtų tulpių: po nakties teradęs plikus styrančius kotus. Pjauta greičiausiai dalgiu (pjūvio trajektorija plati), ir tikrai neatšipusiu, tarp tulpių styrojęs šakalys su lentelėj užrašyta tulpių rūšimi

nurėžtas taip dailiai, kad nė pjuvenų neliko. Ekspertas pajuokavo, kad čia giltinė bus pasidarbavusi. Klepavičius tik sustenėjo, tai išgirdęs. Jis įtarė tokį P. R., nepatenkintą veterinaro paslaugomis – iškastruotas katinas, užuot džiaugęsis hormonų pusiausvyra ir taikiu gyvenimu, nei iš šio, nei iš to pasimirė.

Tiesą pasakius, tas veterinaras, dvokiantis žarnagaliais ir niekaip neatsikratantis slapto geismo prikišti nagus prie didžiosios medicinos, galėjo ir pats savo tulpes nušienauti, kad apkaltintų kitą. Taip pareiškė apklaustas P. R. ir pateikė tvirtą alibi: nusikaltimo dieną iki išnaktų buvęs aludėj, išėjęs tik nusimyžt, ir tai ne vienas (tai sakydamas kažkodėl paraudo). O tulpės nupjautos maždaug dešimtą valandą vakaro, nustatė ekspertas, įpratęs prie visokiausio mirties laiko.

Klepavičius pavadino šią versiją iškrypėliška. Jam širdis plyštų, jei pakeltų ranką prieš tulpę – įstabų gamtos stebuklą.

Jo sandėliuke dalgio neradome, o sodininko peiliai buvo tokie švarūs, kad net tviskėjo.

Kadangi P. R. turėjo alibi (jį patvirtino ir gėrovai, ir vyras, kartu išėjęs nusimyžti), Klepavičius nurodė dar keletą įtariamųjų, bet čia įsikišo šefas ir suriaumojo, kad tirti tulpių bylą mažų mažiausia kvaila, kai esama rimtesnių darbų. Klepavičius pasišiaušė, sakydamas, jog jo gėlynėlių niokojimas tolygus žmogžudystei, jis to nepaliksiąs ir kreipsiąsis aukščiau.

Šefas tik nusijuokė. Matyt, gerai pažinojo aukštesnes instancijas.

Taip tau ir reikia, daktare Morai, primeni man vaikystėj nušalusias kojas ir kvaišą felčerį, liepusį gydyti jas druskos vonelėmis. Buvo toks pat gėlių fanatikas, tik ne tulpių, o pelargonijų, kraustėsi dėl jų iš proto, moterys to nesuprato ir pašnabždom jį apkalbinėjo, vadindamos pediku. Vieniši keistuoliai, savo seksualines galias išskleidę žydinčiose oranžerijose!.. Kaip jiems turėjo būti liūdna žiemą...

Kokia tu perregima, šeštadienio popiete, tu – senas geltonas tiulis, plazdeni nelyginant operos uvertiūra, griežiama tik smuikų, retkarčiais nejaukiai žvangteli lėkštės ir kaip tolimas sielvarto skundas pasigirsta tūba.

Nenoriu eiti namo, nenoriu atimti iš Puškino kepurės, nors ir vėsu, užsuksiu pas Šarkienę ir patrauksiu prie ežero – nuoga, dirbtinio pluošto nepridengta galva, ir karių kapinių šmėklos nepažins manęs. Ir Šarkienė nustebs, dažydamasi lūpas – net pabrauks riebų rudą brūkšnį link ausies ir pamirš, kad pabraukė, mat aš paprašysiu ne *Merlot,* kaip paprastai, o brendžio. „Ar kas nors nutiko, ponia komisare?.. – paklaus susirūpinusi. – Ne?.. Tai turbūt nutiks".

Žinoma, kad nutiks. Pasauly visada kas nors nutinka. Ypač kai žmogaus įpročiai keičiasi.

Nutiks, nutiks... – šnibžda kapinių vaiduokliai, vėjo gūsiais pluošiantys iš paskos, rodos, net girdžiu, kaip žvanga sulankstytas žygio katiliukas, o tarp šiurpaus metafizinio šnabždesio – jaukus ir savas – pasigirsta vienas kitas rusiškas triaukštis.

Pastatau apykaklę ir pasileidžiu tekina. Vėjas šnabždėdamas atsilieka, net keiksmų nebegirdėti, kliuksi tik brendis rankinuke.

Ežeras plyti po kojomis, juodas stiklas, siaubingai didelis įkaltis, nučiupinėtas žmonių ir vaiduoklių pirštais – pastarųjų daktiloskopinės linijos švyti mėlynu pragaro fosforu.

Dantimis atlupu kamštelį, išspjaunu ir geriu tiesiai iš kakliuko, jis gležnas kaip naujagimio, sustingdytas mirtino stabo, keli neatsargūs kaukštelėjimai iltiniais, ir trapus kakliukas aštriais dantimis įsikirs man į gerklę.

Sesijos pabaigoje, baigiantis tretiesiems studijų metams, manęs laukė džiugus įvykis – Viešpaties eiliniai suteikė man oficialaus nario statusą ir turėjo išduoti pažymėjimą su nuotrauka.

Šio įvykio išvakarėse į kambario duris pasibeldė Spragtukas ir

lyg sąmokslininkas mirktelėjęs pareiškė turįs įdomios medžiagos, kada nors tikrai pateksiančios į baudžiamąjį procesą. (Baudžiamieji procesai jam vaidenosi nuolat, pranokdami Kafkos vaizduotę.) Gavęs du kvietimus į nelegalų klubą. Kadangi jokio tinkamo kandidato neradęs, tai kviečiąs mane.

– O kuo gi aš tau įtikau?.. – paklausiau nustebusi.

Spragtukas susimąstė.

– Sunku pasakyti... – sumurmėjo pagaliau. – Matai... man patiko tavo veido išraiška per kriminalistikos pratybas. Kai tyrinėjom šovinius, ji buvo tokia, jog atrodė – mielai iššaudytum visus, neatskiriančius Brenekės kulkos nuo Širinskio-Šachmatovo...

Sumišau. Negali būti!.. Man rodos, tuo metu aš galvojau, ar užteks pinigų pietums, mat pagauta impulsyvaus dosnumo, Viešpaties eiliniams paaukojau keletą nesmulkių kupiūrų. Susigundžiau posakiu – duok, ir tau bus grąžinta šimteriopai.

Prakeiktas godumas!..

– Ir būtų gerai, kad apsirengtum... hm... ekstravagantiškiau, – tarė Spragtukas kaži ko sutrikęs. – Ir kosmetikos... kosmetikos nepamiršk.

– Aš jos niekada nepamirštu.

– Bet šįkart – ypatingai, – kibo Spragtukus. Na ir įkyrus!..

– Ir atsimink – konfidencialumas turi būti šimtaprocentinis!.. – šnypštė mindamas ant kulnų, kai lindom pro siaurą senamiesčio arką. – Mes turime neišsiduoti!..

Nieko nesakiau, tik pamaniau, kad Spragtukas prisižiūrėjo senų filmų.

Prie durų mus sustabdė augalotas bernas nuožmia veido išraiška. Patikrinęs kvietimus, įleido, nudelbęs nieko gera nežadančiu žvilgsniu. Kiek sušvelnėjo, metęs akį į siaubingai trumpą *miniaką,* kurį pasiskolinau iš Liusės, aštunto aukšto seksbombos. Sijonas buvo man per platus ir sukosi apie klubus kaip girtas.

Patekome į prirūkytą salę su dideliu ekranu, kuriame šmėkš-

čiojo kažkokie nespalvoti objektai ir buvo girdėti monotoniškas dejavimas. Mane nutvilkė siaubas. Labai gerai atsiminiau pirmuosius videoseansus kaime: prisikėlę lavonai, sunkiai vilkdami kojas su nutrūkusia kraujo apytaka, ėjo ryti gyvųjų. (Dabar aš suprantu, kodėl į senovės kapus dėdavo maisto!..)

Apsidairiau, bet Spragtukas, užuot mane globojęs, buvo kaži kur nudūmęs. Vėl dirstelėjau į ekraną ir staiga suvokiau, kad toji žiopčiojanti skylė, kurią maniau esant burna, tik kažkodėl be dantų, visai ne burna, o... Raudonis nupylė nupudruotus skruostus: užpakalis, ir dargi – vyro!.. O tas patiekalas, kurį skylė ruošėsi praryti... užmušiu aš tą Spragtuką!!!

Irdamasi pro dūmus ir begėdiškus rijimo garsus, sklindančius iš ekrano, šiaip ne taip prisigavau prie baro ir užsisakiau degtinės, kurią, nieko nelaukdama, ir išgėriau.

Nedrįsau žiūrėti į ekraną, į salę – tuo labiau, nors ir girdėjau minint Nyčę. O kai nepažįstama mergina įžūliai man mirktelėjo, ėmiau ir užsimerkiau.

– Ar tau čia nepatinka? – kažkas palietė alkūnę.

Atsimerkiau.

Brunetas raudonais marškiniais. Pro iškirptę blizguliuoja grandinėlė ir krūtinės plaukeliai, apibarstyti bronza. Laikė rankoje taurę vyno ir maloniai šypsojosi.

– Suprantu, – linktelėjo galva, paėmė mane už alkūnės, nuvedė ir pasodino prie vienišo staliuko. Sienos niša dengė ir salę, ir ekraną.

– Pirmą kartą čia?..

Prisiminiau Sragtuko įsakymą ir papurčiau galvą.

Tačiau brunetas, matyt, nebuvo toks kvailas. Jis tik šyptelėjo, atsilošė, gurkštelėjo vyno ir staiga nuliūdo.

– O tu pasakyk, – pažvelgė į mane, – tu pasakyk, ką man daryti, jei nesu toks, kaip visi vyrai?.. Dievui mano siela nereikalinga, o laukinei gamtai aš – nudžiūvusi šaka...

Gūžtelėjau pečiais. Iš tiesų – du pederastai negyvenamoj saloj – kas gali būti liūdniau.

– Išgerk, – pastūmė man vyno, – būtinai išgerk. Tu mane suprasi.

Išgėriau.

– Žinai... vyrų aš prisibijau. Jie būna tokie agresyvūs ir šiurkštūs, o aš tetrokštu švelnios ir žaismingos meilės. Bet švelnios ir žaismingos dažniausiai būna moterys, o moterų...

Jis nutilo, vėl pastūmė man vyno.

– Moterų tu nemyli, – pabaigiau. Man pagailo trapaus ir nelaimingo gėjaus.

– Ar mėgsti Vermejerį?.. – paklausė staiga, akys užsidegė, rankos, apgniaužusios taurę, sudrebėjo iš geismo. – Ta jo paveikslų šviesa, ta šviesa!..

Pataikė į jautrią vietą. Pritariamai sužagsėjau.

– O Breigelis?.. – sušnypštė brunetas, lenkdamasis prie manęs. – Sapnų erdvė... šalta ir svetima kaip mėlynas stiklas ant sniego!..

Kad neapsiverkčiau, gurkštelėjau tiesiai iš butelio.

– O Karavadžo?.. – brunetas, matyt, ruošėsi mane pribaigti. – Tu tik pasižiūrėk į jo miegantį Amūrą!.. Koks neatpažintas siaubas slypi jo tingiame kūne!..

Pažvelgiau į lubas. Kažkas mėlynas ten plaukiojo, tingus, svetimas, nukarusiu kaip ankštis pimpiliuku.

– Tau dar reiktų pasižiūrėti ir į baisiąją Gojos šviesą, kurioje lyg kraujyje skęsta pasmerkto šuns galva!..

Užsimerkiau. Šuns man nereikėjo, aš pati skendau – ir vyne, ir mene.

Brunetas čiupo man už rankos.

– Klausyk, – tarė ryžtingai. – Man čia atsibodo. Visi bučiuojasi ir glamžosi, o aš turiu kentėti. Jei negaliu atsiduoti meilei, tai bent menui atsiduosiu. Einam pas mane. Gyvenu per vieną namą

nuo čia. Turiu gerų skaidrių, parodysiu impresionistus, juk apie juos mes dar nekalbėjom. Ar nori?..

Aišku, aš norėjau.

Brunetas užtrenkė duris, uždegė vieną iš pasieny stovinčių toršerų; blyški šviesa suspindo ant oranžinio lovos užtiesalo. Ak tai čia jis ilgisi švelnių mylimojo glamonių. Vargšelis.

– Gulkis, – burbtelėjo šiurkščiai.

– O kam?.. – nustebau, vos laikydamasi ant kojų. – Aš... aš geriau prisėsiu.

Brunetas, nieko nesakydamas, atsisagstė kelnes, bloškė šalin diržą ir liuoktelėjo ant manęs kaip grizlis. Prisiminiau karatė pratybas ir pabandžiau spirti, bet gulomis tai padaryti sunku, juolab kai slegia koks aštuoniasdešimt kilogramų gyvojo svorio ir antra tiek niekšybės. Be to, Liusės sijonas su didžiausiu džiaugsmu pats nusmuko, rupūžė, daugiau aš jo nesiskolinsiu.

Bronza nuo krūtinės gaurų byrėjo man ant veido, užsimerkiau, laukdama, kada pavirsiu liūdnu paminklu kriminalinio smurto aukoms, o taip ir neaptarti impresionistai pleveno prietemoj kaip oranžinės žuvys, uodegos priminė teptukus, nuo kurių lašėjo stebuklingi dažai, liejosi man tarp šlaunų, ak, jau nebeliks jų švariai ištemptai drobei, jau nebebus nutapytas šedevras.

Nenaudėlis Spragtukas teisinosi buvęs tualete ir nematęs, kas man atsitiko – nepasakė, kad jei ir būtų matęs, nieko nebūtų galėjęs padaryti. Irgi mat teisminių procesų mėgėjas. Jam tik riešutus gliaudyti.

Skaisčiai vasaros dienai pamažu keliaujant senamiesčio stogais, sėdėjau kavinėje priešais švento Nikolajaus cerkvę ir pro stiklinę sieną žiūrėjau, kaip blizga auksiniai jos svogūnai. Prieš mane gulėjo Viešpaties armijos nario pažymėjimas – tapau jų kare, bet visai nesidžiaugiau, nes negalėjau nei nukauti, nei paimti į nelaisvę savo priešo.

Geriau jau būti ragana ir persmeigti vaškinę jo širdį aštriu sumuštinio smeigtuku.

Drebančia ranka nusišluosčiau nosį ir užkimšau brendžio butelį vienkartinės nosinės gniutulu.

Tamsiu ežero paviršiumi, vos teprisiliesdamas atsispindinčios miesto žiburių šviesos, tolo vienišas vaiko siluetas.

Dievai negali vaikščioti vandens paviršiumi, nes pasiklystų tarp galybės bekūnių vaikų, kuriems šiltą ir jiems tepriklausantį sapnų vandenį pakeitė tamsios, priešiškų būtybių pilnos gelmės.

O kaip plaka širdis!.. Kaip virpa žiedai, prilyti mėnesienos, šiurkščiai skinami, pasilenkus virš juodo vandens!..

VIII

Pasibaigus pavasario sesijai ir tretiesiems studijų metams, turėjo užakti ir mano pinigų šaltinis. Mokytojas nebeketino manęs remti.

Nukiūtinau į Centrinį paštą, slegiama blogos nuojautos. Šiandien kaip tik buvo pinigų diena. Pavakario dangus pamažėle niaukėsi, turbūt prieš lietų, aitriais dulkių pūkais pasidengę tik prasidėjusios liepos lapai čežėjo vis grėsmingiau kaip seifuose perdžiūvusios kupiūros, artėjant juodam finansiniam *smerčui*.

Atrakinau abonentinę dėžutę. Be tradicinio balto vokelio – šįkart jis buvo storesnis nei paprastai – išvydau kažkokį gniužulą, perrištą raudonu kaspinu.

Nubėgau į buvusį Černiachovskio skverą ir atsisėdau ant atokesnio suoliuko. Dangus vis labiau temo, ore tvenkėsi pakibusio vandens nuojauta, dvelkdama užakusio griovio dumblu – suspausta spyruoklė, kuri tuoj blykstels šaltomis metalinėmis vijomis.

Vokelį įgrūdau į rankinuką, drebančiomis iš baimės rankomis atnarpliojau gniužulą ir sviedžiau raudoną kaspiną į gėlių vazą primenančią šiukšliadėžę.

Tobula nuo kryptuko iki apkabos dangtelio, su grakščiu nuleistuko skliauteliu, primenančiu tiltelį tarp mirties ir gyvenimo – vamzdžio ir dramblio kaulo spalvos kriaunų – man į sterblę lėtai nusileido *Paloma 717*. Radau ir raštelį – pilką mašinraščio lapą su pasikartojančia rusiška *n* raide – matyt, mašinėlės šriftas taip ir nesulietuvintas iki galo. „Suma triskart dides*n*ė, *n*es paskuti*n*ė. *Paloma* – dova*n*a Tau savara*n*kiško gyvenimo pradžiai. Daugiau *n*iekuo *n*esu Tau įpareigotas. Sėkmės a*n*trajame gyve*n*ime, kuris ma*n* *n*ebėra įdomus“.

Tvykstelėjo begarsis žaibas – trūko išpampusio dangaus siūlė, pasipylė vanduo, griausmingas palengvėjimo atodūsis supurtė skverelį ir man pasivaideno, kad laužydamas šlapias šakas atžingsniuoja akmeninis Černiachovkis atsiimti savo vietos.

Įsispraudžiau į troleibusų stotelę po plastikiniu stogu, spausdama rankinuką prie krūtinės, pro pilkas čiurkšles lauke beveik nieko nesimatė, tvykščiojo tik baltos elektros kibirkštys ir baisiai daužėsi širdis rankinuke – nežinia kieno, *Palomos* ar mano.

Dugnas akliną kriauklę priėmė aistringai ir švelniai, geismingu spustelėjimu sugniuždė kiautą, išleido nuogą ir glebnų kūną, jau nepažeidžiamą nei gėdos, nei pasmerkimo, prasivėrė, atiduodamas jį žvaigždėms.

Dabar aš žinau, kad galaktikų branduolius sudaro mirusių žmonių vėlės, kad šalti tarpžvaigždiniai ūkai yra sustingęs jų alsavimas, o Paukščių Takas – nutrūkęs kelias namo, kad netaisyklingomis sukimosi orbitomis jie lėtai artėja prie Visatos gelmėse ryškiai spindinčio kvazaro, o šis tokiu pat greičiu traukiasi nuo jų.

Sapno greitis kitoks nei šviesos, jo kelionės kryptis ir tikslas neaiškūs, turbūt jis skverbiasi į kitos visatos gelmes, toji visata – sąmonė, ir atstumai tarp šviesulių čia tokie pat baugiai milžiniški.

Pabudau nuo tylos.

Sustojęs žadintuvas rodė pusę trijų, pilkas rytmetis tvino į kambarį kaip prastai išspaustas aliejus.

Džiūvo burna, liežuvis – tarsi miltais apvoliota ne pirmo šviežumo menkė, jeigu pabandytum kept kad ir ant šito nerafinuoto aliejaus, lašančio nuo užuolaidų, dvėseliena prasmirstų visas namas, kaimynai iškviestų dezinfekcijos tarnybą, ir aš, nusigraužusi nagus su visais pirštais, baigčiau savo dienas po storu sorbento sluoksniu palaidotam bute.

Prisipyliau pusę stiklinės pomidorų sulčių, pusę – mineralinio. Išgėriau ir įsiropščiau į lovą. Gal nevemsiu.

Katė tupėjo ant kėdės ir geltonų akių žvilgsniu tyrinėjo mane. Kažkodėl pasidarė gėda.

– Eik iš čia!.. – riktelėjau.

In Jang, jei būtų mokėjusi, būtų gūžtelėjusi pečiais – dabar gi tik pakėlė akis ir ėmė stebėti lubas. Matyt, jai patiko kampe plevenantis voratinklis.

„Negalima gerti su šmėklomis, – užsiklojau anklode galvą. – Nors keiksmažodžiai vaiduoklių lūpose skamba visai kitaip nei gyvųjų, tas neturėtų manęs guosti. Dvasios – labai paviršutiniškos, net nepatikėtum, kad kadaise jos buvo žmonės iš kūno ir kraujo. Viską spėjo pamiršti, dedasi velniai žino kuo, moko, auklėja!.. Kam, po velnių, tada reikalingas pomirtinis pasaulis?..“

Šiandien sekmadienis, gerbėjas neatneš man nuodingos puokštės. Ir gerai. Matyt, patinku jam kaip dirbanti pareigūnė. Lovoje besitvarsančios Olimpijos negautų iš jo rankų nė vargano šungrybio.

•

Irmutė pranešė liūdną žinią – Šeimininkas parduoda sodybą. *Morgo* nebegalinti kęsti nei atkampios vietovės, nei priešmirtinių klyksmų naktimis, nei nežinia kieno prikakotų gražiausių sodo kampelių. Aš, jei noriu, galiu pagyventi ten kurį laiką – Šeimininkas leidęs. Bet tik iki rugpjūčio penkioliktos. Naujoji šeimi-

ninkė neturi rasti jokio mano pėdsako. Na, jeigu ji tokia pat kaip *Morgo,* tai gailiuosi, kad nesu raupsuotoji ir kad mano prisilietimai nepalieka pragaištingo užkrato ant durų rankenų ir baldų. Išeidama prispjausiu į šulinį. Gal jai bent vidurius paleis.

Nuo traukinio stotelės per mišką – geras gabalas kelio, ir kai pasiekiau sodybą, jau temo, saulės kraštelis lyg įkaitintas peilio smaigalys kyšojo iš juodo miško gūbrio. Nešienaujamoje pievoje, panašioje į Stalkerio Zoną, nežinoma jėga lingavo didžiulius garšvų žiedynus ir geltonas bitkrėsles. Ir aš sustojau, išsigandusi, kad galiu nebegrįžti.

Dalį baldų Šeimininkas jau buvo išvežęs, tačiau radau ir Van Gogą, ir pernykščių vaistažolių šluoteles paluby, o savo kambary – senąją lovą su švaria patalyne, negana to, ant palangės išvydau puokštę gegutės ašarėlių, pamerktų į litrinį stiklainį, gėlės atrodė ką tik nuskintos. Prie sienos glaudėsi kartoninė dėžė, ją atidariusi ėmiau traukti konservus, džiūvėsius, vakuume įpakuotas dešreles, šokoladą, arbatos, kavos pakelius, net vienkartinių nosinaičių netrūko, taip pat ir tualetinio popieriaus. Ne bet kokio, o *Zewa,* to, kurio prisilietimas neapsakomai malonus užpakaliukui.

Baltas ritinėlis tiesiog akino. Man pasidarė taip liūdna, kad atsiplėšiau jo ir nusišluosčiau akis. Iškrypęs, sugedęs amžius, kai šitoks švelnumas skiriamas užpakaliui šluostyti. Vienkartinės nosinės kur kas šiurkštesnės, matyt, jomis šluostomos tik nosys. Snargliais, štai kuo pavirto visos mūsų ašaros.

Prabudusi nesusigaudžiau, iš kur sklinda tolimas volungės riksmas – iš sodo gilumos ar grimztančio į užmarštį sapno; pablyškusi saulė klojo spinduliuojančių dulkių takus, jais ką tik vaikščiojo nematomos sapno būtybės, dulkės teberaibuliavo ore ir palengva sėdo ant medinių grindų.

Kieme vėl išgirdau auksinį paukščio balsą – aštrų ir skaidrų kaip ploni, nuo karščio besilydantys ašmenys.

Tai turbūt ne volungė – į lietų nepanašu, saulė, nors ir blyški kaip citrina, nustūmė nuo dangaus skliauto beveik visus debesis, drykso tik pavieniai, išsklidę kaip sutraukyti siūlai.

Nusileidau prie upės, laikydamasi gumbuotų nežinomo medžio šaknų, išlindusių iš priesmėlio.

Vėjas, leisdamasis nuo šlaito kartu su manimi, aplenkė, nuskriejo link tirštų ievynų ir rusvai baltų klinčių, o gal žvyro kauburio, pašiaušė jo keterą ir apsisukęs grįžo atgal, tvoksteldamas siaubingu maitos dvoku.

Nuo kauburio, vėjo pajudintas, pakilo mėlynas šūdmusių debesis ir išsisklaidė į blizgančias pavienes kulkas, garsus zvimbesys žadėjo greitą mirtį.

Vėjas vėl pralėkė kauburiu, pašiaušdamas jo gūbrį – suplevėsavo šviesūs karčiai.

Pasitraukiau atatupsta. Viena mėlyna kulka jau lėkė artyn.

Kabindamasi medžio šaknų, kabarojausi atgal, kulka vijosi, nepaisydama judėjimo dėsnių ir trajektorijos, kitame laike palikusi nuleistuko spustelėjimą, parako dūmus, suodžius ir tuščią gilzę.

Geriausias vienišo žmogaus draugas, be neįkyraus naminio gyvūno, yra televizorius. Ir nors ginčytis su juo beprasmiška, gerai, kad gali išjungti ginčo metu – žmonėms to pritaikyti praktiškai neįmanoma.

Štai ir dabar – vos spėjau įjungti, o jis jau ir prapliupo, varo, nedarydamas jokių pauzių, ir teisingai, pauzės primena amžinos tylos zoną, televizorius ten, kaip ir kiti daiktai, pasmerktas vienatvei ir nemeilei. Tai nebūtinai kapinės; kaip tuščia dykra, kaip druskingas dirvožemis plyti žmogaus dvasia.

Atsirėmusi į pagalvę, gėriau karštą sultinį ir junginėjau kanalus. Siužetų apie laukinę gamtą nemėgstu, nes matau aplinką, kurioje žmogus privalėjo gyventi keturpėsčias, bet laimingas, *Krikščioniškąją valandą* išjungsiu, nes jaučiuosi netyra ir sugedu-

si, neišmokusi nei stebuklų daryti, nei misionieriauti... o čia gi kas?.. Šmėkštelėjo kažkoks pažįstamas veidas ir dingo, prarytas apsimiglojusio ežero vaizdo ir Ravelio muzikos, paskui vėl atsirado, per akimirką neapsakomai pasikeitęs – užsiauginęs pagurklį, išpampusiais skruostais (kadaise tai buvo dvasingi skruostikauliai), vietoj ilgų plevėsuojančių plaukų – skurdus ežiukas.

Ir vėl tas rūkas, ežeras, kažkokio miestelio, kuriame aš ir kojos įkėlusi nebuvau, pavadinimas (bet žinau, kad jame yra sena sanatorija, o jos hole kybo prieš du dešimtmečius pasikorusio partsekretoriaus kūnas, kaip rytietiški varpeliai skamba išdžiūvę jo kaulai)... vėl muzika, deglai, eilėraščiai...

Juos skaitė ir ežiukas rūke – drebindamas balsą, kuris vienintelis nepakito.

Mes buvom du arbatos krūmo lapai...

Ekraną užpildė svajingas merginos veidas – balta burė, nušviesta paslaptingos mėnulio šviesos ir Bethoveno muzikos. „Tai buvo paskutinioji poetinio rudens diena N. miestelyje“, – tarė šiurkštus balsas, migla išnyko, muzika dingo, pasijutau išmesta ant *Bėdų turgaus* grindinio ir skubiai perjungiau kanalą – kol manęs gabalais neišsidalijo ir nenupirko.

Nuraminta monotoniško *Formulės I* zyzimo, pasižiūrėjau į langą, tikėdamasi išvysti ten užmigusią musę rudeniškos saulės pataluose. Stiklą raižė kreivi lietaus zigzagai, poezija buvo pasibaigusi kartu su vasara, ir tos šlapios eilutės, kurias ant stiklo rašė lietus, neturėjo meninės prasmės.

Į paupį daugiau nėjau. Arklio maita – pakankamai iškalbingas ženklas, pranešantis, kad mano džiaugsmai baigiasi, kad netrukus prarasiu šiuos įsikalbėtus namus, visus ir visam laikui.

Virš sodybos naktimis milžiniškomis kekėmis svirdavo žvaigždynai, byrėjo į žolę šaltais stiklo karoliais, kuo anksčiau atsikeldavau, tuo labiau jausdavau dygius šukių smigtelėjimus.

Išardžiau namelį sode, lentas tvarkingai sukroviau malkinėje; tiesa, neištraukiau vinių, ir lentos atrodė lyg viduramžių tortūros. Baigdama krauti, užkliudžiau sutrešusią malkinės sieną; ji skilo, ir pro atsivėrusį plyšį siūbtelėjo kirbančių peliūkščių virtinė, ėmė raitytis apie kojas, taip klaikiai cypdami, tarsi dirčiau jiems kailius.

Rėkdama iššokau iš malkinės ir nukūriau į trobą.

Kai išdrįsau vėl ten žvilgtelėti, peliūkščių nebebuvo, matyt, sulindo į plyšius, o gal motina susirankiojo. Ant pjuvenų gulėjo tik vienas, sustingęs, surietęs kojytes lyg vikšrelis, aiškiai miręs iš siaubo.

Paėmiau jį dviem pirštais už zomšinės ausytės – peliūkštis spoksojo į mane juodais nušlifuotais rutuliukais. Gal jis tik apsimeta negyvas?..

Įdėjau peliūkštį į dėžutę nuo sausainių, pasigriebiau kastuvą. Pasirinkau ūksmingą vietą prie pat tvoros – iš kitos pusės į sodą sviro šermukšnių ir liepų šakos, o iš tamsių eglynų tvino laukinis, girtas gamtos kvapas – aitrios velnio šluotos, skruzdžių rūgštis, pūvantis pelkės dumblas, šlapi spygliai, trūnijantys daugelį metų.

Storas pernykščių lapų sluoksnis, spusteltas kastuvo, įlinko nelyginant minkšta nugara, kažkur giliai trakštelėjo plonas, trapus slankstelis. Ne, šitaip nieko nebus. Pakėliau kastuvą ir smeigiau iš visų jėgų.

Pasigirdęs aukštas vaiko klyksmas įelektrino rankas; baltos kibirkštys traškėdamos šovė į viršų, užsiliepsnojo laukėjančios obels lapai ir pro žėrinčią ugninę skylę švystelėjo saulės įkaitintas dangus, o pro lapų sluoksnį greičiau nei dygstantys bambukai išlindę raudoni benagiai pirštai, ploni kaip siūlai ir nevienodo ilgio, apraizgė kastuvo apačią, jau nebepajėgdami jo sulaikyti.

Mečiau kruviną kastuvą į šoną, dusliai bumptelėjo, atsitrenkęs į obels kamieną, ir puoliau kapstyti lapų, neatsikratydama baisios minties: mažas šviesiaplaukis vaikelis, sužeistas kurčios

geležies, susirietęs iš skausmo kaip peliukas, tik jo akių karoliukai – ne stikliniai, jie švyti, jie dar švyti, klausdami, už ką... kodėl?.. Pirštai paniro į lipnią košę, vos juos ištraukiau, pašliaužiau keliais į šalį ir ėmiau nenoriai, žiaukčiodama vemti.

Didelė rupūžė, perkirsta kastuvo, bejėgiškai judino letenas, matyt, irgi norėjo pasitraukti kuo toliau nuo manęs, vaiko riksmas pamažu stingo jos gerklėje.

2002 06 28 Klepavičius, nuviltas bylos eigos, prisipažino pats nupjovęs tulpes, parodė, kur jas palaidojo, ištraukė ir nusikaltimo įrankį – kreivą turkišką kardą, jataganu vadinamą. (Senas bičiulis iš Armėnijos atsiuntęs – armijoj kartu tarnavę...) Įkyriai reikalavo, kad ištirtume augalinius pėdsakus ant ašmenų – tai patvirtintų jo parodymus. Kai šefas riktelėjo, kad ir taip viskas aišku, kad Klepavičius esąs kvailys ir jo reputacija pakirsta (kas leis gydyti gyvūnus tipui, šienaujančiam nuosavas tulpes!..), senis užsičiaupė ir regimai nuliūdo. Kai ekspertas pareiškė, kad paimti iškastų tulpių pavyzdžius ir pavyzdžius nuo jatagano jam nesunku, o apžiūrėti po lyginamuoju mikroskopu – vienas juokas, šefas tik suprunkštė. Nešiurpinkit pasaulio tokiais tyrinėjimais!.. – suriaumojo.

Koks motyvas paskatino jus taip pasielgti, pilieti Klepavičiau?.. Juk sakėte niekados neišdrįsiąs pakelti rankos prieš gamtos stebuklą – o išdrįsot.

Klepavičiaus smakras ėmė virpėti.

O ar jūs niekuomet nenorėjot papjauti savo mylimiausio žmogaus?.. – sumurmėjo, trindamas akis nešvaria nosine su aiškiai matomomis rusvomis dėmėmis. Turbūt buvo panaudota operacijos metu. – Ar jis nevesdavo jūsų iš proto savo arogancija, vaizduodamas, kad daugiau už jus supranta ir yra gyvenime visko matęs, o jūs – tik naivus, įsimylėjęs kvailys. O kokia širdis galėtų ištverti neištikimybę, sakykite, kokia?.. Akmeninė?.. Matyti, kaip

švelniausias iš švelniausių priklauso nebe jums, bet paslaptingiems tamsos geiduliams ir lekia kažkur į pavasario naktį, šiurendamas šilkiniais žiedlapiais, ir sidabrinis elfų juokas skaudžiai perveria sustingusią krūtinę!..

Kvailys, tarė šefas, veterinarui išėjus. O dar nori gydyti žmones. Šmirkštels jataganu, išgirdęs sidabrinį juoką, ir atsisveikink žmogau su šiuo pasauliu. Kad jo čia nė kvapo neliktų. Jei dar kartą atsirioglins, uždarykite į areštinę.

Betgi nėra tam preteksto, šefe!.. Gyvename laisvoje visuomenėje...

Laisvoje visuomenėje priežastį visada sugalvosime, – atkirto šefas išdidžiai, o prieš išeidamas dar pasidžiaugė, kad Omarą Chajamą kastravo labai kompetentingas ir patrauklus apskrities veterinaras. Jei vargšą katytį būtų kastravęs Klepavičius, šefas dabar jaustųsi nesmagiai, tarsi jo mylimą gyvūnėlį būtų išprievartavęs pabaisa zoofilas.

Zoofilų šefas nemėgo. Nepaisydamas jautrių Monteskjė ir Bekarijos patarimų ir netgi visagalio BK, būtų visiems jiems be išimties skyręs aukščiausiąją – mirties – bausmę. Žmogus privalo įsikalti į galvą, kad negalima prievartauti nei žmonių, nei gyvūnų, ypač pastarųjų, nes su jais žmogus susijęs kur kas glaudesniais giminystės ryšiais, nei galima įsivaizduoti.

Et, jūs labai šališkas, šefe. Mes patys atiduodam vargšus gyvūnus iškrypėliams. Manydami, kad taip bus geriau visiems. Ir nereikia guostis maloniai skambančiais BK paragrafais. Mirties bausmė – irgi ne lopšinė.

Į veterinarijos kliniką katę nuboginau paplūdimio krepšy, atskirtą nuo pasaulio užtrauktuku. Iškirpau kelias skylutes, kad In Jang neuždustų – krepšio netausojau, ant vieno jo šono plėtėsi pelėsių kolonija, be to, krepšį man dovanojo kvanktelėjęs nemalonus kaimynas. Greičiausiai jau tada krepšys buvo apipe-

liję̨s, o aš nepastebėjau ir paėmiau. Ne kad būtų reikėję, o iš pasigailėjimo.

– Laba diena.

Klepavičius, nepakeldamas galvos nuo stalo, įnirtingai rašė.

– Aš... dėl sterilizacijos.

Klepavičius kilstelėjo akis.

– Sterilizuotis norite... jūs?.. – paklausė susidomėjęs. Akyse sužibo nesveiki žiburiukai.

Pasitraukiau atatupsta.

– Sėskitės! – pašoko Klepavičius, pastvėrė taburetę. Atrodė, trenks man su ja per galvą.

– Nesėsiu!.. – surikau.

Klepavičius pastatė taburetę ant grindų, gūžtelėjo pečiais.

– Na ir nesėskit. Baisus čia daiktas. Išimti abi kiaušides ar tik vieną?.. – pasilenkė, norėdamas mane geriau apžiūrėti.

Atkišau krepšį. In Jang, pajutusi grėsmę, piktai suurzgė.

Klepavičius atsitiesė. Atrodė nusivylęs. Tylom pamojo man, atnešė narvelį, įleido į jį katę. Davė pasirašyti leidimą operacijai ir, bambėdamas po nosimi, užpildė katės pasą.

– Mišrūnas... pusės metų... juodai baltas, Gangrena vardas. Ne Gangrena, sakot?.. Gang... bang... Viešpatie Dieve, pavadintumėt Marge, būtų rami galva.

– Mano katė – ne karvė.

Klepavičius ilgesingai į mane pasižiūrėjo.

Matyt, stambieji raguočiai priminė jam kažką malonaus. Jaunystę, praleistą kolūkio fermose – ne kitaip.

Kaži, ar nesutiko ten Magdės, žiaumojančios silosą?..

Katę atsiėmiau vakarop. Nuskustu pilvu, storai išteptą jodu, tokiu panašiu į sudžiūvusį kraują. Ir, užuot padavusi Klepavičių į teismą, sumokėjau jam aštuoniasdešimt litų.

Taip baigiasi visi garsūs ir garbingi protestai. Baudomis arba mokesčiais.

Rugpjūčio keturioliktoji išaušo ūkanota ir tyli – gerdama kavą priebuty, vis dairiausi į padebesius, ieškodama ženklų, liudijančių, kad rytoj šitie namai bus paimti į dangų ir niekada nebesugrįš.

Dangumi plaukė pailgi, į nuskalbtus rankšluosčius panašūs debesys, miškas stelbė obelų ir vyšnių kvapą, pūtė rūgstantį dumblą ir pelkių dujas. Jau visa savaitė tamsiuose paupio ievynuose nebesigirdėjo gailaus riksmo – visos kulkos susirado savo taikinius, ir rausvai rudas mirties arklys nušuoliavo kitur, palikęs sunkų įspaudą žemėje.

Nebedaug laiko čia liko ir man – traukinys išeina po pietų.

Vėl brisiu per sustingusią Zoną, vėjas nebejudins baltų garšvų skėčių ir smilgų, panašių į strėles, antgaliais susmigusias žemėn, nes ši vieta pasitinka tik ateinantį, o išeinančiam ji abejinga.

Grįžus į miestą, reiks nusipirkti butelį degtinės.

Galbūt pačią paskutinę akimirką, saulei slepiantis už blokinių miesto mūrų, degtinei pavirtus skaidriu krauju, tamsaus debesies glemžiamas trumpam šmėkštels pažįstamas priebutis su neišplautu kavos puodeliu ant suolo, ir man pasidarys gera ir ramu. Šitie namai tikrai nusipelnė dangaus karalystės.

Paskui susiriesiu siauroj bendrabučio lovelėj ir sapnuosiu, kaip šį didelį tuščią pastatą graužia laikas, trupa skurdūs balkonėliai ir sunkūs tinko gabalai slendžia tamsoje, nerasdami žemės.

Palomą slėpiau giliai spintoje ir nei Irmai, nei Spragtukui nesigyriau ją turinti – nebūtų patikėję, kad gavau ją dovanų, imtų įtarinėti. O kai per pratybas paklausiau dėstytojo, šaunamųjų ginklų žinovo ir balistikos eksperto, ar egzistuoja tokia pistoletų rūšis, jis tik pečiais patraukė, o paskui nemandagiai tarstelėjo, kad mano per laki vaizduotė. Tą jis seniai pastebėjęs ir netgi manęs, kad ne tą specialybę pasirinkau.

– Betgi, gerbiamas dėstytojau!.. – nesutikau. – Vaizduotė ir

intuicija kriminalisto darbe vaidina ne paskutinį vaidmenį. Euristikos procesas, kaip žinote...

– Žinau, – nutraukė mano tiradą dėstytojas. – Dabar prašom pažvelgti į šitas revolverio dalis ir išvardyti.

– Kryptukas, vamzdis, rėmai.. gaiduko petys...

– Ne!– vėl nutraukė. – Gaiduko skiauterė.

– Skeliamoji spyruoklė...

– Ne!.. Skeliamoji užkaba.

Spragtukas, sėdėdamas pakutiniame suole, stengėsi į mane nežiūrėti – paprastai taip reikšdavo savo užuojautą.

Į tamsius langus lapkritis drėbė šlapią sniegą, elektros šviesoje negyvai blizgėjo dėstytojo akiniai, ir mane staiga persmelkė gaili ir skausminga nuojauta, kad esu klasėje, negailestingoje algebros pamokoje, kad tuoj atsivers durys, pasirodys muzikos mokytojas ir mane išgelbės – išsives, pareiškęs, kad gavo direktoriaus sutikimą, mat Spalio šventės jau ant nosies, o pagrindinis šventinio koncerto numeris nesurepetuotas, ir aš džiaugsmingai bėgsiu paskui tiesią nugarą, kuriai taip tinka uniforma...

– Parašė tau minusą, – tarė Spragtukas, kai atsisėdau šalia jo.

– Iš ko sprendi?.. Juk nieko nematai, sėdėdamas paskutiniame suole.

– Iš rankos judėjimo ir kaktos raukšlių padėties, – atsakė Spragtukas, kažką braižydamas pratybų sąsiuvinyje, veikiausiai schematinį įvykio vietos planą, karštligiškai brūkšniuodamas sutartinius ženklus.

– Nespėjai nusibraižyti namuose?

– Spėjau. Spėjau!.. – sumurmėjo Spragtukas nervindamasis. – Tiesiog man atrodo, kad pirmasis planas kažkoks... kažkoks... netikras.

Jis nutilo, pasižiūrėjo į antrąjį planą ir apniuko.

– Ir šitas – netobulas... – tarė prislėgtu balsu.

– Tik neišeik dėl savo kruopštumo iš proto. Čiagi tik žmog-

žudystės vietos schematinis planas. O tobulų žmogžudysčių nebūna.

– Tu tikrai taip manai?.. – dėkingai sumurmėjo Spragtukas ir nusuko žvilgsnį į šalį.

Nesunku kartais pameluoti, nors profesinė etika šitai ir draudžia, o kai susigraudinęs Spragtukas pakviečia kavos, ne taip jau sunku ir nueiti, klausyti pasakojimų apie bjauriojo ančiuko vaikystę, kuri, regis, nesibaigs niekada, gurkštelti gerklę draskančio *Žaliojo ežero*... Kai šiurkšti, prastai išskaptuota letena palenda man po sijonu, atstumiu puodelį kartu su persigandusiu Spragtuku, išeinu į lapkričio šlapdribą, ir šaltas sniegas, giedodamas *Internacionalą,* užlipdo man akis...

Užtrenkiau duris.

Vakarėjo. Vėjas blaškė pilką dulksną, kaip nematomas grąžtas įsisukdamas į storus ir sunkius debesynus, trupino kurčią jų tinką; pasirodantis paviršius švietė skaisčiai ir nejaukiai kaip atidengtas erozijai kaulas.

Kokia laimė, kad užsimaukšlinau kepurę – dar nenuėjusi iki ežero, turėčiau tobulai nušlifuotą kaukolę.

Sustojau prie Šarkienės baro.

Gal užeiti ir pataisyti sveikatą?.. Tam užtektų taurės brendžio ir karštos kavos. Na, ne taurės, taurelės. Gal netgi – pusės.

Stovėjau ir žiūrėjau į vitriną, o ji linksmai žiburiavo, jai perniek buvo mano kančios.

Bent jau karštos kavos, – nusprendžiau, imdama už rankenos.

Šarkienė, tokia pat spalvinga kaip ir jos vitrina, tik kažko susiraukusi – iš raukšlių padėties kaktoje sprendžiau, kad ji galbūt įtemptai mąsto, – birzgino kavos aparatą. Už kampinio staliuko sėdėjo du paaugliai, pažiūrėti tikri dvyniai, baisiomis plačkelnėmis ir nutįsusiais iki kelių klynais ir rūsti teta, iš pažiūros mokytoja. Bet galbūt ir motina.

– A, ponia... ponia advokate!.. – prabudo iš susimąstymo Šarkienė ir plačiai nusišypsojo. Dantys buvo ištepti raudonu lūpdažiu. – Kavytės ir brendžiuko?..

– Kavytės ir... – nutilau. – Užteks kavytės.

Šarkienė apsimetė apgailestaujanti.

– Ką gi, tik kavytės, – tarė tokiu tonu, tarsi darytų man didžiausią paslaugą.

– Duokit ir brendžiuko, – pasakiau, negarbingai nugalėta. – Bet tik penkiasdešimt.

– Prašom! – nušvito Šarkienė, siekdama butelio.

– Tik ne šito!.. – surikau. Rūsčioji ponia nuo staliuko smerkiamai į mane pažiūrėjo. – Nenoriu surūdijusio *drato!..*

Šarkienė atitraukė ranką nuo *Glorijos* ir tylėdama įpylė *Metaksos.*

– Ačiū, – sumurmėjau, slėpdamasi tamsiame kampe.

Kai išėjau, lauke jau buvo tamsu, tik aukštai danguje kur ne kur baltavo įstrižos kaulų linijos, įsijungus gatvių apšvietimui, kaulas ėmė švytėti mėlynai kaip mirtino viruso graužiamas.

Gerai, kad išgėriau brendžio. Pasidarė kur kas šilčiau ir ne taip liūdna. Daugiau nei penkiasdešimt gramų tikrai nebūčiau gėrusi. O jeigu gerčiau jau išgėrusi, tai irgi ne daugiau kaip penkiasdešimt. Mano valia stipri.

Paežery ant suolelio kažkas sėdėjo. Sulėtinau žingsnį.

Senis kailine triause, rudais sujuosiamais kailinukais, šalia pasidėjęs beržinę pliauską.

Sustojau.

Gal visgi reikėjo išgerti šimtą gramų?..

Senis pasuko galvą – išgirdau, kaip sugirgždėjo kaklo slanksteliai. Įkypos akys po užgriuvusiais antakiais ilgai, be jokios minties žiūrėjo pro mane tarsi pro stiklą kažkur į karių kapinių pusę ir blokinį Brežnevo laikų mikrorajoną.

– *Tut ničevo netu,* – tarė pliauskai. – *Mir vdrug stal takim pustym...*

Pasikasė šeriuotą smakrą.

– *Nikak ne mogu naiti svoj dom,* – pasiskundė. – *Chožu krugami I chožu. Chorošo, čto ješčo malo vremeni prošlo, do obeda obiazatelno naidu svoju chatu. A to Nastia opiatj mne svininy ne ostavit, tolko kapustu. Obožretsia baba odna...*

Sustenėjo, keldamasis nuo suolo, pėmė pliauską, pasikišo po pažastim.

– *Francuzkaja dura,* – atsikrenkštė ir nusispjovė. – *Jei vot po golove etoj dubinoj...*

Nebaigęs sakinio, dar kartą nusispjovė ir lėtai, kaip kinivarpų sugraužta komoda, pajudėjo miestelio link.

Pasilenkusi apžiūrėjau suolelį. Neradau nė menkiausios kirmėlytės, tik ant paties krašto švelnesnė už persišką šilką, išskleidusi rusvus, subtilia minitiūrų meistro plunksna nubrūkšniuotus sparnus, tupėjo didelė kandis.

Velniai nematė. Grįšiu atgal ir išgersiu tą šimtą.

Kultūros namų salė tuščia, visos durys aklinai užvertos, o lapkričio vėjas, džyrindamas surūdijusiomis nuo drėgmės žirklėmis, kerpa mano plaukus nelygiais kuokštais, ledinis nykštys spaudžia kaktą, skverbiasi mirtinas šaltis, negaliu dainuoti, purto drebulys, mokytojas tai pastebi, užvožia pianino dangtį ir priglaudžia delną man prie kaktos.

– Tu karščiuoji, – žiūri į mane šiltos vasaros akimis. – Ar turi namie kokių vaistų?..

– Bendrabuty?.. N.. ne, – murmu, kalendama dantimis. – Buvo buteliukas p... pertusino... išgėrėme. Kaip l... likerį.

Mokytojas mosteli arkangelo sparnu – tai reiškia, eik su manimi. Ir aš einu, atsargiai keldama kojas, kad neįsipainiočiau į dantingas laukines gervuoges, išsidėsčiusiais aplink tarsi pelėkautai, atsipeikėju lovoje, girdžiu tolimą bormašinės ūžimą ir paciento krioksmą, nuo tų garsų man pasidaro gera ir ramu, mokytojas

pila į stiklinę vandenį ir priverčia nuryti karčią tabletę, kažkur pasiklydęs vaikšto jo balsas, sakantis, kad aš atleista nuo pamokų ir dabar turiu tik gulėti, gulėti, gulėti... Magdė kiša *granionką*, prikliukintą samagono, aš ginuosi visom keturiom, tada ji sugniaužia mano rankas viena letena, galinga karvės kulšimi prispaudžia kojas, pražiodo, o tėvas, linksmai kikendamas, supila smirdantį skystį į burną.

Iš viršaus byra spaliai, tiesiai į akis, kas ten vaikšto palėpėje, sunkiai linguodamas lubas, turbūt senelė užlipo nuimti padžiautos patalynės, ją išlygins ir pakiš man po skruostu vėju kvepiančią pagalvę.

Bet tai ne senelė, tai mano mokytojas, uniforma ant jo guli kaip nulieta, rūsčiai spindi antpečiai ir uniforminės kepurės priekaktis, tik vietoj ordinų jis prisikabinęs raudonų kaip kraujas uogų, ir odinis pistoleto dėklas spindi šilta kraujo spalva.

Užsimerkiu, nebegalėdama ištverti šito žėrinčio vaizdo, tik užuodžiu, kaip kvepia saulės sunokintos uogos ir lyg keliai kryžkelėje prasiskiria šlaunys, ir bėga raudonas aviečių kraujas, vėsta, darosi lipnus, ir vėl pasigirsta lapkričio vėjas, jis jau nukirpęs plaukus, palikęs mane viešai pajuokai, bet vis dar čeksi alkanais žirklių ašmenimis, matyt, geisdamas šilkinių kūno gyslų.

Atsibudau ligoninėje, sužinojau, kad man – gripas su komplikacijomis (palatos kaimynė pasiprašė perkeliama kitur – neištvėrė mano erotinių nusišnekėjimų), kad Spalio švenčių koncertas turėjo apsieiti be pagrindinio numerio ir kad kažkas atsiuntęs apelsinų; vieną seselė suvalgiusi, ji tikisi, kad už tai jos nepasmerksiu.

Aš ir nesmerkiau, tik paklausiau, ar ne iš namų mane atvežę, ne iš apleisto vienkiemio. Ne, iš bendrabučio, ambulatorijos šoferis, – atsakė seselė, godžiai žiūrėdama į apelsinus.

Būčiau visus atidavusi, jei tik pasakytų, jog mane atvežė mokytojas, supratęs, kad jo slauga nepakankama ir kad bijąs dėl

mano gyvybės... Juk beveik patikėjau, esanti danguj ir visada girdėsianti palaimingą bormašinės ūžimą...

ČK, Štazi, CŽV... Žiemos vėjo gūsiai, žvarbus sušalusių lapų šiurenimas, duriantis šerkšno gipiūras, skirtas uždusinti, storas ir kurtus sniego sluoksnis kaip konspiracija.

Parduotuvėj pavogiau saldainių maišelį – niekas nebūtų pastebėjęs, jei ne prakeikta kiaura kišenė. Maišelis dribtelėjo prie pat durų, negana to, praplyšo, ir saldainiai išsibarstė ant purvinų plytelių: *Švelnumas* rausvais popierėliais, aromatingu baltu įdaru.

Nuvedė pas įgaliotinį. Išklausiau moralą, per plauką neįrašė į nepilnamečių įskaitą (išgelbėjo aktyvi užklasinė ir visuomeninė veikla bei rusų kalbos olimpiadoje laimėta antroji vieta; be to, ir įgaliotinis buvo rusas, kas, kad sulietuvėjęs). Tačiau į mokyklos sienlaikraščio satyrinį kampelį *Spyglys* visgi pakliuvau.

Labai džiaugiausi tuo, kad muzikos mokytojas niekuomet nesustodavo prie mokyklos stendų, nors šie tiesiog kaukė riebiomis provokuojančiomis antraštėmis: *TSKP – epochos garbė ir sąžinė, Pionieriai didvyriai, Uzbekija – mūsų sesuo* ir pan. Jis turbūt nujautė, kad Uzbekija negali būti mūsų sesuo, giminystės ryšys rodėsi labai jau dirbtinis. Nujautė, bet nebuvo tikras. Mat visus paslapčių raktus, tarp jų ir genetinius, turėjo Didysis Alchemikas, kuris rūsčiai žiūrėjo iš stendo, suraukęs vešlius antakius.

Uzbekijoje veikiausiai niekada nebūna žiemos, ir slaptųjų tarnybų vardus, sukdamas ėdraus smėlio debesis, nykiai švilpauja dykumų vėjas. Šitie vardai yra vienintelė gija, jungianti netikras seseris.

Tamsiame koridoriaus kampe sujudėjo kelios baltos dėmės, lėtai priplaukė prie manęs ir prisiglaudė prie kojos, nepaisydamos šaižaus riksmo.

Rėkiau aš, katę palaikiusi kraujo ištroškusiu goblinu.

In Jang rūpėjo ne švelnumas, o kvapai, kuriuos parsinešiau iš lauko. Beuostant jai ūmai pašiurpo ūsai, katė pasitraukė atatupsta – turbūt užuodė Senelį.

Pirmas dalykas, kurį dabar padarysiu – išsimaudysiu. Nusiplausiu gąsdinančius kvapus, aviečių sultis, ledinio nykščio žymę ant kaktos, ligos prakaitą ir juodą tušą nuo pirštų, mat pati piešiau savo karikatūrą ir rašiau tekstą *Spygliui,* su ugninga socrealistinio meno jėga triuškinantį vagystės nuodėmę.

Padėjus galvą ant vonios krašto, verta ir Didžiojo Spalio dainą sudainuoti, – šniokščiantis vanduo ir gaudžiantys vamzdžiai taip primena prieš daugelį metų neįvykusį koncertą...

IX

Saulės šviesa lyg aukso po stovinčiu vandeniu – sunki, žalsva, nenuvaloma netgi šiurkščiu brūkštelėjimu. Senovinis, neįkainojamas atrodo ir mamos veidas, nors jam ne daugiau kaip trisdešimt penkeri. Ji glosto mano nukirptą galvą tokiais vėsiais ir lengvais pirštais, kad iškart suprantu – tai sapno prisilietimas. Sapnui neprotinga priekaištauti ir beprasmiška jam skųstis; į klausimą, kodėl neleidai auginti kasų ir kirpai kaip berniuką, kodėl neapsaugojai nuo nuožmaus brendimo, jis atsakys tik paslaptingu žalsvo aukso švitesiu. Neištars, neįvardys, kieno yra tas beveik vaikiškas veidas su švelniomis skruostų duobutėmis ir pirmųjų ūsų pūkeliu; kad tai mano tėvas, suvoksiu iš pasikeitusios šviesos – saulę užstos debesis, ir sudegusios geležies šešėlis trumpam atsimuš didelėse jo akyse.

Visi daiktai aplink šilti ir švarūs; pagaliau nors kartą, grįžus atostogų, nereikia šveisti grindų ir puodų. Sapno šviesa juos nuplovė, atnaujino ir pripildė; užtektų tik kilstelėti keptuvės dangtį, kad išvysčiau ryškiai geltonus kukulius, susiglaudusius lyg kiaušiniai lizde, tik kvapo neužuosčiau jokio – auksas jo neturi. Ant paklodės miegamajame nematyti nė menkiausio kraujo, prakai-

to, lyties išskyrų pėdsako, tik ant pagalvės kampučio, tyliai šnypšdama, garuoja pilka nuodų dėmė – skiestas spiritas, o gal odekolonas, susimaišęs su neramaus miego seile.

Slaptasis gerbėjas turbūt regi mano sapnų spalvas – šįryt ant stalo radau gelsvą sapno žolę dideliais elipsės formos lapais. *Vadovas* išaiškino, kad tai – Lobelio čemerys. Įrašytas į Raudonąją knygą.

Rupūžė tas gerbėjas, daugiau nieko, retų augalų jam negaila...

O gal tas čemerys atneštas iš kito laiko?..

Ir mano gerbėjas – iš kito laiko, kuriame nėra žodžių *trūksta* ir *negalima*. Ar jam nebaisu tokios nežmoniškos pilnatvės?.. Turbūt baisu, nes šitie augalai – tilteliai, kuriais jis nori pas mane ateiti.

O štai vagis, kurio paliktus pėdsakus tyrinėjame, pilnatvės laiko, ko gero, ir neturėjo. Kūdikystę leido pririštas prie stalo kojos ir ropoti išmoko geriau, nei vaikščioti. Tas specifinis bruožas išliko net po dvidešimties metų – įvykio vietoje juoduoja ne tik riebūs rantuotų padų, bet ir delnų atspaudai, išsidėstę taip taisyklingai, jog galima spėti žmogų vaikščiojus keturpėsčią. Stalčius ir spinteles atidarinėjo, matyt, dantimis – ant stalčiaus bumbulų aptikome pėdsakų, panašių į dantų žymes. Ant dviejų kojų jis vaikščiojo turbūt tik žmonių akivaizdoje. Keturkojis *homo sapiens* tarp žmonių visgi per daug krenta į akis.

Kodėl Atali taip ilgai neatneša kavos?..

Koridoriuje kažkas sutarškėjo. Turbūt padėklas su puodukais. Atidariau duris, kad Atali būtų lengviau, bet pro jas įplaukė ne sekretorė, o aukšta, netvarkinga moteriškė su rezgine, pilna tuščių alaus butelių. Sustojo tarsi pasiklydęs rūke laivas ir prasižiojusi sustingo.

Pažinau ją. Geriausia draugė ir kompanionė moters, kurios vaiką buvo pagrobę ateiviai ir milžiniškos beždžionės.

Ilgšės drabužiai paslaptingai garavo, skleisdami jūros dumblių

ir tamsaus triumo kvapus, iš krūtinės veržėsi trūkčiojantis, sausas švilpesys, o plaukuose, rodės, tuoj ims tvyksčioti šv. Germano ugnys.

– B... butelius... priimsi?.. – sumurmėjo, atkišdama rezginę.

– Ne, – atšoviau.

Ilgšė nustebo.

– K...kodėl? – sustenėjo. – Dėžių nėr?..

Kyštelėjau galvą į koridorių. Prie budėtojo, pasirėmęs į medinį barjerą, nerūpestingai plepėjo policininkas.

– Policininke!.. – riktelėjau. – Parodyk žmogui kryptį į taros supirktuvę!..

Pasiklydęs laivas leidosi apgręžiamas ir nukreipiamas į kitą vagą, nors dar ilgai iš inercijos žiūrėjo į mane ir stebėjosi, kodėl nepriimu butelių.

Vos spėjau, mosuodama bylų aplankais, išgainioti slogų seno triumo kvapą, pasirodė Atali su kava.

– Šiandien trečią valandą kultūros namų salėje įvyks susitikimas su mūsų apylinkės kandidatu į parlamentą, – pranešė.

Numojau.

– E... nuo ilgų kalbų man skauda galvą.

Atali maloniai šyptelėjo, bet akyse neatsispindėjo nė mažiausias užuojautos šešėlis.

– Šefas pageidautų, kad dalyvautumėt, – tarė šilkiniu balsu, nusišypsojo ir negailestingai užveržė kilpą:

– Niekada negali žinoti, kur ir kaip vėliau teks susidurti su valdžios žmogumi.

Durys užsivėrė be garso, tik rankena klaktelėjo kaip sumedėjęs pakaruoklio liežuvis.

Atali turbūt teisi – žmonės, o ypač valdžios, iš tiesų neprognozuojami. Gerai būtų, jeigu jie atsidurtų tardomųjų vietoje ir galėčiau įrodyti jų kaltę!.. O jeigu priešingai?..

Mane apėmė siaubas.

Ką aš galėjau tokio baisaus padaryti, kad valdžios žmogus be jokio pasigailėjimo mane nuteistų?..

Būtinai, būtinai nueisiu į tą susitikimą. Bent jau žinosiu, kuo galiu būti kaltinama.

Dieve mano, kaipgi galima užmiršti svarbiausiąją kaltę – kad esi žmogus, kad visi tavo polinkiai nuodėmingi, net tavo meilė nuodija aplinką ir daro nepataisomą žalą gamtai!.. Trūko paskutinis geibus siūlelis, jungęs su mokytoju, pasijutau kaip išmesta saga, ir Spragtukui nesunkiai pasisekė įkalbėti mane vėl nueit į kažkokią landynę. Ten, linksmai kalbėjo Spragtukas, renkasi jau ne pedikai, o poetai ir intelektualai. Šitie neprievartauja.

Et, geriau jau prievartautų.

Kuo, sakykit, tos citatom pakaustytos savimylų kalbos skiriasi nuo užlaužtų užpakaly rankų ir kamšalo burnoj?.. Mykiau, muisčiausi, bandžiau kažką pasakyti, bet intelektualūs *sobutylnikai* šuoliavo tolyn, skeldami pasagom žiežirbas ir mindydami gležnus moteriškos minties daigus.

Vienintelis būdas oriai iš čia išeiti – nusišauti. Tegu išneša kojomis į priekį. Kaip metaforą.

Spragtukas, kuris ir tarp intelektualų jautėsi kaip tarp giminių, manęs nesivijo – matyt, buvau jam reikalinga kaip objektas, trumpam atitraukiantis dėmesį. Kad jis galėtų nepastebėtas įsifiltruoti ir ramiai rinkti medžiagą baudžiamajam procesui.

Rink, mielasis, rink. Kaip gaila, kad išnyko šešiolikto amžiaus bausmės, jos taip tiktų mūzų nuskriaustiems rašytojams.

Atsisėdau savivaldybės skverely ant suolo, garsiai plūsdama menus ir vadindama Pegasą asilu, nutilau, kai krūmuose kažkas garsiai žvingtelėjo, o dvi kanopos užėmė man burną. Nakties gyvulys elgėsi kaip tikras velnias – kėsinosi ne tik į rankinuką; pūsdamas sierą iš nosies, paguldė mano galvą sau ant gauruoto

pilvo ir liepė žįsti nuodingą spenį. Kad apsvaigčiau ir atsisakyčiau sielos.

Viena ranka įsikibau į spenį, kita išsitraukiau *Palomą* – buvau užsikišusi už kelnaičių, kai svarsčiau, ar nusišauti, ir nušauti garsų intelektualą ir sukelti kultūrinei visuomenei šoką. Dabar nebesvarsčiau – šoviau į tamsius Molocho vidurius, su palengvėjimu, su džiaugsmu.

Parėjusi į bendrabutį, suskaičiavau kulkas. Trūko penkių, vadinasi, tikimybė, kad pataikiau, yra nemenka. Be to, gerai, kad jokiame BK nerasi straipsnio už velnio nužudymą. Skverely nieko nepamečiau, liudininkais buvo tik kaštonai ir į tulpes panašios šiukšliadėžės, o *Palomos* gilzių niekas neatpažins, nes ginklų ekspertas sakė, kad tokia pistoletų rūšis neegzistuoja.

Turbūt velnią tik sužeidžiau ir išgąsdinau. Kriminalinėse suvestinėse – jokių žinių apie vyriškos lyties lavonus.

Visai įmanomas dalykas, kad jis atsigavo ir nušliaužė pas kokią raganą pasiguosti ir žaizdų išsilaižyti. Neduokdie, vėl bandys mane pulti!.. Dabar jau vedamas keršto...

Koks įžvalgus mano brangus mokytojas, padovanojęs man pistoletą, o ne kokį koljė iš juvelyrinės!.. Kad apginčiau kūną, brangų instrumentą, suderintą aistringų jo pirštų.

Amnezija labai madinga meksikietiškuose serialuose – kai tik herojui reikia pasielgti nesuderinamai su sveiku protu ir visais logikos dėsniais, ji paprastai ir ištinka. Elektros išlydis, kurio apšviesti daiktai pasikeičia.

Kažkoks žmogus sėdėjo ant smėliadėžės krašto, skambino man gitara ir dainavo:

U russkoj devočki kosički dvie,
A u uzbečki – dvadcatj piatj...

Žiūrėjau į jį, stengdamasi įsiminti, nenuleisdama pakelto kastuvėlio, o smėlis po sėdyne pamažu šlapo. Nedrįsau palikti dainuojančio likimo ir nueiti, ir dar kur – į tualetą!..

Ir tik kai tamsiuose debesyse blykstelėjo žaibas lyg dvišakas gyvatės liežuvis ir kai pamačiau atbėgančią mamą, plevėsuojančią lyg baltas mirties angelas – užsimetusi ant pečių, nešė nutrauktas nuo virvės paklodes – ėmiau visa gerkle bliauti. Nutirpo kojos, maniau, kad niekuomet nebeatsikelsiu nuo šlapio smėlio, likimas įkasė mane čia kaip stulpą.

Mama pakėlė mane, apgaubė baltais sparnais, ir tada su trenksmu plyšo dangus, sparno drobė prilipo man prie veido.

Kai atsimerkiau, suvokiau, kad guliu siauroje mokyklos bendrabučio lovelėje, šalia šnarpščia Odetė, ant spintelės – neparuošti namų darbai, muzikos vadovėlis, atverstas ties Ferencu Listu; jis šiek tiek primena mokytoją.

Ko aš buvau netekusi – atminties ar sąmonės?.. Ar tiesiog laiko?..

Bet argi laiko galima netekti?.. Apvertus smėlio laikrodį, smėlis subyra į kitą pusę, ir tiek.

Susiginčijau su Odete; sakiau, kad mokyklos direktorius yra bailys, ir kad įrodyčiau, iš bendrabučio paklodės pasidariau vaiduoklio drabužius su juodomis, anglimi pieštomis akiaskylėmis. Prieš pat vidurnaktį pasislėpiau miškelyje, per kurį direktorius eidavo iš pasisėdėjimo pas biologijos mokytoją, vienišą ateistę. Kai jis pūkštė pro šalį, suūkiau ir sudejavau kaip ramybės nerandanti siela, o kai jis krūptelėjęs apsidairė, pasirodžiau ir vėl greitai pasislėpiau.

Direktorius paspartino žingsnį, o paskui puolė bėgti.

Odetė buvo nusivylusi; dabar ji turės paruošti man namų darbus, ir vis dėl savo nepatiklumo – manė, kad direktorius, dėstantis mums fermų mechanizaciją ir traktoriaus bei kombaino sąrangą (toji disciplina vadinosi *Darbų pamoka*), jau seniai sumechanėjęs ir net surūdijęs iš vidaus.

– O gal jis išsigando visai ne tavęs, gal jis manė, kad čia vagis?..

– Vagys neūkia, – atsakiau.

– Tai gal žmogžudys...

– Žmogžudžiai kvatojasi, – atrėžiau.

Odetė papurtė galvą.

Matyt, ir jai suprantamesnis buvo vaiduoklių, o ne žmonių elgesys.

Už sugadintą paklodę mane tik truputį pabarė. Bendrabučio vedėja labai mėgo dainas iš rusiškų kino filmų, o kadangi mokytojas, tarsi nujausdamas, kuo papirkti vienišų moterų širdis, buvo parinkęs man vieną labai graudžią ir ją su dideliu pasisekimu atlikome per kovo aštuntąją, gerajai moteriai nepasivertė liežuvis mane kaip reikiant išplūsti. Ji tik paglostė man galvą, pagraudeno, kad paklodės – visos tarybinės liaudies nuosavybė, ir sunkiai atsidususi nuliumpsėjo laiptais žemyn – nuzulintos pakopos dejavo po jos kojomis.

O jeigu aš būčiau sumaniusi išgąsdinti savo brangųjį mokytoją?.. Kaip man būtų baisu, pamačius jo bebaimes akis, skrodžiančias kiaurai ir be jokio pasigailėjimo!.. Juk jis – žmogus, įpareigotas nieko nebijoti.

Skambino ekspertas. Vagies palikti atspaudai – odinių pirštinių žymės. Dantų pėdsakų tyrimo išvados: netaisyklingas sukandimas, vienas dantis (iltinis) – dirbtinis, o tarp priekinių dantų žioji maždaug pusės centimetro švarplė. Iš seilių jis nustatęs kraujo grupę ir nusprendęs, kad įsilaužėlis nesilaiko asmens higienos – eidamas plėšti, neišsivalė dantų. Tie nemalonūs maisto likučiai ant stalčiaus bumbulų...

– Ačiū, užteks, – nutraukiau. – Savo versijas pateikite akte. Tik gerai apgalvokite.

Ekspertas burbtelėjo, kad čia ir galvot nėra ko – argi jis ne-

atskirtų pūvančių dantų nuo sveikų!.. Dantys – jo aistra. Jis netgi ketinąs atidaryti stomatologinį kabinetą...

Padėjau ragelį.

Na jau ne. Dviejų Klepavičių miesteliui tikrai per daug.

Kažkas spyrė į durų apačią.

Pasipiktinusi pašokau.

Durys plačiai prasivėrė, įžengė moteris riebaluotais plaukais ir tokiu pat riebaluotu veidu. Pagrobtosios trimetės motina. Kelnės tokios ryškios ir baisios, kad man net suskaudo galvą.

– Labas, – tarstelėjo familiariai, dribo į kėdę ir išsitraukė cigaretę.

Pasižiūrėjau į ją, paskui – į neuždarytas duris. Matyt, vėl teks pasišaukti budintį policininką.

– Nė nebandyk, – įsibrovėlė įžūliai man mirktelėjo ir šaltakraujiškai užsirūkė. – Ilgšę išgrūdai, bet manęs taip lengvai neišvairuosi.

– Ko jūs norite?.. – net sudrebėjau iš siuto. Nekenčiu, nekenčiu tokio modelio kelnių!.. Jomis mūvintį žmogų galėčiau net nužudyti.

– Ar aš?.. Nieko. Sakau, į svečius pakviesiu. O tai visai nebeužeini. Nebesisveikini gatvėj. Juk prieš metus buvom geriausios draugės.

– Ką?.. – surikau, net koridoriuj nuaidėjo. – Draugės?.. Gal jums galvoj pasimaišė?.. – pasižiūrėjau į oranžines kelnes, pasidarė bloga. – Ko jūs čia atėjot?.. Taros priduot?.. Aš neturiu dėžių, neturiu pinigų... nieko neturiu!.. Išeikit!.. Tuoj pat!..

– Kai tave čia paskyrė, atrodei tokia nelaiminga... – moteris pasikasė plokščią krūtinę. – Neturėjai nei giminių, nei draugų... nei vyrų... aš tave priglaudžiau, su chebra supažindinau. Gerai prisigerdavom ir prisidūkdavom.

– Aš nedūkdavau!..

– Dūkdavai, dūkdavai, – nesutiko moteris. – Sėdėdavai šefui

ant kelių ir dainuodavai nacionalines baltagvardiečių dainas. *Tam vdali za rekoj...*

– Nesėdėjau aš šefui ant kelių!!! – surikau, apimta siaubo.

– Sėdėjai, sėdėjai. Bet paskui šefui prakiuro skrandis, jis metė šnapsą, nusipirko katiną, išpuiko... Ir tu ėmei įsivaizdinti: nebepažindavai gatvėj, nebeužeidavai. Net dešimt centų vieną kartą man davei. Prie *larioko.* Tokiu dvaaasingu veidu, kad nors apsivemk. Aš susidraugavau su ilgše, bet su ja ne taip smagu, kaip su tavimi kad būdavo. Ilgšei tik prisiryt iki žemės graibymo rūpi. Delikatūs dalykai jai svetimi.

Moteris nutilo.

Žiūrėjau į ją, dusdama nuo dūmų, pykčio ir keistos nuojautos – kažkas pažįstama ir neišvengiama švietė šitame blyškiame, strazdanotame veide. Ugninis vardas, ne kas kita. Vardas tamsoje.

– Ar atsimeni, kaip bandei pakabint mano Ričką?.. – burnoj sujuodavo baisi švarplė. – O tas, durnius, pasirinko ilgšę – jam kuo ilgesnės kojos, tuo geriau. Norėjai užmušti jį... su meška iš sekcijos...

Griebiau nuo stalo segtuvą ir sviedžiau į kikenančią šmėklą. Lapai pakilo iki pat lubų ir sūkuriuodami, balti ir vėsūs, ėmė leistis. Kai paskutinis palietė grindis, bedantės kabinete nebebuvo. Netgi aitrūs dūmai, ir tie išsekė iš paskos kaip ištikimi *sobutylnikai.*

Sėdėti šefui ant kelių!.. Jėzau, ar begali būti kas baisiau!..

Susiėmiau už galvos.

Nejaugi mano gyvenime buvo akimirkų, kurių neįmanoma prisiminti?.. Atmintis juk saugo viską. Netekti atminties, nors ir trumpam, labai pavojinga: bet kas gali įteigti, kad padarei kažką bjauraus, tik neatsimeni.

Kažkas skaudžiai dilgsi viduriuose, turbūt sutriko virškinimas, bet veikiausiai tai bus sąžinės balsas, bylojantis, kad dvasiniai pro-

cesai glaudžiai susiję su fiziologiniais. Kas teigia kitaip, turbūt pats neturi sąžinės.

2001 02 30 Valkatos palaikų, ištrauktų iš kanalizacijos šulinio, osteologinę ekspertizę atliko apskrities ekspertizės skyrius. Iškart buvo atmesta prielaida, kad tai Burdiuginų Senelio likučiai – jauni, stiprūs, osteoporozės nepraretinti kaulai priklausė stambiam ir aukštam keturiasdešimtmečiui. Tiesa, vienas kaulas (tiksliau, krūva kaulo narelių) ekspertus suglumino. Skyriaus vedėją net isterijos priepuolis ištiko, jam nepakeliama buvo manyti, kad jis nepakankamai kompetentingas kaulėtyros srityje. Ekspertizės akte sausai brūkštelta: keista kaulinė atauga, prasidedanti uodegikaulio zonoje, atavistinė anomalija, pasitaikanti taip retai, kad praktiškai yra nesąmonė. Pridedami du atkurtų palaikų vaizdai. Aukos fotorobotai, tiksliau tariant. Su anomalija ir be jos.

Mūsų ekspertas dirstelėjęs tik galvą pakratė. Niekas jo neįtikins, kad tokiame judriame ir negiliame kultūriniame sluoksnyje, koks yra kanalizacijos šulinys, galima aptikti dinozauro kaulų. Čia ne atavizmas, o vagystė: kaulas pagrobtas iš muziejaus.

Bet kad joks muziejus nesikreipė dėl dingusio eksponato!.. – sušukau.

Ekspertas, kurio nuotaika ir taip buvo rūškana, dėbtelėjo aštriomis kaip skalpeliai akimis, nurėžė man poodinį riebalinį sluoksnį ir burbtelėjo, kad aktų išvados kuriamos ant smėlio. Trenkė durimis ir užsidarė laboratorijoje ryškinti įvykio vietos nuotraukų.

Abu fotorobotai liko ant stalo, nušviesti žvarbios raudonos vakaro saulės, du atstumtieji, kurių vienas su ilga trisdešimties slankstelių uodega būtų buvęs įdomus ir mokslui, ir visuomenei, ir žiniasklaidai. Koks žiaurus likimo smūgis nukirto šį atavistinį gyvybės siūlą, nespėjus tapti visuotinio susidomėjimo objektu, ir kaipgi atsitiko, kad mes net keturiasdešimt metų nieko nežinojome apie šį stebuklą?..

Šlovė būtų pakeitusi jo gyvenimą, žmogus būtų miręs ne griovy, o, tarkim, perdozavęs kokaino.

Vis šis tas...

Docentė Anastazija, išblyškusi, trapi, panaši į caro dukters šmėklą, vietoj karūnos slegiama sunkių raginių akinių, mums dėstė literatūrą – aišku, fakultatyviai ir, aišku, tik tuos kūrinius, kuriuose dominavo nusikaltimas ir bausmė. Iš esmės, sakė Anastazija, prilaikydama akinius mažyčiais piršteliais, rasti literatūros kūrinį be vienokio ar kitokio nusikaltimo pėdsako praktiškai neįmanoma. Nužudomas arba suluošinamas jei ne personažas, tai bent siužetas ir stilius. Šis dėsningumas toks pat tvirtas kaip Niutono fizikos dėsniai. Beje, Anastazija pastebėjusi vieną ne mažiau keistą ir žavų dalyką: nors ir kokios būtų stiliaus ar personažo kančios nors ir kokia varginančia mirtimi jie mirtų, autorius kažkodėl visada išlieka gyvas ir, negana to, neatsako už savo veiksmus.

– Gal jis nepakaltinamas?.. – tuščioj auditorijoj baugiai nuskambėjo Spragtuko balsas.

Kelios galvos pasisuko į jį.

Anastazija šyptelėjo – ji mėgo Spragtuką, turbūt dėl jo didžiulės galvos. Užuot atsakiusi, ėmė šnekėti apie Raskolnikovą, kokią neigiamą įtaką jam daręs karsto dydžio kambarėlis, kurį galima palyginti ir su palūkininko skrynia. Gyventi skrynioje su pinigais nėra toks paprastas dalykas, kaip jūs manote!.. Raskolnikovas nėra vien klaustrofobijos auka, nieko panašaus. Skrynia apribojo jo veiksmus ir troškimus. Ir jūs griebtumėt kirvį, jei jums kas neleistų dalyvauti realybės šou ar nemokamai prisigerti.

– Ar ne taip?.. – kreipėsi ji į beveik tuščią auditoriją. Niekas neatsakė, tik Spragtukas pašoko ir atkišo popieriaus lapą.

– Kas čia?.. – Anastazija kilstelėjo akinius.

– Įvykio vietos planas, – paslaugiai paaiškino Spragtukas. – Palūkininkės lavonas, smūgio trajektorija, kraujo lašų kritimo pagreitis. Už pusantro metro – skrynia...

Anastazija lėtai nustūmė akinius ant nosies ir ilgai tylėjo, nepaleisdama jų – tai jai padėdavo išlaikyti pusiausvyrą.

Spragtukas, suraukęs kaktą, įtemptai žiūrėjo į dėstytoją. Matyt, ir jo sieloje vyko drama; žmogus iš visų jėgų stengėsi suprasti nusikaltimo reikšmę literatūrai.

Žibintų šviesa grimzdo drėgnose kiemo plytelėse, pro arką siūbtelėjęs vėjas, sausai šnarindamas, nurideno pajuodusius lapus, susiraukšlėjusius nuo ugnies, nebeįskaitomus, suanglėjusiuose kapiliaruose slepiančius labai tikslius nusikaltimo duomenis – vietą, priežastį, laiką.

Atali šiandien be nuotaikos.

Atšovė, kad baigėsi kavos pupelės ir patarė išgerti kavos artimiausiame bare. Kadangi išsakė visa tai beveik nepraverdama burnos, daugiau gestais ir akimis, nusprendžiau, kad Atali skauda dantis.

Apsieisiu ir be kavos. Gadina veido spalvą. O Atali... gal jai vertėtų kreiptis į ekspertą?.. Apsidžiaugtų, sulaukęs kliento. Ir, ko gero, su aistra išluptų visus dantis, išskyrus skaudantį.

Teisingai sakė vienas nepopuliarus rašytojas – ir fiziologiniai dalykai gali suteikti daug džiaugsmo.

Prie kultūros namų, statytų dar tais laikais, kai menas priklausė liaudžiai, o liaudis neišmanė, ką su juo veikti, būriavosi pulkeliai moteriškių ir su pagarbiu nerimu žvilgčiojo į tamsius mūrinio rūmo langus. Jų tyla rodėsi rūsti ir lemtinga, ne viena moterėlė būtų mėnesio pensiją atidavusi, kad tik pro užrūdijusias orlaides vėl gaiviai, skardžiai išsiveržtų vaikiškas diskantas: *Rodina slyšit, rodina znajet!..*

Beveik prie pat laiptų, nežinia kaip nesutraiškęs aukštos

klombos su išvirtusiais į visas puses gvazdikėliais, burgztelėjęs sustojo pilkas mersedesas, iš jo galvotrūkčia iššoko baldų pirklys su pilku kostiumu ir pasileido į vidų. Moterėlės kaip išgąsdintos putpelės susispietė į krūvą, užstodamos jam kelią, bet tai neišmušė veikliojo verslininko iš pasirinktos trajektorijos. Jis pranėrė pro patį putpelių tirštį kaip vėjas ir atsidūrė laiptų viršuje, dryžuotas kaklaraištis nepersikreipė nė per milimetrą.

Prasibrovusi pro šurmuliuojančią liaudį, pamačiau jį, išdribusį pirmoje eilėje – iš abiejų šonų ant kėdžių kaip sargybiniai gulėjo du aplankai, ir visi trys įtemptai, su nepasitenkinimu žiūrėjo į sceną, kur ant staliuko, varstoma akių, vyto astrų puokštė.

Atsisėdau šalia durų – kad galėčiau išbėgti, kai prireiks. Susitikimai su didžiais artistais jau nuo vaikystės mane taip jaudindavo, kad turėdavau lėkti iš pilnos salės ir slėptis tualete. Kai miestely koncertavo *Nerija,* iš susijaudinimo net apsivėmiau. Odetė visiškai manęs nesuprato, dar aprėkė, manė, jog aš tyčia. Jai galvoj netilpo, kad tikras menas aukštyn kojom apverčia ne tik pasaulėžiūrą, bet ir skrandį.

Sugniaužiau kumščius, net nagai į minkštimą įsmigo. Dieve, jau pradedu drebėti!.. Laimė, kad pietų nevalgiau.

Kai kandidatas išėjo į sceną, lydimas kultūros namų direktorės ir vietinės valdžios, jo bruožai susiliejo man akyse. Šiaip ne taip apsiraminau, kartodama – tik nesijaudint, blogiau mirties nebus. O kai jau galėjau įžiūrėti jo veidą, nusivylimas atšaldė mano įkarštį: kandidatas atrodė kažkoks nuskalbtas ir nublukęs. Štai ką reiškia įprasti prie patobulinto rinkiminio įvaizdžio – Klarko Geiblo ūselių, uniforminės kepurės ir grėsmingų meksikietiškų antakių!..

Gal taip ir geriau. Tas žmogelis manęs bent nepravimdys.

Įžanginį žodį tarė direktorė. Pasidžiaugė bundančiu miestu ir gaiviais permainų vėjais. Iš salės kažkas riktelėjo, kad bedarbio pašalpa per maža, *nafig* jam tie vėjai, galit sau subinėn pūst.

Kandidatas pažadėjo viską sutvarkysiąs – jei tik jį išrinks, jis kaipmat iškelsiąs įstatymo pataisą dėl bedarbių pašalpų didinimo. Tai ištarė tokiu sodriu ir tvirtu baritonu, kad moterys tik pasitaisė skarelių mazgus po kaklais – turbūt ėmė veržti išbrinkusias nuo susijaudinimo gerkles, – o baldų pirklys palinko į priekį, nenorėdamas praleisti nė vieno žodžio. Ir kuo daugiau kandidatas kalbėjo – sodriai, teisingai ir graudžiai – tuo labiau pirklys linko į priekį, net išsigandau, kad ims ir pabučiuos grindis. Užuot bučiavęs baldininkas pašoko ir staiga išrėžė, kad ponas kandidatas švaistosi nepamatuotais pažadais ir esąs partijos pastumdėlis, o stumdo jį aukštesnės politinės jėgos.

Prie baldininko prišoko jo sekretorė, oficiali kaip protokolas, gelstelėjusio popieriaus spalvos kostiumėliu, davė išgerti vandens su citrina, nusišypsojo ir paaiškino susidomėjusiai salei, kad ponui deputatui nėra ko jaudintis – ponas vietinis verslininkas kandidatuojąs į savivaldybės tarybą ir nesąs jam konkurentas.

Pirklys paraudo kaip kalakutas, sudribo kėdėje, atsilošė ir daugiau nebesiklausė.

Į sceną grakščiai įėjo išvaizdus brunetas, mandagiai linktelėjo susirinkusiai liaudžiai, prisistatė kaip pono deputato dešinioji ranka ir pakvietė žmones po susirinkimo išgerti alaus. Nemokamai, žinoma.

Geriau to būtų nesakęs – salėj kilo sąmyšis, galvos ėmė gręžiotis durų link, ir susirinkimą išgelbėjo tik griežtas bruneto balsas:

– Alų atveš po valandos!..

Salė nurimo, tik pasieny kažkas džiaugsmingai keikėsi, o aš palinkau į priekį, norėdama geriau įsižiūrėti į brunetą.

Kurgi aš girdėjau tą valdingą balsą?..

Kol stengiausi prisiminti, du paaugliai, matyt, saviveiklinio būrelio artistai, į sceną įbogino valstybinę vėliavą ir išskleidė deputatui už nugaros. Kažkur iš dausų pasigirdo muzika, labai prime-

nanti pasadoblį, ir kandidatas garsiai ir iškilmingai prisiekė, kad vardan Tėvynės jis pasiryžęs viskam.

Pajutau, kaip gerkle aukštyn lipa karštas ir neskanus gumulas, o kai raudonos vėliavos juostos apšviestas, krūtinę į priekį kaip Matrosovas atstatė brunetas, puoliau pro duris, atsitrenkdama į staktą, ir tualete į kriauklę išvėmiau ilgą žalią seilę. Gerai, kad niekas nematė – būtų nuėję gandai, vienas už kitą baisesni. Kad tardytoja nėščia, kad išgėrė prasto kaukolinio, kad nuo savo katės apsikrėtė kirminais. Juk iš susižavėjimo šiais laikais jau niekas nebevemia.

Ak tu Matrosovo krūtine bronziniais plaukeliais!..

Politines figūras iš tiesų valdo aukštesnės jėgos, nei mes manome.

Bet negi, be politinių, gyvenime nebėra kitokių figūrų?..

– Palauk, palauk!.. – suriko kažkas, dunksėdamas iš paskos.

O Jėzau. Dar lieps gultis vidury gatvės ir atsiduoti Tėvynei. Nieku gyvu!.. Neatsigręžiau, tik paspartinau žingsnį.

– Jei nesustosi – papeikimą įrašysiu!..

Sustojau. Šitaip pasakyti galėtų tik vienas žmogus.

– Nemaniau, kad tai jūs, – tariau, prišniokštusiam šefui.

Išprakaitavęs ir piktas, šefas tik dėbtelėjo į mane, sudribo ant suoliuko ir vargais negalais ištarė:

– Darbo drau...ždimas.

Matyt, norėjo pasakyti: darbo drausmės pažeidimas.

– Betgi palaukit, šefe!.. – sušukau įsižeidusi, o šefas, dar kartą žiauriai dėbtelėjęs, sarkastiškai tarė:

– Laukiu, laukiu. Aš nelekiu kaip pasiutęs. Aš, kaip matai – laukiu!..

Deputato kalbos ir jam bus įvariusios nevisavertiškumo kompleksą.

– O štai jūs visi, – šefas pabrėžė „jūs“, matyt, taikė man vienai, – lakstot. Lėtai dirbt nebemokat. Kai reikia, prisivyti neįmanoma!.. Modernizmas mat.

– Koks čia modernizmas, šefe... – burbtelėjau. – Modernizmas ne tik niekur neskuba, bet apskritai vietoj stovi. Pasižiūrėkit į *alkašus* prie kiosko...

Šefas dirstelėjo, bet ne į kioskų, o į kultūrnamio pusę, kažką sumurmėjo sau po nosimi, tarsi mintyse sudarinėtų pirkinių sąrašą, atsikėlė ir neskubėdamas kaip sunki barža, nuplaukė Skyriaus link.

– Norėjote kažką pasakyti?.. – riktelėjau. Klausimas pakibo ore, šefas neatsiliepė, tik lietpalčio skvernai suplevėsavo.

Ak, nepasislėpsim už retorinių klausimų nei aš, nei jūs, šefe, žinau, kaip skaudu dėl aukštesnių jėgų nemalonės penkiolika metų vadovauti tokiam štai Skyriui ir niekam daugiau. Tokie dalykai veikia nervus taip pražūtingai, kad net katino murkimas nepadeda. Kas iš tų Chajamo rubajatų, kai už darbo drausmės pažeidimą negali pasmerkti myriop ar į katorgą, ar bent jau išplakti turgaus aikštėj ir konfiskuoti visą turtą.

Damasko sodų rožės, ar jūsų mieguistiems, juodraudoniems kaip veninis kraujas žiedlapiams sapnavosi kada tokia poezija, iškvėpta iš sausų, sutrūkinėjusių nuo aistros lūpų?.. Ne išminčiaus ir ne poeto, vaikštinėjusio sodo takais, o dvylikto angelo, prisidengusio tamsiu pavėsiu...

Parėjusi nukabinau kandidato portretą nuo sienos, suvyniojau į rulonėlį, perrišau siūlu ir įkišau į spintą, į patį viršų, kur dūli seni megztiniai ir ramiai perisi kandys. Išmesti nedrįsau – niekada negali žinoti, ar sudraskyti monstro gabalai neatgis ir neatšliauš nakčia sloginti, šnabždėdami savo partinės programos punktus, ir aš negalėsiu numesti patogiai ant krūtinės įsitaisiusio slogučio tol, kol neišklausysiu jų visų, nuo bedarbio pašalpos didinimo iki viešų *tortūrų* už vagystes iš automobilių įvedimą. Be to, patologiškai žalias akių spindesys (ir kaip aš anksčiau nepastebėjau!..) žada, kad jis tikrai bus išrinktas, ir tuomet mane, išmetusią plakatą, užgrius metafizinė bausmė. Profesinė paranoja, pavyzdžiui.

Uždrožiau In Jang, kam apdraskė plakato kampus. Jai, begėdei, nė į galvą, kad ir kačių gerovė priklauso nuo tvirtos partinės linijos. Juk kai valstybėj įsivyrauja anarchija, katės irgi netenka privilegijų ir yra priverstos gaudyti peles.

Ką vis dėlto norėjo pasakyti likimas, dainuodamas: *U russkoj devočki – kosički dve?..* Kad respublikai gresia prorusiškos valstybinės jėgos?.. O Uzbekija čia kuo dėta? Niekuo, tik patvirtina, kad likimas neturi nei prasmės, nei pabaigos.

Mama nusinešė mane per lietų, paklodės sparnu uždengusi veidą, kad nematyčiau, kaip nuo likimo tarsi nuo tirpstančio besmegenio pamažu krinta drabužio skiautės, švelnūs kūno audiniai, plaukų kuokštai ir smulkūs pirštų kauleliai. Braškėdamas kaip sutrešusios gegnės, jis traukia į mišką numirti, pavirsti tuo, kuo visada ir buvo – lietaus šuoru, išsisklaidančiu kvapu, užsisklendžiančia debesies properša.

Bet aš to nemačiau – drobės sparnas dengė mano veidą.

Mama, mamyte, nenuimk savo balto sparno man nuo veido, aš nenoriu akis į akį susidurti su likimu. Kruvini jo griaučiai kaip išderinta klaviatūra guli ant samanų, ilgus plaukų kuokštus vėjas sukabino ant žemaūgių beržėlių, supasi jie kaip amalas, juodai blykčiodamas saulėje.

Neleiskite prie palaikų vaiko, – rėkia milicininkas, laikydamas rankoje lakuotą aukštakulnį batelį. Geros tetos, kurias į nusikaltimo vietą traukia kaip hienas, kudakuodamos apsupa mane, rodos, ir kiaušinį padėtų, kad tik paguostų vargšę našlaitėlę. Pamanyk, argi juokas išvysti savo motiną, sudraskytą šunų, juk tėvas tai nepaguos, sėdi anava girtas po kadugiu ir mechaniškai valgo mėlynes. Ką!.. – surinka, kai milicininkas paklausia, kodėl neieškojęs žmonos ir nesikreipęs į miliciją net tada, kai palaikus aptiko uogautojai. – Išėjo per mišką su *lekierkom, kurva!..*

Daugiau nesako nieko, tik keikiasi.

Mama, mamyte... tavo skaistūs sparnai suglamžyti guli po nugara, nebespėjai priskristi žydinčio kurvažolyno. Suvyniočiau tave į sparnus ir nuneščiau ten, juk visai netoli, kokie penki metrai, bet gerosios tetos neleidžia, velka mane tolyn. Visą gyvenimą nekęsiu šito gerumo, neleidusio tau patirti paskutinių malonių minučių. Atkirstom nervų skaidulom dar būtum pajutusi saldų neištikimybės džiaugsmą.

Giliam kape erotika paslėpta nuo pasaulio akių, ji kaip sapnas, iš kurio nebepabusi.

X

Koridoriai kaip tamsios ir vėsios arterijos, kraujas jose pavirtęs sausu oru, o ant sienų spindi žalsvos, aštrios aukso dulkės, paslaptingas sapno ėduonis.

Reikalingas duris čia surasti taip pat sunku kaip ir tikrovėje, o pasiklausti, kur kabinetas Nr. 235, gali nebent savo vidinio balso, štai ir jis šmėkšteli prieš akis kaip uniformuota šmėkla, bet kol pražioji burną, jau būna dingęs.

Jeigu ant durų nebus lentelės su pareigybių pavadinimu, niekada nesurasiu nei vyriausiojo kaltintojo, nei vyriausiojo advokato. Man dingojasi, kad skirti juos nėra prasmės, jie – Siamo dvyniai, juos reikia tik surasti. Bet ant durų regiu visai ne tai, ko ieškau – *Proceso skubintojai. Dirbame iki pietų, Medituojantis prokuroras, Procedūrų tvarkytojai*... kokių procedūrų?.. Negi čia poliklinika?.. Gerbiamas daktare, nebandykite atskirti Siamo dvynių!.. Juk tai baisi rizika, ypač kai smegenys bendros. Vienas dvynys kaltina, o kitas išteisina, ir bausmės dydis priklauso nuo paties kaltinamojo. Jei kaltinamasis nebus visiškas kvailys, pasirinks pačią didžiausią.

Tai ne sapno balsas. Šitaip kalbama realiame gyvenime.

Kažkoks uniformuotas senis, iš pažiūros – geležinkelininkas raudonomis kaip semaforai akimis, rikteli, kad tai aš esu visiška kvailė. Jo žodžius nukerta besiartinančio traukinio dundėjimas; kažkas išlipa iš vagono ir eina, dunksėdamas sunkiais batais, vis garsiau ir vis arčiau, ir kai jau turi pasirodyti, liepsnodamas įžeisto pareigūno rūstybe, aš staiga prabundu.

Dunkst dunkst dunkst, – gatve nudunksi mano sapnas, išnykdamas dar nusikeikia.

Praplėšiu akis: blyškiam šviesos plyšy – laikrodžio rodyklė, pusė penkių. Vėl užsimerkiu.

Matau Jį, kniūbsčią, išskėtusį rankas apvaliame akmeniniame baseine. Žalios vilnelės kaip vos girdimos natos pinasi su besidraikančiomis plaukų sruogomis, ir iš tolumos, kur jau nėra vandens ir gyvybės, palydima skaidraus fleitos švilpesio, atsklendžia *Spragtuko* muzika – tuoj turi pasirodyti Pelių karalius. Bet prie baseino artinasi ne trigalvis pelėnas, o lėtai atplaukia ta, kuri taip gėdingai, nelauktai, neapsvarsčiusi nutraukė svarbiausiąją stygą, pamažu apnešamą žalių vienaląsčių dumblių, povandeninių laiko matuoklių.

Tu dabar kaip nuskendusi senovės civilizacija, tavo vidus amžiams užvertas, pro dideles suakmenėjusias akis srovė neša mane kaip mikroskopišką laiko smiltį. Aš tolsiu nuo tavęs taip lėtai, kad ilgai dar matysiu graikišką profilį ir erozijos graužiamą torsą.

Nuo primerkto voko kaip išburkusi gyva blakstiena nusileido sepija ir juodu drėgnu siurbtuku palietė mano ausį.

Surinku. Katė išsigandusi atšoka ir geltonomis marsiečio akimis piktai žiūri į mane.

Saulė apšviečia Marso peizažą – lieja erzinantį sausą geltonį ant grindų ir patalynės, jei dabar pažvelgčiau pro langą, išvysčiau gilius kraterius ir sparčiai retėjančią atmosferą. Oras dryksta į didelius lopinius ir, žybtelėjęs mėlyna ugnimi, išnyksta. Ne-

bestabdomi apsauginio sluoksnio, žalingi kosmoso spinduliai sminga žemyn tarsi dangaus laukinių ietys.

Telefonas taip įkaitęs, kad prisiliest neįmanoma – čirškia lyg kepamas.

Apsuku ranką chalato skvernu, pakeliu ragelį.

Atali tokia susijaudinusi, kad net girksi.

– Jūs pramiegojot!.. – sušunka. Balse girdėti siaubas.

Žvilgteliu į laikrodį. Devynios. Kad jį kur velnias, pamiršau vakar nustatyti.

– Nieko baisaus, – raminu Atali. – Tuoj apsirengsiu, išgersiu kavos ir ateisiu. Bene pirmas kartas?.. Ir šefas sako, kad greitai lakstyti – nereiškia gerai dirbti...

– Bet!.. – Atali, regis, taip paprastai nenusiramins. – Jūsų kabinete!.. Sėdi!.. Žmogus iš!..

Institucijos pavadinimą ji prarijo su visu šauktuku.

Krūptelėjau.

Ko tam žmogui iš... reikia?.. Turbūt knisis prie nebaigtų bylų?..

Drebančiomis rankomis susisagsčiau sagas, persibraukiau pirštais plaukus. Iš veidrodžio į mane vėpsojo neuniformuota išbalusi šmėkla.

Jeigu žinočiau, kad žmogus iš... atvažiavo su gerais ketinimais, apsirengčiau ką nors dailesnio ir lūpas pasidažyčiau. Bet dabar – ne. Nereikia. Niekas iš ten su gerais ketinimais neatvažiuoja. Apie tai praneštų iš anksto, prieš pusmetį, kad visi spėtų įsisąmoninti. Tik blogis būna nesąmoningas.

O kavos visgi išgersiu. Nesiruošiu mirti be įprastinės kofeino dozės.

Nuo lentynos į kavamalę nukrito batų taisyklos kvitas. Atsikvošėjau tik jį sumalusi.

Bėgau šaligatviu, jausdama skrandyje guminio puspadžio svorį, geltonas spalis sėmė miestą iš visų pusių, netoliese, dar neapsemtoj ir nenugrimzdusioj saloj, taukšėjo vienišas batsiuvio plaktukas.

Iki pat kabineto durų nesutikau nė vieno gyvo žmogaus, tik nuo areštinės durų nukrito sunki šermukšnio kekė. Dingtelėjo, kad visus bus nušlavęs ypatingos rūšies maras. Turbūt jis laukia manęs kabinete, įgijęs žmogišką pavidalą, ko gero, net su kaklaraiščiu.

Jis iš tiesų manęs laukė, vartydamas popierius. Primerkęs akis, kad iš jų taip smarkiai nesklistų pragaištingos ligos spinduliai. O kai pakėlė galvą ir pažvelgė į mane, pajutau, kad žūstu; raudonieji kraujo kūneliai virsta baltaisiais, šonkauliai ima žerplėti, ir švytinti neganda kyla stemple aukštyn, kad mirtinai mane užsmaugtų.

– Jums bloga? – mandagiai tarė.

Nejaugi manęs nepažino?..

– Ne, – sušnibždėjau. – Ačiū, – pridūriau nei iš šio, nei iš to.

– Nėra už ką. Sėskit, – parodė kėdę. – Kalbėsim apie jūsų kompetenciją ir darbo metodus.

Nurijau neskanų gumulą. Apie kompetenciją!.. Apie darbo metodus!.. Kodėl ne apie Ferencą Listą, kurį apkrito laukinio sodo žiedlapiai?.. Kai ateis kitas žydėjimo metas, iš vadovėlio bus belikę kieti, celofanu apvilkti viršeliai. Atvaizdus ir biografijas suris rausva obelų soda.

Akies kampu išvydau ant stalo gulinčią karklavijo šakelę su prisirpusiomis raudonomis uogomis. Ferencas nekreipė į ją jokio dėmesio, ir aš vos nepravirkau: ne jis – slaptasis mano gerbėjas, ne jis!.. Gerbėjas negali nepažinti savo dievybės. O dievybė dabar norėtų nusinuodyti saldžiomis karklavijo uogomis.

In Jang darosi paslaptinga. Pamažu įpratau prie to, kad grįžusi randu ją tupint ant atversto filosofijos traktato, kaip tik ant to puslapio, kur Origenas kalba apie gyvūnų sielą, vaizduotę ir protą, kitą kartą aptinku įjungtą televizorių, stikliuką su išgaravusiu brendžiu ir languotą popieriaus lapą, prirašytą kreivų skaičių su

dvitaškiais. Primena futbolo rungtynių totalizatorių. O katė lyg niekur nieko laižo sau leteną. Negirta. O kai Ražanauskas įspiria kamuolį į vartus ir net Oliveris Kahnas jo nesulaiko, nekaukia laukiniu balsu, nepuola man ant kaklo ir nenukanda nosies.

Esu beveik tikra, kad taip elgiasi iš puikybės. Nenori prisipažinti, kad prilygsta vidutinių gabumų žmogui. Manosi esanti genijus.

Ne, sterilizacija jai nieko gero nedavė.

Ne sidabragalvė kuosa, o In Jang naktį mane glostė – drėgnais, šaltais pirštais, baksteldama aštriu nagu į kiekvieną stuburo slankstelį; prabudusi pamačiau ant sienos pakabintą juodmargį kailį, mėlyna mėnesiena buvo jį įelektrinusi, plaukai styrojo kaip kibirkščiuojančios batsiuvio vinutės.

Ne, tai neįmanoma, In Jang negali patirti pasakos metamorfozės vien dėl savo lyties. O aš dėl tos pačios priežasties negaliu šia metamorfoze džiaugtis: ką aš veiksiu su užburta karalaite?.. Dvi svetimos moterys, kaip ir dvi nepažįstamos katės, pakenčia viena kitą tik iš mandagumo, o mandagumas nėra dorybė ir jo ilgam neužtenka.

Ačiū Dievui, tai tik mėnesiena.

Tikroji In Jang atsiliepė iš spintos; buvo įsitaisiusi stalčiuje su nukarusia per kraštą pėdkelne. Juodoj gelmėj staiga žybtelėjo du smaragdiniai taškai, ir lėtai, lėčiau už laiką, keliavo jų spindulys per akliną tamsą iki besvorio, šalto mėnesienos lauko.

Ilga spindulio kelionė, nes jį stabdo daug kitų šviesos šaltinių. Jis lekia kaip strėlė, kurios tikslas – ne perverti, o praskrieti šalia, plunksnos galu užkliudžius miego arteriją.

Kaip lengva manipuliuoti vaizduotės sukurtais ginklais!.. Jie paprastai nenuvilia, nes ir susiduri su netikroviškais padarais. Kas kita – senas, nuolatinio ardymo nuzulintas *kalašnikovas,* niekur neprakiurdytas taikinys ir išakėtos kulkų sienos bei lubos.

Mokyklos šaudykla, įrengta atokiau, už pedagogų daržų, atitvertų mūro siena (turbūt tam, kad nenupyškintumėm nekenčiamos chemikės, ravinčios pupeles, kas, kad tuščiais šoviniais, pats šūvis jau ką reiškia), buvo gera vieta pamąstyti apie karo beprasmiškumą ir pasiklydusias kulkas. Manosios berods net į sienas nepataikydavo. Kur jos dingdavo, nežinojo nei Dievas, nei karinio parengimo mokytojas; pastarasis tik galvą linguodavo ir dėdavo ties mano pavarde minusus. Ką pasižymėdavo ties mano pavarde Dievas, nežinau. Turbūt ant šono paguldytas aštuoniukes, reiškiančias begalinį žioplumą.

Vieną vakarą, neturėdamos ką veikti, su Odete įsmukom į apytuštę bažnyčią. Kelios juodos moterėlės snaudė klaupkose, spragėdamos degė žvakės, o prieš didįjį altorių, uždengtas juodu baldakimu, ant katafalko stovėjo karstas. Jėzus rūsčiai žiūrėjo į mane, rodydamas savo radioaktyviai švytinčią, nežinomo patologanatomo apnuogintą širdį.

Nelaukdamos, kol moterėlės pakels galvas nuo klaupkų ir sužiurs giliomis kaip šachtos akiduobėmis, o Jėzus pasakys, kad tai aš šaudžiau jam į širdį tuščiais šoviniais, sprukom lauk, nors Odetė dar baudėsi pasižiūrėti numirėlio. Net veidrodėlį iš kišenės išsitraukė – jei, priglaudus prie mirusiojo lūpų, veidrodėlis vos vos aprasoja, vadinasi, numirėlis gyvas, tik užmigęs letargo miegu.

Liaukis, Odete, joks žmogus negali išgyventi po skrodimo, ir jeigu tavo veidrodėlis aprasos, tai tik dėl to, kad į jį pelkių garais kvėpuoja mirtis.

Mano mokytojas, buboninio maro šmėkla, užvertęs vieną segtuvą, prisitraukė kitą. Matyt, Atali bus jam sunešusi visas nevykusias bylas. Štai ir ji pati – prikišo nosį prie durų, išvydau akį, suapvalėjusią iš siaubo, ne rausvą kaip paprastai, o pabalusią lyg įkaitęs aliuminis, be vyzdžių ir rainelių. Tarsi Atali, kaip panelę

Koko, būtų išdžiovinęs senatvinis marazmas – iki pat kaulo, nelyginant skumbrę.

Garsiai paukštelėjęs viršeliais, užvertė bylą. Akis dingo.

– Ar jums neatrodo, kad su tokiais metodais jūs labiau tiktumėt devynioliktam amžiui?..

– K... kokiais metodais?..

– Darbo, – jis pastūmė popierius nuo savęs, aiškiai bjaurėdamasis. – Darbo!..

– Visi metodai yra geri, jei padeda atskleisti nors trupinėlį tiesos...

Mokytojas kilstelėjo antakius.

Tarpdury, atmušdamas saulės spindulį, vėl blykstelėjo apvalus aliuminio taškas.

– Tiek to. Ne ginčytis su jumis čia atvykau, – pasižiūrėjo į laikrodį ant riešo; apyrankė blizgėjo tokiu pat kietu auksu, kaip ir glotniai sušukuoti plaukai. – Ir ne jūsų tiesos trupiniai man rūpi.

Kalbėjo, žiūrėdamas man virš galvos, kreipdamasis į ištrupėjusį sienos tinką.

– Kodėl tebetęsiama *Vario pėdos* byla?.. Argi jūsų šefui nebuvo duotas nurodymas?..

– Aš... – sumurmėjau stebėdamasi. – Mes... mes patys ją nutraukėm.

– Jūs?... – mokytojas pažvelgė į mane su tokiu pat žaviu abejingumu, kaip ir į sienos tinką. – Labai gerai. O kas ją atnaujino?.. Kodėl į ministeriją atėjo labai dviprasmiškas užklausimas, kompromituojantis ne tik mane, bet ir valstybės tarnybą?..

– Nežinau... nežinau... juk ne jūs – žudikas!..

Mokytojas nutilo. Auksiniai vokai lėtai nusileido – matyt, tam, kad mirtinas žvilgsnis manęs nepribaigtų iš karto.

– Duosiu jums parą. Išsiaiškinkit, kas jūsų Skyriuje užsiima tokia saviveikla ir kokie motyvai tą žmogų verčia taip elgtis.

Daugiau nieko nepasakė, bet ir taip buvo aišku, kad saviveiklininkui nulėks galva. Taip jam ir reikia. Negi nesuvokia, kad profesionalusis menas – Saturnas, ryjantis savo vaikus.

Mokytojas vėl pasižiūrėjo į laikrodį.

Chirurgiškai aštrias ciferblato rodykles į priekį varė ne mechanizmas, o įkalintos paauglės gyvybė. Vos girdimas tiksėjimas niekuo nesiskyrė nuo kūne slypinčių ėdrių graužikų dantų grikšėjimo, o kai mėnesiena užlieja vonią, tą mažytį mirties ežerą, pasigirsta Bethoveno sonata, taktas klumpa ir disonuoja, pianistas turbūt girtas arba ištiktas sunkios kinematografinės amnezijos.

Atsidarė stumtelėtos durys – taip staigiai, kad būtų pylusios mokytojui į kaktą, bet šis, tarsi to telaukęs, dar griežčiau sulaikė jas grūdinto aukso ranka.

Laikydama padėklą, balta kaip porceliano puodeliai tarpdury stovėjo Atali ir bandė šypsotis.

– Gal... kavos?..

Mokytojas pažvelgė jai virš galvos.

– Ne. Neturiu laiko. Ar jūsų viršininkas jau atėjo?..

Atali sudrebėjo rankos – melodingai suskambėjo šaukšteliai ir kaip Pizos bokštas pakrypo cukrinė.

– Jis savo kabinete, – iš pasvirusio puodelio šliūkštelėjo kava, tiesiai Atali ant riešo, grėsmingai sušnypštė, pakilo balti garai.

– Ačiū, – šaltai tarė mokytojas, mandagiai uždarė duris ir negirdimai nuėjo. Ne nuėjo, o nusklendė, per visą sparnų plotį išskleidęs kapinių drobulę, švytinčią ėdria pragaro salietra.

Ištraukiau padėklą Atali iš rankų, padėjau ant stalo. Nuo blyškios sekretorės odos tebekilo vandens garai.

– Nesijaudink šitaip, Atali. Ministerijų šmėklos – vienadienis reiškinys. Čia yra, čia nėra... ką jos mums padarys?.. Mes gi – realūs žmonės, Atali!..

Sekretorė pažvelgė į mane ašarų pilnomis akimis, griebė puodelį ir keliais maukais išgėrė. Išsižiojo – pamaniau, kad balti garai ims virsti jai iš burnos – ir palengva ėmė pilkėti. Rudeninė niūrastis nuo kaklo duobutės pamažu kilo aukštyn, užliedama skruostus, kaktą, plaukų pašaknes. Tai reiškė, kad Atali nusiramino.

Kada ir kaip pragaro pasiuntinys išėjo iš šefo kabineto, niekas nematė ir negirdėjo, ir iš esmės tai suprantama. Kai po pusvalandžio pasibeldžiau į šefo duris, šios atsakė man nedraugiška tyla: viduje nieko nebuvo. Nejučia apmiriau. O ką, jeigu šefas gyvas paimtas į klaidžius požemių koridorius su nesuskaičiuojamų pareigybių lentelėmis ant durų?.. Istorijoje pilna tokių stebuklingo paėmimo pavyzdžių. Be to, žmonės nemėgsta vaikščioti pėsčiomis: visur, net į dangų, norėtų vykti karietomis.

Dieve Dieve... mane išgelbės tik lašelis brendžio. Jei Atali neišgėrė. O tam ji turi priežastį. Ministerijų atstovai labai blogai veikia blaiviąją prigimties pusę.

Tu tik pasižiūrėk į savo veidrodėlį, Odete, kokia sunki migla skverbiasi iš vidaus pro pilką amalgamą, rita tumulais aitrų velnio šluotų ir kraiko kvapą ir kaip juokingai ten tūpčiojam prie mėlynojų, daužom sau per šonus ir keikiam uodus rusiškais triaukščiais. Tu tik pažvelk, Odete, – kaip saugiai mes ten įsitaisiusios, numirėlio kvėpavimas niekada mūsų nepasieks, ir net nuo radioaktyvios Viešpaties širdies esam apsaugotos. Beveik kaip tas *nabašninkas* po juoda, kaulų kryžiais išsiuvinėta marška, jo niekas nebeprivers atsistoti, nei nuostaba, nei meilė, nei galvanizacija.

Ak Odete, Odete, kokia gyva šiandieną kūno kalba!.. Argi mes kada galėjom to tikėtis, bėgdamos iš bažnyčios, tvarkingų mirties namų!.. Kuo daugiau gyvenimo užima kūnas, tuo ma-

žiau lieka erdvės mirčiai. Argi nenuostabu, kad *La Perla* apatiniai įkvepia norą mylėtis, o ne mirti?..

Mirti norėdavau, kai bendrabučio vaikus varydavo į ambulatoriją ir įsakydavo nusirengti tiek, kad likdavau tik su kelnaitėm. Šios buvo senos, išblukusios ir, kas baisiausia, sulopytos. Felčerės šypsny slypėdavo viso pasaulio panieka, ir aš svajodavau, kaip gera būtų gulėti lovoje ir sirgti kokia nors sunkia, kilnia liga – cholera, pavyzdžiui. Tada tas baisus ir būtinas sveikatos patikrinimas man negrėstų, nes juk tikrina tik sveikus arba mirusius. Bet aš, žinoma, nemirčiau – nuo kilnių ligų paprastai pasveikstama.

Paskui, aštuntoje klasėje, ėmiau vogti baltinius iš kiemų, su visais segtukais, o kartą nusitempiau ir virvę su sausa šaka. Liemenėles, į kurių subliūškusius kaušus būtų tilpę po melioną, išmesdavau, nedomino manęs ir vyriškos trumpikės.(Vienos buvo pasiūtos iš to paties kartūno, kaip ir bendrabučio užuolaidos, ilgai į tas užuolaidas pažvelgt negalėjau.)

Ir kuo toliau, tuo labiau bijojau negailestingų sveikatos patikrinimų, žvilgsnis ten skrodė skaudžiau nei *svinariezas,* nurėždamas viską, kas nors kiek dengė drebantį kūną. Negelbėjo net vogtos kelnaitės, rausvos, su burlaiviu ant apendicito vietos.

Ak Odete, Odete, kokiame sunkiame rūke skęsta obelys, vos sugraibau skalbinių virvę, mažytis rausvas burlaivis vos vos randa kelią namo, drebėdama lendu po antklode, spausdama drėgną gniužulėlį prie krūtinės, o tu miegi pasišvilpčiodama. Tavo medvilninės pėdkelnės taikiai karo nuo lovos, ir kai pirmieji saulės spinduliai, prasiskverbę pro rūką, nuauksina dryžuotas jų nugaras, atrodo, kad pėdkelnės tuoj tuoj man kirs, saugodamos tavo nekaltą miegą.

•

Kodėl nesustabdžiau jo ir nepasakiau – tai aš atbėgdavau laukiniu dilgėlių taku, ir nuodingas šilkas šnarėdamas susiskliausda-

vo už nugaros?.. Kodėl neprisiglaudžiau prie spindinčio riešo – juk auksas ne plienas, jis – gailestingas?.. Apkabintum, kaip tirpstančio vaško rankomis apkabina negimęs sūnus, sudegęs saulės nušviestoj operacinėj, šnibždėdamas: ne gležna krūtis prisilietė mano lūpų ir ne pieno srovelė nutekėjo gomuriu – trinktelėjo krosnies durelės, palijo baltais pelenais. Nesibaimink, mama, ateis laikas, kai nebepaleisiu tavęs iš glėbio, niekada nebūsi viena, mes degsim toj pačioj ugny.

O ką būtų atsakęs Jis?..

Ir kam – man ar visko mačiusiam sienos tinkui?..

Kokia aš sena, baigiu nugyventi dviejų septyniolikmečių gyvenimus, o pavėsingame kalifo rožyne vaikščiojantis Mokytojas saulėtais pirštų galiukais myluoja tik besiskleidžiančius pumpurus... O sunkios Damasko rožės, netgi jūs nelygios prieš Viešpatį!..

Gležni pirštai deda nuodingas karklavijo uogas man į burną, šaltus nešlifuotus brangakmenius, taip aš ir numirsiu, pilna burna, bet nė neparagavusi...

– Dar brendžio.

Šarkienė išsigandusi pažvelgė į mane. Nėra taip buvę, kad darbo metu išgerčiau tris brendžio taures ir prašyčiau ketvirtos.

Tiesą pasakius, kas čia tokio?.. Ar girtas policininkas – kokia keistenybė?.. Kuo aukštesnes pareigas užimi, tuo šitai atrodo natūraliau. Jei būčiau prokuroras, išgerčiau visą butelį.

– Matai, Šarkiene... klausyk, koks, po velnių, tavo vardas?..

– Izolda, – Šarkienei sudrebėjo rankos, laikančios dubenėlį želė.

– Žiūrėk tu man, – nusistebėjau. – Izolda!.. O kodėl protokole – Antanina?..

Šarkienė padėjo želė ant stalo ir pasisuko į mane visu korpusu – net medvaržčiai sugirgždėjo.

– Dabar aš – naujas žmogus, – ryžtingai tarė. – Senąjį gyvenimą išbraukiau. Nebenoriu ir senojo vardo.

– O pavardė?.. – man pasidarė liūdna. – Pavardė taigi sena?..

Šarkienė įjungė kavos aparatą. Šnypšdami pakilo garai – atrodė, kad tuoj tuoj jis pajudės iš vietos kaip Lenino šarvuotis.

– Pavardė irgi bus nauja!.. – suriko Šarkienė pro garus.

Aparatui nutilus, Izolda Antanina pastatė prieš mane ketvirtą brendžio taurę ir prašnibždėjo:

– Kidmann.

– Kas?.. – krūptelėjau ir sunerimusi apsidairiau.

– Būsiu Izolda Kidmann!.. – Šarkienė plačiai nusišypsojo, ir aš su siaubu pastebėjau, kad ir dantys jos nauji, balti kaip porcelianinis unitazas, o padvelkę kvepalai labai jau primena *Ambi Pur.*

– Betgi, Izolda... – visai nuliūdau. – Kuo tau neįtiko senasis gyvenimas, kad viską nori pakeisti?..

Šarkienė prieš vitriną tvarkėsi plaukus ir manęs neišgirdo.

– Turbūt kaltas koks nors vyras, – nusprendžiau. – Dažniausiai dėl jų norisi keisti gyvenimą. Ak Dieve, kaip gera sraigėms, kurios neturi lyties!.. Rėplioja per gyvenimą, palikdamos netgi ne pėdsaką, o plačią šliūžę...

Į kavinę įėjo klebonas Vatsonas. Su lietpalčiu ir languota kepure.

Kodėl kunigams negalima auginti ūsų?.. Ar čia koks vyskupų sinodo nutarimas?.. Ne, tiesa slypi kitur: kiekvienas kunigas trokšta būti panašus į angelą, o angelų ūsuotų nebūna.

O klebonas su ūsais būtų panašesnis į žmogų, negana to, į literatūrinį herojų. Ir kiekvienąsyk, jį pamatęs, lauktum kito, pagrindinio – šis įžengtų su pypke dantyse ir akylu žvilgsniu nuskenuotų įtampos pritvinkusią kriminalinę erdvę.

Šarkienė ką tik naujai nusidažė lūpas. Atsisuko į kleboną kaip pasisotinęs vampyras, žagtelėjo iš netikėtumo ir pabandė nusišypsoti: abu iltiniai raudonavo, matyt, dažėsi išsišiepusi.

– Garbė Jėzui Kristui... – sukuždėjo Vatsonas.

Šarkienė išleido keistą garsą, panašų į bliūkštančio kamuolio švilpesį. Matyt, tai reiškė atsakymą.

– Prašom arbatos su romu... ne, romo su arbata, – dar tyliau tarė klebonas ir atsisėdo už kampinio staliuko. Linktelėjo man ir sustingo, įbedęs akis į stiklinę, kurioje kyšojo mažais gabaliukais sukarpytos servetėlės – tokiais mažais, kad imti reikėtų pincetu. Gaila, kad, keisdama savo gyvenimą, Izolda negalvoja apie tokias reikšmingas smulkmenas, kaip servetėlės.

Trinktelėjo durys. Įžengė raudonplaukė poniutė, atsisėdo už centrinio staliuko, šūktelėjo: *Bacardi breezer!..* ir išdidžiai atlošė galvą. Liepsnojantis krūmas, laukiantis, kada prieis Mozė ir nuolankiai išklausys.

– Ponui kle... kle... – sukleketavo Izolda, ištiesusi kaklą Vatsono link, – ponui... irgi *Bacardi breezer?..*

– Ne, – atšovė klebonas. – *Havana club!..*

Panašu, kad mus, vienišus žmones, šį vakarą jungs stipriųjų gėrimų saitai, neretai tvirtesni už žmogiškuosius.

Mano mielas, mano brangus Mokytojau, su savo atšaldytais sausais vynais tu mums visiškai svetimas!.. O gaila... kaip aš eičiau, įsikibusi šito žmogiško saito, braučiausi per tamsą, kol galų gale atsitrenkčiau į tave kaip į vynmedį, ir apipiltum mane nuo galvos iki kojų jaunu ir kvapniu božolė!..

Poniutė metė į kleboną kreivą žvilgsnį.

– Nesuprantu, – tarė, kreipdamasi į grafiną su romu; šviesos spinduliai, lūždami briaunotame stikle, liepsnojančiomis duženomis krito jai į plaukus, – kam reikalinga institucija, jeigu ji visiškai neveiksminga!..

Grafinas jai neatsakė. Klebonas – irgi.

Poniutė dirstelėjo į mane.

– Jei būtų labiau pasitikima paranormaliomis galiomis, – pasakė, – dalis nusikaltimų nebūtų nugrimzdę į tamsą.

Papurčiau galvą. Zomšinės brendžio adatėlės, smigdamos į klampią, nuodingai švytinčią odą, ėmė darytis jai nebejautrios.

– Jūs apie ką kalbat?.. Policiją ar Bažnyčią?.. – ištariau kuo rūsčiau.

Poniutė neišsigando.

– Aš abstrakčiai, – tarė ir nė nemirktelėjo.

– Abstrakčiai – negalima. Abstrakčių nusikaltimų nebūna.

– Ir nuodėmių... – tyliau už vidurvasario vėją sušlamėjo klebonas.

Poniutė išgėrė, atsiduso ir palingavo galvą.

– Viskas, brangūs ponai, šiame pasaulyje abstraktu. Konkretus yra tik dvasios ryšys su žmogumi.

Klebonas tylėjo. Jam buvo nepakeliamai sunku mąstyti apie tai, kas poniutei buvo daugiau negu įprasta.

Prisiminiau miestelio bažnyčią – ir žiemą, ir vasarą ten vienodas oras, artimas *nabašninko* kūno temperatūrai; negyvi elektronai ir protonai, perfiltruoti per juodą mirties sietelį, nebesijungia į gėlių puokštes primenančias struktūras, tik lėtai ir sunkiai sukasi apie savo ašį, nešdami gniuždantį krūvį. Dvasia su mirusiu žmogum nebeturi jokio ryšio, jie vienas nuo kito toli kaip užgesusios žvaigždės.

– Kad ir ta byla, – tarė poniutė grafinui. – Mergina vonioj. Esu tikra, kad tai mirusios sielos kerštas.

– Mirusių sielų nebūna, – paprieštaravo klebonas.

– Ir dar kaip būna, – atšovė poniutė. – Būtų mane pakvietę, – šnairom dėbtelėjo į mane, – būčiau radusi jos pėdsakus.

Man pasidarė linksma. Įsivaizdavau, kaip grūdame mirusią sielą į areštinę, o ji klykia ir šaukiasi advokato.

Poniutė pervėrė mane akimis.

– Būčiau atleidusi jai ir liepčiau ilsėtis, – tarė griežtai. – Jokių advokatų, jokių kardomųjų priemonių.

Klebonas silpnai atsiduso. Matyt, nieko nesuprato. Romus,

minkštas provincijos kunigas, lotyniškomis sentencijomis graudinantis parapijietes ir *alkašus*. (Šie manė, kad sielvartingasis klebono *Veni, spiritus* yra magiškas rojaus vardas.) Paslapčia jis ilgėjosi senų, gerais jau nebevadinamų laikų, kai pagoniški papročiai švelniai pynėsi su krikščioniškais, o partinė ideologija tam tik pasitarnaudavo, mat irgi puoselėjo dievybės kultą. Kaip apmaudu, kad priviso tiek raganų ir aiškiaregių, bet ką padarysi, matyt, tokia Įstatymo raidė. Dvasių žinovai reikalingi ne tik paprastam žmogeliui, bet ir tautos vadui. Tai bene svarbiausias ryšys, jungiantis išrinktuosius su liaudimi.

Šitą klebonas suprato, todėl sėdėjo, liūdnai nunėręs galvą ties arbatos puodeliu, ir nesiryžo sviesti rūstaus prakeiksmo raudonplaukei raganai: „Visų burtininkų laukia antroji mirtis!..“ Burtininkas tai burtininkas, bala jo nematė, bet kaip įsivaizduoti, pavyzdžiui, kad ir vidaus reikalų ministrą, su savo asmeniniu ekstrasensu lekiančius tiesiai į pragaro ugnį ir sierą?.. Viskas atrodo paprasta, kol neatsiduri prieš konkretų žmogų. Taigi ir problema yra ne konkretus ryšys, – pamanė klebonas, gurkštelėjo arbatos ir vos nepaspringo, – o konkretus žmogus!..“

Poniutė, matyt, mintims stenografuoti bus pasikvietusi kokią dvasią, – ji tik prunkštelėjo į klebono pusę, svyruodama atsistojo ir, pasitaisiusi šlaunimi lipančią suknelę, kraipydama apvalų kaip pečiadangtė užpakalį, nulaviravo tualeto link.

Baisiausia, kai tas konkretus žmogus – moteris, – pamanė klebonas ir visai susigraužė. Prisiminė vaikystę, rudaplaukę kaimynų Jolką, kuri trankydavo kastuvėliu jam per galvą, taikydavosi apspjauti ir net užpakalį (ačiū Die, ne nuogą!..) parodydavo. Ragana, daugiau nieko. Ir visgi jis nenorėjo, kad Jolka degtų ugnies ežere. Klebonas paslapčia tikėjo reinkarnacija ir vylėsi, kad baisioji smėliadėžės draugė atgims kita, taikesnės rūšies nei moteris gyvojo pasaulio atstove. Kad ir tigrine lelija. Ir jis, džiaugsmingai ją aplojęs, pergalingai pakels kojytę.

Paskui klebonui į galvą šovė netikėta mintis, ir jis visas išbalo. O kas, jeigu šita poniutė ir yra Jolka?.. Juk pasaulis toks mažas!..

Jis bandė nemačiom pasprukti, bet iš tualeto grįžtanti poniutė užtvėrė kelią stambia krūtine.

– Pasaulis baisus ne todėl, kad jis toks mažas, – perskaitė klebono mintis, – o todėl, kad įvairios gyvūnų rūšys pamažu nyksta.

Klebonas su baime sužiuro poniutei į iškirptę.

– Ir kas iš to išeina?.. – neatstojo ragana. – Ogi tas, kad tamsta turi vis mažiau pasirinkimo. Ir kai išnyks gyvūnija, nebeturėsi į ką reinkarnuotis.

– Žmogus – ne gyvulys!.. – suriko klebonas, bandydamas prasiveržti.

– Gyvulys irgi turi sielą, – nesutiko poniutė. – Kitaip tamsta nesutiktumei atgimti protingu žinduoliu.

Klebonas užsimerkė. Matyt, nuo iškirptės gylio jam apsisuko galva.

– Policija!.. – silpnai riktelėjo.

Poniutė sukikeno.

– Policija tamstai nepadės. Ji – silpniausia grandis prievartos grandinėje.

Reikėtų jai paprieštarauti. Bent iš padorumo. Jeigu jau raganos ima teršti policijos mundurą, kas bebus toliau.

Kol galvojau, ką čia griežtai pasakius, klebonas kaip pašautas šikšnosparnis puolė prie durų, atsigavo, trinktelėjęs kakta į staktą, ir dejuodamas dingo tirštoje ir nervingoje tamsoje.

Poniutė atsisėdo, pasitaisė suknelę ir sumurmėjo:

– Gaila, kad neturėjau kastuvėlio...

... Kai prabudau iš sapno, išgertas brendis jau buvo virtęs šilta ir saugančia oda, į ją dabar galėjo susmigti kad ir septyni kalavijai, būtų tik prakirtę stambią nuodų gyslą ir kiaurai prarūdiję. Kaip tie raktai, kuriais tarškino Šarkienė, ruošdamasi užrakinti

barą – turbūt dar spėjau išeiti, karšto oro banga išnešė pro duris kaip salamandrą, švytėdama praskridau virš juodo kanalizacijos šulinio, trečiąja akimi matydama, kaip prie bendro stalo bare renkasi dvasios. Kaip gerai, kad jos tokios draugiškos, kad į skirtingus mundurus joms nusispjaut.

Labai norėčiau žinoti, ką anam pasauly atstoja alkoholis. Niekas manęs neįtikins, kad amžinybė gali būti blaivi.

2002 06 15 Valkatos su reliktine uodega byla po kiek laiko pasipildė naujomis intriguojančiomis smulkmenomis. (Žinoma, tada, kai ji jau buvo nutraukta. Šefas teisus – reikia tik laiko, kad viskas paaiškėtų). Teismo ekspertas pasigedo savo sidabrinio portsigaro (laikė jame *kandonus*) ir pamanė, kad bus pametęs įvykio vietoje. Landžiodamas po kanalizaciją, rado ne tik portsigarą – už vamzdžio aptiko rankos muliažą, meniškai nudraskytų rankovės gabaliukų, amerikietiško alaus skardinę ir kažkokį važtaraštį, surašytą angliškai. Paaiškėjo, kad maždaug prieš pusantrų metų, pakerėta vietinės autentikos (suklypusių sandėliukų, atvirų išviečių ir lietuviškai nesuprantančių gyventojų), čia filmavo viena amerikiečių kino kompanija. Filmas, kaip rūsčiai sakė pani Vanda, *pro jakich to gadov,* kino kompanija teigė, kad apie anakondas mutantes. (Matyt, netvarkingi *tuteišų* sandėliukai prodiuseriui atrodė tinkamiausia vieta mutantams veistis. Čia yra tiesos. Senelė, už mano lovos radusi obuolių graužtukų ir nešvarių kojinių, niurzgėdama sakydavo: „Sutre tu, sutre!.. Už tavo lovos tuoj gyvatės ims kukuot!..“)

Nesistebėčiau, jei uodeguotas valkata – scenarijaus, o gal rekvizito dalis. Niekas nesigraužė, pamiršęs jį su muliažais ir alaus skardinėmis. Kinas per daug nevertina žmogaus gyvybės.

Tamsiaakis birželis, žiburiuodamas akimis tarsi persas, geidulingai žvelgia į žalsvai švytintį kanalizacijos šulinio plyšį, o iš ten atsklinda duslus roplio *kukū*.

XI

Dabar turėtų būti rytas, bet paslaptingi ženklai man sako, jog ką tik prasidėjo naktis.

Kad ir ta tyla, sėlinanti besišypsančio šizofreniko žingsniais; jeigu laiku ir saugiai neužmigsi, ji pavojingai priartės.

O kai aš užsnūstu, kai nakties tyla atsargiai peržengia mane ir nutolsta, prisisapnuoja Oranžerija. Ne jukos ir ne dracenos savo egzotiškais lapais dengia jos langų stiklus, paprasčiausios užuolaidos, tokios pat nešvankios, kaip mokyklos bendrabučio. Oranžerija sėdi ant virtuvės stalo, rūko ir pasakoja apie sadistiškus savo tėvų polinkius (brangioji, smulkmenų nereikia, užtenka tavo vardo). Patėvis lupdavo ją lygintuvo laidu, o motina rėkdavusi, kad laidas ir taip sutrūkęs, izoliacija nusidėvėjusi, tegu paieškąs kokios virvelės. Man buvo gaila Oranžerijos, buvo gaila ir savęs, tėvas manęs nelupdavo, o tas aiškiai bylojo apie dėmesio ir meilės stoką. Sakiau Oranžerijai, kad esu šiame mieste svetima, pirmus metus čia dirbu, šefas manęs nesupranta, jo sekretorė neverda man kavos, bylos pakliūva netikusios ir t. t.

Išgerk, – svariai atsiliepdavo Oranžerija. Ji visada taip guosdavo.

Tokia paguoda patikdavo ne tik man, bet ir nuolat keičiamiems jos sugyventiniams. Nors buvo baigusi gėlininkystės institutą, Oranžerija dirbo dėvėtų rūbų parduotuvėj, todėl atrodė, kad savo sugyventinius parduoda kartu su senais skudurais. Naujas širdies draugas atsirasdavo su nauja siunta, kartais – net keli iš karto.

Nori, kokį nors atrinksiu ir tau, – siūlė ne kartą. Purčiau galvą – ne, ne, ačiū, ir Oranžerija patylom laikė mane pamaiva ir snobe.

Kiekgi laiko aš tokia buvau, ar ilgai niekinau švelnią gėlininkystės meistrę ir jos rinktinius narcizus?.. Ir ar tikrai vieną dusinančią liepos naktį prabudau šalia nuvytusio žiedo, kvėpuojančio man į veidą karčiais *Primos* dūmais?.. Visą mėnesį nebuvo lietaus, visą mėnesį iš butelių garavo džinas, raizgydamasis palu-

bėje įmantriais rytietiškais ornamentais, sėdėjau šefui ant kelių ir dainavau baltagvardiečių dainas, o paskui apsiverkiau ir paprašiau šefo skirti man papeikimą. Šefas pasakė, kad dėl manęs galįs padaryti viską.

Nieko nėra baisesnio už atmintį, ir nieko labiau paguodžiančio. Tikrai žinau, kad šefas *Primos* nerūko, be to, ir papeikimo jis man neįrašė, matyt, pamiršo. Kad žmogus, užuot daręs viską, ką gali, savo galią užmiršta, jokia išimtis nei taisyklė, paprasčiausiai – laimė.

Toli jau nužengei, siaurapėdi nakties sloguti, nebesigirdi sausų pirštų narelių klaksėjimo, turbūt brendi skuduryno grindimis ir rausvi sintetinės suknelės kaspinai įsipina tau tarp girgždančių blauzdikaulių. Nešiesi ją, nuo lengvo vėjelio plačiai išsiskleidusią, mano atmintį, chemikalų nuėstais kraštais, pažeistais žiedlapiais.

Prie lovos sėdi šefas, panašus į baltu chalatu aprengtą spintą, už jo – liūdna ir blyški jaunatis – Atali. Ant spintelės šviečia oranžinis greipfrutas.

Trinkteli durys, įeina daktaras, panašus į čigoną, ir aš visa įsitempiu, nepasitikiu žmonėmis, kurių akys kaip antracitas.

– Matot, jaučiasi jau visai gerai, – daktaras kreipiasi ne į mane, o į šefą.

Šefas pasilenkia virš mano lovos, aš užsimerkiu ir atstatau sugniaužtus kumščius, kad spinta manęs neprispaustų. Bet niekas su trenksmu negriūva ir neknežina kaulų, tik atsargiai atlanksto pirštus ir kažką ištraukia.

– Štai, – sako daktaras, atsimerkiu ir matau, kaip jis dviem pirštais laiko rausvos medžiagos skiautelę. – Mėšlungis praėjo. Nehigienišką skiautę galima išmesti.

Kadangi šefas ir Atali be uniformų, daktaras palaiko juos mano giminaičiais. Barbendamas pirštais į spintelę, kreipiasi į šefą:

– Tamstos... eee... žmona...

Šefas krūpteli.

– Valdinė!.. – sušnypščia Atali.

Daktaras kilsteli antakius.

– Valdinė, – susimąstęs sako. – Ką gi, toks tradicinis lyčių santykis. Ir galbūt pats sveikiausias. Kai abu valdo, nėra kam klausyti įsakymų... žodžiu, tamstos valdinei nieko rimto, juk negalime laikyti liga trumpų atminties sutrikimų, jie tokie trumpi, kad tiesiog juokinga. Saulės šviesa nespėja pasikeisti ir debesys nepajuda iš vietos, ir žaibo blyksnis nukeliauja kur kas ilgesnį kelią nei jūsų žmonos atmintis... atsiprašau, valdinės, nėra ko ant manęs riaumoti, aš ją dar šiandien išsiųsiu namo, matau, nebesitveriat savam kaily, taip norit jai įsakinėti!..

Šefas tikrai nebesitveria – išlekia pro duris, tikras cunamis, išsinešdamas Atali, ir daktaro pirštai sustingsta ore kaip pianisto, bet tai ne sandalmedis, tai paprastas juodalksnis. Jis pagautų tvinksinčią žaibo gyslą, bet niekada neprakalbins sunkios, juodos atogrąžų nakties ir nesustabdys tolstančios rausvos suknelės, neįsikabins į ją taip, kad pažirtų skambiausi kaulų nareliai ir plyštų slidus audinys.

Ką aš tokio padariau, kad išsižadėjau tavęs, Oranžerija?.. Kas man sugirdė šitą viduramžių eliksyrą?.. Su brendžiu, su džinu, su dumblinu Letos vandeniu?..

Seselė, išėjusi į laukiamąjį, pasižiūri į mane taip, tarsi būčiau koks nemalonus nariuotakojis.

– O kur vaiko tėvas? – apsidairo.

Aš irgi apsidairau.

– Nėra,– sakau.

– Nėra?.. – seselė piktai dėbteli į mane. – Nežinomas?..

– Na, ne visai taip... ne nežinomas, o, sakyčiau, spėjamas. Tai yra spėjami!..

– Ir kiekgi jų, tų spėjamų?.. – seselė kažką užsirašo.

Pasvarstau.

– Keturi – be jokių abejonių, – tariu ryžtingai.

Seselės veide atsiranda keista išraiška – kaip vilkolakio per pilnatį, pasiruošusio kąsti. Ji užtrenkia duris, ir pasigirsta baisus priešmirtinis kauksmas, drebinantis visą akušerijos skyrių.

Užsikemšu ausis ir laikau, neatleidžiu netgi tuomet, kai pasigirsta sodrus, nepatenkintas naujagimio riksmas, o seselė, kišdama lapą man pasirašyti (turbūt patikinimą, kad Oranžerija nepasiutusi, mat įkando akušerei į ranką, kai ši ruošėsi draugiškai paplekšnoti jai per skruostą), sako, kad keturi spėjami tėvai praturtėjo kuo tikriausiu keturių kilogramų kūdikiu. Po kilogramą kiekvienam.

Oranžerijai atlanksto kojas, suima už pažastų ir įverčia į neštuvus, apdengia paklode ir lyg Čekatilos auką išveža iš gimdyklos. Akušerė su baltu antsnukiu užtrenkia duris, spėju pamatyti, kaip žybteli atlaisvinti kojų ramsčiai ir sužvilga kraujas metalinėje stalo įduboje.

Kaip jūs čia patekot!.. – užrinka kita seselė, be popierių ir be klausimų, griežta kaip kareivio tvarkaraštis. Infekciją įnešit!.. – išgrūda pro duris, nepamiršdama pridurti, kad gimdymuose dalyvauja tik vyrai, moterims čia nėra kas veikt.

Belgijoje ir Olandijoje... – prasižioju, bet seselė manęs neklauso, su prūsišku principingumu užrakina skyriaus duris, pro kreivą ir žalsvą kaip grybelio apniktas nagas stiklą matau jos krutančias lūpas, galiu spręsti, kad ji man atsako, jog čia ne Belgija ir ne Olandija, *mizernam* liberalizmui čia ne vieta, *javohl, kaput* ir *hande hoch*.

Ar ne laikas būtų prabusti – ne, ne laikas, nakties tyla grįžta ir artinasi prie lovos sunkiais, pavargusiais žingsniais. Matyt, prie padikaulių prilipo drėgnų žemių, lapų ir vakarykščių drugelių.

Palauksiu, kol ji peržengs vaikišką mano kūnelį ir nužvangės toliau, šviesdama mėlynais šonkauliais.

Gyvūnai apdovanoti subtilia dvasine nuojauta, o žmogus dažnai pamiršta tokią turįs, todėl jam tokie nuostabūs atrodo aiškiaregiai. Mano tėvas galėjo pasiklausti laukinio žvėries ar šuns, kur statyti namą, kad jo naktimis nekrėstų neramūs dvasių žingsniai.

Gal tai ne dvasios, gal tiesiog laikas žingsniuoja taip garsiai, artėdamas per tuščius kambarius, bet kas gi tuomet sfinkso akimis žvilgčioja pro langus iš lauko, kas neleidžia miegoti, slėgdamas krūtinę, kas negailestingai primena, kad čia ne mano namai?..

Sapno daiktai tokie nepaklusnūs, negaliu uždaryti durų ir užtraukti užuolaidos. Veikiausiai kažkas jas laiko, juk sapno gyvenims nepriklauso tik man.

Atsisėdau lovoje, nes pasivaideno, kad apsišlapinau, o mama tylom traukia paklodę į save, ir jos akys tamsoje šviečia žaliai kaip Bubastės, ir paklodė nesibaigia, dervuotas mumijos vyturas.

Uždegiau šviesą ir apžiūrėjau paklodę. Sausa, švari, nesuglamžyta. Ačiū Dievui. Šiuolaikiniai siaubo filmai kasdienybei suteikia tiek daug mistinių galių, kad imi bijot kavamalės, o apie paslaptingus skrudintuvės sugebėjimus net pagalvot baisu. Įsivaizduokit, kas būtų, jei ji imtų kalbėti?.. Siaubas. Turėčiau pirkti radiją, kad jis man ruoštų skrebučius.

Apsidairiau. Televizorius, magnetola, lyginimo lenta, atremta į sieną. Visi pritvinkę piktos, grėsmingos tylos. Nušlepsėjau į virtuvę, bet ten – neką geriau. Irgi nė vieno draugiško veido. Katė miega po radiatoriumi ir atrodo susitaikiusi su priešiška aplinka.

Vienintelis brendžio butelis spinduliuoja žmogišką šilumą.

Kaip gaila, kad rytoj ne sekmadienis.

Na ir kas, kad ne sekmadienis, mažas lašelis šilumos nepakenks. Pasakysiu šefui, kad sumaterialėjusiame pasaulyje sunku gyventi. Jeigu nepritars, vadinasi, namie neturi būtinosios buitinės technikos. Geriau tiktų sakyti – buitinosios būtinės. Juk nei iš šio, nei iš to netekti kavamalės ar televizoriaus taip pat skaudu, kaip prarasti nekaltybę.

Šaldytuve radau mėlynojo sūrio – puikus produktas, gali laikyti kiek nori, kuo pelėsių daugiau, tuo jo vertė didesnė. Jeigu šefas nenorės manęs suprasti, pasakysiu, jog apsinuodijau pelėsiais ir gėriau brendį, kad nenumirčiau.

Prisimindamas rytietiškas naktis, kai palube rangėsi džinas lyg Osmanų imperijos šmėkla, jis neturėtų manęs užmušti. Bent jau iš intuicijos... ką aš čia šneku, šefas neturi intuicijos. Skubiai prisipyliau antrą taurę. Tada belieka logika, o ji gerokai negailestingesnė ir sako, kad jis mane tikrai užmuš. Pasigailėtų nebent tuo atveju, jei nebūtų atvažiavęs žmogus iš ministerijos.

Turiu vieną išeitį – neisiu į darbą. Paskambinsiu Atali ir pasakysiu, kad mane užpuolė. Išlindo iš kapinių, šoko ant sprando, suleido kreivus dantis į miego arteriją... kas, kas, gripas, kas daugiau!.. Ne, gal geriau chuliganas. Sutrenkė vidaus organus, nieko nesimato, bet skauda.

Atsiguliau ir užsiklojau galvą antklode. Padvelkė Nilo dumblu, pro šiurkščias tinklo akis žiburiavo mėlyni sūrio kristalai ir švietė elektrinės rajos, pasibaisėtini padarai, naudojantys elektros energiją velniai žino kam ir net sąskaitų negaunantys. Kaži ar joms nereikia pasikeisti perdegusių lempučių ir kaip jos reaguoja į elektrikus?..

... elektrikai pilni neigiamos energijos, kuri paprastai išsiveržia jiems pravėrus burną, šnypšdama kaip atidaromas mineralinis. Jie nevadina rozečių kištukiniais lizdais, jiems tai skamba nepadoriai (nemanykit, kad elektrikai neturi savo garbės kodekso!..), ir nenutrenkia per atstumą, nors galėtų. Ir kokie kvaili yra

žmonės, atimantys iš elektrikų ypatingas galias ir atiduodantys jas visokiems iksmenams!..

Seną pavėsinę parko pakrašty pitono žiedais juosia tamsa, tvanka spaudžia kaulus ir raumenis, virš galvos mėlynuodami pampsta debesys. Oranžerija nebijo tamsos – kvatojasi, apkabinta dviejų elektrikų, net kibirkščiuoja visa, ir vynas, kurį ji maukia iš butelio, burbuliuodamas teka persišviečiančia stemple. Štai ką reiškia atsidurti tarp dviejų tinkamų vyrų!.. Aš gi tūnau tarp mechaniko, dar nespėjusio nusiplauti rankų, pilnomis kišenėmis *materkų* ir guolių, ir kažkokio basilisko, primenančio nusenusį suvedžiotoją, – todėl ir nekibirkščiuoju.

– Išgerk, – sako Oranžerija geismingu, net spragsinčiu nuo aukštos įtampos balsu.

Purtau galvą – nenoriu, kad žmogiški saitai mane susietų su tais dviem netinkamais vyrais. Traukiuosi į pavėsinės kampą, iš parko plūsta kalio cianido kvapas, sakytum už nugaros pilna žydinčių migdolų, bet ten tik gudobelės, spėjau įsidėmėti.

Ir iki mirtes lieka visai nedaug. Pitono žiedai susispaudžia, tvyksteli baltas žaibas, akyse pasidaro tamsu. Oranžerija rėkia, šviesdama kaip apnuogintas elektros laidas. Išropoju į lietų, gudobelės nušvinta, baltos kaip migdolai, bet ne nuo žaibo, nuo basilisko žvilgsnio. Atsisėdu purvyne ir klusniai jo laukiu, ne tik jo, bet ir kito netinkamojo, užgulančio visų *materkų* svoriu, o paskui kaip švytintys angelai atbėga elektrikai, ir kai lietus liaujasi, liekam su Oranžerija sparčiai besiblaivančio dangaus akivaizdoje, purvinos, surėmusios kaktas ir nenumirusios.

Kaipgi aš, būdama laukinė, galėjau užimti tokias atsakingas pareigas?.. Juk darbas policijoje reikalauja skaidrios praeities, socialinio stabilumo ir sveiko genetinio fondo. O aš nieko neturiu; aš – iš lokių irštvos, iš piktų gnomų buveinės. Laikui bėgant atrandu vis daugiau pasibaisėtinų trūkumų (celiulitas ir pleiskanos

nesiskaito, tai greičiau privalumai nei trūkumai, tik visiška kvaiša gali graužtis dėl pakitusios šlaunų odos, juk neišvengiamiausi pakitimai vyksta tolimuose ir nepažįstamuose kontinentuose – smegenų pusrutuliuose).

Ten teka šalti kaip ledas šaltiniai, ir žuvų šešėliai drėgnomis nosimis baksnoja susitraukusius padus.

Atsibudau virtuvėje – sėdėjau ant stalo, nuleidusi basas kojas, katė tupėjo šalia, pilkoj prieblandoj švietė geltonos jos akys. Lyg dvi miniatiūrinės brendžio etiketės iš gryno aukso.

Gurkštelėjau iš butelio ir sukalenau dantimis į kakliuką. Baisus laikas – penkta valanda ryto; viso pasaulio betonas, cementas, kalkės ir statybų triukšmas griūna ant galvos.

Ne, aš klystu, dabar ne penkios.

Blyški liepžiedžių spalvos saulė skverbiasi pro užuolaidos plyšį, tiesdama ant grindų šiltą takelį, jeigu sugebėčiau eiti kiaurai sienas, turbūt patekčiau į vasarą. O ko man toj vasaroj reikia?.. Oranžerija išvažiavo į laidotuves (mirė jos antros eilės teta, kadaise išlupusi tėvui iš rankų lygintuvą ir užtvojusi jam pačiam), grįš po dviejų dienų, nes juk nepadoru praleisti šermenų vakarienę... papurgalvį keturių tėvų kūdikį prižiūrėsiu aš, vis vien nieko neveikiu, man atostogos, vežtis vaiko ji negalinti, per mažas, bliaus visą laiką, neduos nė pašokti!..

... papurgalvis kūdikis sėdi ant grindų su išpampusiu pampersu, niūrus kaip japonų dievukas, ir su nepasitikėjimu žiūri į mane, o aš nervinuosi ir kraunu į spintelę išdrabstytus drabužėlius ir žaislus, įgrūdu ir plaukais apsivėlusį žinduką, vaikas palaukia, kol užkrausiu tą žinduką skudurais, ir tada paleidžia gerklę.

Pašoku kaip įdilginta, o tas nenaudėlis rėkia, net seilės tyška pro retus kiškio dantis, nesuprantama kalba kažko reikalauja ir

braižo ore hieroglifus trumpomis storomis rankutėmis. Kai suvokiu, kad jam reikia žinduko, praeina pusvalandis visiško nesusikalbėjimo ir abipusės antipatijos.

Išspjovęs paskutinį šaukštą košės man ant kelių, užmigo. Nusėlinau nuo lovelės ant pirštų galų kaip nuo kokio siaubūno. Kai riktelėjo pro miegus, įsitvėriau staktos, kad neapalpčiau.

Kokia laimė, kad atsinešiau *Malūnininkų trauktinės*.

Naktį, matyt, susapnavęs košmarą, graudžiai pravirko; pašokau, nes gailesio gaida buvo tokia pažįstama, verkė ne siaubūnė keturių tėvų duktė, o berniukas, gležnas, šviesiaplaukis. Tokiu pat graudžiu balsu guosdama, iškėliau mažylę iš lovytės, pasiguldžiau prie savęs, padėjau smakrą jai ant pakaušio, kad sunkius trauktinės garus pūsčiau ne į švelnius plaukučius, o į tamsą, kuriai vis viena, kuo kvėpuoti. Užsnūdome apsikabinusios kaip du šaukštai, sriubos ir arbatinis, spindėdami aliuminiu ir auksu.

Oranžerija grįžo po trijų dienų, pikta, su mėlyne paaky ir perplėštomis juodomis pėdkelnėmis. Išgėrusi stikliuką spanguolių likerio, atlyžo, kukčiodama parimo man ant peties ir pasakė, kad visi vyrai kiaulės, net šermenų metu jais negalima pasitikėti.

– Nupirkau mažiukei tyrelės su slyvomis, – pasakiau, šluostydama paburkusį, nelaimingą laidotuvininkės veidą.

– Tai ir pamaitink, – atšovė Oranžerija, nesiliaudama ašaroti.

Išeidama pažvelgiau į mažąją – laikydamasi motinai už skverno, siūbavo ant kreivų kojyčių ir nepalydėjo manęs nė vienu kinų kalbos žodžiu, tik migdolinėse akyse švystelėjo aukso atšvaitas, taip trumpai, jog paskui be vargo įtikinau save, kad man pasirodė.

Jau dvylika, o niekas neskambina ir nesiteirauja, kodėl aš ne darbe. Blogai. Labai blogai. Mano bendradarbiai baisiai susvetimėję. Turbūt praėjo daug laiko, lauke jau pavasaris, o manęs nie-

kas nebeprisimena, tik atkaklus gerbėjas krauna ant stalo drignių puokštes, ir valytoja nė pirštu nepaliečia šitos Cheopso piramidės, gerai daro, nes kapų plėšikus uždusina faraonų prakeikimas.

Atidarau langą, žvarbus spalio vėjas pakelia naktinius į viršų. Gatve vėl numina senis su galifė, jam ir vėl nusispjaut į nemokamą erotinį seansą, jis turbūt amžinai važiuos šia gatve, kai pusnuogė atidarinėsiu langą.

Trenkiu, net stiklai sužvanga, užtraukiu užuolaidą, išgeriu brendžio likutį ir drimbu į lovą. In Jang priekaištingai žiūri į mane – turbūt alkana.

Prabundu nuo gailaus garso; kol suvokiu, kad tai ne alkana katė ir ne durų prispaustas vaikas, spėja pasikeisti dienos šviesa, dabar ji Van Gogo saulėgrąžų spalvos. Kažkas krebžda virtuvėje, sugirgžda spintelė, sušlama atplėšiamas maišelis, linksmai miaukteli katė. Suūžia vanduo – kažkas plaunasi rankas, o gal nori mane užtvindyti ir tyčia atsuko čiaupą. Dzingteli stiklas. Taurė?.. Butelis?.. Tvindyk mane susimildamas, tik neliesk paskutinio brendžio!..

Palauksiu, kol vanduo atitekės iki lovos. Labai norisi gerti. Ei!.. Kas per žmogus!.. Čiaupą užsuko!..

Jis pasirodo tarpdury su padėklu, gražus ir neprakalbinamas kaip marmurinis portikas. Raudonas vynas, dvi taurės ir sūris, geltonas kaip vaškinis Leninas – turbūt parmezanas. Malonu iš tamstos pusės, brangus mokytojau, kad atsinešėt būtent to sūrio, kurio aš nemėgstu. Be to, parmezano su vynu niekas nepatiekia. Kur jau kur, bet šnipų mokykloj turėtų mokyti etiketo taisyklių.

– Įėjai per sieną?.. – šypsausi, žiūrėdama į jį, nes matau, kad visą laiką apsimetinėjo, manęs nepažindamas.

– Ne. Durys buvo nerakintos, – ramiai atsako, pildamas vyno.

Dar plačiau išsišiepiu. Koks melagis!.. Esu tikra, kad jo kišenės pilnos visrakčių. Priglaudžiu taurę prie lūpų, geriu, ir mano galva taip sparčiai šviesėja, jog tuoj imsiu juoktis.

Kišenės prigrūstos raktų, veržlių, pincetų, prezervatyvų, standžių nosinių, šilkinių virvelių, su kuriomis taip patogu smaugti, nuodų ampulių ir gal net sauso kačių maisto, antai In Jang grįžta iš virtuvės laižydamasi!..

– Pašėriau tavo katę. Spintelėje radau sauso *Friskies.*

– Miau, – patvirtina katė.

Mane apima įtarimas.

Spintelėje nėra jokio *Friskies,* nei sauso, nei šlapio, antra vertus, jeigu būtų, katė pati galėtų pasiimti. Aš nė kiek neabejoju jos žmogiškais sugebėjimais ir mokėjimu prisitaikyti. Aš gi taip nemoku, ir man belieka mirti, nes ką tik išgėriau taurę nuodų. Ką jis padarys su mano lavonu?.. Supjaustys gabaliukais ir sudės į šaldytuvą?..

– Ko čia atėjai?.. – klausiu verkdama. – Manęs nunuodyti?..

Jis geria vyną ir nieko nesako, pro užuolaidos plyšį skverbiasi vis tamsėjantis geltonis, saulėgrąžų žiedai tuoj pabirs juodais grūdeliais.

– *Uždaryk* bylą, – sako pagaliau, taip atšiauriai, tarsi byla būtų atlapotos durys. – Žinau, kad tebesiknisinėji po smulkmenas, ieškai... Nieko nelaimėsi.

Atsirėmiau į pagalvę – akimirką pasivaideno, kad guliu, atkraginusi galvą, šaltoj vonioj ir įsimylėjusiomis akimis žiūriu į savo mirtį. Aš tikrai nieko nelaimėsiu. Apie laimę net kalbos nėra.

– Kodėl ją prigirdei, o manęs – ne?.. Kuo aš tau blogesnė?.. Per sena buvau?.. Aštuoniolikos?.. Kuo gi ypatingi tie septyniolika metų?..

Jis pirmąkart pažvelgė į mane, o ne pro šalį, į sieną ar sietyną. Netgi nusišypsojo. Sudrebėjau kaip įsimylėjusi paauglė, suvokusi, kad žvaigždžių rankomis nenusiraškysi.

– Kas buvo Eliza?.. – nesilioviau, drebėdama iš beviltiško geismo. – Ką tu jai padarei?.. Kodėl neatsakai man?.. Atsakyk!..

– Tavo klausimai yra tavo atsakymai, – pasakė lyg koks guru.

Įtūžau.

– Nieko panašaus!.. – surikau, apsiliedama vynu krūtinę. – Tuoj pat man viską paaiškink, tu, senas suvedžiotojau!.. Juk, po velniais, mus sieja tos pačios jėgos struktūros, labai kam čia svarbu, policininkas tu ar KGB agentas!.. Visi ką nors gina, saugo ir šaudo!..

Mokytojas kilstelėjo antakius. Matyt, suabejojo, ar verta lyginti tokius dalykus. Pastatė taurę ant stalo, priėjo prie lango. Susikišo rankas į kišenes. Buvo toks pat lieknas ir aukštas, dvelkė gerais kvepalais ir nebenešiojo auksinės grandinėlės. Užsimerkiau, išpilta prakaito ir gėdos, būdama tikra, kad mane užsmaugs ne nuodai, o atgijusios erotinės fantazijos.

– Nei skaičiai, nei sutapimai neturi jokios reikšmės, – tarė neatsigręždamas.

– Tai kas turi?..

– Likimas.

Nusižvengiau kaip išprotėjusi, čiupau butelį ir užsiverčiau. Paspringau sausu gurkšniu, atvirtau ant pagalvės ir ilgai neatgavau kvapo, o kai atsipeikėjau, mokytojo kambary nebebuvo. Liūdna katės fizionomija liudijo, kad jis jau išėjęs, ir aš sudejavau, apimta siaubo ir geismo.

Dieve mano, kodėl jis manęs neišprievartavo ar bent nepримušė?.. Kodėl taip įkyriai jį kamantinėjau, juk velniai nematė tų atsakymų, juos visada gali kur nors rasti, kad ir kokie nemalonūs ar beprasmiški jie būtų!..

Kauksmo išgąsdinta katė suurzgė ir palindo po lova.

Mano mielas, mano brangus mylimasis, tavo rankos – auksiniai gausybės delnai, juose pilna prieraišios meilės ženklų, šilkinių virvelių, kvėpuot neleidžiančių nosinių, kampuotų ir kietų veržliarakčių, nuodingo *Friskies* ir neišlukštentų migdolų!.. O mano šoviniai – virtuvėj, prieskonių dėžutėj, ir aš negaliu tau atsakyti karšta ir karčia meilės salve...

Uždaryčiau dėl tavęs ne tik bylą, viską uždaryčiau, ką tik pajėgčiau: duris, langus, dūmtraukius, policijos areštinę, šefą jo kabinete, vietinį laikraštį ir netgi bažnyčią, ir su ypatingu malonumu – barus, ne, juose aš pati užsidaryčiau... kaip nesunku numirti, paragavus visų pasaulio malonumų!.. Ne, mirti aš nesiruošiu. Mane paprasčiausiai išmes iš darbo. Mano tėvui tai būtų grynas juokas, kolūky jis lėkė iš darbo į darbą nė nesusimąstydamas... Betgi dabar ne tie laikai, darbo vietos praradimas šiandien – tas pats, lyg būtum netekęs žmogaus vardo ir nusileistum maisto grandinės schemoj į primatų kategoriją. Šimpanzei darbą susirasti beveik neįmanoma.

Budeli mano, maniake, Babilono kedre, nerūpi man tavo byla, taip tik romanuose paistoma, kad seklys, jeigu ko neišsiaiškina, ne tik nevalgo, bet ir tualetu nesinaudoja. Man, deja, priešingai – kankina bulimija ir nervinio pobūdžio viduriavimas, nesakykit, kad tokio nebūna, mielai nušaučiau tą įkyruolį, kuris knaisiojasi po smulkmenas ir siutina valstybės tarnybas, kad tik tas viduriavimas liautųsi.

Kam mums *uždarinėti* tą bylą, ne skersvėjo trankomos durys juk, geriau aš užversiu švelnius tavo akių vokus ir užrakinsiu tavo lūpas, ir visi evoliucijos laipteliai išsitiesins, pavirs didele automobilių stovėjimo aikštele, tik ne mėlynas benzino dūmas ten sklaidysis, o baltas Dievo balandis plazdės...

Iš to širdies skausmo suvalgiau visą parmezaną – gabaliukas po gabaliuko, nemaloniai žagsėdama, nes kam gi gali būti skanus supjaustytas revoliucijos vadas. Bet toks jau nacionalinio charakterio bruožas – jei negali nusišauti ar nušauti ko nors kito, tai bent prisiryk, taip bent iš dalies bus patenkintas baisus savižudybės alkis.

Rytas visiškai suknistas, tarp knyslėmis išvartytų debesų spindi šviesiai pilkas mėnulis, ne mėnulis, o paštininko kepurė, su

rusiškomis raidėmis ir plevėsuojančiais jūreiviškais kaspinais. Atitraukiu užuolaidą ir saliutuoju jam. Plaukia juodas debesies *bušlatas,* girdėti patrulio švilpukas, gatve nuvažiuoja senis su galife, ir aš pagaliau suprantu, kodėl jis negali atsisukti į mane. Jo galva tuščiavidurė ir užtupdyta ant kuolo, jis turėtų suktis į mane su visu dviračiu ir visa kelio juosta, o šitai neįmanoma, jį nešanti neigiama energija teka viena kryptimi.

Ar jau taip svarbu pademonstruoti savo moteriškas grožybes šitam vargšui senukui?.. Juk trūnijančiais akių obuoliais jis vos vos teapšviečia sau kelią priešais. Vargu ar jis apsidžiaugtų, pamatęs papildomą kliūtį. Sustotų ir skambintų skambučiu tol, kol išsilakstytų visi telefono stulpai.

Kaip keista, telefono skambutis toks panašus į dviračio. Pakeliu ragelį. Atali. Pagaliau.

– Liaukis, – sako griežtai.

Pasijutau nemaloniai. Nuo kada ji ėmė mane tujinti?..

– Aš niekam nestoviu ant kelio, – atšaunu. – Prašom važiuoti. Prieky tuščia ir erdvu.

– Liaukis!.. – pakartoja Atali ir padeda ragelį.

Ne, jau iš tiesų. Sėdžiu lovoje, apsikamšiusi iki ausų, o ji liepia man liautis. Negi turiu bėgti laukais?.. Be to, kokia ta Atali atžari!.. Tarsi niekada nestovėjo po mano langais, apimta tamsybių aistros.

Nekenčiu laukų. Viešpaties armijos vyresnieji (seržantai pagal karinį laipsnį) dažnai mums, eiliniams, aiškindavo, kaip atrodo pragaras. Tarkim, tu, Astute (Astutė krūpteli ir palieja arbatą ant kelių), guli dėžėje (nuo bananų?.. – vepteli Astutė), koks skirtumas, guli dėžėje su išgraižiotomis skylutėmis, o aplink tave ratu eina demonai ir smaigsto ietimis. Į skylutes. Betgi aš nieko nepadariau, – apsipila ašaromis Astutė, aš net masturbuotis nustojau... už ką?.. Stoja niūri tyla, seržantas sučiaupia lūpas, o man

prieš akis nei iš šio, nei iš to iškyla kolūkio laukai. Ilgiausios burokų vagos ir vaikas su kauptuku, didesniu už save patį – kaip Dostojevskio filosofas, už netikėjimą priverstas eiti kvadriljonus kilometrų nesibaigiančia tarpžvaigždine erdve...

Niekur nedingsi, Astute, dramblotas Dievo kūdiki, turėsi lįsti į dėžę nuo bananų, tai bausmė už negražų seksualinį elgesį. Apžvelgiau Viešpaties eilinius – visi sėdi, nudelbę akis, kad gink Dieve neišsprūstų iš po blakstienų nešvankus pornografinis vaizdas. Kaip būtų smagu, jei seržantas, užuot su įkvėpimu piešęs pragaro vaizdus, prabiltų apie deramą seksualinį elgesį!.. Sužinotume, kad doriausias dauginimosi būdas yra vegetatyvinis, bet drugelių prisileisti negalima, verčiau apsidulkinti pačiam.

Astutė, nusprendusi, kad jau ir taip yra pasmerkta, paklausė, negi seržantui nepatinkanti misionieriaus poza. Seržantas atšovė, kad patinkanti, ir kai jis pakankamai pasiruoš, atsistos tokia poza kur nors Afrikos džiunglėse ir taip praleis visą savo gyvenimą. Astutė, kraipydama galvą, sumurmėjo, kad Afrikoje siaučia AIDS, ar nevertėtų kur nors Šiaurėje, kur mažiau mikrobų... Skaistybė yra kaitrūs šarvai, prie kurių prisilietęs sudega pasaulio blogis!.. – tvojo citata Astai per galvą seržantas, ir ši nutilo apkvaitusi, tik krutino lūpas, galbūt norėjo paklausti, ar apsišarvavęs skaistuolis neiškeps nuo karščio.

Paskui Astutė dingo iš susirinkimų, veltui seržantas dairėsi netvarkingos jos ševeliūros, panašios į surūdijusias viksvas; matyt, kur nors ramiai masturbavosi, bandydama negalvoti apie pragaro kančias.

Visi klausimai kyla iš netikėjimo, netikėlis pasmerktas būti vienas burokų laukuose, kurie neturi ribų, daužyti kauptuku velnio sėklą, vešinčią ir besidauginančią visais įmanomais būdais, ir ypač tuo, nuo kurio reikia dengtis žėruojančiais titano šarvais.

2002 09 21 Tai nelabai susiję su bylos medžiaga, bet esu priversta šiuos duomenis įtraukti, nes dabartinė šalies valdžia (sako, net apskrities prokuroras) į dvasinius dalykus žiūri rimtai, ir jeigu neužfiksuosiu metafizinio kriminalo aspekto, galiu ne tik papeikimą gauti – vietinis ekstrasensas apleis mano butą tarakonais ir įkalbės man ligą, atitinkančią visus Korsakovo psichozės požymius. Ištarusi kokį protingą posakį, tuoj pat pamiršiu, ką sakiau, ir kartosiu tą patį tol, kol neapsikentęs pašnekovas paleis man į galvą sunkią kaip pliauska *papkę*.

Ekspertas pareiškė norįs išmesti lauk rankos muliažą, rastą kanalizacijoj. Nesvarbu, kad tai daiktinis įrodymas, įrodyti jau nebėra ko. Šlykščioji ranka jo tvarkingoj laboratorijoj išvarto menzūrėles ir pripėduoja ant stalo, bando atidaryti stalčiukus, išlaužti seifą. Jis patikrinęs – riebūs pirštų atspaudai tikrai muliažo. Vieną radęs net ant savo padėjėjos chalato, matyt, ranka slapčia pliaukštelėjo moteriai per užpakalį. Laborantė sakė, kad pliaukštelėjęs pats ekspertas, tegu neišsigalvoja nesąmonių. Ekspertas laborantei pasiūlė pasigydyti nervų ligų skyriuje arba skubiai ištekėti. Vienu atveju jis galįs padėti (atnešiąs į palatą mandarinų), kitu – deja, deja...

Kadangi neaiškiais atvejais policija turi teisę kreiptis į aiškiaregius, išsikvietėme poniutę. Atlėkė kaip ant sparnų, švytėdama iš džiaugsmo. Apuostinėjo laboratorijos kampus lyg skalikas (tas visai nesuprantama, juk ji neturi uoslės), pastovėjo užsimerkusi, o prieš muliažą vos nesuklupo. Po kelių minučių būrimo rankomis ir pilvakalbystės pareiškė, kad muliažas – astralinė projekcija. Kažkas iš ano pasaulio ją valdąs. Ekspertas nusilenkė poniutei ir paklausė, kuo gi kukli laboratorija ir laborantės užpakalis nusipelnė tokios garbės. Poniutė, jo žodžiuose pajutusi klastą, įsižeidė. Pasakė, kad anas pasaulis irgi turi tam tikrus valdymo dėsnius, bet mes nepajėgūs jų suprasti. Ir ačiū Dievui, atitarė ekspertas, o dar geriau, kad mes nepajėgūs jų pritaikyti čia, nes mano

laboratorijoj dėtųsi velniai žino kas. Užtat valdžia būtų išmintingesnė!.. – šaukė poniutė, bet tada įsikišau aš ir pasakiau, jog nenorėčiau vieną gražią dieną sužinoti, kad mano šefas zombis, o budėtojas naktimis išgeria kraujo pavyzdžius.

Nuneškit ranką į bažnyčią, – pasiūlė laborantė ir persižegnojo. Poniutė užsiplieskė ir išbėgo – konkurentų vardas galutinai pakirto jos savitvardą.

Nusprendėme ranką palaidoti – prie tvoros, savižudžių ir nekrikštų zonoje, įspraudėm į šaltą saują dar šaltesnę vieno lito monetą ir rožančiumi surišome pirštus. Ilsėkis ramybėje, aistringas astralinis kyšininke – plekšnojimai per užpakalį policijos nesuklaidins, aistra pinigams išlieka net aname pasaulyje, ko nepasakysi apie kūniškąjį geismą.

Daugiau ranka nesivaideno, laborantė padūsavo savaitėlę ir liovėsi. Kažkas, ją guosdamas, šnipštelėjo, kad reikalui esant ***nabašninką*** muliažą galima ekshumuoti, bet laborantė, jau susitaikiusi su pamestosios dalia, atkirto, jog aistra – skaistus jausmas ir neturi nieko bendro su nekrofilija.

Garbinga dvasios tvirtybė!..

Dangumi verčiasi stori sudeginto popieriaus debesys, gatve, sausai kaukšėdamas kojomis, nueina pilkas paštininkas su tuščiu laiškų krepšiu.

XII

Pasibaigė brendis, ir laikas sustojo.

Nebesikeitė šviesa, krintanti pro langą. Klevo šakos šešėlis ant užuolaidos juodavo kaip sudegęs kaulas, ėdri saulė neardė jo po gabalėlį ir netirpdė sintetinių gėlių jūroje.

Ir vis dėlto kodėl niekas neskambina?.. Kodėl neatlekia šefas ir manęs neužmuša?.. Kodėl gatvėje nematau vyresniojo polici-

ninko, su priekaištu žiūrinčio į langus?.. Mielai pamojuočiau jam, nesvarbu, kad esu tik su liemenėle. Tikram policininkui erotiškiausia – tvarkinga uniforma.

Praėjo jau daug dienų, suvytusios valandos kloja grindis, o už lango vis tas pats spalis – giedras, šiltas ir nesuprantamas.

Neberadau katės. Ant grindų iš praviros spintelės pribyrėję *Friskies,* orlaidė atlapota iki galo. Ne, gerbiamas Klepavičiau, gyvūnų sterilizuoti neverta, matot, kas darosi – anarchija, o tai kur kas blogiau nei nuslopintas lytinis instinktas.

Turiu išsiaiškinti, kodėl ant manęs niekas nerėkia ir negrasina papeikimu. Jeigu pasirodys, kad viskas gerai (tarkim, šefo dvi dienas nebuvo, nes Omaras vėl surijo žiurkę), tada parsinešiu brendžio. Tiesą pasakius, galiu iš karto parsinešti. Viskas paaiškės ir be manęs. Reikia tik laiko.

Betgi laiko nėra, priminė man nejudri ryto šviesa.

Greitosiomis užsimaukšlinau megztinį, perbraukiau pirštais plaukus, iš flakono į kaklo duobutę švirkštelėjau kvepalų. Apžiūrėjau purškiamąjį įtaisą, nusivylusi konstatavau, kad kakliuko nėra ir atsigerti neįmanoma. Išsigimimas, daugiau nieko.

Nespėjau nulipti nuo laiptų, o gatve jau pralėkė ekipažas su įjungtu švyturėliu. Atsitūpiau už lapus numetusio krūmo ir palaukiau, kol jo nebesigirdės.

Paukščiai ryškiai geltonais snapais rinko žiemoti besiruošiančius vabalus ir budriai stebėjo mane. Vėl pritūpiau. Būtų varnėnai, bet kad plunksnos pernelyg juodos. Kažkada Oranžerijai sakiau, kad gamta, nors yra žiauri ir baisi, suteikia mažiau skausmo negu žmonės, ir aš kur kas labiau liūdėčiau, jei išnyktų varnėnai, o ne, tarkim, recidyvistai, nors ir kokie žmogiški jie būtų. Žmogiškumas gamtai – per sunki našta.

Paukštis be garso praskrido tiesiai virš galvos; pasigirdo tekšt – vos per milimetrą nuo ausies. Ne paukštis, o persikūnijęs recidyvistas. Atlieka savo tiesioginį darbą, ir man visai nepikta.

Sutikau panelę Koko. Įnirtingai kretėjo šaligatviu – net skrybėlė su vyšniomis siūbavo.

– Laba diena!.. – surikau garsiai.

Panelė Koko pažvelgė į mane balkšvomis akimis, susiraukė, pasilenkė ir ėmė graibytis akmens, surado šlyno gabalą ir sviedė. Vos spėjau išsilenkti.

– Škac!.. – sušnypštė.

Atsisukau. Už nugaros tupėjo drimba katė ir žiauriomis mėlynomis akimis spoksojo tiesiai man į veidą.

Panelė Koko sutrepsėjo kojelėmis. Katė nenoriai atsikėlė ir nusliūkino, visa savo povyza rodydama, kad dėl įvairumo mielai suėstų kokį žmogiškos padermės atstovą ir nejaustų nė mažiausio sąžinės graužimo.

O jeigu jinai teisi?..

Susigūžiau, jausdama, kaip traška silpni mano kauleliai ir viena nuo kitos taikiai atsiskiria kremzlės. Ak žmogau, atsisakyk misionieriaus ir nugalėtojo vardo, tu – paukštis geltonu snapu, nei varnėnas, nei krosnilanda, gamta net įvardyti tavęs nenori ir, matyt, ne be pagrindo.

– Tamstai bloga?.. – kažkas patuskino už peties. Neatsakiau, nes nebeturėjau liežuvio ir gerklės, jie pamažu virto tuo, ką matom parduotuvėj ant lentynos su užrašu *Populiarusis faršas*. Klusniai leidausi paimama ir nešama ten, kur mane turėjo išminkyti su grietinėle, prieskoniais, žaliais kiaušiniais, džiūvėsėliais ir tyliai iškepti ant lėtos ugnies.

Klepavičius pasodino mane ant kėdės, įlašino į vandens stiklinę rudos smarvės. Nieko tokio, čia korvalolis, pasakė ir liepė nešvankybę išgerti.

Išgėriau.

– Tamstos spaudimas per aukštas, – tarė, priekabiai baksnodamas pirštu man į petį. – Iš akių matau.

– Spaudimo iš akių nenustatysi, – atsakiau susierzinusi. – Ir susimildamas, nepradėkit manęs gydyti.

– Betgi reikia!.. – net šoktelėjo Klepavičius. Savo murzinai žalią chalatą buvo pakeitęs baltu, kišenaitėje prie širdies kyšojo reklaminis kalcigrano lapelis. – Jūsų kepenys nesveikos!..

– Iš akių matote?

– Ne!.. Iš nagų, – nesutriko Klepavičius.

Apžiūrėjau nagus.

Nagai kaip nagai. Kas, kad savaitė be manikiūro. Vienas nulūžo, lupant butelio kamštį, ant mažylio – balta dėmelė, turbūt trūksta kalcio. Dėbtelėjau į Klepavičių. Nebus iš jo daktaro – per laki vaizduotė.

– Ačiū už *kurvalolį,* – atsikėliau iš kėdės.

Klepavičius šoko prie durų ir užstojo jas. Būtų beveik Matrosovas, jei dengtų krūtine, tada aš galėčiau spirti jam į užpakalį ir ramiai išeičiau. O dabar... spirti kažkaip nepatogu, žmogus gi priekyje akis turi.

– Trukdote policijos pareigūnui, – tariau šaltai. – Norite būti areštuotas?.. O gal atimti jūsų licenciją?..

Paskutinysis grasinimas regimai paveikė Klepavičių. Jo narsa kaipmat subliūško, vos ne vos prikiceno prie stalo, dribtelėjo į kėdę ir drebančia ranka įsilašino nepadoriai besivadinančio vaisto.

Už durų radau sėdinčią bobulę, iki pat akių apsisiautusią languota skara.

– A daktaras jau laisvas?.. – pagarbiai sukuštėjo.

Nieko neatsakiau, uždariau veterinarijos klinikos duris, apsidairiau. Medžiuose plevėsavo geltonos spalio vėliavos, skelbdamos, kad gera žmogaus savijauta – didžiausia vertybė žemėje ir dėl jos bus kovojama visais, netgi neleistinais būdais. Savijautą gerina nebūtinai korvalolis, smirdintis prostitučių vaistas. Tinka kokainas, tazepamas, dichlofosas, polietileniniai maišeliai, moterų žurnalai, totaliniai išpardavimai, bet niekas negali susilyginti su brendžiu. Priklausomybė nuo brendžio netgi taurina, juk brendis – aukso spalvos, ne duraliuminio, kas, kad iš šio

lėktuvus daro. Be to, brendžio katastrofų aukos dažniausiai užsimuša ant žemės, saugiai ir nebaisiai, apie aviaciją to nepasakysi.

Pasukau už kampo, į centrinę gatvę, ir sustojau, suakmenėjusi iš siaubo. Prie tarybiniais laikais statyto, į arklidę panašaus restorano, niekada neturėjusio gero vardo, stovėjo mergaitė iš kukurūzų laukų ir jos motina. Atsirėmusios į sieną, rūkė ir šnairai stebėjo viena kitą. Abi su neskoningu makiažu ir ryškiai raudonomis kelnėmis. Motina, romantiškesnės kartos atstovė, į plaukus buvo įsisegusi dirbtinę rožę ir atrodė kaip tikra turgaus Lolobridžida.

Tarp jų stovėjo mūrininkas ir dairėsi tai į vieną, tai į kitą.

Užuot priėjusi ir pasiteiravusi, ar ponios turi licenciją, o ponas – pinigų, puoliau bėgti ir atsitrenkiau į viešbučio sieną. Galiu prisiekti, kad anksčiau jos čia nebuvo. Turbūt *Vario pėdos* šeimininkei sekasi biznis – praplėtė savo teritoriją. Pievelėje milžiniškas grilis, šeimininkė, sučiaupusi siauras lūpas, skrudina kažkokius mėsgalius, jie tokie panašūs į riebias žmogaus kulšis, kad mane supykina, pribėgu gervuogių krūmus šlaito pakrašty ir ilgai vemiu, o kai atsigaivelėjusi nusišluostau burną lapu, pamatau Burdiuginų Senelį, sėdintį šlaito apačioj. Jis atrodo nepatenkintas, nors sunku suprasti žmogaus nuotaiką, kai viršutinis odos sluoksnis nuslinkęs ir pro pajuodusius audinius kur ne kur šviečia geltonas kaulas. Greta guli sunki pliauska, kurios jis nebesuima yrančiais pirštais, tik išterlioja juoda kraujo ir pūvančios mėsos koše, o murmesys panašus į tirštos sriubos burbuliavimą. Senelis turbūt apgailestauja, kad neteko paskutinio ginklo ir nebesugebės apsiginti nuo išprotėjusių senučių. Ne tik nuo senučių, ir nuo arklio, kuris sklendžia jam virš galvos kaip sidabrinis lėktuvas, o leisdamasis nuskelia dalį kaukolės sunkia savo kanopa ir nudunda, traiškydamas sraiges ir sliekus, dar numuša laukinių širšių lizdą, ir rainos kulkos zvimbia visame miške, ieškodamos pato-

gių taikinių. *Morgo* joms netiks, jinai jau seniai mirusi, kas, kad ir po mirties kvepia Ungaro *Desnuda,* rūpestingai išsipešioja kiekvieną ne vietoj augantį plauką ir puoselėdama nagus nelaupo butelių kamščių. Štai kam su pliauska turėtų vožti Senelis, o ne vargšei panelei Koko, bandančiai išsaugoti ne tik paryžietišką žavesį, bet ir tylų Bodlero eilių aidą.

Ne, ne, į mišką aš neisiu. Ruso man nedidelis autoritetas. Kur kas labiau gerbiu Lombrozą, jis buvo netoli tiesos, sakydamas, kad nusikaltimas – atavistinis reiškinys. Mažiausiai nusikalsta augalai, šiek tiek daugiau – stirnos ir briedžiai, juos ėsdami, o plėšrūnai, neišskiriant žmonių, yra nusikaltėliai iš prigimties. Regiu tarp epušių šmėseliuojantį ilgaplaukį poetą, bet jo plaikstymasis manęs neapgaus, poezija – kraugerė ir kanibalė, neprisileidžia nieko pernelyg arti, nebent kai būna alkana ir trokšta šviežio kraujo. Lūšis ant lelijų, štai kas yra poezija.

Praskiriu rankomis krūmus ir sudrimbu vidury kažkokios klombos, turbūt netoli bibliotekos, nes niekas nerėkia, negrasina ir nekerta per galvą tuščiu buteliu. Prie buvusio *univermago* jau būčiau kvapą išleidusi, ten tiek nepatenkintų piliečių prisirenka. Policininkas nusipelno ypač karštos jų neapykantos, kadangi nestovi prie piliečio dieną naktį ir negina nuo mokesčių, uošvės ir baltosios karštinės. Vagys eina *nafig,* juos Dievas nubaus, kam čia dar policija.

Į šoną kažkas skaudžiai duria, pakeliu akis ir matau persą, jaunutį, susitraukusį nuo šalčio. Matyt, bus pabėgęs iš Ruklos. Kai atsikeliu, jo nebėra, tik įmintos pėdos garuoja, skleisdamos smilkalų aromatą.

Damasko rože, kas nukirto tavo gležną galvą, kas iš Bagdado sodų ištrėmė švelnų kūną?.. Kas retą ir subtilią veislę pragaišino?.. Likimas?...

Mama uždengia akis drobe, nematau padaro su gitara, tik šviesų, lygų, spindintį jos veidą.

Gal duosi man brendžio, mama?..

Matyt, aš ją įžeidžiau. Dingo.

Atsikėliau, nusivaliau žemes nuo kelnių. Krūptelėjau. Pro stiklines bibliotekos duris į mane kažkas rūsčiai žiūrėjo. Baldų salono savininkas Brežnevo antakiais. Krūtinę puošė medalis *Metų sofa* ir užrašas: *Savivaldybių rinkimai. Balsuok už protą, energiją ir žmogiškumą.*

Jėzau, vėl. Ir kam visada taip reikia pabrėžti savo žmogiškumą?..

Pastuksenau sofų gamintojui į kaktą. Nieko neatsakė, tik antakiai grėsmingai pajuodo – už debesies trumpam pasislėpė saulė.

– Balsuosiu už žmogiškumą, jeigu duosi brendžio, – tariau tyliai.

Prie klombos be garso sustojo pilkas mersedesas. Atsidarė užtamsintas langas, išlindo ranka su buteliu. Jėzau, negali būti. *Hennesy!..* Lupte išlupau butelį iš užsilenkusių kaip kondoro nagai pirštų ir pasileidau bėgti, bet ranka nesislėpė, tįstelėjo kaip gerai suteptas šarnyras, pailgėdama kokiu pusmetriu, ir griebė man už purvino skverno.

Atsisukau. Ranka aiškiai norėjo, kad ją dar ir pabučiuočiau.

Pakštelėjau į žiedą su tamsiu turkiu, panašiu į užtemusį mėnulį, ir pasislėpiau krūmuose. Nespėjau nugerti pirmo gurkšnio, o *merso* jau – nė kvapo.

Nepalikti kvapo – žvėries ir nusikaltėlio bruožas, o kodėl taip elgiasi kandidatas į savivaldybės tarybą, man tikra mįslė.

Turbūt pasiekus valdžią daugelis fiziologinių kūno funkcijų tampa nebereikalingos ir pamažu atrofuojasi, užtat dvasiniai sugebėjimai nepaprastai išauga. Anava apskrities prokuroras neprigirdi, bet yra labai jautrus kontrabandininkams, suteneriams ir kitiems likimo nuskriaustiems žmonėms. Kažkokia isterikė tardytoja apipylė jo tarnybinį stalą formalinu – mat nepasisekė surinkti įkalčių bylai prieš pilietį, įtariamą žmonių prekyba. Kvaiša, daugiau nieko. Kuo čia dėtas prokuroras?.. Jis tik geranoriškai patarė nutraukti bylą ir nekibti prie įtariamojo. Ir apskritai

įtarinėjimai policijos darbą tik apsunkina. Geriausiai visas bylas ištiria laikas.

Jis vaikšto aplink krūmą, taukšėdamas sausais padais, ir man nebaisu, kad sustos, nes *Hennesy* tik vos vos nugertas.

Keista, jog jis eina ne ratu, o suka įmantriomis elipsėmis kaip tolimiausia sistemos planeta. Matyt, netrokšta susidurti kaktomuša. Teisingai. Jeigu jau į likimą reikia žiūrėti per drobę, koks baisus turėtų būti laikas!..

Bet kaipgi mes galim ką nors išsiaiškinti, nepažvelgę laikui į akis?..

Užuolaidėlė nelabai švari, o taip gražiai plazda, kad angelas, jei sumanytų praskristi, atrodytų tikras gremėzdas. Bet jis neskris, nes iš kito korpuso kalvos šlaitu jau leidžiasi virtuvės personalas, nešinas dideliais puodais, visi baltais chalatais. Bet kokiam angelui turėtų būti aišku, kad dangiškų būtybių čia ir be jo pakanka.

Daktaro rankos pernelyg gauruotos, kad jis galėtų būti angelas. Antracitinėmis akimis jis įdėmiai žiūri į stalą.

– Daktare, juk aš čia neilgam?..

Daktaras pabarbena pieštuku į stalą.

– Pats sakėt – mano atminties sutrikimai pernelyg trumpi, kad galėtų būti įvardijami kaip liga.

Daktaras neatsiliepia, tik barbena į stalą. Ko gero, jis pats nesveikas.

– Tikiuosi, mano darbui didelės reikšmės tai neturės?..

Daktaras liaujasi barbenęs. Suraukia kaktą. Sumirksi išsiblaškiusiomis akimis.

– Ne, – sako pats sau, – neturės. Dieve mano, esu gydęs ir labiau išprotėjusių teisėsaugos atstovų. Jūs – vienas juokas. Galit dirbt kad ir vyriausiąja kaltintoja – neapkaltinsit per daug. Tuoj išrašysiu nedarbingumo lapelį... išgersit savo vaistus, nueisit į procedūrinę ir – viso gero.

– Ačiū, daktare.

– Prašom.

Tyliai užveriu duris, bet neuždarau, ir pro plyšį mane pasiekia daktaro murmesys:

– Būtų lengva psichopatija, jei nebūtų sunki neurastenija. Būtų visiškai nepriklausoma asmenybė, jei ne kažkokia neapčiuopiama priklausomybė... Dieve, Dieve, ar tam reikėjo šešis metus studijuoti psichiatriją?..

Procedūrinėj suvaro injekciją ir liepia prigulti ant kušetės, nesispardykit, sako, ir netrūkčiokit, čia visiškai nekenksmingas dūris, tuoj jums nušvis protas ir galėsit eit namo. Matot – tamsi procedūrinės siena prasiveria kaip šalto sviesto gabalas, perpjautas peiliu, nenutrupa nė gabalėlis, galit žengti sviestuotu mėnulio taku, ant vienišos viršukalnės jūsų namai, ant granito atbrailos, ant pasiruošusios nuslinkti lavinos.

Kažkas pakėlė krūmo šaką ir kyštelėjo juodą snukį. Užsimojau tuščiu buteliu, tačiau, pamačiusi, kad tai tik rusiškas spanielis, nusiraminau. Bet spanieliui toks sutikimas nepatiko. Nusikeikė *matais* ir nubėgo.

Išlindau iš krūmo. Jau temo, aplinkui tvyrojo vandeninga žvarba ir nerimas. Išdidžiai prarisnojo prancūziškas buldogas, dėbtelėjo į mane, bet nieko nepasakė, matyt, buvo labiau išauklėtas.

Betrūksta tik į *kudlų* kamuolį panašaus pekino, ir pasijusčiau vos ne Berlyne, Aleksandro aikštėje, prie *Kaufhofo,* kur kaukazietiško gymio vyrai įkyriai siūlosi panešti nusipirktas alyvuoges, o neaiškūs rusakalbiai nori piešti mano portretą. Gaila, kad ten niekuomet nebuvau.

Netoliese ant suolelio kaip mietą prarijusi sėdėjo moteris – juodaplaukė, balta suknele, primenančia kimono. Užkliudžiau nupiepusį alyvų krūmą ir pargriuvau; tik sutraškėjo aplink, tik sušniokštė. Moteris žaibiškai grįžtelėjo į mane, ir prietemoj krau-

piai sužvilgo didelės geltonos akys. Kai atsikėliau, moters nebebuvo, ant suolelio lentos liko tik purvinų letenų atspaudai.

Papurčiau svaigstančią galvą.

Jeigu čia buvo In Jang, tai ji man nepatiko. Nieku gyvu negyvenčiau su tokia. Pasiūlyti jai kačių konservų būtų šventvagystė, o kaip maitinti žmogų, aš neišmanau.

Užsimaniau kavos. Be brendžio.

Užėjau pas Šarkienę. Ji sukiojosi už baro, nešaukė: „O, ponia generalkomendante!“ ir nekreipė į mane dėmesio.

Pagrūmojau Izoldai purvinu kumščiu. Keisk savo gyvenimą kad nori, bet atsimink, jog yra nepakeičiamų dalykų. Klientų, pavyzdžiui.

Izolda, ta storakulšė, nė nesiklausė, atsuko plačią nugarą ir ėmė dažytis.

Pamanyk – neduos man kavos. Aš pati pasiimsiu.

Prisileisiu net du puodelius ir neužmokėsiu – tai bus kompensacija už nemandagų aptarnavimą. Ir už radiją, kurio garsas aiškiai viršija leistinų decibelų kiekį.

Atsistojau, ketindama jį sudaužyti, bet tuo metu vietinis *topas* nutrūko, radijo viduriai sugurgė, ir sodrus baritonas kaip raudonas *Merlot* užliejo nedidelį Šarkienės barą. Turėjau lipti ant kėdės, kad neuždusčiau paspringusi.

Baritonas pasakė imsiąsis visų galimų priemonių, o gal ir negalimų. Analitinių, o gal ir analinių, nesvarbu, kad tik liaudžiai būtų gerai.

Stovėjau ant kėdės visiškai apkvaišusi, erotiškai įsielektrinusi, laukdama, kada gi prasivers durys ir įžengs jis, raudonasis Matrosovas, nešinas visomis priemonėmis, analinėmis ir oralinėmis.

Ne, šito jau per daug, to net Dievas negali, pasakė baritonas. Pamirškite antgamtinius reiškinius, biudžetas ne guminis!.. Ir nutilo, leisdamas suprasti, kad vėl apvylė tautą. Išdulkino greitai ir nepastebimai, nesuteikdamas jokio malonumo. Įprasčiausiu būdu, rafinuotus palikdamas ateičiai.

Nulipau nuo kėdės pikta kaip vilkas, išgėriau atšalusią kavą. Visados šitaip – kai tik pasiruoši atsiduoti, nepaisydama, kad į kūniškąjį orumą bus pasikėsinta įvairiais iškrypėliškais būdais, – tada jiems, matai, tavęs nebereik. Jiems, impotentams, nekaltybę paduok, tokią, kuri nepažįsta iškrypimo.

Trenkiau durimis, net stiklai bare suskambėjo. Rupūžės, daugiau nieko.

Atsidūriau tiesiai prieš baltai žydinčią gudobelę ir išsigandau. Matyt, sėdėjau bare tol, kol žiema atėjo. Norėjau prieiti ir pasižiūrėti, ar sniegas tikras, bet gudobelė ėmė ir nubėgo, plevėsuodama paklodės kampais, išgirdau Odetės kikenimą ir ne juokais supykau.

– Kvaiša tu!.. – surikau pavymui. – Aš tau baudą išrašysiu!.. Nesvarbu, kad tu nepilnametė!..

Nuklibinkščiavau gudobelei iš paskos, tvirtai pasiryžusi nubausti. Juokas pamažu tolo, tarsi Odetė būtų kritusi į gilų šulinį, o kai pasivijau, man smogė tokia tyla, kokia tebūna morge švintant: paukščiai dar tyli, o šaldytuvuose jau girdėti švelnus šiurenimas. Pačiupinėjau baltą drabužį – tuščios rankovės supo šunų nukramtytus skvernus, – medžiaga ant krūtinės prasiskyrė, sušvito ryškiai raudonas šilkas. Pakėliau galvą – į mane giliomis kaip šachtos akimis žiūrėjo žvirblių baidyklė, Antikristas, viską iš anksto žinantis ir nuobodžiaujantis.

– Tamstos... pažymėjimas, – tariau netvirtai.

Kaliausė tylomis į mane spoksojo; kai pakartojau savo reikalavimus, pridėdama dar žodį *vairuotojo,* norėdama išgirsti, palenkė galvą taip žemai, kad neišlaikė supuvęs mietas, galva trekštelėjo, nukrito ir nuriedėjo, barstydama sutrūnijusius šiaudus ir pelių spiras.

– B...blogai, – oriai pasakiau. – Nebegalėsiu palyginti tamstos veido su nuotrauka.

Kaliausė ir vėl nieko neatsakė, sunkiai nuplaukė paskui savo

galvą kaip atsiskyrusi gaisro liepsna. Prie mano kojų liko tik gili kiaurymė. Priglaudžiau ausį, tikėdamasi išgirsti ano pasaulio balsus, bet teišgirdau tylų ir graudų cypimą, ir ne po žeme, o netoliese augančiuose krūmuose.

Praskleidžiau šakas. Ant didžiulio geltonų lašinių kalno tupėjo tėvas, drebėdamas nuo pagirių, ir patylom unkštė, pamėlynavęs, kaulėtas, nuogas, sudžiūvusiais sėdmenų pusrutuliais, žaliai šviečiančia plike. Bandė glaustis prie kalno, bet šis buvo jau seniai atšalęs, neatsakė į skundą, nebeglaudė tėvo prie dviejų kalvų stačiomis viršūnėlėmis, kur tvyrodavo amžinas duonkepės karštis, o Veneros giraitėse, prie vartų į aną pasaulį, pamažu kaupėsi tirštas, druskingas, supuvusiais dumbliais dvokiantis mirties rūkas.

Pabandžiau nukelti tėvą, bet šis, įsikibęs atvėsusios krūties, nepasidavė. Tada iš kišenės išsitraukiau bare nugvelbtą servetėlę ir apgaubiau liesus tėvo pečius. Jis tik suurkštė, nesuprasi, pykdamas ar džiaugdamasis. Dėbtelėjo į mane fosforinėmis akimis, trumpai kiauktelėjo; tai reiškė, kad palikčiau jį ramybėje, jam iš manęs nieko o nieko nereikia, kaip niekada ir nereikėjo. Net mirties valandą, kurią jau skambina ežero dugne maurais užneštas geltono stiklo laikrodis.

Užsklendžiau šakas jam virš galvos. Pasidarė graudu, išgirdau senes apkalbinėjant, kad servetėlė – tai ne įkapės, kad tai esąs pasityčiojimas, ir daugiau nieko... Cit, bobos, pirmąkart išgirdau aiškų ir gryną tėvo balsą, jūs nieko nesuprantat apie tikras laidotuves, mano įkapės karališkos, mano įkapės puikios – paklusnus, begalinis Magdės kūnas. Jūs tokių įkapių niekados nepasiklosit, nes dar ilgai gyvensit, numarinusios savo vyrus.

Apsiverkiau, šluostydamasi ašaras rankove.

Sėdėjau ant šaligatvio priešais savivaldybę, kitoj pusėj, gatvės žibintų apšviesti, ant vejos stūksojo trys mediniai *balvonai,* liaudies meno dirbiniai, panašūs į Velykų salos stabus. Užsieniečiai,

kartais užklystantys į mūsų miestą, manydavo, kad tai žymūs mūsų tautos veikėjai.

Negi griausi jų įsitikinimus ir sakysi, jog tai tik menininko vaizduotės pagimdytos pabaisos.

Anava viena lyg koks zombis krutina rankas, turbūt nori prie manęs prieiti. Laimė, menininkas neišdrožė jai kojų – ir provincijoj esama sveiko postmodernistinio mąstymo.

Kažkas timptelėjo už skverno. Surikau nesavu balsu ir iškėliau rankas, gindamasi nuo užpuolusių skulptūrų.

Vaikas, ne daugiau kaip ketverių, kišo man permatomą rankutę, rodydamas, jog turiu keltis ir eiti.

Dieve, kad tik to vaiko griūdama nesutrėkščiau, – pamaniau, svirdinėdama Skyriaus link. Jau mačiau šviečiančius langus. Vaikas, rodos, nebijojo, kad aš jį prislėgsiu, ėjo, nuleidęs šviesiaplaukę galvelę, nepakėlė jos nė tada, kai pro šalį, keikdamasi ir nertėdama, pralėkė Oranžerija išsidraikiusiais plaukais, tempdamasi savo dukrą– apsiašarojusį kinų dievuką.

– *Šizikė!.. Dūra!..* – riktelėjo skystas tenorėlis, ir Oranžerijai iš paskos, lėtai nešdamas savo vertę ir žmogiškąjį orumą, nužingsniavo nedidelio ūgio vyras.

Susmukau į lapų krūvą prie pat Skyriaus durų. Berniukas pastovėjo, žiūrėdamas į mane – jo žvilgsnyje buvo daugiau gailesčio nei paniekos, – pasuko už kampo ir dingo.

– Kurgi tu!.. – surikau kapanodamasi. – Nesaugu tokiam mažam vaikštinėti!..

Vaikas neatsiliepė net vėjo šnaresiu.

Atsidusau ir pabandžiau užsnūsti, tikėdamasi, kad niekas čia nestatys automobilio. Lapų krūvos tamsoje beveik nesimato.

Trinktelėjo Skyriaus durys, išlėkė raudonplaukė poniutė, iš paskos oriai išėjo klebonas.

– Netikite?.. – dusdama sukvykė poniutė. – Netikite?..

– Netikiu, – iškilmingai tarė klebonas.

Poniutė spjovė į vieną pusę, paskui į kitą, matyt, vildamasi, kad tose vietose išdygs atominis grybas, bet nieko neišėjo. Klebonas su gailesčiu į ją pasižiūrėjo, apsidairė, rado prie laiptų kiemsargio šluotą ir paslaugiai ją padavė.

Poniutė metė šluotą šalin, lyg ta būtų nuplikinusi jai rankas, ir ėmė rėkti, kad šiuolaikinės raganos yra intelektualios ir knygas skaito, gatves tegu šluoja tamsuoliai!..

– *Dominus vobiscum,* – paglostė orą klebonas, pakilo per sprindį nuo žemės ir nuplaukė bažnyčios link, ramus, saugus ir patenkintas, atsikratęs vaikystės košmarų.

Negi šefas būtų jam padėjęs?.. Netikiu. Tai gal Atali?.. Nepanašu. O gal, kol manęs nebuvo, įsteigė rajoninio aiškiaregio-terapeuto etatą?..

Nubloškiau šalin migdančiai limpančius lapus ir atsistojau.

Iki Skyriaus durų – trys labai ilgi, tris amžinybes trunkantys žingsniai.

2003 05 09 Visose neatskleistose bylose figūruoja vienas ir tas pats veikėjas, daugiau ar mažiau veikiantis įvykius. Paprastai jis nebūna nei auka, nei įtariamasis – veikiau liudininkas, kuris niekuomet nepaliudys. Ne iš baimės ar tuštybės – jo žodžių neįmanoma užrašyti kalbos ženklais. Be to, kaltintojui iš tokios medžiagos – jokios naudos, o advokatui – tiesiog juokas. Pagrindinio šalies dienraščio kriminalinės skiltys rankas kratytų – tokios psichodelikos mes nededam, kreipkitės į televiziją, tik mokėkit tinkamai pateikti, tada gal iškišit. Poltergeistas, nors seniena, dar gana populiarus, ypač tarp reinkarnacija tikinčių kaimiečių. Tik šiukštu, jokių metaforų – žiūrovas dar pamanys, kad iš jo tyčiojamasi.

Juk nesakysi jam, kad jazminų žiedai nakčiai uždaro savo dvasias, idant neieškotų žudiko ir nuodingais liežuviais nesugeltų nekaltų miegančiųjų; kad telefono linija, kuria tiekiamas seksas,

erzina sliekus, užmuša kurmius, kurie prilenda per arti, vis per savo aklumą, ir neigiama energija užkrečia išsibarsčiusius kaulus, jie bando susijungti, nepaisydami nei rūšies, nei lyties, nei amžiaus. Paveikti statistinį žiūrovą taip pat sunku, kaip kalną priversti judėti, bet visgi egzistuoja nedidelė galimybė, kad jam kada nors pasidarys neramu to tyliai judančio kalno.

Įžengiau į koridorių. Jame buvo taip tamsu, kad turėjau laikytis sienos. Šiurkšti, šalta ir tamsiai žalia, ji pamažu vedė mane prie šviesos linijomis aprėminto stačiakampio; būčiau griuvusi tiesiai ant jo, jei ne žodžiai:

– *Geriau badauk, nei kimšk, kas po ranka paklius,*
Ir vienas būk geriau, nei su bet kuo susieiki... *

Atsirėmiau į tamsos sieną. Kieno čia balsas?..

Pasidarė bloga. Ne, apsivemti dabar būtų negražu. Palauksiu.

– *Prie taurės kvailesnių už save neieškok,*
Ir nepasakok niekam, kiek šiandien išgėrei. **

Čia jau šefo intonacijos.

Pasilenkiau ir ėmiau vemti – ilgomis tamsiai žaliomis seilėmis, pragaištingais voratinkliais.

– *Na, blūdas aš, girtuoklis, vyrmylys,*
Tačiau dėl kitko... ***

– Matai koks!.. – nedavė baigti šefas. – Ne veltui iškastravau.

– Veltui, – tarė balsas verksmingai, – oi veltui!.. Vynas – didelis malonumas, bet ne vienintelis.

– Žinau, – tarė šefas. – Didžiausias malonumas – įsakinėti. Toks didelis, kad netgi nesvarbu, ar kas vykdo tuos įsakymus.

Nepažįstamasis atsiduso ir priekaištingai pasakė:

– *Springti kaulais geriau, nei puotauti už stalo*
Su niekšeliais, kur sąla įsitvėrę valdžios. ****

*, **, ***, ****, ***** Омар Хайям. – Москва, 1999 *(vertė autorė)*

– Na jau nesakyk, – burbtelėjo šefas, nusivylęs, o gal ir supykęs. – Jei nėra valdžios geismo, nėra jokio geismo.

– *Ženkim meilės keliu...* – sumurkė balsas.

– Ne, – nutraukė šefas.

– *Meilės vieškeliu žirgo neginkit klupsčia,*
Dienai baigiantis jėgos apleis nejučia. *

Ir jeigu nenutilsi, nutrauksiu uodegą, nesvarbu, kad esu labai prie tavęs prisirišęs.

– Prrr, – susijaudino nepažįstamasis. – Širdis tavoji – ne akmuo Kaabos!.. Tu man kažką jauti!.. Eime išgert. Visa tiesa – vyne!..

Susmukau prie durų, šefas peržengė mane, o Chajamas užmynė ant rankos; nuo iškvėpintų brokatų vėl pasidarė bloga, užsimerkiau, kažkas prisėlinęs tvojo guminiu plaktuku į kaktą, žagtelėjau ir *atsijungiau.*

Kai atsimerkiau, pamačiau dar vieną juodą, geltonu dirbtinės šviesos siūlu apsiūtą stačiakampį; viena jo kraštinių buvo gerokai storesnė, aha, tai durų plyšys, tuoj prišliaušiu ir pasiklausysiu.

Priglaudžiau ausį.

Pagimdė siaubą šį nakties gelmė tamsi.
Man prieš akis suvirpo Jezabelė, motina manoji.
Puošni ir prašmatni kaip tądien, mirtinoji
Kai artinos. Vargai dar nesugniuždę stoto
Jos išdidaus, jos švitesio ir grožio rafinuoto,
Kurį teptukai ir dažai tylom sukurti geba
Ir švelniai slepia laiko pėdsaką nelabą.
Drebėk, pasakė ji, kilnusis mano vaike!..
Žiaurusis žydų Dievas bus ir tave prakeikęs.
Negailestinga jo ranka sutraiškys mus,

* Омар Хайям. – Москва, 1999 *(vertė autorė)*

Dukrele!.. – tarė motina žodžius paskutinius,
Pasilenkė, kad bučinį man skirtų nuraminti,
Aš ištiesiau rankas šešėlio apkabinti,
Bet nieko neradau – tiktai siaubingą pliurę
Lavonmėsių ir kaulų, vilktų per purvą šniūrais,
Kraujuotų skurlių ir šlykščių galūnių kūno –
*Ištampė juos, išdraskė besiriejų šunys.**

Kažkas prisėlino iš tamsos ir taip smarkiai smogė, kad keturpėsčia įgriuvau į kabinetą, išsitiesiau ant grindų, trūktelėjau visu kūnu ir užsimerkiau – palauksiu, kol mane iškeiks, tada atsimerksiu ir pabandysiu kuo nors pasiteisinti.

Niekas nekeikė, tik sušnarėjo verčiami lapai. Pramerkiau vieną akį. Šita nudryžusi grindlentė labai matyta. Čia turbūt mano kabinetas. Tai kas tada sėdi už stalo?..

Pramerkiau antrą akį.

Už stalo sėdėjo Atali.

Suraukta kakta, paniurusi, negailestingai trumpu ežiuku ir šokolado spalvos lūpomis. Su uniforma, kuri stebėtinai jai tiko.

Kilstelėjau ant priekinių kojų. Tai yra, rankų.

– K... ką čia veiki?..

Viešpatie, koks duslus, pakaruokliškas mano balsas. Nereikia ryti voratinklių.

– O tu ką čia veiki? – atšovė Atali.

Įsižeidžiau.

– Nuo kada pradėjai mane tujinti?

– Tai tu mane tujini!.. – pakilo Atali, priėjo prie manęs, kaukšėdama aukštakulniais, ištraukė iš spygliais virtusių plaukų kažkokią draikaną, pamojavo man po nosimi.

– Beladona tu nelaiminga, – tarė.

* *Jean Racine.* Bérénice, Phèdre, Athalie. – Paris, 1993 *(vertė autorė)*

Drebėdama ir kretėdama kaip senas drebučių gabalas, prisiverčiau atsisėsti.

– B...brendžio, – ištiesiau pažaliavusius nagus į Atali. – B...bloga. L...labai.

– Ne nuo brendžio tau bloga. Tu pati esi nuodinga!.. Nuokana, drignė apsirijėlė. Augalas pelkės, akivaro valktis geltonas!..

Papurčiau galvą.

Atali turbūt išprotėjo.

Ne, ji neišprotėjo – ji skaitė mano mintis, nes tik nusijuokė ir pasakė, kad ji esanti sveika, kad aš jai nereikalinga, kad tik gadinu gyvenimą ir taip toliau. Kad privalau išnykti kaip dūmas, neblaškomas vėjo.

Še kad nori!.. Išnykti!.. Ar tu, Atali, supranti, ką šneki?.. Kaip gali nei iš šio, nei iš to išnykti valstybės pareigūnas, a?.. Šitaip ir iki anarchijos netoli... Bandžiau šventai piktintis, tačiau keistas, nepatirtas jausmas stabdė mano pyktį, smaugė jį, dusino, be garso juokdamasis. Ak tas juokas, atsėlinantis iš tamsos, iškėlęs guminį plaktuką!..

– Ne, – atkirto Atali. – Aš esu pareigūnė. Ir visada ja buvau.

Žiojausi, bet Atali užbėgo man už akių:

– Sekretorės etato pas mus nėra. Niekas nenori dirbti už tokį mažą atlyginimą, be to, čia ir kompetencijos reikia.

Ji dėbtelėjo į mane rausvomis akimis.

Pala pala... tai negi a š nešiojau tuos augalus iš *Didžiojo botanikos vadovo*?.. Dėjau sau ant stalo?..

– Man, – pataisė Atali. – Man!..

Pasižiūrėjau į savo nagus.

Jie nebeatrodė sveiki – Klepavičius šokinėtų iš džiaugsmo, vardydamas įvairius sveikatos sutrikimus. Pilkšvai žali lyg pabuvę nokinamame sūryje, ilgi kaip velnio, susigarankščiavę. Gal suleisti juos Atali į kaklą?...

Atali išsitraukė iš stalčiaus pistoletą. Jėzau, mano *Paloma!*.. O aš maniau, kad ji virtuvėj, didžiausioj prieskonių dėžutėj.

– Tik pabandyk, – sausai tarė.

Užsidengiau nagais akis.

Jutau skinamų augalų švelnią vėsą, radioaktyvius rasos lašus, dirginančius odą ir paliekančius raudonom kruopom nubertus plotelius, pamažu anglėjančius. Dulkės ant palangės irgi buvo neką geresnės, ėdė kaip koncentruota salietra, nusirabždinusi žemyn atrodydavau ne kaip iš kabineto nusliuogusi, o pabėgusi iš Frankenšteino laboratorijos.

– Negalima šitaip, Atali... žmonių nurašinėti negalima.

Atali sukikeno.

– Žmonių?.. – tarė su kreiva šypsenėle. – Tu save vadini žmogumi?.. Juk netgi vardo neturi!.. Pasakyk man savo vardą!..

Vardą?..

Ilgos rankos aštriais nagais laiko mane apkabinusios. Matau veidrodyje savo veidą, bet neatsimenu vardo. Tik žinau, kad jis toks pat ilgas ir gražus, kaip Oranžerijos.

– Protokoluose... – griebiuosi paskutinio šiaudo.

– Protokoluose – mano vardas!.. – atkerta Atali. – Juodu ant balto. Ryškiai ir aiškiai. Nenuginčijamai. Savo vardo ieškok ne protokoluose – kitur!..

– Kur?.. – inkščiu, kažkas tvatija plaktuku per viršugalvį, monotoniškai kaip metronomas.

– Kur, kur!.. – Atali nepatenkinta mano nenuovokumu. – Gamtoje ieškok!..

Rusmenė, lūgnė, dėmėtoji mauda, būtų neurastenija, jei nebūtų psichopatija, apkabink mane, Atali, ištikima drauge, ir mes vėl būsim kartu. Viena aš tokia nereikšminga. Netgi kavos turiu pati įsipilti...

– Ne, – Atali tebelaiko *Palomą,* nutaikytą man į tarpuakį, vėl ima dusinti juokas, smaugia slidžiomis basilisko letenomis, šlykščios išperos, kurią ne gamta sukūrė, o žmogaus vaizduotė.

Atali nuleidžia pistoletą.

Teisingai, Atali, basilisko nušauti neįmanoma, net jei užtaisysi pistoletą karčiaisiais pipirais. Geriau pasijuokim. Argi gyvenime nebeliko juokingų dalykų?..

– Ne. Yra tik darbas.

Jėzau, kokia nesąmonė. Tu gi tik kavą nešiojai, Atali!.. Tu nieko nedirbai!.. Visa, kas svarbiausia, nuveikiau aš... aš...

Raitausi ant grindų, o juokas jau ne tik smaugia, jis mane tiesiog prievartauja. Dvigubas nusikaltimas vienu metu, už tokį reikėtų pakarti.

Atali atidaro spintą, išsiima brendžio butelį ir prisipila. Pagaliau nors vienas suprantamas veiksmas!.. Jos veidas sutrikęs, akyse – abejonė, man vėl atgyja vilties spindulėlis, bet Atali negeria, deda butelį su pilnu stikliuku atgal, purto galvą, ir aš lekiu tolyn, laukinio vėjo nešama, dunksteliu viršugalviu į minkštą kiemo akmenėlį, mama klykia, o bendras mudviejų tėvas stovi vakaro prietemoj, liūdnai garuoja naminės garais ir spokso į tuščias rankas, kuriose ką tik kažką laikė.

Dabar suprantu, kodėl neprisimenu pačių ankstyviausių vaikystės metų. Manęs tada paprasčiausiai nebuvo.

Senelė drebančiomis rankomis glosto man veidą.

Prasimerkiu labai atsargiai, ir kuo daugiau aprėpiu naujo pasaulio, tuo jis man atrodo svetimesnis.

Senelės rankos sudraskytos agrastų spyglių, neprinokusi uoga papteli iš rankovės ir nurieda antklode kaip ištrūkusi saga.

Tąsyk pirmą kartą pagalvoju, koks sunkus ir pažeidžiamas gali būti kūnas.

Jezabelei labiau pasisekė negu man. Kas, kad ją šunys sudraskė – kūną turėti visgi laimė.

Paskutinis magiškas veiksmas, kuriuo Atali manęs išsižada – išmeta pro langą visus stalčiuje laikytus augalus. Jie sklendžia tam-

soje, bekūniai vaiduokliai, bandydami ko nors įsitverti. Vargas atsitiktiniam praeiviui, jei sausas voratinklis ant jo nusileis!.. Bus viena paslaptinga byla daugiau, ir Skyriaus ekspertas turės pripažinti, kad dar ne visi nuodai atrasti, ką kalbėt apie priešnuodžius.

Negana to – Atali sako ir toliau tirsianti paskenduolės bylą, ir jokie ministerijų žmonės tam nesutrukdys. Čia aš pajuntu besižiojančią prarają, kuri vis gilėja ir tolina mus vieną nuo kitos. Aistra man svarbiau už tiesą, geismo nuosprendis – neapskundžiamas, o girtas kvaitulys – mielesnis už sveikatą. Ak Atali, juk nei grožis, nei tiesa neišgelbės pasaulio, – tik aistra leis lengviau jam pražūti... Pražūkim kartu, Atali, apkabink mane kaip Jezabelės šmėklą, pamatysi, kokie švelnūs gali būti į skudurus pavirtę kūno audiniai... rausvas šilkas, mėlynas gyslų gipiūras, gelsvo kaulo sagtimis susegtas sunkus raumenų brokatas...

Atali atsisako.

Ji slepia brendį spintoje, spynelės trakštelėjimas neapsakomai gūdus. Traškesiai ir trakštelėjimai yra mano gyvenimo garsai. Lūžtančio kaulo, užminto sauso *Friskies,* užrakinamo tuščio buto, trupančios Puškino galvos, šefo, atidarančio savo antresoles, kaukolėj tūnančių nelanksčių prisiminimų ir į gofruotą vaflį panašių idealų, šie lūžta ypač greitai, jei nesutepi uogiene.

Kažkas trakšteli gatvėje, turbūt užtaisomas šautuvas. Šaligatviu lėtai nužingsniuoja tarybinis karys, nesupaisysi, gyvas ar miręs, tas ir nėra svarbu nemirtingais apsiskelbusiems. Traškėti dar gali liepsna, ryjanti S. Dali žirafą; žiūriu į gaisro apimtus stalčiukus, šauna mintis, kad galėčiau ramiai ten pasislėpti.

Bet aš esu gyvenimo, o ne meno kūrinys.

Vienas saitas, jungiantis su gyvenimu, nutrūko – Atali paliko mane. Bet kodėl gi neprisirišti prie ko nors kito?.. Pavyzdžiui, jūs... jūs, brangūs skaitantieji. Argi atsisakytumėt nugara jausti bedugnę?.. Ir girdėti švelnų mano balsą, sakantį, kad nieko jums neatsitiks, aštrūs akmenys nesuskaldys jums griaučių.

Ko aš labiausiai ilgiuosi?.. Deja, ne jūsų, ne jūsų, mielas, taikus skaitytojau... prašom man atleisti, mes tiesiog per mažai pažįstami. Labiausiai ilgiuosi mylimojo. Koks džiaugsmas – nebesu įpareigota kasdienybės ir galiu jį surasti. Auksiniu nuodų voratinkliu nusileisiu ant atviro kūno, miegažolės ir špikamarai uždengs jo akis, geismas pagaliau nugalės protą, ir mylimasis bus laisvas.

O man laisvė nereikalinga.

Man užtenka laimės prisirišti. Prisikabinti pilkais tvertiko plaukeliais, apsivyti pipiržolės šliaužiančiu stiebu, gleivėtais lūgnės lapais liesti, pančioti plaukuotomis gailio šakelėmis ir čiaudžolės plonom baltom šaknim...

Nuodingu siūlu, švytinčia gija.

Maitinančia sapnų virkštim.

2003 07 21 Pastaruoju metu blogai miegu. Į protingą ir apskaičiuotą mano gyvenimą ėmė skverbtis sapnai. Kaip sunkios, pilkos švino dulkės jie gula ant tų atminties stalčiukų, kuriuos dar kartais atidarau ir pasižiūriu į mielas senienas... mergaites iš gelsvo popieriaus, tokio sauso, kad traška nuo menkiausio prisilietimo, visoms joms tik septyniolika, visas jas nužudžiau, joks vyras, neišmanėlis be klausos, neišderins trapių jų stygų... Jos visos po levandų žiedlapiais, po nuodingu nosinių šilku. Niekas jų nepasigedo, niekam jos nebuvo reikalingos. Negi būčiau nors vieną palikęs, atskirtą, nelaimingą?.. Ne, ne. Kam?.. Kad paskui mane šantažuotų?.. Neduok Dieve, dar vesti reikėtų... absurdas. Septyniolikmetės iš mielų laukinių žvėrelių tampa matronomis, o aš nemėgstu brandaus amžiaus moterų. Jos panašios į bandžas, o bandža Bethoveno nesugrosi. Tam reikia smuiko, kurio stygų dar nelietė muzikanto pirštai. Ypač saviveiklininko. Nekenčiu saviveiklininkų.

Nepalikau savo praeity nieko, kas trukdytų užmiršti. Moteris užmiršti lengviausia. Nesu joms nieko skolingas. Jokios labdaros neteikiau, jokių įkalčių...

Ar šitie atminties susilpnėjimai neatsilieps mano politinei karjerai?.. Ką sako daktaras?.. Daktaras sako, kad trumpi atminties sutrikimai nepavojingi. Jaudintis neverta.

Gaila, kad ėmęsis politikos turėsiu atsisakyti muzikos. Geismingo prieškoncertinio jaudulio. Gyvo instrumento paviršiaus ir plaukus šiurpinančio jo atodūsio.

Asmeninis politiko gyvenimas negali būti lyginamas su vieša jo veikla. Kur tai matyta?.. Ar nevertėtų prastumti pataisos, atskiriančios tai ir griežtai baudžiančios visus (ypač žurnalistus) už kišimąsi ne į savo reikalus?.. Kaip naudinga būtų atgaivinti ketvirčiavimą ar katorgos darbus!.. Nemanau, kad tam labai priešintųsi kiti parlamento nariai; kiekvienas, į kurio turtą ar privatumą buvo pasikėsinta, tampa negailestingas, tik to neparodo, vaidina kilniaširdį. Liberalą!.. Politiko žmogiškosios savybės niekada neišryškėtų, jei jų nesudarytų ydos.

Telefonas. Skambina kažkokia pilka pelytė. Rajono tardytoja. Ką?.. Kokia dar skenduolė?.. Kokia vonia?.. Gal jūs mane idiotu laikot?.. Kokia jūsų viršininko pavardė?.. Džiaukitės, jei gausit tik papeikimą; dar kartą trukdysit ir klausinėsit tokių nesąmonių – lėksit iš darbo. Galėsit morge lavonus saugoti. Nuo benamių... gyvūnų.

Štai ką reiškia valdžia – visokie bepročiai persekioja. Reiks nešiotis ginklą, nes dar tvos su pusplyte tamsiam skersgatvy. Arba ant bibliotekos laiptų. Skaitytojai šiandien žiaurūs... Bet gal iš tiesų manęs kažkas tyko?.. Kartais apima toks keistas jausmas... Gal man... šizofrenija?..

Jeigu ir šizofrenija, nieko baisaus. Psichiatrai nustatė, kad kai kurie šizofrenikai gali puikiausiai eiti aukštas pareigas ir padaryti valstybei daug gero.

Norėčiau kavos. Kur prapuolė ta naujoji sekretorė?.. Durys praviros, dūzgia faksas... Ant staliuko matau gulinčią storą knygą. Panašu į žinyną ar botanikos vadovą. Turbūt baigė gamtos mokslus ir net persikvalifikavusi negali jų užmiršti.

Iš tolo ataidi moteriški aukštakulniai. Skambteli šaukštelis. Kažkodėl sunerimstu ir žiūriu į duris tokiu įtemptu žvilgsniu, tarsi jose turėtų pasirodyti mano likimas.

Štai ir ji, įžengia su padėklu rankose, cukrinė pakrypusi lyg Pizos bokštas. Šypsosi ryškiai raudonomis lūpomis, net mirkteli viena akimi, bet kažkodėl ant jos nesupykstu, man netgi norisi kažką meilaus jai ištarti, tačiau ji mane aplenkia:

– Labas rytas. Štai jūsų kava. Gal pageidausit dar ko nors?..

Vilnius,

2003 sausis–rupjūtis

ŠERELYTĖ, Renata

Še72

VARDAS TAMSOJE: romanas / Renata Šerelytė. – Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2004, – 204 p.

ISBN 9986-39-320-5

Romane savitai sulydyti modernios psichologinės prozos ir detektyvinės fabulos elementai (tai dabar būdingas europinio romano modelis). Pagrindinė veikėja (ir pasakotoja) yra policijos tardytoja. Romane susipina jos tiriamas nusikaltimas ir prisiminimai apie savąją jaunystę. Romanistė sukuria originalią tikrumo ir vizijų atmosferą, kurioje ryškiausiai matomas personažas yra herojės (tada dar abiturientės) muzikos mokytojas. Jis sudaužęs herojės likimą (nutrūkusi aistringos meilės linija), jis, kaip pamažu aiškėja, susijęs su tiriamu nusikaltimu, jis, regis, buvęs KGB agentu, o dabar eina į naujosios Lietuvos politiką.

Intrigos karkasas tartum nepastebimai formuojasi nuotaikingoje romano tėkmėje, kurioje daug tardytojos kasdienybės – darbo ir laisvalaikio – margų epizodų. Jie piešiami smagia ranka, nepasakant nei per daug, nei per mažai apie centrinę romano liniją. Šiuo būdu iškyla bendresnis dabartinio gyvenimo paveikslas – su savo problemomis ir komizmais.

UDK 888.2-3

RENATA ŠERELYTĖ

Vardas tamsoje

Romanas

Redaktorė ir korektorė

Gražina Pruskuvienė

Dailininkas

Daumantas Každailis

Maketavo

Dalia Kavaliūnaitė

2 p. nuotrauka iš autorės archyvo

2004 01 15. 8,7 apsk. leidyb. l.

Užsakymas 4.90. Tiražas 2000.

463-ioji leidyklos knyga.

Išleido Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla,

K. Sirvydo 6, 01101 Vilnius.

www.rsleidykla.lt / info@rsleidykla.lt

Spausdino AB spaustuvė „Spindulys“,

Gedimino 10, 3000 Kaunas.

www.spindulys.lt

Ar kada nors, išėję iš baro, matėte prieš akis nubėgančią baltą gudobelę?.. Ar prancūziški buldogai kada nors sveikinosi su jumis Karaliaus Saulės, o rusiški spanieliai – didžiojo Lenino kalba?..
Ar atiduotumėt savo balso teisę už butelį *Hennesy*?..
Ar palaidotumėt seksualinio maniako auką už savo pinigus ir pasakytumėt prakalbą prie jos kapo duobės?..
Jei bandėte atsakyti nors į vieną iš šių klausimų, bet taip ir neatsakėte, tai nereiškia, kad jūsų QI pernelyg žemas ir ši knyga ne jums.
Tiesiog toks yra šiuolaikinis pasaulis – nepažinus kaip tamsa.
O tas vardas, kuris nušviečia tamsą baugiomis purpuro raidėmis, palengvėjimo nesuteikia. Koks tai vardas, tebūnie paslaptis.
Galiu jus užtikrinti, kad tai ne jūsų mylimo gyvūnėlio, politiko ir ne laidos vedėjo vardas.